

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE
TASVİRÎ (*DESCRIPTIVE*) FİLLER
VE FONKSİYONLARI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

HAZIRLAYAN
SÜLEYMAN AYDENİZ

43555

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE
TASVİRİ FİLLER
VE FONKSİYONLARI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

HAZIRLAYAN

SÜLEYMAN AYDENİZ

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. GÜRER GÜLSEVİN

AFYON -1995

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
GİRİŞ.....	2
Yeterlik fiili “bil-”.....	8
Olumlu fiilin olumlu yapısı “F-(y)A F-”.....	8
Olumlu fiilin olumlu yapısının sonucu.....	15
Olumlu fiilin olumsuz yapısı “F-(y)A u-ma-”.....	16
Olumlu fiilin olumsuz yapısının sonucu.....	25
Olumsuz fiilin olumlu yapısı “F-me-(y)A F-”.....	26
Olumsuz fiilin olumlu yapısının sonucu.....	32
Olumsuz fiilin olumsuz yapısı.....	34
Olumlu çatının olumlu yapısı “F(çatı)-(y)A F-”.....	35
Olumlu çatının olumlu yapısının sonucu.....	43
Olumlu çatının olumsuz yapısı “F(çatı)-(y)A u-ma-”.....	45
Olumlu çatının olumsuz yapısının sonucu.....	53
Olumsuz çatının olumlu yapısı “F(çatı)-me-(y)A F-”.....	55
Olumsuz çatının olumlu yapısının sonucu.....	64
Olumsuz çatının olumsuz yapısı.....	65
Yeterlik fiilin masdarı “F-(y)A F-(masdar)”.....	66
Yeterlik fiilin masdarının sonucu.....	70
Yeterlik fiilin partisibi “F-(y)A F-(partisip)”.....	71
Yeterlik fiilin partisibinin sonucu.....	80
Yeterlik fiilin gerundiumu “F-(y)A F-(gerundium)”.....	80
Yeterlik fiilin gerundiumunun sonucu.....	85

Katmerli kullanımlar “F- u-(ma)-(y)A F-”.....	86
Katmerli kullanımların sonucu.....	86
Yeterlik fiilin genel sonucu.....	87
Tezlik fiili “ver-”.....	89
Olumlu fiilin olumlu yapısı “F-(y)A F-”.....	89
Olumlu fiilin olumlu yapısının sonucu.....	96
Olumlu fiilin olumsuz yapısı “F-(y)A u-ma-”.....	97
Olumlu fiilin olumsuz yapısının sonucu.....	103
Olumsuz fiilin olumlu yapısı “F-me-(y)A F-”.....	104
Olumsuz fiilin olumlu yapısının sonucu.....	110
Olumsuz fiilin olumsuz yapısı.....	110
Olumlu çatının olumlu yapısı “F(çatı)-(y)A F-”.....	111
Olumlu çatının olumlu yapısının sonucu.....	120
Olumlu çatının olumsuz yapısı “F(çatı)-(y)A u-ma-”.....	121
Olumlu çatının olumsuz yapısının sonucu.....	130
Olumsuz çatının olumlu yapısı “F(çatı)-me-(y)A F-”.....	130
Olumsuz çatının olumlu yapısının sonucu.....	140
Olumsuz çatının olumsuz yapısı.....	139
Tezlik fiilin masdarı “F-(y)A F-(masdar)”.....	141
Tezlik fiilin masdarının sonucu.....	145
Tezlik fiilin partisibi “F-(y)A F-(partisip)”.....	146
Tezlik fiilin partisibinin sonucu.....	150
Tezlik fiilin gerundiumu “F-(y)A F-(gerundium)”.....	151
Tezlik fiilin gerundiumunun sonucu.....	155

Katmerli kullanımlar “F- u-(ma)-(y)A F-”.....	156
Katmerli kullanımların sonucu.....	156
Tezlik fiilin genel sonucu.....	157
Sürerlik fiilleri (koy-, dur-, kal-, gel-).....	158
Olumlu fiilin olumlu yapısı “F-(y)A F-”.....	158
Olumlu fiilin olumlu yapısının sonucu.....	176
Olumlu fiilin olumsuz yapısı “F-(y)A u-ma-”.....	178
Olumlu fiilin olumsuz yapısının sonucu.....	183
Olumsuz fiilin olumlu yapısı “F-me-(y)A F-”.....	183
Olumsuz fiilin olumsuz yapısı.....	185
Olumlu çatının olumlu yapısı “F(çatı)-(y)A F-”.....	187
Olumlu çatının olumlu yapısının sonucu.....	204
Olumlu çatının olumsuz yapısı “F(çatı)-(y)A uma-”.....	206
Olumlu çatının olumsuz yapısının sonucu.....	209
Olumsuz çatının olumlu yapısı “F(çatı)-me-(y)A F-”.....	210
Olumsuz çatının olumlu yapısının sonucu.....	212
Olumsuz çatının olumsuz yapısı.....	212
Sürerlik fiilin masdarı “F-(y)A F-(masdar)”.....	214
Sürerlik fiilin masdarının sonucu.....	220
Sürerlik fiilin partisibi “F-(y)A F-(partisip)”.....	220
Sürerlik fiilin partisibinin sonucu.....	231
Sürerlik fiilin gerundiumu “F-(y)A F-(gerundium)”.....	231
Sürerlik fiilin gerundiumunun sonucu.....	240
Sürerlik fiillerinin genel sonucu.....	241

Yaklaşma fiili.....	242
Olumlu fiilin olumlu yapısı “F-(y)A F-”.....	242
Olumlu fiilin olumlu yapısının sonucu.....	243
Olumlu fiilin olumsuz yapısı “F-(y)A u-ma-”.....	244
Olumsuz fiilin olumlu yapısı “F-me-(y)A F-”.....	244
Olumsuz fiilin olumsuz yapısı.....	245
Olumlu çatının olumlu yapısı “F(çatı)-(y)A F-”.....	245
Olumlu çatının olumlu yapısının sonucu.....	247
Olumlu çatının olumsuz yapısı “F(çatı)-(y)A u-ma-”.....	248
Olumsuz çatının olumlu yapısı “F(çatı)-me-(y)A F-”.....	249
Olumsuz çatının olumsuz yapısı.....	249
Yaklaşma fiilinin mastarı “F-(y)A F-(masdar)”.....	250
Yaklaşma fiilinin mastarının sonucu.....	252
Yaklaşma fiilinin partisibi “F-(y)A F-(partisip)”.....	252
Yaklaşma fiilinin partisibinin sonucu.....	255
Yaklaşma fiilinin gerundiumu “F-(y)A F-(gerundium)”.....	255
Yaklaşma fiilinin gerundiumunun sonucu.....	258
Yaklaşma fiilinin genel sonucu.....	258
Genel Sonuç ve Değerlendirme.....	259
Bibliyografya.....	261

KISALTMALAR

A	: a, e, ı, i.
çş	: çokluk şahıs
D	: d, t.
dş	: dilek şart
em.	: emir
F	: fiil
gel. z	: gelecek zaman
ger.	: gereklilik
ggz	: görülen geçmiş zaman
gz	: geniş zaman
I	: ı, i, u, ü.
i	: istek
İst.	: İstanbul
K	: k, g.
Kay.	: Kayseri
ögz	: öğrenilen geçmiş zaman
s	: sayfa
şz	: şimdiki zaman
tş	: teklik şahıs

ÖNSÖZ

Milletimizin ender yetiştirdiği şahsiyetlerden olan büyük dil bilgini Şemsettin Sami, “*Lisan ve Edebiyatımız*” adlı makalesinde:

“...Türkler esasen cesur ve cengaver bir kavim olup eskiden bu sıfatla şöhret bulmuş oldukları gibi, lisanları dahi ahlak ve tabiatlarına muvafık olarak, hal-i iptidâisinde huşunetten pek de arî değildi. ...Devlet-i Osmaniye'nin evail-i teessüsünde yazılan eş'ar ve hele nesirleri oldukça sade, lakin oldukça da kabadır. ...Rumeline geçildikten ve ale'l-husus İstanbul'a girildikten sonra, lisan tedricen inceliş fevkalade bir nezaket ve letafet peyda etti. ...Giderek Türkçemiz, eski huşunetinden asla eser kalmayacak derecede latif ve şirin bir lisan oldu. Cengaver ve haşin bir aşiret lisanı halinden çıkıp, en nazik ve en güzel peri-peyker ve melek-sima bir kızın ağzının letafetini artıracak bir halavet peyda etti....” der.

Dilimizdeki bu sertliğin henüz ortadan kalkmadığı bir ilimizde, İstanbul lehçesini konuşan bir vatandaş dükkana giriyor ve:

- *Raftaki şu malı verebilir misiniz?* diyor. Dükkan sahibi de:

- *Neye yalvarısan gardaş; iste de verah!...* diye, onun bu yumuşak ifadesini yalvarmak olarak algıladığını yansıtıyor.

Fıkra haline gelmiş bu olaydan da anlayabileceğimiz gibi, dilimizde sertlikten uzaklaşma işine “Tasvirî Fiiller” dediğimiz fiillerin de katkısı olmuştur. Zamanla dilimizde, bu fiillerin kullanım alanı genişlemiştir. Dilimizde önemli yeri olan bu konu, bütün gramerlerimizde yeterli ilgi görmesine rağmen, bir monografi halinde inceleme bulunmadığı için, layıkıyla değerlendirilememiştir.

Dilimizin problemleri arasında yer alan böyle bir konuyu ele alıp çalışmamı tavsiye eden ve tezimin, bu son halini alması için, her safhasında bana yardımcı olup beni cesaretlendiren hocam Yrd. Doç. Dr. Gürer Gülsevin'e teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Ayrıca, konunun önemini her fırsatta vurgulayan ve ‘Türkçe El Kitabı’ adlı kitabında yeterlik ve tezlik fiillerinin bütün zaman ve kiplere göre kullanımını örneklerdirerek çalışmalarımıza yardımcı olan hocamız Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'a; derslerinde, bilgisayar kullanımının gerekliliğini ve bilgisayarla ilgili önemli bilgileri bize anlatan hocamız Prof. Dr. Mustafa Ergün'e teşekkür ederim.

GİRİŞ

Bilindiği gibi; Türkçemizin, henüz işlenmemiş ve ortak bir fikre ulaşılmamış bir çok problemi vardır. Bu durum, yayınlanan kitaplar arasında farklı isimlendirmelere sebep olmaktadır. Bunun sonucunda, öğretmen ve öğrenciler seviyesinde de kavram kargaşası doğduğu görülür. Problemlili sayılabilecek konulardan biri de "Tasvirî fiiller" konusudur.

Bileşik fiillerin bir bölümünü oluşturan bazı fiiller, kendi anlamlarının dışında anlamlar kazanarak birleştikleri fiillerin anlamlarını tasvir etmektedirler. Asıl fiilin anlamına yeni anlamlar katan bu fiillere, Tahsin Banguoğlu gibi bazı dil bilginleri, 'Tasvir Fiilleri' demektedirler.

Dilbilimcilerimiz arasında birçok konuda olduğu gibi, bu fiillerin isimlendirilmesinde de farklı terimler söz konusudur. Bu fiillerin genel isimlendirilmesinde;

Tahsin Banguoğlu;
M. Kaya Bilgegil;

Baha Dürder, H Ediskun;
Muharrem Ergin;
Haydar Ediskun;
Tahir N. Gencan;

Nurettin Koç;

gibi teklifler ortaya atmaktadırlar. Görüldüğü gibi her bir kitapta farklı bir isimlendirme vardır. Aynı farklılıklar, bu fiillerin her birinin fonksiyonlarında da devam etmektedirler.

Yeterlik bildiren 'bil-' fiilinin isimlendirilmesi ve fonksiyonları için de aşağıdaki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır:

Tahsin Banguoğlu;

M. Kaya Bilgegil;

"Tasvir Fiilleri"¹,

"İki Fiilin Birleşmesiyle Teşkil Olunan Bileşik Fiiller"²,

"Kurallı Bileşik Fiiller"³,

"Fiille Birleşik Fiil Yapan Yardımcı Fiiller"⁴

"Tasvir Fiilleri"⁵,

"Kuralla Yapılan Bileşik Fiiller; Özel Bileşik Fiiller"⁶,

"İki Eylemle Kurulmuş Bileşik Eylemler"⁷,

"Yeterlik Fiilleri;

- öznenin yeterliliği, fiilin oluş ve kılışının mümkün ve muhtemel olması, yetersizlik"⁸,

"Yeterlik Fiili (İktidarî Fiil);

- Öznenin eylemdeki gücü, imkan ve ihtimal"⁹,

¹ Banguoğlu, Tahsin, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*, İst. 1979, Dergah Yayınları, s. 153.

² Bilgegil, M. Kaya, *Türkçe Dilbilgisi*, İst. 1982, Dergah Yayınları, s. 280.

³ Dürder, B. Ediskun, H., *Örnek Dilbilgisi*, İst. 1978, Remzi Kitabevi, s. 120.

⁴ Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İst. 1980, Boğaziçi Yayınları, s. 387.

⁵ Ediskun, Haydar, *Türk Dilbilgisi*, İst. 1988, Remzi Kitabevi, s. 228.

⁶ Gencan, T. Nejat, *Dilbilgisi*, İst. 1971, Kanaat Yayınları, s. 195.

⁷ Koç, Nurettin, *Yeni Dilbilgisi*, İst. 1990, İnkılap Kitabevi, s. 279.

⁸ Banguoğlu, Tahsin, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*, İst. 1979, Dergah Yayınları, s. 154.

⁹ Bilgegil, M. Kaya, *Türkçe Dilbilgisi*, İst. 1982, Dergah Yayınları, s. 280.

- Baha Dürder, H Ediskun; “*Yeterlik*;
-gücü yetme, başarma; gücü yetmeme;
eylemi yapmanın isteğe, keyfe, ihtimale
bağlı olması”¹⁰ ,
- Muharrem Ergin; “*İktidarî Fiil*;
- iktidar”¹¹ ,
- Haydar Ediskun; “*Yeterlik Fiilleri*;
- gücü yetme, başarma, becerme; olasılık,
olanak; rica; tezlik, çabukluk; üstelik”¹² ,
- Tahir N. Gencan; “*Yeterlik Fiili*;
- gücü yeterlik, başarma”¹³ ,
- Tuncer Gülensoy;
Nurettin Koç; “*Yeterlik*”¹⁴
“*Yeterlik Bildiren Bileşik Eylemler*”¹⁵ .

Tezlik bildiren ‘ver-’ fiilinin isimlendirilmesi ve fonksiyonlarında da aynı durum vardır:

- Tahsin Banguoğlu; “*İvedilik Fiilleri*;
- çabucak, birdenbire, kolaylıkla, 2. 3. kişilerde rica”¹⁶ ,
- M. Kaya Bilgegil; “*Tezlik Fiili (Ta’cili Fiil)*;
- eylemin süratle veya anî olarak vukuu; küçümseyiş”¹⁷ ,
- Baha Dürder, H Ediskun; “*Tezlik*;
- tezlik, kolaylık, apansızlık, beklenmezlik,
savsama, tezlikle yapmama, alışkanlıktan
birdenbire vazgeçmek”¹⁸ ,
- Muharrem Ergin;
Haydar Ediskun; “- kolaylık, çabukluk, birdenbirelik”¹⁹ ,
“*Tezlik Fiilleri*;
- tezlik; kolaylık; savsama, önemsememe;
şanssızlık, beklenmezlik; tezlik, kolaylık;
tez, kolay yapmamak; alışkanlıktan
vazgeçmek; apansızlık”²⁰ ,
- Tahir N. Gencan; “*Tezlik Fiili*;
- tezlik, çabukluk; önemsizlik”²¹ ,
- Tuncer Gülensoy;
Nurettin Koç; “*Tezlik*”²²
“*Tezlik Bildiren Bileşik Eylemler*”²³ .

¹⁰ Dürder, B. Ediskun, H., *Örnek Dilbilgisi*, İst. 1978, Remzi Kitabevi, s. 120-121.

¹¹ Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İst. 1980, Boğaziçi Yayınları, s. 387-388.

¹² Ediskun, Haydar, *Türk Dilbilgisi*, İst. 1988, Remzi Kitabevi, s. 228-229.

¹³ Gencan, T. Nejat, *Dilbilgisi*, İst. 1971, Kanaat Yayınları, s. 195-196.

¹⁴ Gülensoy, Tuncer, *Türkçe El Kitabı*, Kay. 1994, Bizim Gençlik Yayınları, s. 119-125.

¹⁵ Koç, Nurettin, *Yeni Dilbilgisi*, İst. 1990, İnkılap Kitabevi, s. 279.

¹⁶ Banguoğlu, Tahsin, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*, İst. 1979, Dergah Yayınları, s. 155.

¹⁷ Bilgegil, M. Kaya, *Türkçe Dilbilgisi*, İst. 1982, Dergah Yayınları, s. 281.

¹⁸ Dürder, B. Ediskun, H., *Örnek Dilbilgisi*, İst. 1978, Remzi Kitabevi, s. 121.

¹⁹ Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İst. 1980, Boğaziçi Yayınları, s. 387.

²⁰ Ediskun, Haydar, *Türk Dilbilgisi*, İst. 1988, Remzi Kitabevi, s. 231.

²¹ Gencan, T. Nejat, *Dilbilgisi*, İst. 1971, Kanaat Yayınları, s. 197-198.

²² Gülensoy, Tuncer, *Türkçe El Kitabı*, Kay. 1994, Bizim Gençlik Yayınları, s. 119-125.

Sürerlik bildiren fiiller de diğerlerinden farklı değildir:

Tahsin Banguoğlu;

“*Sürek Fiilleri*;

- oluş veya kılışın zaman içinde durma veya hareket halinde sürdüğünü gösterirler;
gel- geçmişten buyana;
dur- ve **gör-** geleceğe doğru;
kal- şimdiki zamanda süreklilik ifade eder”²⁴,

M. Kaya Bilgegil;

“*Sürerlik Fiili (İstımrarî Fiil)*;

- eylemin devamını ifade eden fiillerdir; üç çeşit sürerlik fiili vardır:
1- Eylemin geçmiş zamandan sözün söylen-
diği ana kadar devamını ifade eder.
2- Eylemin gelecek zamanda devamını ifade eder.
3-Öznenin eylemde devamını ifade eder.”²⁵,

Baha Dürder, H Ediskun;

“*Sürerlik*;

- sürerlik”²⁶,

Muharrem Ergin;

“- deneme, süre, devamlılık”²⁷,

Haydar Ediskun;

“*Sürerlik Fiilleri*;

dur- ve **koy-** sürerlik, devamlılık;
gel- geçmişten sürüp gelme; beklenmezlik,
apansızlık;
git- şimdiki zamandan geleceğe doğru sü-
rüp gitme;
gör- çaba, özen, önem;
kal- beklenmezlik görüntüsü içinde bir sü-
rerlik; geçmişten sürüp gelme; anlamı
katar.”²⁸,

Tahir N. Gencan;

“*Sürerlik Fiilleri*;

- sürerlik”²⁹,

Nurettin Koç;

“*Sürerlik Bildiren Bileşik Eylemler*”³⁰.

Yaklaşma fiilinin isimlendirilmesi ve fonksiyonları için de durum farklı
değildir:

Tahsin Banguoğlu;

“*Yaklaşık Fiiller*;

- hatalı bir harekete, tehlikeli bir hale yak-
laşma”³¹,

²³ Koç, Nurettin, *Yeni Dilbilgisi*, İst. 1990, İnkılap Kitabevi, s. 280.

²⁴ Banguoğlu, Tahsin, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*, İst. 1979, Dergah Yayınları, s. 155.

²⁵ Bilgegil, M. Kaya, *Türkçe Dilbilgisi*, İst. 1982, Dergah Yayınları, s. 281.

²⁶ Dürder, B. Ediskun, H., *Örnek Dilbilgisi*, İst. 1978, Remzi Kitabevi, s. 121.

²⁷ Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İst. 1980, Boğaziçi Yayınları, s. 387.

²⁸ Ediskun, Haydar, *Türk Dilbilgisi*, İst. 1988, Remzi Kitabevi, s. 232-234.

²⁹ Gencan, T. Nejat, *Dilbilgisi*, İst. 1971, Kanaat Yayınları, s. 198.

³⁰ Koç, Nurettin, *Yeni Dilbilgisi*, İst. 1990, İnkılap Kitabevi, s. 281.

³¹ Banguoğlu, Tahsin, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*, İst. 1979, Dergah Yayınları, s. 156.

M. Kaya Bilgegil;	“ <i>Yaklaşma Fiili (Mukabere Fiili);</i> - az kalmak” ³² ,
Baha Dürder, H Ediskun;	“ <i>Yaklaşma;</i> - az kalma, ramak kalma, yaklaşma” ³³ ,
Muharrem Ergin;	“- yaklaşma” ³⁴ ,
Haydar Ediskun;	“ <i>Yaklaşma Fiilleri;</i> - ramak kalmak, az kalmak, yaklaşmak” ³⁵ ,
Tahir N. Gencan;	“ <i>Yaklaşma Fiilleri;</i> - yakınlık” ³⁶ ,
Nurettin Koç;	“ <i>Yakınlık Bildiren Bileşik Eylemler</i> ” ³⁷ .

Tezin hazırlanmasında üç ayrı safha vardır. Bunlar her ne kadar birbirinden ayrı görünseler de, iç içe hazırlanmayı gerektiren safhalardır. Bu safhalar şöyle sıralanabilir:

1. Malzemenin Bulunması ve Toplanması: Bu aşamada yaklaşık bir yıl boyunca, başta günlük gazeteler ve dergilerle birlikte, Atasözleri, Deyimler Sözlüğü, Güzel Sözler Antolojisi, Derleme Sözlüğü ve T.C. Anayasası gibi, yüze yakın kitap taranmış ve içinde bulunan tasvirî fiiller alınarak cümle haline getirilmiştir. Zaten cümle içinde kullanılanlar ise, cümleleriyle birlikte alınıp malzeme olarak teze dahil edilmiştir. Fakat bazı zaman ve kiplerde, özellikle olumsuzlarda çok az kullanım söz konusu olduğundan, kitaplardan örnek çıkarılamamış, bu kullanılışların örnekleri ise; yapı ve anlam bakımından düzgün cümleler halinde tarafımızdan kurulmuştur. Hatta bazı çekimlerde, kitaplardan bulunabilecek örnekler yerine günlük konuşmada kullanılan cümleler tercih edilerek farklı fonksiyonların ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Bu şekilde çalışmalar sonucunda, 5000’e yakın cümle, malzeme olarak toplanmış veya kurulmuştur.

Bu malzemenin önemli bir bölümü günlük gazetelerden ve konuşma dilinden alındığı için; diğer cümlelerin de referanslarının verilmesinden vazgeçilmiştir. Tasvirî fiillerin daha önceki asırlarda kullanımları değil, günümüzdeki kullanımları esas alınmıştır.

2. Malzemenin Tasnifi: Tasnif; öncelikle ‘tasvir fiilleri’ arasında yapılmıştır. Yeterlik, Tezlik, Sürerlik ve Yaklaşma Fiilleri olarak, önceden beri kullanılan isimleri esas alınarak sınıflandırılmıştır.

Daha sonra, ilgili tasvirî fiilin zaman ve kip çekimleri, her şahsa göre ayrı ayrı verilerek, her alt başlığın bitimine, o başlığa ait “sonuç” ekledik. Hiç örneği bulunamayan başlıklara ise; sonuç koymaya ihtiyaç duymadık.

³² Bilgegil, M. Kaya, *Türkçe Dilbilgisi*, İst. 1982, Dergah Yayınları, s. 282.

³³ Dürder, B. Ediskun, H., *Örnek Dilbilgisi*, İst. 1978, Remzi Kitabevi, s. 121.

³⁴ Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İst. 1980, Boğaziçi Yayınları, s. 387.

³⁵ Ediskun, Haydar, *Türk Dilbilgisi*, İst. 1988, Remzi Kitabevi, s. 235.

³⁶ Gencan, T. Nejat, *Dilbilgisi*, İst. 1971, Kanaat Yayınları, s. 198-199.

³⁷ Koç, Nurettin, *Yeni Dilbilgisi*, İst. 1990, İnkılap Kitabevi, s. 282.

tasvir fiili

Olumlu fiilin olumlu yapısı "F-(y)A F-"

Olumlu fiilin olumlu yapısının sonucu

Olumlu fiilin olumsuz yapısı "F-(y)A u-ma-"

Olumlu fiilin olumsuz yapısının sonucu

Olumsuz fiilin olumlu yapısı "F-me-(y)A F-"

Olumsuz fiilin olumlu yapısının sonucu

Olumsuz fiilin olumsuz yapısı

Olumlu çatının olumlu yapısı "F(çatı)-(y)A F-"

Olumlu çatının olumlu yapısının sonucu

Olumlu çatının olumsuz yapısı "F(çatı)-(y)A u-ma-"

Olumlu çatının olumsuz yapısının sonucu

Olumsuz çatının olumlu yapısı "F(çatı)-me-(y)A F-"

Olumsuz çatının olumlu yapısının sonucu

Olumsuz çatının olumsuz yapısı.

Bunun arkasından ger bir tasvir fiili, sırasıyla;

mastar,

partisip,

gerundium eki almalarına göre, yine yukarıdaki tarzda tasnif edildi.

Katmerli kullanımlar için, her bir fiilin sonunda ayrı birer bölüm açılmış ve bu kullanımlar da incelenmeye çalışılmıştır.

Ayrıntılı sınıflandırma sonucunda, bazı yapılarda ilgili tasvirî fiilin kullanılmadığı tesbit edildi. Bunlar, karşılıklarına "örneği bulunamadı" diye yazılarak belirtildi.

Ayrıca, her bir şahıs için, duruma göre, en az üç cümle kurulması ve bunlardan birinin soru cümlesi olması, çatılarda farklı eklerle yapılan her bir çatıya ayrı cümleler kurmak gibi ayrıntılar da göz önüne alınmıştır. Bu suretle, elde edilecek sonuçların daha kesin olması amaçlanmıştır.

3. Toplanan ve Tasnif Edilen Malzemenin İncelenmesi: Bu safhada, öncelikle, tasvir fiillerinin buldukları cümlelere kattıkları anlam ve fonksiyonları gösterdik. Sonuçlar hazırlanırken, cümlenin gelişine göre, kazanılan fonksiyon da göz önünde bulunduruldu. Mesela;

"Misafirler bu gece burada kalabilirler." cümlesi, "...Bizce bir mahzuru yok." cümlesiyle devam ederse, **izin** anlamı; "...Yemek hazırlasak iyi olur." diye devam ederse, **ihtimal** anlamı kazanmaktadır.

İkinci aşamada ise; yapı-fonksiyon uygunluğu ele alınmıştır. Bu aşamada, hangi fonksiyonun hangi yapıda daha uygun olarak kullanıldığını tesbit etmeye çalıştık.

İncelemenin son safhasında; sonucu yazılan kip veya şahısta; kullanılmayan veya ancak zorlamayla kullanılabilen yapıları belirledik. Bu sonuçları elde etmek için de, zorlama ile yapılan bazı cümleleri, tezin içinde muhafaza etmeyi uygun bulduk. Bir kısım cümleleri de, zorlama oldukları için, tezden çıkardık.

Ayrıca, daha sonra bu konuda yapılacak çalışmalarda bir fikir verir düşüncesiyle; tereddüt ettiğimiz ve net olarak belli olmayan anlam ve fonksiyonları da yazdık. Bu fonksiyonlar, en çok kullanıldığını tahmin ettiğimizden başlayarak, sırasıyla en aza doğru sıralanmıştır. Yani en alt sıradaki fonksiyon, o yapıda en az kullanılan fonksiyon demektir.

Ayrıca; her bir tasvir fiilinin sonuna, diğer küçük sonuçların ortak yönlerinden oluşan, o fiille ilgili genel bir sonuç koyduk. Çalışmamızın en sonunda ise; tasvirî fiillerin genel sonuçlarını toplayıp, ortak bir sonuç ve değerlendirme yapmaya çalıştık.

Tezi hazırlarken, Türkçenin genel problemi olan yerlerde, daha önce en çok kabul görmüş uygulama ve fikirleri esas kabul ettik. Mesela; dilek kiplerinde, önceden beri karışıklık vardır. Emir kipinde emirden çok istek anlamı sezilmektedir. Biz burada, en çok kabul gören tasnifi uyguladık. Emir ile isteği ayrı başlıklar altında verdik.

Diğer dillerin aksine, dilimizde tasvir bildiren yardımcı fiiller, oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Hem de kullanım yerlerine göre, farklı anlam ve fonksiyonlar yüklenirler. Böyle olmakla birlikte, bu konuda, yeterli ve doyurucu çalışma şimdiye kadar yapılamamıştır. Bu yüzden, dilbilgisi kitaplarımız, diğer yoğun konuların yanında, bu konuya kısa yer ayırmışlar ve genellikle, bu tür fiillerin sadece bir veya birkaç anlam ve fonksiyonunu göz önüne almışlardır. Bir kaç anlama gelebilen bir tasvirî fiilin, sadece bir anlamla anılması da, elbette Türkçe gramerlerimiz açısından bir eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır. Dilimizdeki bu açıklanması zarurî olan konuyu işlemekteki maksadımız; hem güzel Türkçemizi daha iyi anlatmak hem de gençlerimize en güzel ve en doğruyu vermektir. Ayrıca, bu çalışmayla dilimizin zenginliğinin ve tasvirî fiillerin kazandıkları geniş anlamların ortaya konulup, gerekli ve en doğru bir şekilde kullanılmasının sağlanması amaçlanmıştır. Bundan sonra, bu konuda yapılacak çalışmalara bir nebze de olsa fayda sağlayabilirsek tezimiz amacına ulaşmış olur.

Yeterlik Fiili

bil-

No: 1

Formülü: F - (y)A F -

Yapısı: Olumlu fiilin olumlusu yazabildim

A ggz

1. tş

- * Bu konuyla ilgili bilgiyi Büyük Ansiklopedide **bulabildim**.
- * Yine bir şey **yapabildim** diyemem hatıranam!
- * Cebimdeki para epey olmasına rağmen, sadece dört beş kilo sebze **alabildim**.

2. tş

- * Ben seni gördüm; konferansı arkadan **dinleyebildin**.
- * Sonunda ne yapacağına **karar verebildin mi?**
- * Hapishaneden nasıl **kaçabildin?**

3. tş

- * Dayısı kuvvetli olduğu için işe **girebildi**.
- * Önceleri onu yadırgadı ama sonradan içtenlikle **sevebildi**.
- * Bir mektubu iki saatte **yazabildi**.

1. çş

- * Yarım saatlik yolu sis yüzünden iki saatte **gidebildik**.
- * İngilizceyi sonunda **öğrenebildik**.
- * Uzun bir aradan sonra istediğimiz gibi bir araba **bulabildik**.

2. çş

- * Ben sizi takip ediyordum, koyunu zorla **yüzebildiniz**.
- * Demek bu kadar **yazabildiniz**. Olsun, ne yapalım, yine de hiç yoktan iyidir.
- * 'Beraber gidelim,' deyip duran; deli dolu arkadaşınızdan nasıl **kurtulabildiniz?**

* Trene **yetişebildiniz mi?**

* Kaç soru **yapabildiniz** söyleyin bakalım?

3. çş

- * Çocuklar korkularından file ancak beş metre **yaklaşabildiler**.
- * Geç kalmışlardı; Allahtan, otobüse ucu ucuna **yetişebildiler**.
- * Bu çocuklar bir harika!. İki hafta olmadan, yüzmeyi **öğrenebildiler**.

B ögz

1. tş

- * Word programını ben de **açabilmişim** ama haberim yok.
- * Galiba ikinci attığımda **vurabilmişim**.
- * İyi ki, o kitabı önceden **okuyabilmişim**, imtihanında birçok soru ondan çıktı.
- * Bu topraklara bir kere daha gelmişim ve birçok sıkıntılara rağmen iyi bir seyahat yapıp **dönebilmişim**.

2. tş

- * İyi ki, o kitabı **bulabilmişsin**, yoksa bu dersten zayıf alırdık.
- * Orada Ali'yi **görebilmişsin**, bana söyledi.
- * İki kere okumayla sureyi **ezberleyebilmişsin**.
- * Bak, epey **yazabilmişsin**, bir de 'yazamam' diyordun.

3. tş

- * Ali senin verdiği makalenin yarısını **yazabilmiş**.
- * Üç tane gözetmenin yanında nasıl kopya **çekebilmiş**; hayret doğrusu!
- * Ancak doktor gibi davranarak hastaneye girmeyi **başarabilmiş**.

1. çş

- * Bizim resimlerimizi beğendiklerine göre, biz iyi resim **çizebilmişiz**, demektir.
- * Bu kadar olumsuzluğa rağmen; biz, o zaman bu maçı iyi **kazanabilmişiz**.
- * Ooh!.. Dergi için epey reklam **bulabilmişiz**.

2. çş

- * Bu kadar yağmurun altında iyi ki, ıslanmadan **gelebilmışsiniz**.
- * Çok yavaş yiyorsunuz, daha yemeğin yarısını ancak **yiyebilmişsiniz**.
- * Soru sorabildiğinize göre, konuyu da **anlayabilmişsinizdir**.

3. çş

- * Çıkardıkları dergiye epey reklam **bulabilmişler**.
- * Akşama kadar uğraştılar, onbeş sayfa yazı **yazabilmişler**.
- * Eşya taşımaya öğleden sonra **başlayabilmişler**.
- * Otlar, üzerlerindeki taşlara rağmen **büyüyebilmişler**.

C

ŞZ

1. tş

- * Artık ben de şiir **yazabiliyorum**.
- * Seni **görebiliyorum** doktor!.. Artık çok mutluyum.
- * Güreşte yeni oyunların hepsini öğrendim, abimi bile **yıkabiliyorum**.

2. tş

- * Bu bölümde Osmanlıca temel derstir. O dersi **başarabiliyorsan**, bölümü başarısın.
- * Bir de karşıma geçip soru **sorabiliyorsun!..**
- * Bu kadar işin arasında sen hâlâ oyun **oynayabiliyorsun**; helal olsun sana!..
- * Aldığın her kitabı **okuyabiliyor musun?**

3. tş

- * Beş yaşındadır; gazete **okuyabiliyor**.
- * Köpeğin yavrusu doğal bir hafta oldu, artık **havlayabiliyor**.
- * Adam utanmadan gecenin bu saatinde korna **çalabiliyor**.
- * Memura maaş veremeyen devlet, bankaları kurtarmaya trilyonlar **ayırabiliyor**.
- * Devleti zarara uğrattığı yetmiyormuş gibi, bir de olayı **yalanlayabiliyor**.
- * Adam tavuk öldürür gibi insan öldürüyor, sonra da hiçbir şey olmamış gibi, af **isteyebiliyor**.
- * Birkaç insanı öldürebilen kişi; zamanla, doğru terbiye yoluyla karıncayı bile incitmeyecek bir duruma **gelebiliyor**.

- * Bu tür kazalar çoğu zaman ölümle **sonuçlanabiliyor**.
- * Bazı fotoğraflar birbirine **benzeyebiliyor**, bu durum sizi şaşırtmasın.

1. çş

* Burası öyle güzel ki, buradan denizin ve tabiatın bütün güzelliklerini **görebiliyoruz**.

* Biz insanlar çok garibiz; önceleri çok sevdiğimiz birinden bile; zamanla **nefret duyabiliyoruz**.

* Önce yanına yaklaşmadığımız bu garip yaratığa o kadar alıştık ki, artık **dokunabiliyoruz** bile.

2. çş

* Bak ne güzel!.. Dövüşmeden **oynayabiliyorsunuz**.

* Bu kadar gürültü içinde **yatabiliyorsunuz**.

* Önceden 'yapılmaz.' dediğiniz şeyi, zamanla ve toplumun etkisiyle kendiniz **yapabiliyorsunuz**.

* Siz bu ağır kolileri, bu fiyata nasıl **taşıyabiliyorsunuz?**

3.çş

* O kadar sıkıntı içinde bile **gülümseyebiliyorlar**.

* Moğol gençleri de bizimkiler gibi, Amerikan kültürünün etkisinde kalmışlar ve onlar da Amerikan rock müziği **dinleyebiliyorlar**.

* Konferansı dinlemek için gelenler isterlerse soru **sorabiliyorlar**.

* Eskiden gençler ihtiyarlara saygı **gösterebiliyorlardı**, şimdikilerde o da yok.

D gz

1. tş

* "Affedebilirim, ama unutmam" demek, "Affetmiyeceğim" demenin başka bir şeklidir.

* Ben bu işi **başarabilirim**, deyip yola çıkmak; o işi başarmanın yarısıdır.

* Gazeteye **bakabilir miyim?**

* Buraya **oturabilir miyim?**

2. tş

* Neden 'okuyamam.' diyorsun; **okuyabilirsin, okuyabilirsin**; al bakayım kitabı.

* İstersen benim şemsiyemi **alabilirsin**.

* Çok alçak gönüllüdür, çekinmeden onunla **sohbet edebilirsin**.

* Orada işin bitince yanıma **gelebilir misin?**

3. tş

* Sence öyle **olabilir** ama bu iş böyle bitmiyor.

* Yarın çok geç **olabilir**, gel geleceksen bu gün gel.

* Yerleşim özgürlüğü Almanya'da var, bizde de **olabilir**.

* Bir insan ancak senin kadar gamsız **olabilir**.

* Ali arkadaşımız buraya **gelebilir mi?**

* Bekleyebilen için her şey iyi netice **verebilir**.

* Askerî araç **çıkabilir**.

* Hafif acılar **konusabilir** ama derin acılar dilsizdir.

Seneca

* Aklın bağlamadığı dostluğu, akılsızlık kolayca **çözebilir**.

* Araştırmacı, konusu ile ilgili kaynak tesbit edememiş ise konusunu belirtip kaynak seçimini kuruluşumuza **bırakabilir**.

* Adalet ancak hakikatten, saadet ancak adaletten **doğabilir**.

1. çş

* İleride araba var ama **geçebiliriz**.

* 21. yüzyılda susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya **kalabiliriz**.

* Başkalarının bilgisiyle bilgin olsak bile, ancak kendi aklımızla akıllı **olabiliriz**.

* Şairin diğer ünlü marşları arasında "Cezayir" ve "Savaş Marşı"nı **sayabiliriz**.

2. çş

* Bana bilet **verebilirseniz** iyi olur, vergi iadesinde kullanacağım.

* Zorlukları çözebilmek için en küçük parçalara **ayırabilirseniz**, incelemeleri daha kolay olur.

* Sorunuz varsa hocanıza **sorabilirsiniz**.

* Baba olduktan sonra göreceksiniz ki; kendi mutluluğunuzdan çok, çocuğunuzun mutluluğuyla mutlu **olabilirsiniz**.

* Bir çay **verebilir misiniz?**

* Müellifin eserlerinden, 'Sözler', 'Mektubat', 'Lemalar' veya 'Şualar'ı **alabilirsiniz**.

3.çş

* Arkadaşlarına söyle; sorularını hocaya **sorabilirler**.

* Misafirler, bu akşam burada **kalabilirler**, yemek filan hazırlayalım.

* Misafirler, bu akşam burada **kalabilirler**, bizim için bir mahzuru yok.

* Bu hareketlerinden ötürü onu **ihtar edebilirler**.

* Bu hareketlerinden ötürü ona **ihtar verebilirler**.

E gel.z

1. tş

* Ben sana ancak, bu kadar iyilik **yapabileceğim**.

* Tezimi bu ay bitirirsem doktora imtihanlarına **girebileceğim**.

* Bu kelimenin anlamını, biraz çalışsam, **ezberleyebileceğim**.

* Onu nasıl **unutabileceğim?**

2. tş

* Ben müdürle konuştum; sen de geziye **gelebileceksin**.

* Umarım, onu ilk görüşte **sevebileceksin**.

* Bu makaleyi İngilizceye **çevirebilecek misin?**

* Akşam yemeğe **gelebilecek misin?**

* Ziyarete gideyim diyorsun ama onu evinde **bulabilecek misin?**

3. tş

* İnsan bir işten **kâr edebilecekse**, o işe öyle girer.

* Ahmet isterse yüksek lisans için Ankara'ya **gidebilecek**.

* İsteyen öğrenci, bilgisayar kursu **alabilecek**.

1. çş

* Bu ay kaç para maaş **alabileceğiz**; hesapladınız mı?

* Bu kitabı okuduktan sonra, 'İslamiyet kanunları, yüksek bir tarzda, a-
lemin ıslahına kafidir.' **diyebileceğiz**.

* Biraz daha acele edersek, bir önceki otobüse bile **yetişebileceğiz**.

* O buraya gelene kadar ancak telefonla **konuşabileceğiz**.

2. çş

* Ben hocaya sordum, soruların cevabını istediğiniz kağıda **yazabileceksiniz**.

* Benim demek istediklerimi belki iki sene sonra **anlayabileceksiniz** ama mutlaka anlayacaksınız.

* Artık iyileşiyor, yarından itibaren onu okşayıp **sevebileceksiniz**.

3.çş

* Eminim, polisler birkaç gün içinde sapığı **yakalayabileceklerdir**.

* Bu taslak yasalaşır, isteyenler fikirlerini rahatça **söyleyebilecekler**.

* Geziye gitmek isteyen öğrenciler, müdür yardımcısına **müracaat edebilecekler**.

F dş

1. tş

* Bundan sonra daha mutlu bir hayat **yaşayabilsem**, diye düşündü.

* Ben, zamanında **hareket edebilseydim**, belki şimdi oraya ulaşmış olacaktım.

* Yazın, bu konunun üzerine **düşebilseydim**, şimdiye kadar bitirirdim.

2. tş

* **Terleyebilsen** iyi olursun.

* O kötü günleri **unutabilsen** senin için iyi olur.

* Biraz çalışıp da imtihanı bu sefer bari **kazanabilsen** artık, diyorum.

* Bu dosyaları 'bak' uzantısıyla **kaydedebilsen**, bir daha kaybolmaz.

3. tş

* Para **bulabilseydi**, önce kendi karnını doyuracaktı.

* Şöförlüğü az ama cesaretli, arabayı buraya **getirebilse** fena olmaz.

* Arabayı ustaya bıraktım, **onarabilse** iyi olacak.

* Sipariş ettiğim kitapları **alabilse** çok memnun olurum.

1. çş

* Başvuru formlarını bir an evvel doldurup **teslim edebilesek** iyi olacak.

* Kuşlar gibi **hafif olabilseydik**, biz de uçardık.

* 'Uçak gelinceye kadar birşey **yapabilseydik**.' diye düşündü.

* Bu iş için, müdüre bir **telefon açabilse** iyi olur.

2. çş

* Bana bilet **verebilseniz** iyi olur, vergi iadesinde kullanacağım.

* Yarın konferansa **gelebilseniz**, birçok sorunuza cevap bulursunuz.

* Yazılıya kadar bu kitapları **okuyabilseniz** başarılı olursunuz.

3.çş

* Toplum hayatında insanlar birbirine **güvenbilseler**, daha başarılı olurlar.

* Dayımlar, haftaya değil de, bu hafta **gelebilselerdi**, fuara götürürdük.

* Müracaat formu **temin edebilseler**, imtihana girerler.

* Öğrenciler yeteri kadar kitap **okuyabilseler**, zaten başarılı olurlar.

G is.

1. tş

* Böyle sıkıntı içinde evde nasıl **oturabileyim?**

* Müdür Bey! Biraz para ver de çocukların okul masraflarını bari **alabileyim**.

* Ben ol yârı sevdiğimi nice **gizleyebilem**.

Y.Emre

* Hocam;ödevi az uğraştırarak bir konudan verin; şöyle üç günde **ta-**
mamlayabileyim.

2. tş

* Vaktini sadece bu işe ayır ki, **başarılı olabilesin**.

* Aşık ol ki, **şair olabilesin**.

* Bu işe gerekli ilgiyi göster ki, imtihanını **başarabilesin**.

* Bekledik ki; sen sohbeta **yetişebilesin**.

* Odasına git konuş ki, ne istediğini **anlayabilesin**.

3. tş

* Devletin madem gücü yetiyordu, dövizi yerinde **tutabileydi** ya!..

* İşçiler gibi memurlar da sendika **kurabileydi**; herhalde şimdiki prob-
lemler olmazdı.

* Takımı bu hafta **yenebileymiş**, arkadaşıyla tuttuğu bahisten dolayı
ondan çok para alacakmış.

1. çş

* Biraz hızlı gidelim de, trene **yetişebilelim**.

* Acele edin ki, toplantıya **yetişebilelim**.

* İyi bir lokantaya gidelim ki, ödediğimiz paranın karşılığında iyi bir
yemek **yiyebilelim**.

* Zalimlere itiraz ederek, mazlumların hakkını **koruyabilelim**.

2. çş

* Kitabın elli ile sekseninci sayfalarına iyi çalışın ki, **başarabilesiniz**.

* Resimi o tarafa çevirin ki daha rahat **bakabilesiniz**.

* Benim sizden isteğim; kendiniz çalışıp başkalarına yük olmadan **yaşa-**
yabilesiniz.

* Çok acele edin ki, iş yerine vaktinde **yetişebilesiniz**.

3.çş

* Yeni koltuk takımı aldı ki; misafirler rahatça **oturabileler**.

* Ben istiyorum ki, çocuklar istediği zaman oyun **oynayabileler**.

* Yapacağımız apartmanda balkonlar karşı karşıya olmasın. Sakinler ra-
hatsız olmadan balkonda **oturabileler**.

* Çok okumaları lazım ki, her konuda **yetişebileler**.

H ger.

1. tş

* Ben istediğim zaman onu **arayabilmeliyim**.

* Anneme ve babama iyi bakarak onların hakkını **ödeyebilmeliyim**.

* Ben hiç itiraz etmiyorum, onlar da beni eziyorlar, gerektiğinde **itiraz**
edebilmeliyim.

2. tş

* Yeri geldiğinde hatanı görüp ondan **dönebilmelisin**.

* Dünyada olan bitenden haberim olsun diyorsan, birkaç saat televizyo-
nun başında **kalabilmelisin**.

* İngilizce öğrenmek istiyorsan kurs için epey para **ayırabilmelisin**.

* Çantayı çok ağır yapma ki, o uzun yollarda çantayı rahatlıkla **taşıya-**
bilmelisin.

3. tş

- * İnsanlar daima birbirlerini **sevebilmeli**.
- * Dünyayı temelinden değiştirmek isteyen her kişi, önce onu yanlışsız olarak **anlayabilmelidir**.
- * İnsan nerede, nasıl hareket etmesi gerektiğini iyi **hesaplayabilmeli**.
- * Okulum zor; ama kolay işi herkes yapar, insan zoru **başarabilmeli**, ben de zoru başaracağım.
- * Ticarete ve toplum hayatında insanlar, birbirlerine **güvenebilmeli**.
- * İnsan hiç olmazsa zarurî ihtiyaçlarını **alabilmeli**.
- * Bu memlekette herkes fikrini açık açık **söyleyebilmelidir**.
- * İnsan bir işi başarmak için gayret **gösterebilmeli**.
- * İnsan mesleğini **benimseyebilmeli**.

1. çş

- * Hayatımızda 'Her sözün doğru olmalı; fakat her doğruyu her yerde söylemek doğru değildir.' düsturunu **uygulayabilmeliyiz**.
- * Akraba dediğin candan olmalı. Çekinmeden birbirimizin evine **girebilmeliyiz**.
- * Laiklik dinsizlik demek değildir; nasıl dinsizlere laiklik sebebiyle ilişilmiyorsa, biz de rahatlıkla **ibadet edebilmeliyiz**.
- * Ticarete başarılı olmak istiyorsak, cesur fakat hesabını iyi yapan biri **olabilmeliyiz**.

2. çş

- * Gerektiği zaman sert çıkışlar **yapabilmelisiniz**.
- * Eğer rahat etmek istiyorsanız, kaloriferli bir ev **tutabilmelisiniz**.
- * Uzman olacak kişilersiniz, hiç olmazsa rika yazısını takıntısız **okuyabilmelisiniz**.

3. çş

- * Hiç olmazsa bu sorunun cevabını **yazabilmeliydiler**.
- * Karanlıkta kalan insanlar, ilim ışığını **görebilmeliler**.
- * Öğrenciler çalışmadan sınıf geçilemeyeceğini **anlayabilmeliler**.

I em.

2. tş

- * Okunaklı yazmış ki, sen bu mektubu rahatça **okuyabil**.
- * Ben onu döverim diye övünüyordun; haydi, **dövebil** de görelim.
- * Bu birinci soruyu **cevaplayabil** de, diğerlerine sonra bakarsın.

3. tş

- * Hediye olarak şu kitabı alalım da; çocuk, kısa zamanda okumayı **sevebilsin**.

- * Başkalarına 'ben onu güreşte yıkarım' diyormuş, **yıkabil**sin bakalım.
- * Burayı boşaltın da, hocamız ders notu **hazırlayabil**sin.

2. çş

- * Ona söz söylemek kolay mı? Haydi **söyleyebil**in de görelim.
- * Size bugün izin veriyoruz ki, toplantıya **gidebil**in.

3. çş

- * Onlar **başarılı olabilsin**ler, ben daha çok sevirim.
- * Kalabalığın arasında bir koridor açın da misafirler **geçebilsin**ler.
- * Öğleden sonra öğrencilere izin verelim, kütüphaneye **gidebilsin**ler.

Olumlu fiilin olumsuzunun SONUCU

I- Fonksiyonları:

A- İktidar: Bu yapıda en belirgin fonksiyon, iktidardır. Hemen hemen bütün zaman ve kiplerin her şahsında görülür.

* Demek bu kadar **yazabildiniz**. Olsun, ne yapalım, hiç yoktan iyidir.

Bazı kullanışlarda ise; iktidarla beraber başka fonksiyonlar da hissedilir.

a-İktidarla birlikte imkan:

* Yeni koltuk takımı aldı ki; misafirler rahatça **oturabileler**.

* Ben istediğim zaman onu **arayabilmeliyim**.

b- İktidarla birlikte muvaffakiyet, beceri:

* Word programını ben de **açabilmişim** ama haberim yok.

* Artık ben de şiir **yazabiliyorum**.

c- İktidarla birlikte fırsat:

* Kongrede Ali'yi **görebilmişsin**, bana söyledi.

* Otlar, üzerlerindeki taşlara rağmen **büyüyebilmişler**.

e- İktidarla birlikte yadırgama, şaşma, hayret:

* Bir de karşıma geçip soru **sorabiliyorsun!..**

* Adam utanmadan gecenin bu saatinde korna **çalabiliyor**.

f- İktidarla birlikte istek, rica:

* Bir çay **verebilir misiniz?**

g- İktidarla birlikte izin:

* Gazeteye **bakabilir miyim?**

* Buraya **oturabilir miyim?**

h- İktidarla birlikte tavsiye:

* Vaktini sadece bu işe ayır ki, **başarılı olabilesin**.

* Ticarete ve toplum hayatında insanlar, birbirlerine **güvenebilmeli**.

i- İktidarla birlikte ihtiyar:

* Anneme ve babama iyi bakarak onların hakkını **ödeyebilmeliyim**.

k- İktidarla birlikte dirayet:

* Yeri geldiğinde hatanı görüp ondan **dönebilmelisin**.

l- İktidarla birlikte alternatif:

* Ahmet isterse yüksek lisans için Ankara'ya **gidebilecek**.

m- İktidarla birlikte takdir:

* O kadar sıkıntı içinde bile **gülümseyebiliyorlar**.

n- İktidarla birlikte cesaret:

* Çocuklar korkularından file ancak beş metre **yaklaşabildiler**.

o- İktidarla birlikte duyguya hakimiyet:

* Önceleri onu yadırgadı ama sonradan içtenlikle **sevebildi**.

* Umarım, onu ilk görüşte **sevebileceksin**.

B- İhtimal

* Yarın çok geç **olabilir**, gel geleceksen bu gün gel.

* Misafirler, bu akşam burada **kalabilirler**, yemek filan hazırlayalım.

a- İhtimalle birlikte izin:

* Sorunuz varsa hocanıza **sorabilirsiniz**.

* Konferansı dinlemek için gelenler isterlerse soru **sorabiliyorlar**.

b- İhtimalle birlikte *alternatif*.

* Müellifin eserlerinden, 'Sözler', 'Mektubat', 'Lemalar' veya 'Şualar'ı **alabilirsiniz**.

* Araştırmacı, konusu ile ilgili kaynak tesbit edememiş ise konusunu belirtip kaynak seçimini kuruluşumuza **bırakabilir**.

c- İhtimalle birlikte *uyarı*.

* Askeri araç **çıkabilir**.

* 21. yüzyılda susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya **kalabiliriz**.

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

a- İktidar fonksiyonu bütün yapılarda görülebiliyor.

* Sipariş ettiğim kitapları **alabilse** çok memnun olurum.

b- Daha çok geniş zamanda, ihtimal fonksiyonu seziliyor.

* Bu hareketlerinden ötürü onu **ihhtar edebilirler**.

c- Şimdiki zamanın 2. ve 3. kişilerinde hayret, şaşma ve yadırgama fonksiyonu seziliyor.

* Siz bu ağır kolileri, bu fiyata nasıl **taşıyabiliyorsunuz?**

* Memura maaş veremeyen devlet, bankaları kurtarmaya trilyonlar **ayırabiliyor**.

d- İstek, rica fonksiyonları, bütün kiplerde görüldüğü gibi; geniş zaman ve gelecek zamanda da görülebiliyor. Soru şekillerinde daha açık görülüyor.

* Ali arkadaşımız buraya **gelebilir mi?**

e- Bazı cümlelerde birkaç fonksiyon bir arada sezilebiliyor.

• Hem *fırsat*, hem *beceri*, hem *imkan*:

* Üç tane gözetmenin yanında nasıl kopya **çekebilmiş**; hayret doğrusu!

• Hem *imkan*, hem *fırsat*, hem *izin*:

* Öğleden sonra öğrenciler izin verelim, kütüphaneye **gidebilsinler**.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yok.

bil- fiili yerine u-

No: 2

Formülü: F - (y)A F(olumsuz) - (< F- (y) A u -(ma)-)

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzu yazamadım

A ggz

1. tş

* Sıkıntılı günlerde kimseyi yanımda **bulamadım**.

* Ahmet o kadar zayıflamış ki, ilk anda **tanıyamadım**.

* Bu hafta takımımı **tanıyamadım**, hiç oynayamadılar.

* Komşular sordular, o gitti **diyemedim**.

* O kitap eski baskı olduğundan hiçbir kitapçıda **bulamadım**.

* Başımın gönlümü **edemedim** eş,

Biri yüz yaşında, biri yirmibeş

Celal Sahir EROZAN

- * Komisyonun kararını **anlayamadım** doğrusu!
- * **Dayanamadım**, suratına bir tokat patlattım.
- * Hocam; elektrikler kesildiği için pastayı **hazırlayamadım**.

2. tş

- * İkinci soruda istenileni veremediğin için; o sorudan **not alamadın**.
- * Alacağın bir kitap; o kadar kitap arasında henüz **beğenemedin**.
- * Telefon numarasını hâlâ **bulamadın mı?**

3. tş

- * Ahmet toplantıya **gelemedi**.
- * Çok istediği halde torununun düğününü **göremedi**.
- * Parti, tarihi birikiminin ve gücünün kendisini taşıyabileceği yere bir türlü **oturamadı**.

- * BM komutanının çabaları barışı **getiremedi**.
- * Komutan başarılı bir politika **izleyemedi**.
- * İnsanlık, dinî doktrinden tamamen müstakil bir ahlak sistemi kurmaya **muvaffak olamadı**.

- * Ata oğula bağ kıydı, oğul ataya salkım **kıyamadı**.
- * Kalbi yoğun tempoya **dayanamadı**.
- * Onun bu kadar acemi olduğunu görünce hayretini **gizleyemedi**.

1. çş

- * Seni **unutamadık**.
- * Onu karşımızda görüverince gözlerimize **inanamadık**.
- * Bu akşam, çocuğun hastalığından dolayı ağız tadıyla bir yemek **yiye-medik**.

- * Arkadaşların hepsi de sevdirmeye çalıştılar, yine de kuşburnu çayını **sevemedik**.

2. çş

- * Akşama kadar bir makaleyi **inceleyemediniz**.
- * Çocuğun fotoğrafını çok net **çekemediniz**.
- * O arkadaşın hareketlerinden ötürü mü, ona **güvenemediniz?**

3.çş

- * Bu hafta takımımı tanıyamadım, hiç **oynayamadılar**.
- * Yenilen oyuncular stattan **çıkamadılar**.
- * Herhalde bizim buraya geleceğimizi **tahmin edemediler**.

B **ögz**

1. tş

- * Onu geçen gün **görememiştim**.
- * Problemi çözdüm zannediyordum, ama **çözememişim**.
- * Bu olaydan sonra anladım ki, ben onu yeterince **tanıyamamışım**.

2. tş

- * Üçüncü soruda istenileni **verememişsin**, onun için o sorudan not alamadın.

- * Bu sabah derse **girememişsin**, hasta mıydın?
- * Randevu saati geçeli ne kadar oldu, sen evden bile **çıkamamışsın**.

3. tş

- * Adam kaç gündür dolaşıyor, bir halıyı **satamamış**.
- * İlaç çok acı olduğu için çocuk **içememiş**.

* Din farkı bile, Gagavuzlardan, tuz-ekmek töresi gibi birçok töreyi **kaldıramamış.**

* İlgi bizi yanlış yollara yöneltebilir, fakat bunun cevabı ancak daha fazla ve daha iyi bilgidir. Çılgınların elindeki cehalet hiçbir zaman bir şeyi **çözememiştir.**

* Araştırmacı, konusu ile ilgili kaynak **tespit edememiş** ise konusunu belirtip kaynak seçimini kuruluşumuza bırakabilir.

* Devlet bu yıl vergilerin büyük bir bölümünü **toplayamamış.**

1. çş

* Moğolların Türk heyetine gösterdikleri yakın ilgiyi uzun zaman **unutamamıştık.**

* Zaten salona **girememiştik;** girebilenlerimizin büyük çoğunluğu da ayakta kaldı.

2. çş

* Ali'yi **arayamamışsınız,** galiba vaktiniz olmadı; öyle mi?

* Ahmet diyordu; o gün sohbet edeceğimiz diye sabaha kadar **yatamamışsınız.**

* Bu metin o kadar zor mu? Kaç saattir bir sayfayı **okuyamamışsınız.**

3.çş

* Avcılar bugün bir şey **vuramamışlar.**

* Öyle hoş sohbet olmuş ki, zamanın nasıl geçtiğini **anlayamamışlar.**

* O kadar da tarif ettim, ödevi doğru dürüst **yapamamışlar.**

C

ŞZ

1. tş

* Bir türlü **uyuyamıyorum.**

* Ben burada önemli bir şey **göremiyorum.**

* Size bu olayı nasıl anlatacağımı **bilemiyorum.**

* O radyo istasyonunun frekansı düşük galiba; bir saattir arıyorum, **bulamıyorum.**

* Yazık, o çalışan çocuklara **kıyamıyorum.** Onlara çok üzülüyorum.

* Yaptığım programların sayısını **hatırlayamıyorum.**

* Onun bana neler söylediğini **hatırlayamıyorum.**

* Ben **hazmedemiyorum;** onun işi gene yürüyor.

2. tş

* Çok para **kazanamıyorsan** daha çok çalışmalısın.

* Benim, senin için uğraştığımı bir türlü **anlayamıyorsun.**

* "Müdür Bey, bana üç gün izin ver." **diyemiyor musun?**

* Bu işler boş işler, bunlarla uğraşırken asıl işine **devam edemiyorsun.**

3. tş

* Belediye, işçilere verecek maaş için para **bulamıyor.**

* Üçüncü sınıfa geçmiş, bir yazıyı **okuyamıyor.**

* Başka programla yazılan dosyayı bu bilgisayar **okuyamıyor.**

* Ablasının geleceğini duyunca bak, yerinde **oturamıyor.**

* Ehliyeti B sınıfı olduğundan kamyon **kullanamıyor.**

* Bazı belediye işçileri üç aydır maaş **alamıyor.**

* Bazı insanlar espri yapmadan **duramıyor.**

* Kimse "Niçin bu bu böyle oluyor?" diye **soramıyor.**

* **Ağlayamıyordu;** kalbi sıkışmış, kurumuştu.

- * İnsan oradakilerin durumunu görünce, üzülmeyen **yapamıyor**.
- 1. çş
 - * Tenkit edilmeyi bir türlü **hazmedemiyoruz**.
 - * Onun bu görüşlerini malesef **doğrulayamıyoruz**.
 - * Esnafın biri, “Dükkanlarımız kapanıyor, vergilerimizi **ödeyemiyoruz**” dedi.
 - * Konuşulanlar yabancı dilde olduğundan, onların sözlerini **anlayamıyoruz**.
 - * Biz halı sahada top **oynayamıyoruz**; o iş zengin işi.
- 2. çş
 - * Bu kadar kolay soruları neden **cevaplayamıyorsunuz**, bilmem.
 - * Teröristlere bir türlü **engel olamıyorsunuz**.
 - * Fark **göremiyorsanız**, neden daha fazla para ödeyesiniz.
- 3. çş
 - * Beni hiç **anlamıyorlar**.
 - * İnsanların bir çoğu ruhlarının derinliklerindeki sesi **duyamıyorlar**.
 - * Batılılar, Sırlara **engel olamıyorlar**.
 - * Bu bölge tehlikeli olduğu için, yabancılar özel izin ve muhafız olmadan buraya **giremiyorlar**.
 - * Onlar, bu konunun gündeme gelmesine **tahammül edemiyorlardı**.

D gz

1. tş

- * Üçüncü ortağı **kabul edemem**.
- * Yine bir şey yapabildim **diyemem** hatırına.
- * Ben öyle çetrefilli işlere **gelemem**.
- * **Takrir edemem** derdi derunum, elemim var.
Allah'ı seversen beni söyletme gamım var.
Sultan Veled
- * **Koyamam** kargayı bülbül yerine
Çiçek açmış dikenini gül yerine
Şinasi
- * Adam, aldırma da geç git, **diyemem** , aldırırım:
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım.
M. AKİF
- * Ağlarım, ağlatamam, hissedirim, **söyleyemem**,
Dili yok kalbimin ondan ne kadar bîzârım.
- * Senin ne düşündüğünü **bilemem** ama bence seçimi biz kazanacağız.
- * Müşteri sıkıntıyla, ‘Bu para çok, **ödeyemem!**’ dedi.

2. tş

- * Ele geleni yersin
Dile geleni dersin
Böyle dervişlik dursun
Sen derviş **olamazsın**.
Y. EMRE
- * **Boğamazsın** ki !
Hiç olmazsa yanımdan kovarım.
M. Akif
- * Kısmetinden fazla **yiyemezsin**.

* Polis memuru azarlarcasına ‘**giremezsin**’ diye bağırınca o da sert cevap verdi.

* Biraz nazik **davranamaz** mısınız?

3. tş

* **Olamaz**, bu iş böyle devam etmez.

* **Olamaz**, gerçekten evden kaçmış mı?

* Ağır vasıta **giremez**.

* İkbaline, idbarına dil bağlama dehrin,
Bir dairede **devredemez** çemberi devran.

Ziya Paşa

* Asude olam dersin eğer gelme cihane,
Meydana gelen **kurtulamaz** seng-i kazadan

Ziya Paşa

* Besmele ile başlanmayan mühim işler başarıya **ulaşamaz**.

* İnsan nasıl havasız yaşayamazsa, manevi gıdası olmadan da **yapamaz**.

* İnsan fazileti bildikten sonra tersini **yapamaz**.

Eflatun

* Uyanan bir düşünce kolay kolay **uyuyamaz**.

* Ali arkadaşımız buraya **gelemez mi**?

* Türkiye, önce öğretim üyesi ile ilim adamını ayırmalı; bunu **ayırılmazsa** üretene teşvik, yayınlara tezkere **veremezse**, üniversitelerdeki eğitim zor düzeldir.

* İnsan anlamadığı şeye sahip **olamaz**.

* Kişi bildiği ile amel etmedikçe alim **olamaz**.

* Tedbir gibi akıl, güzel huy gibi asalet **olamaz**.

* Aklın gücüne hiçbir engel karşı **duramaz**.

* **Olamaz** bir hanede mihman mihman üstüne.

* Elmas nasıl yontulmadan kusursuz **olamazsa**, insan da acı çekmeden **olgunlaşamaz**.

* Şeytan açlığa katlanan ve emeli kısa olan bir kulun kalbine **giremez**.

* Ahlakî nizam, adalet sayesinde kurulabilir ve hiçbir şey onsuz **devam edemez**.

* Birbirimizin küçük kusurlarını hoş **göremezsek**, arkadaşlıktan bir şey **anlayamayız**.

* Affetmekten daha ilahî bir şey **olamaz**.

* Kırkıdan evvel hikmet söyleyemeyen ondan sonra hiç **söyleyemez**.

* Sanatı ustadan görmeyen **öğrenemez**.

* Sonunu çok düşünen muradına **eremez**.

* Şefkati olmayan şefkat **bulamaz**.

* Tutî söyler, amma insan **olamaz**.

* Taktirin yaptığını tedbir **bozamaz**.

* Yumurtayı satan sarısını **bulamaz**.

* Yılan yiyen hekim **bulamaz**.

* Kurt kapana düşmeyince faka bastığını **bilemez**.

* Kişi kendine ettiğini alem bir yere gelse **edemez**.

* Kalemin yaptığını kılıç **yapamaz**.

* İki tavşanı birden kovalayan hiç birini **tutamaz**.

* Hizmet etmesini öğrenmeyen **efendilik edemez**.

- * Her şey olmak isteyen, hiçbir şey **olamaz**.
 - * Dokuz abdal bir kilimde uyur,
İki padişah bir iklime **sığamaz**.
 - * Bir tahtta iki şah **olamaz**.
 - * Bir şehire iki hakim **hükmedemez**.
 - * Aza kanaat etmeyen, çoğu **bulamaz**.
 - * Arının belasını çekmeyen bal **yiyeemez**.
 - * Aldığını vermeyen aradığını **bulamaz**.
 - * Akil olan nakil **olamaz**.
 - * Karıncanın getirdiğini kimse **getiremez**.
 - * Kılıç yarası sağalır, lisan yarası **sağılamaz**.
 - * Kimi köprü **bulamaz** geçmeye,
Kimi su **bulamaz** içmeye.
 - * Kimse kimsenin kısmetini **yiyeemez**.
 - * Kalemin yaptığı kimse **yapamaz**.
 - * Karı-koca arasına şeytan bile **giremez**.
 - * Zengin helvasını balda pişirir; züğürt derman için pekmez **bulamaz**.
 - * Girmeden tefrika bir millete, düşman **giremez**.
 - * Evlat babasının hakkını hiçbir suretle **ödeyemez**.
 - * Sağlam karakteri olan bir insanı, vazifesinden alıkoyacak hiçbir hadise **olamaz**.
 - * Midesini dolduran kimse melekut alemine **yükselemez**.
 - * Açlık ile gurur hiçbir zaman **bağdaşamaz**.
 - * İnsan gah olur dağı kaldırır, gah olur darıyı **kaldıramaz**.
 - * Herkes kaşık yapar, ama sapını ortasına **getiremez**.
 - * Dil yoksa kültür **gelişemez**.
 - * Dinsiz millet **yaşayamaz**.
 - * Dert çekmeyen dert kıymetin **bilemez**.
 - * Su her şeyi temizler, yalnız yüz karasını **temizleyemez**.
- 1. çş**
- * Biz batının uşağı **olamayız**.
 - * Yaşlılığın, başkaları gibi bizim de başımıza geleceğine **inanamayız**.
Andre MAUROİS
 - * Bu dünyaya istediğimiz gibi gelmedik
Bu dünyadan istediğimiz gibi **gidemeyiz**.
Ömer HAYYAM
 - * Kötülerden kaçarak bir yere **varamayız**.
 - * Türk Cumhuriyetlerine yaklaşmak için kardeş okullar **açamaz mıyız?**
- 2. çş**
- * Bu vagona sigara **içemezsiniz**.
 - * Bazen isterseniz de başarıya **ulaşamazsınız**, bu bir gerçek!..
 - * Kitap okumak, benim için ne büyük bir zevktir, **bilemezsiniz**.
- 3. çş**
- * Zulmet-i ebr ile, şebden **seçemezler** ruzu
Böyle eyyâmı gamın böyle olur Nevruzu.
Haletî
 - * Çalışmayan öğrenciler elbette bu kolay dersi bile **geçemezler**.
 - * Bu kafayla onlar, değil market, bakkal dükkanı bile **açamazlar**.

E gel.z

1. tş

- * Beni beklemeyin, ben konsere **gelemeyeceğim**.
- * Onların samimiyetini ömrüm boyunca **unutamayacağım**.
- * Bu kadar olaydan sonra, artık onu **sevemeyeceğim**.

2. tş

- * Madem **başaramayacaksın** niye yola çıkıyorsun?
- * Bana öyle geliyor ki, sen bu resmi güzel **çizemeyeceksin**.
- * Bu gidişle bir saat sonraya **hazır olamayacaksın**.
- * Okula gidiyorsun ama Ali Beyi **göremeyeceksin**, çünkü, o izinli.

3. tş

- * Bu kadarcık çalışmayla, korkarım, bu işin üstesinden **gelemeyecek**.
- * Sen şimdi buradan ayrılıyorsun ya; telefon açacak olan arkadaşın seni burada **bulamayacak**.

- * Parası az olduğu için, o kırmızı mazdayı **alamayacak**.
- * Bu olay onu çok etkiledi, arkadaşlarını **affedemeyecek** herhalde.
- * Bu hastalığından sonra; 'sonra yaparım' dediği işleri **yapamayacak**.

1. çş

- * Ne istediğini bilmediğimizden istenileni **veremeyeceğiz**.
- * Bu fiyat çok pahalı. Biz bu evi **kiralayamayacağız**.
- * Gazete almayacak mısınız? Desene, artık gazete **okuyamayacağız**.

2. çş

- * Anlaşılan siz bu evi **tutamayacaksınız**, başka ucuz evlere bakın.
- * Korkuyorum ki, aldığım hediyeyi **sevemeyeceksiniz**.
- * Ben öldükten sonra siz de **yaşayamayacaksınız**, ahirette sizinle yine görüşeceğiz.

- * Günde 100 yumurta **satamayacaksanız**, o ticaretten zarar edersiniz.

3. çş

- * Göreceksiniz, bu kolay soruları da **cevaplayamayacaklar**.
- * Eyvah! Artık annelerini **göremeyecekler**.
- * Böyle giderse, koalisyon partileri icranın başında **kalamayacaklar**.

F dş

1. tş

- * Ben bugün **kalimasam** bile yarın yine gelirim.
- * Ona bir tebrik bile **gönderemesem** çok üzülür.
- * Onu **sevemeseydim** çekinmeden söyledim.
- * O arkadaşı, giderken **göremeseydim**, aklım onda kalırdı.

2. tş

- * Bu sakat halinle okula devam edemeyeceksin, **devam edemesen** sınıfta kalacaksın, durumun işte böyle!.
- * Eğer ilanı görüp te **müracaat edemesen**, bu işe giremezdin.
- * O toplantıya **gelemesen** sonucun ne olacağını düşünmüyor musun?

3. tş

- * İnsan bu iş benim işim **diyemese** hiçbir işte başarılı olamaz.
- * Eğer o ilanı **göremese** bu işe giremezdi.
- * Bugün burayı **arayamasaydı** ve işini takip etmeseydi, sonucu tâ haftaya alabilirdi.

1. çş

- * **Okuyamasak** geçenki zor yazıyı okuyamazdık. Bu bize kolay gelir.
- * 'İnsanları canlandıran emeldir, öldüren y'esdir.' düsturunu hayatımıza

uygulayamasak mutlu olamayız.

- * Bu ceketi **yıkayamasak**, bu haliyle giyemeyiz.

2. çş

- * Ay başına kadar bu evi **kiralayamasanız**, siz zarar edersiniz.
- * Beni **arayamasanız** bile, babamı mutlaka arayın, o aranmadığında

çok üzülüyor.

- * Yazılıda siz **yazamasanız** ben üzülüyorum.

3.çş

- * Müfettişler bir eksiklik **bulamasalar**, herhalde bir bilgi verirlerdi.
- * Onlar müdürün adamı; soruları **yapamasalar** bile başarılı olurlar.
- * Onlar size mektup **yazamasalar** bile, siz onları arayın.

G is.

1. tş

- * Elinden geleni yapıyor ki, ben imtihanı **kazanamayayım**.
- * O istiyor ki; ben arabayı **süremeyeyim** de direksiyona kendisi geçsin.
- * Buradan **kalkamayayım**, onun tarlasının sınırını geçtiysem!..
- * Herkesin dinlediği müziği ben niye **dinleyemeyeyim?**

2. tş

- * Bu konudaki bildiklerini söylemiyor ki, sen **öğrenemeyesin**.
- * Onun istediği açık; sen bu imtihanı **kazanamayasın**.
- * Bu yaptıkların senin yanına kalmaz. İnşallah **ölemeyesin** e mi?

3. tş

- * Allah belasını vere de, buradan **kalkamaya**.
- * Allah fırsat vermeye de, sınıfı **geçemeye**.

1. çş

- * Onların arzusu şu; biz bu sınavı **başaramayalım**, işe onlar girsinler.
- * Sen, bu kurstan biz sertifika **alamayalım** istiyorsun herhalde!.
- * Herkes gibi biz niye **başarılı olamayalım?**
- * Bu kadar kolay yazıyı niye **yazamayalım ki?**

2. çş

- * Onun istiyor ki, siz kiralık dükkan **bulamayasınız**.
- * Onların bütün çabaları; siz bu seçim zaferini **kutlayamayasınız**.
- * Bu kadar kabiliyetiniz varken siz neden şiir **yazamayasınız?**
- * Onların sorduğu soru gibi bir soru, siz niçin **soramayasınız?**

3. çş

- * Onlara öyle iyilikler yapın ki, o iyilikleri ömür boyu **unutamayalar**.
- * Senden öyle çekinmeliler ki, sana küçük bir soru bile **soramayalar**.
- * Lisans ücretini yüksek tuttular ki, oyuncuyu **transfer edemeyeler**.

H ger.

1. tş

- * Beni öyle eğitmelisiniz ki, ormanda rastgele ateş **yakamamalıyım**.
- * Öyle çalışma zevki kazanmalıyım ki, yerimde **duramamalıyım**.
- * Yeşilay görevini öyle yapmalı ki, ben onun faaliyetlerinden etkilenip, bir daha sigara ve içkiye **yanaşamamalıyım**.

- * Bana öyle iyilik yapmalı ki, onu hiç **unutamamalıyım**.
2. tş
- * Sen, yaptığın bu hareketten sonra, babanın yüzüne **bakamamalısın**.
- * Bu kapıyı öyle kilitlemeliyim ki, sen çok uğraşsan bile **açamamalısın**.
- * Öyle çalışmalar yapmalı ki, sen onları uzun müddet **unutamamalısın**.
3. tş
- * Kimse bana “Sen adaylıktan çekil!” diyemez ve **diyememeli**.
- * Öyle caydırıcı cezalar vermeli ki; insan bir daha o suçu **işleyememeli**.
- * Çok zor sorular soracağım, sorularımı hiçbir öğrenci **çözmemeli**.
1. çş
- * Öyle rahat bir ortam olmalı ki, başka yerlere gitmeye **ihtiyaç duyamamalıyız**.
- * Sigaranın zararına öyle inanmalıyız ki, bir daha **içememeliyiz**.
- * Öyle yavaş konuşmalısın ki, biz bir kelime bile **anlayamamalıyız**.
- * Barışçıl fikirlerle öyle dolmalıyız ki, ömür boyu **savaşmamalıyız**.
2. çş
- * Size öyle bir ders vermeli ki, siz onu ömür boyu **unutamamalısınız**.
- * Öyle eğitilmelisiniz ki, çöpleri yere **dökememelisiniz**.
- * Benim size yaptığım bunca iyiliği hatırlayıp, beni kimseye **şikayet edememelisiniz**.
3. çş
- * İnsanların içine çalışma azmi koymalıyız ki, yerinde **duramamalılar**.
- * Öyle güzel ve kaliteli mal çıkartmalıyız ki; müşteriler öbür firmanın mallarıyla **kıyaslayamamalılar** bile.
- * Onlar, söyledikleri lafları hatırlayıp, benim yüzüme **bakamamalılar**.
- I em.**
2. tş
- * Öyle yapıyor ki, sen diğer mallarla bunu **kıyaslayama**.
- * Ali istiyor ki, sen istesen de ona mektup **yazama**.
3. tş
- * Elleri kurusun da o şikayet dilekçesini **yazamasın**.
- * Ona eski sevgilisi büyü yaptırmış ki, başkasıyla **evlenemesin**.
- * İstedğim şu ki; o bu gazeteyi **inceleyemesin**.
2. çş
- * Aranıza giriyorum ki, birbirinizi **dövemeyin**.
- * Fiyatı yüksek söylüyor ki, dükkanı **kiralayamayın**.
- * Notlarını Osmanlıca tutuyor ki, siz **okuyamayın**.
3. çş
- * Kitaplarını vermedi ki; ödevlerini güzel **hazırlayamasınlar**.
- * Silah vermiyorlar ki **savaşmasınlar**.
- * Töreni geciktiriyor ki; arkadaşı gelsin ve bunlar **evlenemesinler**.

Olumlu fiilin olumsuzunun SONUCU

I- Fonksiyonları:

A- İktidar: Bu yapıda olumlu yapının tersine, sadece iktidar fonksiyonu vardır. İhtimal fonksiyonu, çok az örnekte ve iktidar fonksiyonunun içinde sezilmektedir.

* Müşteri sıkıntıyla, 'Bu para çok, **ödeyemem!**' dedi.

Bununla beraber, tek başına iktidar fonksiyonu da pek azdır. İktidarla birlikte diğer fonksiyonlar hissedilir:

a- İktidarla birlikte *muvaffak olmak*:

* Ahmet toplantıya **gelemedi**.

* Esnafın biri, "Dükkanlarımız kapanıyor, vergilerimizi **ödeyemiyoruz.**" dedi.

b- İktidarla birlikte *duygulara hakimiyet*:

* Ata oğula bağ kıydı, oğul ataya salkım **kıyamadı**.

* O arkadaşın hareketlerinden ötürü mü, ona **güvenemediniz?**

c- İktidarla birlikte *imkan, fırsat*:

* Parti, tarihi birikiminin ve gücünün kendisini taşıyabileceği yere bir türlü **oturamadı**.

d- İktidarla birlikte *şaşıрма, yadırgama*:

* Bu hafta takımımı **tanıyamadım**, hiç oynayamadılar.

* **Olamaz**, gerçekten evden kaçmış mı?

e- İktidarla birlikte *beceri, dirayet*:

* Komutan başarılı bir politika **izleyemedi**.

* İkinci soruda istenileni veremediğin için; o sorudan **not alamadın**.

f- İktidarla birlikte *izin, yasak*:

* Polis memuru azarlarcasına '**giremezsin**' diye bağırınca o da sert cevap verdi.

* Bu vagonda sigara **içemezsiniz**.

g- İktidarla birlikte *istek (yemin, ilenme, beddua)*:

* Ali arkadaşımız buraya **gelemez mi?**

* Buradan **kalkamayayım**, onun tarlasının sınırını geçtiysem!..

* Bu yaptıkların senin yanına kalmaz. İnşallah **ölemeyesin** e mi?

* Elleri kurusun da o şikayet dilekçesini **yazamasın**.

h- İktidarla birlikte *reddiye*:

* **Olamaz**, bu iş böyle devam etmez.

* Üçüncü ortağı **kabul edemem**.

i- İktidarla birlikte *teşvik*:

* Bu kadar kabiliyetiniz varken siz neden şiir **yazamayasınız?**

* Onlara öyle iyilikler yapın ki, o iyilikleri ömür boyu **unutamayalar**.

j- İktidarla birlikte *itiraz*:

* Herkesin dinlediği müziği ben niye **dinleyemeyeyim?**

* Herkes gibi biz niye **başarılı olamayalım?**

k- İktidarla birlikte *serzeniş*:

* Senin yaptığın bu hareketten sonra, babanın yüzüne **bakamamalısın**.

* Sıkıntılı günlerde kimseyi yanımda **bulamadım**.

I- İktidarla birlikte *cesaret*:

* "Müdür Bey, bana üç gün izin ver." **diyemiyor musun?**

* Kimse bana "sen adayıktan çekil" diyemez ve **diyememeli**.

m- İktidarla birlikte *tavsiye*:

* Türk Cumhuriyetleriyle yaklaşmak için kardeş okullar **açamaz mıyız?**

n- İktidarla birlikte *ihtimal*:

* Ben bugün **kalamasam** bile yarın yine gelirim.

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

a- İktidar anlamı bütün zaman ve kiplerde bulunuyor. Fakat çoğu cümlede iktidarla birlikte başka bir anlam hissediliyor.

b- Geniş zaman ve özellikle 3. tş kullanılışı, diğer zaman ve şahıslardan daha fazla. Ayrıca, 3. tş'da atasözlerinin örneklerinin çokluğu dikkat çekiyor.

c- İstek ve gereklilik kiplerinde birbirine bağlı iki cümle bulunmaktadır. Ayrıca, İstek kipinde yemin ve ilenme gibi farklı örnekler anlam değişikliği yapmadan kullanılmaktadır. İstek ve emir kiplerinde "F- diye F-" şekli daha kolay kullanılmaktadır.

d- Bazı cümlelerde iktidardan ayrı bir anlam hissediliyor. Daha çok duygu ile ilgili fiiller için geçerli olan bu anlama, 'duygulara hakimiyet' dedik.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapı:

- İstek kipinin 3. şahısları.

bil-

No: 3

Formülü: F (olumsuz) - (y) A F-

Yapısı:olumsuz fiilin olumlusu yazmayabildim

A **ggz**

1. tş

* Unutturmaya çok uğraştılar ama birçok alıştırmaya yaparak **unutmaya-bildim**.

* Ders çalışmak için sabaha kadar yatmayacaktım ama öyle yorgundum ki, ancak saat 1.00'e kadar **yatmayabildim**.

* Ağacın alt dallarından tutunarak yere **düşmeyebildim**.

2. tş

* O büyük vazoyu taşıırken kırarsın zannediyordum ama çok itina göstererek **kırmayabildin**.

* Senin mutlaka olaya girmeni istiyordu, ne yaptın da **girmeyebildin?**

* Onu mutlaka unutmayacağım diyordun, hani **unutmayabildin mi?**

3. tş

* Ali sabaha kadar çalışacaktı, fakat saat 2.00'ye kadar **uyumayabildi**.

* Arkadaşının bütün ısrarına rağmen, şikayet dilekçesi **yazmayabildi**.

* Kesinlikle ben oraya gitmem diyordu; bak, **gitmeyebildi mi?**

1. çş

- * Bir ay devam eden diplomatik çabalar sonucunda **savaşmayabildik.**
- * Dayımdan aldığımız borç sayesinde evi **satmayabildik.**
- * Direksiyonu sağa kırarak ve frene basarak uçurumdan **uçmayabildik.**

2. çş

- * Onun onca korkutmalarına rağmen **korkmayabildiniz.**
- * Onun lüzumsuz hareketlerine, muzipliklerine **gülmeyebildiniz.**
- * Onun ısrarlarını nasıl reddedip fuar yerine **gitmeyebildiniz?**
- * Sıkı bir diyet sonucu **şişmanlamayabildiniz.**

3. çş

- * Sigaranın zararlarını öğrenip bir daha sigara **içmeyebildiler.**
- * Bazen çalışarak bazen de kopya çekerek, sınıfta **kalmayabildiler.**
- * Bizim girişimlerimiz sonucunda taraflar **savaşmayabildiler.**

B ögz

1. tş

- * Onun söylediğine göre; ben imtihanı zorla **kaybetmeyebilmişim,** halbuki ben iyi yaptığımı sanıyordum.
- * Bilgisayar kurslarına giderek, önceki bilgilerimi **unutmayabilmişim.**
- * Ben zaten birçok zorluklar içinde kalarak o evi **satmayabilmişim,** o da benden bu evi istiyor.

2. tş

- * Duyduğuma göre, onun sorularını **cevaplamayabilmişsin.**
- * Oradan uzaklaşarak onun kötü sözlerini **duymayabilmişsin.**
- * Telefon ederek işini halledip, onun yanına kadar **gitmeyebilmişsin.**

3. tş

- * Güzel yemekleri nefsi çok çekiyordu, ama **yemeyebilmiş** galiba ki, e-pey zayıflamış.
- * Doktorun yasakladığı ilaçları bir süre **kullanmayabilmiş** ki böyle iyileşme emaresi görünüyor.
- * Oradan uzaklaşarak, kavgaya **girmeyebilmiş.**

1. çş

- * O zamanlar konut kredisi alarak evi **satmayabilmişiz,** şimdi kıymetini bilmiyoruz.
- * Onun bütün çabalarına rağmen dilekçeyi ona **göstermeyebilmişiz** herhalde ki, bize kızıp duruyordu.
- * Bu kazancı ne zorluklarla **kaybetmeyebilmişiz,** haberin var mı senin?

2. çş

- * Diyeti tam uygulayarak **şişmanlamayabilmişsiniz.**
- * Faturaya itiraz ederek paranın bir kısmını **ödemeyebilmişsiniz.**
- * On gün önceden haber vererek, diğerlerinin aksine imtihanı **ertelemeyebilmişsiniz.**

3. çş

- * Anlattığına göre, yanlarındaki azıcık suyu içerek **ölmeyebilmişler.**
- * Uyuyan çocuklarını, yanında gürültü yapmayarak, **rahatsız etmeyebilmişler.**
- * Oradan kaçarak onun hezeyanlarını **dinlemeyebilmişler.**

C şz

1. tş

- * Yediklerime dikkat ederek **şişmanlamayabiliyorum.**
- * Ondan aldığım adres sayesinde onun evini **aramayabiliyorum.**
- * Bilgisayarın hızını artırıcı bir parça koydurdum, şimdi program yaparken ve dosya açarken **beklemeyebiliyorum.**

2. tş

- * İmtihan parasını yatırdıktan sonra istersen sınava **girmeyebiliyorsun.**
- * Beni üzen; 'seviyorum' deyip deyip te **sevmeyebiliyorsun** ya; işte o!.
- * Hocaya sözlü olarak bildirdikten sonra, istersen yazıyla **şikayet etmeyebiliyorsun?**

3. tş

- * Senetin günü gelmesine rağmen adam parayı **ödemeyebiliyor.**
- * Daktilonun 'Ş' tuşu zaman zaman **yazmayabiliyor.**
- * Bu sistemde öğrenci istemediği dersi **almayabiliyor.**

1. çş

- * Biz öğrenciler, istersek, bazı derslere **girmeyebiliyoruz.**
- * Hastalandığımız zaman rapor alırsak, eğitime **çıkamayabiliyoruz** onun dışında eğitimden kurtuluş yok.
- * Bazen olayların nasıl gelişeceğini **sezmeyebiliyoruz.**

2. çş

- * İsterseniz bu kredisiz dersleri **almayabiliyorsunuz.**
- * Tabldottaki bazı yemekleri **yemeyebiliyorsunuz** ama ücretini ödemeniz şart.
- * Parayı bir aya kalmaz gönderirim diyorsunuz, sonra da **göndermeyebiliyorsunuz.**

3. çş

- * Bankalar bu tür paraları **ödemeyebiliyorlar.**
- * Hastalığın çeşidine göre, doktorlar, bazı hastaları daha büyük hastanelere **sevketmeyebiliyorlar.**
- * İnsanların bazıları çok sıkıntı çekse de hak bildiği yoldan **vazgeçmeyebiliyorlar.**
- * Öğrenciler bazı derslere **girmeyebiliyorlar.**

D gz

1. tş

- * Siz yine de beni beklemeyin, ablam bize gelirse **gelmeyebilirim.**
- * O saat çok erken, ben o saatte **hazır olmayabilirim.**
- * Mutlaka görürüm diyorum ama olur da **görmeyebilirim.**

2. tş

- * İstersen **satın almayabilirsin** ama ev çok güzel.
- * O buraya yeni geldiği için sen onu **tanımayabilirsin.**
- * Herkes türkülerle ilgili bir ödev hazırlasın. Ali, sen daha önce manilerle ilgili bir ödev yaptığın için bunu **yapmayabilirsin.**

3. tş

- * Nuri **koşmayabilir.**
- * Döviz bu aylarda **yükselmeyebilir.**
- * İnsan ilk gördüğü bir kişiye **güvenmeyebilir**, zamanla güven kazanır.

1. çş

- * Şimdi o zamanki gibi **sabretmeyebiliriz**, haberin olsun.
- * Bu iş artık bitmeli; gerekirse birkaç gece **yatmayabiliriz**.
- * Bu kadar çok yemeğin üstüne iki gün yemek **yemeyebiliriz**.
- * Trafik kurallarına uyup kırmızı ışıkta geçmeye kalkmasaydı, ona **çarpamayabilirdik**.

- * Bu dört sorudan herhangi birini **cevaplamayabilirmişiz**.

2. çş

- * Bu saatten sonra gelenleri salona **almayabilirsiniz**.
- * Küçük saatin sesini **duymayabilirsiniz** öbür saati de kurun.
- * Aslında makalelerin hepsi yazılacak ama size kolaylık olsun, 2. ve 4.

makaleleri **yazmayabilirsiniz**.

3.çş

- * Bugün hava kötü, tekneler balığa **çıkamayabilirler**.
- * Öbür sınıftan bu imtihana girenler son soruyu **cevaplamayabilirler**.
- * Bu dersi tekrar olarak alanlar, 4. sorudaki grafiği **çizmeyebilirler**.

E gel.z

1. tş

- * Babamla konuştum, istersem onun söylediği okula **gitmeyebileceğim**.
- * Önümüzdeki haftadan itibaren, ilaçları **kullanmayabileceğim**.
- * Borcun geri kalan kısmını bu ay **ödemeyebileceğim**.

2. tş

- * Lokantacıyla konuştum, istersen tabldot yemeğini **yemeyebileceksin**.
- * Müdür izin verdi; akşam yemeğe **gelmeyebileceksin**.
- * İstersen sahneye **çıkamayabileceksin**.

3. tş

- * Bu değişiklik iyi oldu; çocuklarımız artık **korkmayabilecek**.
- * İsteyen tiyatrocular, bu zor oyunda rol **almayabilecek**.
- * Bu ilacı kim düzenli kullanırsa, bundan sonra mide hastalığı **çekmeyebilecek**.

1. çş

- * Para bulursak evi **satmayabileceğiz**.
- * İstersek buradan hiçbir şey **almayabileceğiz**.
- * Bugün **yazmayabileceğiz**, ama ayın onunda evrakı teslim etmeliyiz.

2. çş

- * Bu bölümde rol **almayabileceksiniz**. Artık o size kalmış bir şey.
- * Herkes bir soru soracak diyordu ya; biz itiraz ettik, şimdi siz **sormayabileceksiniz**.

* Belki bu sözlerimden **hoşlanmayabileceksiniz** ama bilgisayar dersinden sizin notunuz düşük.

- * Bu sözleri duyup ta nasıl **darılmayabileceksiniz**.

3.çş

- * İstemeyen öğrenciler, 19 Mayıs hareketlerine **girmeyebilecekler**.
- * Dersi tekrar alan öğrenciler, 5. soruyu **cevaplamayabilecekler**.
- * Bu ayki borçlarını gününde yatırırlarsa, gecikme faizi **ödemeyebilecekler**.

F dş

1. tş

* O saate kadar oraya **gitmeyebilsem** onlar işi bitirir, ben de çaya yetişirim.

* Sen, bana 'Onun söylediklerini duymayıver.' diyorsun ama adam bela için, tâ yanıma gelip söylüyor, **duymayabilsem** duymayacağım.

* Bu TV programını **izlemeyebilsem** iyi olacak, çok fena fikirler söylüyorlar.

2. tş

* Beni bu listeden **silmeyebilsen** çok sevinirim.

* Saatlerce kuyrukta **beklemeyebilsen** çok iyi olacağının, ben de farkındayım ama o eşyaya da acil ihtiyacımız var; ne yapalım?

* Bu soğukta kömür alamamışsın, bu şartlarda bu kış **hastalanmayabilsen** kendini mutlu say.

3. tş

* Sen ona 'bir daha içme' diyorsun ama **içmeyebilse...**

* Evini **satmayabilse** iyi olacak ama ihtiyacım var diyor, ona yardım ediversek ya!..

* Birkaç gece **yatmayabilse** bu işini yoluna koyar.

1. çş

* Haram işlere **girmeyebilsek** ne mutlu bize!..

* Dükkanı erkenden **kapamayabilsek** çok alış veriş olur ama evimiz uzak olduğundan kapatmak zorundayız.

* Çocuklara **kızmayabilsek**, eğitimlerine olumlu katkı yapmış oluruz.

* Biz onlara kötü **davranmayabilsek**, onlar da bize karşı iyi olurlar.

2. çş

* Allahın emirlerinden **kaçmayabilseniz**, iki dünya saadetine erersiniz.

* Küçükleri **dövmeyabilseniz** iyi olur, çünkü dayak onları çok olumsuz etkiler.

* Bu sıkışık zamanınızda tekrar **borçlanmayabilseniz** iyi edersiniz.

3.çş

* O, sağlık kontrolü yapılmayan suyu **içmeyebilse**ler iyi olur ama ne yapsınlar, başka çareleri yok?

* Bu aylar hayvanların yavrulama zamanıdır; onları **avlamayabilse**ler daha iyi.

* Bu güzelim halıları böyle ayak altına **sermeyebilse**ler iyi ederler.

G is.

1. tş

* Çok iyi beslenmeliyim ki, formumu koruyup, **zayıflamayabileyim.**

* Çocuklara iyi davranmalıyım ki, onları olumsuz **etkilemeyebileyim.**

* Onun resmini yanımda taşıyorum ki, onu hiç **unutmamayabileyim.**

2. tş

* Onu gözün gibi korumalısın ki, **kaybetmeyebile**sin.

* Annenin her dediğini yapmalısın ki, onu **üzmeyebile**sin.

* Demli bir çay veya bir fincan kahve iç ki, bu gece **uyumayabile**sin.

3. tş

* Kalın bir pardesü giymeli ki, bu soğukta **üşüme**ye bile.

* İlk görünen paraşütçü, hızını azaltmalı ki, arkadaşlarından önce yere **inmeyebile.**

* Onların yanına sık sık gitmemeli ki, kendisi hakkında onların düşüncelerini **öğrenmeyebile.**

1. çş

* Öyle yavaş gitmeliyiz ki, saat 14.00'ten önce oraya **ulaşmayabilelim.**

* Şifreyi öyle karışık hazırla ki, biz bile kısa zamanda **çözmeyebilelim.**

* Ancak yağmur yağmalı ki, biz balığa **çıkamayabilelim.**

2. çş

* Saatte 80 km'yi geçmeyin ki, vaktinden önce şehre **girmeyebilesiniz.**

* Bütün olumlu şartları bozmuş ki; robotu **programlamayabilesiniz.**

* Büyü yapmışlar ki; birbirinizi **sevmeyebilesiniz.**

3.çş

* Onlara yardım edelim ki, evlerini **satmayabileler;** yoksa satacaklar.

* Kaç kere tenbih ettim ki, siparişi **unutmayabileler,** yine unutmuşlar.

* Ağızlarını bağlamışlar ki; **bağırmayabileler.**

H ger

1. tş

* Nefsim çok istese bile haram bir fiili **işlemeyebilmeliyim.**

* Ben istediğim zaman sınıfa **girmeyebilmeliyim.**

* Bu işten kar etmesem bile zarar da **etmeyebilmeliyim.**

2. tş

* Alışmış olsan bile, sağlığını düşünüp, sigara ve içki **içmeyebilmelisin.**

* Sen istediğin soruyu **cevaplamayabilmelisin** ki, adalet olsun.

* Zararlı olduğunu bildiğin TV programlarını **izlemeyebilmelisin.**

3. tş

* İnsan serbest olmalı; canı istemediğinde **okumayabilmeli.**

* Bu iş zorla olmaz ki!.. Almak istemiyorsa **almayabilmeli.**

* Ona öyle iyi davranmalıyız ki, bütün şartlar onun buradan kaçması yönünde olsa da, o yine **kaçmayabilmeli.**

1. çş

* İçimizden bir ses 'mutlaka buradan çık' dese de **çıkamayabilmeliyiz.**

* O kötü günleri öyle unutmalyız ki, herşey onları hatırlatsa da biz **hatırlamayabilmeliyiz.**

* Bütün bu şartlar altında bile kötülüğü **istemeyebilmeliyiz.**

2. çş

* Nefsiniz haram bir fiil istediğinde, onu **işlemeyebilmelisiniz.**

* Bu kadar mı tiryakisiniz yahu?.. Herkesin yanında içiyorsunuz, bari babanızın yanında **içmeyebilmelisiniz.**

* O kadar inanmalısınız ki, herkes sizi bu yoldan alıkoymak istese de siz bu yoldan **vazgeçmeyebilmelisiniz.**

3.çş

* 'Öğrenciler yurtlarda serbest bırakılmalı, yurttan çıkmak istemedikleri bir saatte **çıkamayabilmeliler'** görüşü toplantıda pek rağbet görmedi.

* Onların kafasına hakikatları öyle nakşetmeliyiz ki, ömür boyu **unutmayabilmeliler.**

* Hırsızlığın kötülüğünü onlara öyle delillerle ispatlamalyız ki, çocuklar hırsızlığa **tenezzül etmeyebilmeliler.**

I em.

2. tş

- * ‘Verdiğin görevleri yapmam’ diyordun; hadi **yapmayabil** de görelim.
- * Nasıl gelmezsin canım!.. **Gelmeyebil** de göreyim.
- * Eminim, onu görünce seveceksin; bir peri gibi seni büyülesin de **sev-meyebil**, elinden gelirse.

3. tş

* Sorulan soruları öyle cevaplamalısın ki, seni sınıfta koymak isteyenler bile **koymayabilsin**.

- * Doktor, onun diyetini değiştirdi ki; **zayıflamayabilsin**.

2. çş

* Size bu giyecekleri yolladı ki; bu soğukta bu ince elbiselerle **üşüme-yebilin**.

- * Bu ikazları yapıyoruz ki, haramlara el **atmayabilin**.

- * Şişmanlamak istemiyorsanız, yağlı ve tatlı şeyler **yemeyebilin**, tamam

3.çş

- * Doktor, onların diyetlerini değiştirdi ki; **zayıflamayabilsinler**.

- * Cephede ölmek var ama biz istiyoruz ki, **ölmeyebilsinler**.

- * Bütün kitapları toplayalım ki kopya **çekmeyebilsinler**.

Olumsuz fiilin olumlusunun **SONUCU:**

I- Fonksiyonları:

A- İktidar: Bu yapıda iktidar fonksiyonu ikiye ayrılarak incelenebilir:

1- İsteğe bağlı iktidar: Bu tipte genellikle iktidar ile birlikte tavsiye fonksiyonu sezilse de; bazı örneklerde iktidar ile birlikte teşvik ve tercih fonksiyonu da görülür:

a- İktidarla birlikte tavsiye:

- * Bütün bu şartlar altında bile kötülüğü **istemeyebilmeliyiz**.

* O kadar inanmalısınız ki, herkes sizi bu yoldan alıkoymak istese de siz bu yoldan **vazgeçmeyebilmelisiniz**.

b- İktidarla birlikte teşvik:

- * Şişmanlamak istemiyorsanız, yağlı ve tatlı şeyler **yemeyebilin**, tamam

- * Sınıfta **kalmayabilsin** diye onun önünü açıyoruz, anlamıyor.

c- İktidarla birlikte tercih:

* ‘Öğrenciler yurtlarda serbest bırakılmalı, yurttan çıkmak istemedikleri bir saatte **çıkmayabilmeliler**’ görüşü toplantıda pek rağbet görmedi.

2- Şarta bağlı iktidar: Daha çok görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve istek kiplerinde görülmektedir. Bununla birlikte gereklilik gibi bazı kiplerde de hissedilir.

* Sorulan soruları öyle cevaplamalısın ki, seni sınıfta koymak isteyenler bile **koymayabilsin**.

Bunlardan ayrı olarak, iktidarla birlikte başka fonksiyonlar da bulunmaktadır:

a- İktidarla birlikte dirayet:

* Ders çalışmak için sabaha kadar yatmayacaktım ama öyle yorgundum ki, ancak saat 1.00’e kadar **yatmayabildim**.

* Güzel yemekleri nefsi çok çekiyordu, ama **yemeyebilmiş** galiba ki, epey zayıflamış.

b- İktidarla birlikte *muvaffak olmak*:

* Dayımdan aldığımız borç sayesinde evi **satmayabildik**.

* Unutturmaya çok uğraştılar ama birçok alıştırmayı yaparak **unutmayabildim**.

c- İktidarla birlikte *imkan, fırsat*:

* Faturaya itiraz ederek paranın bir kısmını **ödemeyebilmişsiniz**.

* Saatlerce kuyrukta **beklemeyebilsen** çok iyi olacağının ben de farkındayım ama o eşyaya da acil ihtiyacımız var; ne yapalım?

d- İktidarla birlikte *şaşma, takdir*:

* İnsanların bazıları çok sıkıntı çekse de hak bildiği yoldan **vazgeçmeyebiliyor**.

B- İhtimal: Bu fonksiyonda da sadece ihtimal anlamı kazandıran örnekler vardır:

* Bankalar bu tür paraları **ödemeyebiliyorlar**.

* O buraya yeni geldiği için sen onu **tanımayabilirsin**.

Bunların yanında;

1- İsteğe bağlı ihtimal: Bu anlamı kazandıran birkaç örnek:

* İstersek buradan hiçbir şey **almayabileceğiz**.

* İstemeyen öğrenciler, 19 Mayıs hareketlerine **girmeyebilecekler**.

Ayrıca, isteğe bağlı ihtimal olmakla birlikte tercih ve izin anlamı hissettiren örnekler de vardır:

a- İhtimalle birlikte *izin*:

* İsteyen tiyatrocular, bu zor oyunda rol **almayabilecek**.

* İstersen sahneye **çıkamayabileceksin**.

b- İhtimalle birlikte *tercih*:

* İnsan ilk gördüğü kişiye **güvenmeyebilir** ama zamanla güven kazanır

* İstersen **satın almayabilirsin** ama ev çok güzel.

2- Şarta bağlı ihtimal: Bu anlamı kazandıran örneklere de, gelecek zaman içinde raslanmıştır:

* Para bulursak evi **satmayabileceğiz**.

* Bu ilacı kim düzenli kullanırsa, daha mide hastalığı **çekmeyebilecek**.

Bir de;

İhtimalle birlikte *serzeniş* ve *yadırgama* fonksiyonu vardır:

* Beni üzen; seviyorum deyip deyip te **sevmeylebiliyorsun** ya işte o!..

* Parayı bir aya kalmaz gönderirim diyorsunuz, sonra da **göndermeyebiliyorsunuz**.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Şarta bağlı iktidar; daha çok görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve istek kiplerinde görülmektedir.

b- İsteğe bağlı iktidar ise, gereklilik ve emir kiplerinde görülür.

c- Gelecek zaman içinde bazı örnekler; ‘isteğe bağlı ihtimal,’ bazı örneklerde ‘şarta bağlı ihtimal’ bildirmektedir.

d- Şimdiki zaman ve geniş zamanda 1. şahıslar dışında, tercih bildiren örnekler çoğunluktadır. Ayrıca bu zamanlarda yaklaşık bütün örnekler ihtimal bildirir.

e- Bu yapıda, özellikle görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, şimdiki zaman kiplerinde yan cümlelerle birlikte kullanım görülmektedir. Bu ise, yan cümle ile birlikte daha rahat örneklendiğini göstermektedir.

f- Dilek şart kipinde iktidar dahilinde tercihli bir fiilin tavsiyesi söz konusudur.

g- İstek, gereklilik ve emir kiplerinde, “ki” ile yapılan bileşik cümle veya “F-diye F-” şeklinde yapılan bileşik cümleler kullanılmıştır.

h-İhtimalle birlikte serzeniş ve yadırgama fonksiyonu sezilen örnekler vardır ki; bunlara şimdiki zamanın ikinci kişisinde raslanmıştır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

- Öğrenilen geçmiş zamanın 1. şahısları,
- İstek kipinin 3. şahısları,
- Emir kipinin 3. teklik ve 2. çokluk şahısları.

bil-

No:4

Formülü:F (olumsuz)- (y) A F (olumsuz)-

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzu yazmayabilmedim

A	ggz	(Örneği bulunamadı.)
B	ögz	(Örneği bulunamadı.)
C	şz	(Örneği bulunamadı.)
D	gz	(Örneği bulunamadı.)
E	gel.z	(Örneği bulunamadı.)
F	dş	(Örneği bulunamadı.)
G	i	(Örneği bulunamadı.)
H	ger.	(Örneği bulunamadı.)
I	em.	(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:5

Formülü:F (çatı)-(y) A F-

Yapısı:Olumlu çatının olumlusu yazdırabildim

A ggz

1. tş

- * Sonunda babama maksadımı **anlatabildim**.
- * Yapılan çalışmalar sonucunda buradaki seçmenler tarafından **sevilebildim**.

- * Müşterilere çeşitli hediyeler vererek burada **tutunabildim**.
- * Bir saat bekledikten sonra müdürle **görülebildim**.
- * Bir evrağı ancak üç günde **imzalatabildim**.
- * Sokak kedisi eve girmiş, bir türlü çıkmıyordu, zorla **çıkarabildim**.

2. tş

- * Sen bu kısa sürede kendini herkese **sevdirebildin**.
- * Bütün engelleri aşip konferansa **katılabildin**.
- * İstedığın şekilde **yıkatabildin mi?**
- * Lazer yazıcı bulamadığın için, tezini püskürtmeli yazıcıyla **yazdırabildin**.

- * Polise ihbar ihbar üstüne göndererek katili ancak **yakalatabildin**.
- * Bu konuyu bakanlıkla **yazışabildin mi?**

3. tş

- * Hakem, çok tereddüt etti ama sonunda oyunu **başlatabildi**.
- * Fikrini söyledi diye nasıl **hapse atılabildi** hayret doğrusu...
- * Kaybettiği tarağı bularak **taranabildi**.
- * Onu evinde ziyaret ederek, evinde **bayramlaşabildi**.
- * Çat-pat İngilizce konuşup, turistten rica ederek, fotografımızı **çektirebildi**.

1. çş

- * Doktora ayrıca muayene parası ödeyerek, hastamıza **baktırabildik**.
- * Bu yasa tasarısı sebebiyle seçmen tarafından **sevilebildik**.
- * Müşterilere iyi davranarak burada **tutunabildik**.
- * Müdür ile önceden randevu alarak **görülebildik**.
- * Ruhsat parasını ödemek şartıyla, bu gezide yanımızda silah **bulundurabildik**.

2. çş

- * O makalenin fotokopilerini **çektirebildiniz mi?**
- * İş arayanlar listesine **yazılabildiniz mi?**
- * Bu kadar çalışmadan sonra artık **sevinebildiniz** ya; ne güzel işte!..
- * Onunla **görülebildiniz mi** bilmiyorum ama, onun etkisi bu konularda çok fazla.
- * Adama, onun uyması gereken kuralları zorla **dinletebildiniz**.
- * Hastanızı nerede **ameliyat ettirebildiniz?**

3.çş

- * İmtihani saat 11.00'de **başlatabildiler**.
- * İki saatlik bir çatışma sonucu, teröristler **öldürülebildiler**.
- * Hamam çok تنها idi; rahatsız olmadan güzelce **yıkatabildiler**.

- * Görüşmek için can atıyordu ama bir ay sonra ancak **görülebildiler.**
- * Oyuncaklarını göstererek çocuğu **susturabildiler.**
- * Hep birlikte uğraşıp yemeği **pişirebildiler.**

B ögz

1. tş

- * Şu resme bir bak; aslına **benzetebilmiş miyim?**
- * “Ne güzel, ben de **affedilebilmişim**” diye sevineceğine karara itiraz etmeyi düşünüyor.
- * Onun dediğine göre, ben çok ısrar ederek rektörle **görülebilmişim**; halbuki o beni çağırırdı ve görüşmek istedi.
- * PC programını çalıştıramadım zannediyordum; ekrana gelince anladım ki **çalıştırabilmişim.**

2. tş

- * Duyduğuma göre, onu çeşitli korku masallarıyla **korkutabilmişsin.**
- * Programda iyi bir konuşma yaparak, dikkatleri üzerine çekip **görünebilmişsin.**
- * Görüyorum ki, bu sefer seni güzelleştirecek şekilde **giyinebilmişsin.**
- * Alinin sözlerini duymazlıktan gelip onunla **selamlaşabilmişsin**, buna sevindim.
- * Görüyorum ki arabayı **boyatabilmişsin.**
- * İyi olmuş bak, odadaki zararlı böcekleri **öldürebilmişsin.**
- * Çocuğa çorbayı **yedirebilmişsin** ya, çok iyi olmuş.

3. tş

- * Binanın projesini iki ayda **bitirebilmiş.**
- * Gediz ovasında sebze-meyve üretimine çok önceden **başlanabilmiş.**
- * Ali çok sevdiği tarağı alarak **taranabilmiş.**
- * Bu konular ile ilgili olarak, üst makamlarla **yazışabilmiş.**
- * Müdürü bulamayınca, o da derdini müdür yardımcısına **anlatabilmiş.**

1. çş

- * Bilgisayarı oynarken çizim programını **çıkartabilmişiz**, haberimiz yok
- * Bu konudaki suçlamaları **atlatabilmişiz**, işin sevindirici olan yanı bu.
- * Bu kadar kısa zamanda nasıl **yıkatabilmişiz** hayret ettik.
- * Bu mektup gösteriyor ki; biz onunla tâ o zamandan **yazışabilmişiz.**
- * Demek ona, sözümüzü **dinletebilmişiz.**
- * Söylediklerimizi **duyurabilmişiz** ki, bak kanun çıkarıyorlar.

2. çş

- * Bak sizden çekiniyorlar, demek kendinizi **anlatabilmişsiniz.**
- * Onların size karşı bu tutumları gösteriyor ki; siz onlar tarafından yeteri kadar **sevilebilmişsiniz.**
- * Duyduğuma göre, gelen kötü haberlere **sevinebilmişsiniz**, bu sizin hatanızdır.
- * Onlar sizden çok fazla olmalarına rağmen, cesaret edip **dövüşebilmişsiniz.**
- * Kendinizi onlara **sevdiribilmişsiniz** ki, her vesileyle tebrik gönderiyorlar.
- * Helal olsun, bu kadar madeni, bir günde **çıkartabilmişsiniz**, demek iyi çalıştınız.

3. çş

* Çiçekler belediye işçileri tarafından iki saat içinde **sulanabilmişler**.

* Geçen akşam ışıklar sönerince, öğrenciler ancak ilk konuya **hazırlanabilmişler**.

* Yıllar sonra tekrar birbirleriyle **görüşebilmişler**, bu onları çok duygulandırmış.

* Osmanlılar küçük bir aşiretten bir cihan devletini nasıl **çıkartabilmişler** zannediyorsun?

-Elbette çalışarak!..

C şz

1. tş

* Radyo konuşmaları vasıtasıyla ben de il halkı tarafından **dinlenebiliyorum**.

* Bu ilacın yan tesiri varmış; inan, gece uyurken bile **kaşınabiliyorum**.

* Ben, oradaki insanlarla, başka dil bilmediğim için sadece İngilizce konuşarak **anlaşabiliyorum**.

* Şu kaseti kontrol edeceğim deyip, teybe koyuyorum; bu vesileyle istediğim şarkıları onlara da **dinlettirebiliyorum**.

* Gömleğimi kız kardeşime **ütülettirebiliyorum**.

2. tş

* Bir de karşıma geçip soru **sorabiliyorsun!**..

* Yaşın 25 oldu mu; çevren de varsa, istediğin ilden **seçilebiliyorsun**.

* Bu havuzda istediğin kadar **yıkatabiliyorsun**, ama öbüründe sınırlı!..

* Sen başkanla teklifsiz **görüşebiliyorsun**, şu bizim işi bir hatırlatıver.

* Devam et; bizi böyle kuru laflarla **heyecanlandırabiliyorsun** nasıl olsa!..

3. tş

* O ne giyse kendine **yakıştırabiliyor**.

* Bu tür kazalar çoğu zaman ölümle **sonuçlanabiliyor**.

* İğdir ovasında bir çok sebze ve meyve **yetiştirilebiliyor**.

* Bu ülkede mafya **örgütlenabiliyor**; ama memur örgütlenemiyor.

* Tarihî caminin önündeki taşların yazıları gayet rahat **okunabiliyor**.

* Karayolu olmadığı için, küçük yerleşim alanlarına bile ancak uçakla

seyahat edilebiliyor.

* Dün laiklik adına işlenen faaliyetler bugün **işlenebiliyor mu?**

* İsteyen her öğrenci, bir yabancı turistle **mektuplaşabiliyor**.

* Şehrin sıkıntıları, orada yaşamının artılarını insana **unutturabiliyor**.

* ASKİ, suları geç saatlerde **azaltabiliyor**, tedbir alsan iyi olur.

1. çş

* İstersek biz de dinleyici olarak sempozyuma **katılabiliyoruz**.

* Günün belli saatlerinde onun dükkanında **bulunabiliyoruz**.

* O olaydan sonra müdürle teklifsiz olarak **görüşebiliyoruz**.

* Saatin alarımını kurarak istediğimiz zaman içinde **çaldırabiliyoruz**.

2. çş

* İsterseniz, idarecileri ikna edip, bir ilçeye müdür **seçilebiliyorsunuz**.

* Ne oldu ki, bu kadar **sevinebiliyorsunuz?**

* Bu kadar olaydan sonra bile onunla hâlâ **selamlaşabiliyorsunuz**, bu sevindirici.

* Bak, siz de bir market **işletebiliyorsunuz**.

3.çş

* Bu oyuncaklar çok kolay bir şekilde **oynanabiliyorlar**.

* Çocuklar bunca kötü olayın içinde bile **sevinebiliyorlar**.

* Bazı insanlar kendilerini ilgilendiren meselelere bile ilgisiz kalacak kadar **tembelleşebiliyorlar**.

* Türkiye'ye gelen yabancı öğrenciler, gösterilen ilgi sonucu, buradaki arkadaşlarıyla, kısa sürede **kaynaşabiliyorlar**.

* Ödevin önemi iyice anlatılmazsa, öğrenciler ödevlerini **geciktirebiliyorlar**.

D gz

1. tş

* Ben tahmin ediyorum ki; kısa zamanda burada **tutunabilirim**.

* Bu haftaki toplantıya ben de **katılabilirim**.

* Annemle bugünlerde **telefonlaşabilirim**, bir diyeceğin varsa söyle.

* İsterseniz sizin için güzel bir yemek **yaptırabilirim**.

* Onlara istedikleri müziği **dinletebilirim**.

2. tş

* Bütün ihtiyaçlarını bu marketten **giderebilirsin**.

* Bu günlerde arkadaşların tarafından **ziyaret edilebilirsin**, hazırlıklı ol

* Dersini başarıyla geçmişsin; artık **sevinebilirsin**.

* Abinle bu hafta içinde **haberleşebilirsin** sanırım; siparişimi unutma!..

* Borcunu gününde ödemeni isterim ama durumun çok sıkışık ise bir hafta kadar **geciktirebilirsin**.

3. tş

* Bu kökten yeni kelime türetilmez diyordun, bak **türetilebilirmiş**.

* Onun İngilizce bilmediği, çok az kelime söyleyebilmesinden **anlaşılabilir**.

* Tehlike anında 155 no' lu "polis imdat" telefonu **aranılabilir**.

* Adetin ikinci bir tabiat olduğu **söylenabilir**; fakat o tabiattan on kez daha güçlüdür.

* Düşmanın tatlı sözüne bakma, balın içinde zehir de **bulunabilir**.

* Kendisini affetmeyen bir kimsenin bütün kusurları **affedilebilir**.

* Türkçe, İngilizce, Arapça, Fransızca ve Almanca dillerinden yayınların fotokopileri **istenebilir**.

* Bu konuyla ilgili başvurular yıl boyunca **yapılabilir**.

* Klorlu suyla abdest **alınabilir**.

* Bu ihtişam, bu güzellik ve bu masal dekoru ancak şair ruhlu bir ressam tarafından **anlatılabilir**.

* Bu ilacı alan hastanın vücudu; belirli bir süre **kaşınabilir** ama bu geçicidir.

* İsteyen her öğrenci, ders konusunda hocasıyla **görüşebilir**.

* İlgı bizi yanlış yollara **yöneltebilir**, fakat bunun cevabı ancak daha fazla ve daha iyi bilgidir. Çılgınların elindeki cehalet hiçbir zaman bir şeyi çözememiştir.

1. çş

* Bu odada durursak **rahatsız edilebiliriz**.

* Biz, küçük öğrenciler de şu küçük havuzda **yıkanabiliriz**.

- * Hocam! **görüŖebilir miyiz?**
- * KonuŖmacılara, konuyla ilgili olmak Ŗartıyla, sorular **yöneltebiliriz.**
- * Daha önceki imtihanlarda sorduğu sorulara bakıp, hocanın hangi konulara önem verdiğini **çıkartabiliriz.**

2. çŖ

- * Bu hareketleriniz sonucu, disipline **verilebilirsiniz,** dikkat edin.
- * Siz de öteki aynada **taranabilirsiniz,** hepinizin tek ayna kullanması gerekmez.
- * Bazılarını hep **aldataabilirsiniz,** bazen de herkesi... Ne var ki, herkesi her zaman aldatamazsınız.
- * Moskova'da, yasak olmasına rağmen, sokaklarda gizli bir Ŗekilde döviz deđiŖtiren ruslarla **karŖılaŖabilirsiniz.**

3. çŖ

- * Bazı öğrenciler, yaptıkları hareketlerden ötürü **ihzar edilebilirlerdi.**
- * Bazı öğrenciler bu habere **sevinebilirler,** aslında bu karar doğru değil
- * İsteyenler, turistlerden arkadaŖ edinip, onlarla **mektuplaŖabilirler.**
- * Tıp öğrencileri çalıŖmalarını, çok uğraŖarak **sürdürebilirler.**
- * Çocuklar, her hareketleriyle kendilerini **sevdirebilirler.**

E gel.z

1. tŖ

- * Sanki kısa zamanda **unutulabileceğim.**
- * Gün gelecek ben de onun gibi **sevinebileceğim.**
- * Bu dilekçeyi verdikten sonra, artık müdürle **görüŖebileceđim.**
- * Ben ancak ayın 15'inden sonra bu ceketi **yıkatabileceğim.**
- * Bugün çok sıkı çalıŖarak, makalemi gazetenin basımına **yetiŖtirebileceđim.**

2. tŖ

- * Tahmin ediyorum ki; bu seçimde sen rakipsiz olarak **seçilebileceksin.**
- * Bu kanun uygulamaya girince, sen de istersen dıŖa **açılabilirsin.**
- * Oh ne güzel; sen annen babanla güzelce **bayramlaŖabileceksin,** ben ise bayramda gurbetteyim.
- * Teyzenlere sipariŖimi **getirtebilecek misin?**
- * Ben senin bu okulu da başaracağına inanıyorum; hatta inanıyorum ki, zamanından önce bu okulu **bitirebileceksin.**

3. tŖ

- * Bana, ' Geçerken evinin önünden, Ahmet te **alınabilecek.**' denildi.
- * Artık bu kanundan sonra 'ben komünistim' veya 'ben Ŗeriatçiyım' **denilebilecek.**
- * İmtihanda hesap makinası **kullanılabilir.**
- * Bu toplantıya isteyen herkes **katılabilir** ve sorular sorabilecek.
- * Bu ağaçlar yeŖerince, burada bülbüller **ötüŖebilecek.**
- * Ben , onun annesinden izin aldım, kardeŖini de getirip **yatırabilir.**

1. çŖ

- * Bu olaydan etkilenenler tarafından, biz de etkili kiŖiler olarak **sayılabileceğiz.**
- * Birinci perdeden sonra, istersek okul kıyafetlerimizi **giyinebileceğiz.**
- * Nikah töreni bittikten sonra, el ele **tutuŖabileceđiz.**

* Onun bütün dediklerini yaparak, kendimizi onun kırmızı listesinden **sildirebileceğiz.**

2. çş

* Bu düzenleme ile siz de, zamanında mezun olmuş **sayılabileceksiniz.**

* Bu kanun sayesinde, siz İHL mezunları da Harp Akademilerine **katılabileceksiniz.**

* Bu silahlar geldiğinde daha rahat bir şekilde, teröristlerle **çarpışabileceksiniz.**

* Umarım, onu çok kısa zamanda arkadaşlara da **hatırlatabileceksiniz.**

3.çş

* Bu oturum başlıkları dışına, talep dahilinde **çıkılabilecektir.**

* Ambargo kaldırılırsa Boşnaklar, daha iyi şartlar altında **dövüşebilecekler.**

* Öğrenciler, çiçeklere zarar vermeden çimlere **uzanabilecekler.**

* Bu kursiyerler, sadece bir veya birkaç konuda kendilerini **geliştirebilecekler.**

F dş

1. tş

* Bundan sonra daha mutlu bir hayat **yaşayabilsem.**

* Önceden hazırlanan listeye **yazılabilsen** mutlaka işe girerim.

* ‘Bu dükkanı açtım ama bir de **tutulabilsem** iş tamamdır’ diyordu.

* Bu toplantı vesilesiyle bâri hocamla **görüşebilsem.**

* Tezimi lazer yazıcıda **yazdırabilsem** çok güzel görünür.

2. tş

* Bir an önce mahkemeye **çıkartılabilsen**, derdini anlatıp hapisten kurtulabilirsin.

* Bu dosyaları ‘bak’ uzantısıyla **kaydedebilsen**, bir daha kaybolmaz.

* Sen de mankenler gibi podyuma çıkıp **soyunabilsen** çok para kazanırsın ama birçok şeyi de kaybedersin.

* Bu konuda bakanlık ile **yazışabilsen** belki iyi bir sonuç alabilirsin.

* Bu dilekçeyi zamanında ona **ulaştırabilsen**, işleme koyarlar.

* Onun bir hatasını bile ortaya **çıkartılabilsen** hemen soruşturma açarız.

3. tş

* Zamanında ilaç **verilebilseydi** bugünkü duruma düşmezdi.

* ‘Ayla da Ayşe gibi **kapatabilse**’ diye iç geçirdi.

* Ali, bir kere onunla **bayramlaşabilse** artık dargınlık unutulur gider.

* Bu görüşlerimizi onlara **anlatabilse** bizim haklılığımız ortaya çıkar.

1. çş

* Bu dergiyi haftalık olarak **çıkartılabilsen** daha başarılı oluruz.

* Bu mahallede bir **tutunabilsek** başka yere dükkan açmak gerekmez.

* Biz dışa **açılabilsek** ekonomimiz kısa zamanda düzelir.

* Hiç olmazsa dekan yardımcısıyla **görüşebilsek**, derdimizi anlatırdık.

* İçimizdeki kötü duyguları bir **bastırabilsek** problem çözülür.

2. çş

* Derdinizi **anlatabilseniz** derman bulunur.

* İngilizceden, bu sene muaf **sayılabilseniz** sizin için kolaylık olur. O ders için ayıracağınız zamanı diğerlerine kaydırırsınız.

* Hiç olmazsa haftada bir **yıkatabilseniz** vücudunuzun direnci artar.

* Senin isteğini; onunla el ele **tutuşabilseniz**, kırlarda **dolaşabilseniz**;
bunlar değil mi?

* Bilgisayarı **açtırabilseniz** birçok konuyu bitirebiliriz.

* Saat 10.00'a kadar imtihanı **bitirebilseniz** yine görüşürdük.

3.çş

* Müracaat formu **temin edebilseler**, imtihana girerler.

* Müdür tarafından **kabul edilebilseler**, dertlerini söyleyebilecekler.

* Hemen o anda ortadan **kaybedilebilseler** yakalanmazlar.

* Saati düşürdükleri zaman etraflarına **bakınabilselerdi**, o anda bulabilirdi.

* Onlar birbirleriyle **anlaşabilseler**, bizim de içimiz rahat olur.

* Okulu ayın 8'inde **kapatabilseler** bile, öğretmenlerin çalışmaları devam eder.

G i

1. tş

* Ben de işi bitirenlerden **sayılabileyim**, bu isteğimi reddetmeyin lütfen

* Bana izin verin ki; o toplantıya **katılabileyim**.

* Telefonu açık bulundur da onunla istediğim zaman **görülebileyim**.

* Çok uğraştım ki, bu yazıyı dergide **bastırabileyim** ama olmadı.

2. tş

* Doktora derdini anlat ki; güzel bir şekilde **muayene edilebilesin**.

* Öyle bir çalışma yap ki; sonunda **sevinebilesin**.

* Onun ev telefonunu al ki; onunla akşamları **görülebilesin**.

* Onun istediği elbiseyi al ki, **sevindirebilesin**.

* Borcuna karşı ondan senet al ki, günü gelince **ödettirebilesin**.

3. tş

* Delejelere çeşitli tavizler vermeli ki, seçimde **seçilebile**.

* Çok yüksek bir maaş almalı ki; birçok elbise alıp her gün ayrı birini **giyinebile**.

* Sabah erken çıksın ki, erkenden varıp müdürle **görülebile**.

* Totoyu çok kolonla oynamalı ki; **tutturabile**.

* Ona gerekli yardımı esirgeme ki, kısa sürede bu işi **bitirebile**.

1. çş

* Onlara çok iyi davranalım ki; herkes tarafından **sevilebilelim**.

* Güverteye çıkalım da şöyle bir etrafa **bakınabilelim**.

* Çok ortak bulalım ki, bu birliği **şirketleştirebilelim**.

* Doktorla konuşalım, istediğini verip hastayı **ameliyat ettirebilelim**.

* Saray halı ile bağlantı kuralım ki, en güzel halılarla evi **döşetebilelim**.

2. çş

* Onun emirlerini yerine getirin ki; karşılığında kötülüklerden **korunabilesiniz**.

* Siperinize sahip çıkın ki; düşmandan **korunabilesiniz**.

* Ben istiyorum ki, onunla barışıp **selamlaşabilesiniz**.

* Onlara çok iyi davranın ki, kendinizi **sevdiirebilesiniz**.

3.çş

* Gönül istiyor ki; bütün ecdad her sene **anılabileler** ama bu imkansız.

* Sıcak suyu kapatmıyoruz ki; misafirler istediklerinde **yıkınabileler**.

* Önce izin almalı ki, hocayla **görülebileler**.

* Yüzde on komisyon vermeliler ki, arabayı galericiye **sattırabileler**.

H ger.

1. tş

* Öyle bir telefon sistemi yerleştirmeliyim ki; müşterilerce her an **arabilmeliyim**.

* Eğer içimdeki ses doğruysa, başkalarının etkisinden kurtulup **kapana-bilmeliyim**.

* Bu konuyu mutlaka başkanla **görüşebilmeliyim**.

* Mutluluğun devamını istiyorsam, en ufak olayları bile **değerlendire-bilmeliyim**.

* Bu işlerin hepsini bir güne **sığdırabilmeliyim**. Yarın daha önemli iş-lerim var.

* Okulu bu yıl **bitirebilmeliyim**.

2. tş

* Buranın halkı tarafından **sevilebilmelisin** ki, adaylığın anlamı olsun.

* Ekonomini düzeltmek için, vakit geçirmeden dışa **açılabilmelisin**.

* Bu kadar eğitim gördün artık kimseden korkmadan **dövüşebilmelisin**

* Gerektiğinde sesini **yükseltebilmelisin** ki herkes dediğini duysun ve haklılığını anlasın.

3. tş

* İnsan, bu adam ne kadar dürüst **dedirebilmeli**.

* Artık onunla ilgili karar bir an önce **verilebilmeli**.

* Yürürken zaman zaman etrafa **bakılabilmeli** ki, insan nereye gittiğini bilsin.

* O, bu ittifakı kısa sürede **bitirebilmeli**.

* İnsan İngilizcesini ilerletmek istiyorsa; bir turistle sık sık **mektupla-şabilmeli**.

1. çş

* Çok güzel bir program hazırlayıp, geniş halk kütleleri tarafından **izle-nebilmeliyiz**.

* Açık oturumlarda istediğimiz şekilde **giyinebilmeliyiz**.

* Bu konuyu arkadaşlarla geniş bir şekilde **tartışabilmeliyiz**.

* Onun, hiç olmazsa hatırasını **yaşatabilmeliyiz**.

* Çocuklarımıza, faydalı olan bazı TV programlarını **izletebilmeliyiz**.

* Ne yapıp edip, onu bu fikrinden **vaz geçirebilmeliyiz**.

2. çş

* Yapacağınız işleri iyice anlatın ki, seçmenler tarafından başkan **seçilebilmelisiniz**.

* Sinema öyle bir sanattır ki, rol geldiği zaman çekinmeden **soyunabil-melisiniz**.

* Bu hafta içinde bu konuyu müdürle **görüşebilmelisiniz** ki, geç kalmış olmayasınız.

* Çocuklardan saygı beklemek için, önce onları **sevindirebilmelisiniz**.

* Madem o kadar maaş alıyorsunuz, hiç olmazsa önemli kanunları **çıkara-bilmelisiniz**.

3. çş

* Öyle iyi davranmalılar ki; herkes tarafından **sevilebilmeliler**.

* Başarılarının karşılığında yeterince **sevinebilmeliler**.

* Madem birbirlerini seviyorlar, el ele **tutuşabilmeliler**.
* O partinin adamları, seçimi kazanmak istiyorlarsa; fikirlerini halka **kabul ettirebilmeliler**.

* Yemek pişiremiyorlarsa bile, bir yumurtayı bari **pişirebilmeliler**.

I em.

2. tş

* Ben her türlü fedakarlığa hazırım; yeter ki sen başkanlığa **seçilebil**.

* 'Beş dakikada çıkarırım' diyordun; haydi **çıkılabil** bakalım.

* Bu kadar kurs aldırдық ki, sen daha iyi **dövüşebil**.

* Bu kolaylığı sağladık ki, tez konunu bir an önce **kararlaştırabil**.

3. tş

* Usulüne uygun konuş ki; söylediklerin **dinlenebilsin**.

* İzinli sayılıyor ki; toplantıya **katılabilsin**.

* Programı değiştiriyoruz ki, konferans **yapılabilsin**, yine de, kıymetimizi bilmiyorlar.

* Bir gün önceden haber gönderiyorum ki; müdürle **görüşebilsin** ama o önemsemiyor.

2. çş

* İş ve İşçi Bulma Kurumunun listelerine, vakit geçirmeden **yazılabilin** ki, iş bulabilesiniz.

* Kanun, bu bir aylık süreyi veriyor ki, gerekli makamlara **itirazda bulunabilin**.

* Ben istiyorum ki, onunla her görüştüğünüzde **selamlaşabilin**.

3.çş

* Bu derslere çok çalışılmalı ki; **başarılabilsinler**, yoksa iş zor.

* Serbest bırakın; öğrenciler istedikleri şekilde **giyinebilsinler**.

* Çok kuvvetli olmalı ki, o iri adamlarla **dövüşebilsinler**.

* Kaporayı önce vermeliler ki, istedikleri evi **aldırabilinler**.

Olumlu çatının olumlusunun SONUCU

I- Fonksiyonları:

A- İktidar: Sadece iktidar fonksiyonu kazanan örneklere raslanmıştır:

* Sen başkanla teklifsiz **görüşebiliyorsun**, şu bizim işi bir hatırlatıver.

* Bu ihtişam, bu güzellik ve bu masal dekoru ancak şair ruhlu bir ressam tarafından **anlatılabilir**.

Ayrıca, iktidar ile beraber başka fonksiyonlar da hissettiren örnekler vardır:

a- İktidarla birlikte *muvaffak olmak*:

* Bazılarını hep **aldatabilirsiniz**, bazen de herkesi... Ne var ki, herkesi her zaman aldatamazsınız.

* İmtihanı saat 11.00'de **başlatabildiler**.

b- İktidarla birlikte *imkan, fırsat*:

* Görüşmek için can atıyordu ama bir ay sonra ancak **görüşebildiler**.

* Onunla **görüşebildiniz mi**, bilmiyorum ama onun etkisi bu konularda çok fazla.

c- İktidarla birlikte *dirayet*:

* Demek ona, sözümüzü **dinletebilmişiz**.

* Bütün engelleri aşır konferansa **katılabildin**.

d- İktidarla birlikte *izin, tercih*:

* İsteyenler, turistlerden arkadaş edinip, onlarla **mektuplaşabilirler**.

* Bu dilekçeyi verdikten sonra, artık müdürle **görüşebileceğim**.

e- İktidarla birlikte *imkan*:

* Bu havuzda istediğin kadar **yıkatabiliyorsun**, ama öbüründe sınırlı!..

* Gömleğimi kız kardeşime **ütülettirebiliyorum**.

f- İktidarla birlikte *istek, izin*:

* Hocam! **görüşebilir miyiz?**

g- İktidarla birlikte *şans*:

* PC programını çalıştıramadım zannediyordum; ekrana gelince anladım ki **çalıştırabilmişim**.

* Bilgisayarı oynarken çizim programını **çıkarabilmişiz**, haberimiz yok

h- İktidarla birlikte *ihtimal*:

* Ben tahmin ediyorum ki; kısa zamanda burada **tutunabilirim**.

Bir de; iktidarın içinde düşünebileceğimiz, şarta bağlı muvaffak olmak şeklinde örnekler vardır:

* Müşterilere çeşitli hediyeler vererek burada **tutunabildim**.

* Oyuncaklarını göstererek çocuğu **susturabildiler**.

B- İhtimal: sadece ihtimal anlamı kazandıran örnekler vardır:

* Bu kökten yeni kelime türetilmez diyordun, bak **türetilebilirmiş**.

* Ödevin önemi iyice anlatılmazsa, öğrenciler ödevlerini **geciktirebiliyorlar**.

Ayrıca;

İhtimalle birlikte *izin*:

* Borcunu gününde ödemeni isterim ama durumun çok sıkışık ise bir hafta kadar **geciktirebilirsin**.

* Klorlu suyla abdest **alnabilir**.

Bir de;

Şarta bağlı ihtimal şeklinde örnekler vardır:

* Bu haftaki toplantıya ben de **katılabilirim**.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Genel olarak bu fiillerin ettirgenlik, geçişlilik ekleriyle daha rahat kullanıldığı görüldü.

b- İktidar anlamı çoğu örnekte bulunuyor. Fakat bu örneklerin çoğunda bir başka anlam da seziliyor.

c- Geniş zamanda izin, ihtimal anlamı görülmektedir.

d- Bazı örneklerde özellikle görülen geçmiş zamanda “şarta bağlı muvaffak olma” diyebileceğimiz bir fonksiyon sezilmektedir.

e- Bazı cümlelerde ihtimal anlamı da, şarta bağlı şekilde görülmektedir.

f- Özellikle istek, gereklilik ve emir kipinde, “ki” veya “diye” ile birbirine bağlanan birleşik cümlelere ihtiyaç duyulmaktadır.

g-Geniş zaman ve gelecek zaman örnekleri içinde ihtimalle birlikte izin anlamına rastlanmıştır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapı:

- İstek kipinin 3. şahısları.

bil- fiili yerine **u-**

No:6

Formülü:F (çatı) -(y) A F (olumsuz)- (< F (çatı)- (y) u- (olumsuz)-

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzu yazdıramadım

A ggz

1. tş

- * Bu seçim bölgesinde yeteri kadar **tanınamadım** diye **seçilemedim**.
- * Onların gittiğine bir türlü **sevinemedim**.
- * Müdürle hala **görüşemedim**.
- * Tezi şubat ayına **yetistiremedim**.
- * Bu hareketi sana **yakıştıramadım**.

2. tş

- * Çok uğraştın ama kara listeden **silinemedin**.
- * Neylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun **uyanamadın** olacak.
Kimbilir nerde, nasıl, kaç yaşında;
Bir namazlık saltanatın olacak
Taht misali o musalla taşında.

C. S. Tarancı

- * Onunla henüz **görüşemedin mi?**
- * Sen hiçbir zaman kendini **tanıtamadın**, onlar seni anlayamıyorlar.

3. tş

- * Bazı bölümlere örnek cümle **bulunamadı**.
- * Üniversiteye arsa almak için para **bulunamadı**.
- * Rektör Bey toplantıda **bulunamadı**.
- * Çok uğraştı ama cephe ile bir türlü **haberleşemedi**.
- * Makalesini bilgisayardan **çıkaramadı**.

1. çş

- * Çok istediğimiz halde onun düğününde **bulunamadık**.
- * Bu habere nedense bir türlü **sevinemedik**.
- * Bütün ısrarlarımız geri çevrildi, malesef bakan ile **görüşemedik**.
- * Adama, bir programı bile **çıkarttıramadık**.

2. çş

- * Öyle bir rekor kırmışsınız ki, yıllar oldu hâlâ **geçilemediniz**.
- * Onlara karşı malesef iyi bir tavır **takınamadınız**.
- * O konuyu hâlâ bakanlıkla **yazışamadınız mı?**

* O kadar hediye aldınız ama onun istediğini almadığınız için onu **sevindiremediniz**.

* Kaç ay geçti, hâlâ bu bozuk yeri **tamir ettiremediniz**.

3.çş

* Yeni gelen öğretmenler, öğrenciler tarafından yeteri kadar **sevilemediler** galiba!..

* Kazada ölen yakınlarının acısı yüzünden kendilerinin kurtulduklarına **sevinemediler**.

* İktidardakiler devlet imkanlarıyla, halkın oyunu almaya çok çalıştılar ama yine de bazı yerlerdeki halkı **kandıramadılar**.

* Ablaları bayramda köye gelmeyince, onunla **bayramlaşamadılar**.

B ögz

1. tş I

* O zamanlarda şimdiki gibi gelişmiş fotoğrafçılar yoktu ki; güzel bir fotoğraf **çekilememişim**.

* O gün müdürle **görüsememişim** zannediyorlar ama ben görüşüp isteklerimi sundum.

* Demek kendimi onlara **sevdirememişim**. Baksana hiç yaklaşmıyorlar.

* Bu basit konuyu bile **öğretememişim**, yuh olsun bana, suç kendimde.

* Oy az çıktığına göre, buralarda yeteri kadar **tanınamamışım**.

2. tş

* Yaptığın o işler sebebiyle, burs alacaklar listesine **yazılamamışsın**; haberin var mı?

* Toplantıya **katılamamışsın**, bir şey mi vardı?

* Başkanla **görüsememişsin** galiba; biraz moralin bozuk gibi.

* O listedeki ismini **sildirememişsin** ki bu olay başına geldi.

3. tş

* Olayı kimin çıkardığı henüz **tesbit edilememiş**.

* Ali, sabahtan beri **hazırlanamamış**.

* O kadar uğraştı ama hiç de **güzelleşememiş**.

* Ali, annesi hasta olduğu için pastayı **hazırlatamamış**.

1. çş

* Bir tebrikle veya davetiyeyle olsun **hatırlanamamışsınız**, ona üzüldük.

* Yıllar oldu, hâlâ Avrupa Topluluğuna niçin **katılamamışsınız?** düşünmemiz lazım.

* O kadar uğraştık, birkaç sayfayı bile **kontrol ettirememişsiz**.

* Baksana, çorbayı yeteri kadar **sulandıramamışsınız**.

* Sabahtan beri programlardan birini bile **bitirememişsiz**.

2. çş

* Bu seçimde **seçilememişsiniz** ama üzülmeyin, öbür seçimde mutlaka seçilirsiniz.

* Evlendiğiniz günden beri **geçinememişsiniz**, hakim de ayırırvermiş diye söylüyorlar.

* Bizim tayin için bakanlıkla henüz **yazışmamışsınız**, bu doğru mu?

* Duyduğuma göre tezinizi henüz **yazdıramamışsınız**.

* Hastanızı çocuk doktoruna **muayene ettirememişsiniz** ki bir an önce iyi olsun.

* Bak bu sayfayı dikkatli bir şekilde gözden **geçirememişsiniz** ki bir çok hata var.

3. çş

- * Kaç gündür parayı dolaştırıyorlar, daha bankaya **yatıramamışlar**.
- * Sabahtan beri uğraşıyorlar, bir türlü **süslenememişler**.
- * Erkenden müracaatlarını yapmışlar ama valiyle **görüşememişler**.
- * Babalarına çok yalvarmalarına rağmen, bisiklet **aldıramamışlar**.
- * Bu gazete olayını yeterince **değerlendirememişler** mi ki hâlâ prob-

lem var?

- * Bu olay olunca beraberliklerini **sürdürememişler**.

C ŞZ

1. tş

- * Ben farkediyorum, onlar tarafından **hazmedilemiyorum** ama çalışmaktan başka da çarem yok.
- * Bilgisayar kursuna **katılamıyorum**.
- * Sizin bu fikrinize kesinlikle **katılamıyorum**.
- * Bu günlerde onunla, sık sık, çarşıda veya pazarda **karşılaşamıyorum**.
- * Bir türlü şu dilekçeyi **imzalatamıyorum**.

2. tş

- * Sen iyi oynadığında **engel olunamıyorsun**, o yüzden korkuyorlar.
- * Onun gibi sakın birisiyle neden **geçinmiyorsun**; anlamıyorum?
- * Dekanla neden **görüşmiyorsun** ki; gidip müracaat etsene?
- * Dilekçeni, evrak eksikliğinden **imzalatamıyorsun**.
- * Sen bu pilavı güzel **pişiremiyorsun**.

3. tş

- * Zengin olmadan bankalardan kredi **alınamıyor**.
- * Öyle taklit etmişler ki aslından **ayrılmıyor**.
- * Ekonomide faiz-döviz fasit dairesi **kırılmıyor**.
- * Devletçe de birçok suçtan aranan A. Çakıcı neden **yakalanamıyor**.
- * Bu ülkede mafya örgütlenebiliyor; ama memur **örgütlenemiyor**.
- * Adres olmadığı için, onunla **mektuplaşamıyor**.
- * O acı sahneler bile seni **duygulandıramıyorsa**, ben ne yapayım.

1. çş

- * Kanun gereği bu kıyafetimizle salona **alınamıyormuşuz**.
- * Bu pahalılıkta, artık biz bronzlaştırıcı krem **sürünemiyoruz**.
- * Ali Bey! Hiç **görüşemiyoruz**; nerelerdesin?
- * Zirai potansiyelimizi **değerlendiremiyoruz**.
- * “Kötü adama ‘iyisin, iyisin’ dedikçe iyileşmesi; iyi adama ‘kötüsün, kötüsün’ dedikçe kötüleşmesi çok vuku bulur.” sözünü hayata düstur edemediğimizden toplumdaki kötülerin ıslahını **gerçekleştiremiyoruz**.

2. çş

- * Siz mahkemeye önceden neden **çıkarılamıyorsunuz**; halbuki siyasi suçlu değilsiniz?
- * Siz bu tür hareketleriniz sonucu, dışa **açılmıyorsunuz**.
- * Madem onunla iş yerinde **karşılaşamıyorsunuz**, evini telefonla arayıp konuşunuz.
- * Başkandan izin almadan arabaları **kullandıramıyorsunuz**, öyle mi?
- * Siz işte böyle hareket etmekle işlerinizi **sonuçlandıramıyorsunuz**.

* Haftalık bir dergi bile **çıkaramıyorsunuz.**

3.çş

* Bir sürü faili meçhulün suçluları, bir türlü **yakalanamıyorlar.**

* Yazılı imtihanı geçemeyenler, mülakata **katılamıyorlar.**

* Türkiye'ye gelen yabancı öğrenciler, ilgi gösterilmediği için, buradaki arkadaşlarıyla, kısa sürede **kaynaşamıyorlar.**

* Üç kişi, sabahtan beri bir dilekçeyi **yazdırıyorlar.**

D gz

1. tş

* Ben öyle kol saatinin sesine filan **uyanmam;** güçlü bir ses olmalı.

* Yalnız seni **paylaşmam.**

* Sensiz bu hayatı **sürdüremem.**

* Ağlarım, **ağlatamam,** hissederim, söyleyemem,
Dili yok kalbimin ondan ne kadar bîzârım.

* **Anlatamam** derdimi dertsiz insana

* O kadar çok ki, saymakla **bitiremem.**

2. tş

* 'Ne kadar bağırırsan bağır, **işitilemezsin;** boşu boşuna bağıрма!..'

* Sen bu kafayla dışa **açılmazsın** ve böyle, işlerin hep geri kalır.

* Sen onunla **boğuşamazsın,** en iyisi bu işe girmel!..

* Domuzu bu küçük kurşunlarla **öldüremezsin.**

* Böyle atmakla **tutturamazsın,** bunu kesin olarak bil.

* Ona sert davranmakla sözünü **dinlettiremezsin.**

3. tş

* Aşk ile öksürük **saklanamaz.**

* Bu yayınlar başkası tarafından kesinlikle **çoğaltılamaz.**

* Hz. İsa için canını verenler olmasaydı, bugün adı bile **işitilemezdi.**

* Yeniden diriliş sırrına eren ruh, bir daha **öldürülemez.**

* Önyargılı insanlarla demokrasi mücadelesi **yürütülemez.**

* Bir öksürük, bir de fakirlik gizli **tutulamaz.**

* Yeterli çalışmayı yapmayanın başarılı olabilmesi elbette **beklenemez.**

* İki köpek bir kemiği **paylaşamaz.**

* Hiçbir süs ve tuvalet bir kadını, analık sevgisi kadar **güzelleştiremez.**

* Bir fena kırk iyiyi bozar, kırk iyi bir fenayı **düzeltemez.**

* Aşk, aşktan başka bir şey **söndüremez.**

* Toplu vurdukça yürekler onu top **sindiremez.**

* Gölgeler güneşi **söndüremez.**

1. çş

* Bu kadarcık çalışmayla biz burada **seçilemeyiz.**

* Biz o kadınla **geçinemeyiz,** ben size, tâ o zamandan söylemiştim.

* İşlerim çok yoğun olacak; zannediyorum bu kez onunla **görüşemeyiz.**

* Ona böyle davranarak, onun yanlışlarını **düzeltemeyiz.**

* Biz böyle yaparak bu ateşi **söndüremeyiz.**

2. çş

* Bilgili ve hazırlıklı olursanız, hiç kimse tarafından **aldatılamazsınız.**

* Bekleme salonundaki koltuklar sadece size ait değil!.. Buraya istediğiniz gibi **uzanamazsınız.**

* Onun evinde telefon olmadığı için, onunla **telefonlaşamazsınız.**

- * Siz beni yıldırım için yapıyorsunuz ama **yıldırıramazsınız**.
- * Siz kendiniz meseleyi anlamadıkça onu başkasına **anlatamazsınız**.
- * Bazılarını hep aldatabilirsiniz, bazen de herkesi... Ne var ki, herkesi her zaman **aldatamazsınız**.

* Böyle komik zamlarla memurun yüzünü **güldüremezsiniz**.

3.çş

- * Bu konudaki müracaatlar bir defaya mahsustur ve **tekrarlanamazlar**.
- * Haklar, kanla **boğulamazlar**.
- * Edebiyat bölümü dışındakiler bu toplantıya **katılamazlar**.
- * Defineciler, buldukları madeni **paylaşamazlar**, aralarında niza başlar.
- * Karakoç solcu olsaydı, onu yere göğe **sığdıramazlardı**.

E gel.z

1. tş

- * Bu seçimde umudum yok; ben bu sefer herhalde **seçilemeyeceğim**.
- * Ben doğduğum yerden **ayrılmayacağım**, siz istediğiniz yere gidin.
- * Ben herhalde onunla **anlaşamayacağım**.
- * Cebimde para yok, ceketimi **yıkatabıyacağım**.
- * Yani ben bu aleti **çalıştıramayacak mıyım?**
- * Bu gidişle tezimi **yetiştiremeyeceğim** galiba.

2. tş

* Eğer bonservisini alamazsan, başka bir takım tarafından **transfer edilemeyeceksin**.

- * Bence, sen o saate kadar **hazırlanamayacaksın**.
- * Korkarım ki, sen müdürle **görüşemeyeceksin**.
- * O buraya gelmediği için onunla **karşılaşamayacaksın**.
- * Bu yazdıklarını kısa zamanda **kontrol ettiremeyeceksin**.
- * Bu hafta onları tatile **çıkaramayacak mısın?**

3. tş

- * Artık bu tür haberler, gazetelerde yalan-yanlış **yayınlanamayacak**.
- * Bu yönetmelikle, her gelen burada ulu orta giyinip **soyunamayacak** ve kimseyi rahatsız edemeyecek.
- * Bana öyle geliyor ki; buradaki arkadaşlarıyla **kaynaşamayacak**.
- * Takımı, Fethi'yi iki hafta **oynatamayacak**.
- * Korkarım bu hareketleri sonucu kendini kimseye **beğendiremeyecek**.
- * Bu kanunla fabrikalar artık kalitesiz mal **üretmeyecek**.
- * O böylece arkadaşı **susturamayacak mı** sanıyorsunuz?

1. çş

- * İmtihan gününe kadar gerekli şekilde **yetiştirilemeyeceğiz** herhalde.
- * Bu olaydan sonra anladık ki; biz bu mahallede **tutunamayacağız**.
- * Şimdi, bu kanunla biz memurlar **sendikalaşamayacak mıyız?**
- * Korkuyorum, bu imkanı yeterince **değerlendiremeyeceğiz**.
- * Anlaşılan onu fikrinden **döndüremeyeceğiz**.
- * Çocuklara, dediğimiz süre içinde İngilizceyi **öğretmeyeceğiz** galiba.
- * Biz o saatte burada **bulunamayacağız**.

2. çş

- * Jüri tarafından başarılı **bulunamayacaksınız** gibi bir his var içimde.
- * Toplantıya **katılamayacak mısınız?**
- * Zannediyorum, onunla kısa süre içinde **haberleşemeyeceksiniz**.

* Maaşlarına komik zamlar yaparak memuru **güldüremeyeceksiniz**.
* Görüyor musunuz, bir evrak eksikliği yüzünden okula kayıt **yaptıramayacaksınız?**

* Korkarım bu görevi başarıyla **bitiremeyeceksiniz**.

3.çş

* Listeler çok mu eksik; **asılamayacaklar mı?**
* Artık onlar zıt bir tavır **takınamayacaklar**, çünkü gerekli ikazı yaptık
* Korkarım bu oyuncular şimdiki performanslarını **sürdüremeyecekler**.
* Polisler olayları **yatıştıramayacaklar** herhalde.
* Dergiyi **devam ettiremeyecekler** galiba.
* Tenbel öğrenciler okullarını başarıyla **bitiremeyecekler**.

F dş

1. tş

* Hiçbir takıma **kiralanamasam** yine bu takımda oynarım.
* Bir mazeret bulup konferansa **katılamasam** ne olur acaba?
* **Dövüşemesem** abisiyle dövüşmezdim; geçen gün abisini dövdüm.
* Bu zamanlarımı **değerlendiremesem**, ne zaman çalışacağım?
* Bu eserimi kamuoyuna **tanıtamasam** işi eksik yapmışım demektir.
* Arabayı on gün içinde **boyatamasam**, tatile gidemem.

2. tş

* Sen o zaman **kazanılamasaydın** şimdi bu başarılarla zor ulaşırdın.
* Çok uzak yerlere **saklanamasan**, ebe olan arkadaşın seni kolay bulur ama çok uzaklara saklanıyorsun.
* Evinin bir bölümünü **güzelleştiremesen**, ne yapacaksın?
* O gün evraklarını **kontrol ettiremeseydin**, işin aksayacaktı.
* Derdini **anlatamasan** derman bulamazsın.

3. tş

* İmtihanlar ayın onuna kadar **bitirilemese** ben izine çıkamayacağım.
* **Kapanamasa** İ. Cevahir'in kızı kapanamazdı; demek içinde olunca bir gün ortaya çıkıyor.
* Eğer o gün benimle **karşılaşmasa**; işi aksayacaktı.
* Bugün ön hazırlığı **yaptıramasa**, yarın asıl işi bitiremez.
* Davasını **anlatamasaydı**, kimse ona önem vermezdi.
* İmtihanlar ayın onuna kadar **bitirilemese** ben izine çıkamayacağım.

1. çş

* Bu seçimde de **seçilemeseydik** eski suçlardan hapse girecektik.
* Eğer **saklanamasaydık** adam bizi öldürecekti.
* Müdürle **görüşemeseydik**, tayin işi hakkında bilgi alamayacaktık.
* Arabayı **tamir ettiremesek** binemeyiz.
* Hayvanları iki gün **otlatamasak**, kiloları hemen düşer.

2. çş

* O anda **hatırlanamasanız** bile, defterde adınızın olması iyi bir şeydir.
* Onunla **geçinemerseniz** bile, bunu başkalarına belli etmeseniz iyi olur.
* Onunla bugün **görüşemeseniz**, olay istediğiniz gibi sonuçlanmaz.
* Onu istediğiniz şekilde **konuşturamasanız**, iş aleyhinize döner.
* Dilekçeyi gününde **ulaştıramasaydınız**, imtihana giremezsiniz.

3.çş

* Bak, o gün **yıkanamasalarmış**, bir hafta hiç yıkanamayacaklarmış.

* Bu sporcular, başka bir klübe **kiralanamasalar** bile PAF takımında oynayabilirler.

* Kendi arkadaşlarıyla **karşılaşmasalardı**, burayı bulamazlardı.

* Yakalanan teröriste öbürlerinin yerlerini **söyletmeseler**, soruşturmada sonuç alamazlar.

G i

1. tş

* Onların bütün gayreti; ben **kapanamayayım** ve hayatımı kendim yönlendirmeyeyim.

* Sen istiyorsun ki; ben müdürle **görüşemeyeyim**.

* O istiyor ki, ben arabayı **tamir ettiremeyeyim**.

* Siz istiyorsunuz ki, ben olayı müdüre **anlatamayayım**.

* Bana, çeşitli işler çıkarıyorlar ki, çalışmalarımı **ilerletemeyeyim**.

2. tş

* Ben istiyorum ki; sen onunla iyi **anlaşamayasın**.

* Mektubu saklamış ki; ona **ulaştıramayasın**.

* Engel oluyorlar ki; inşaatı **bitiremeyesin**.

3. tş

* Bu engelleri koyuyorlar ki; o kötü bir **takınamaya**.

* Mahkumun elleri kelepçelenir ki; kaçımaya **kalkışamaya**.

* Ben istiyorum ki, o kitabımı **kontrol ettiremeye**.

* Sen istiyorsun ki, o çalışmalarını **sonuçlandıramaya**.

1. çş

* Herkes gibi biz niye bu işi kısa zamanda **sonuçlandıramayalım?**

* Düşman devletler istiyorlar ki; biz kısa zamanda **kalkınamayalım**.

* Onunla herkes görüşüyor, biz niye **görüşemeyelim?**

* Onların tek isteği, biz çocuklara bu bilgileri **öğretmeyelim**.

* Şimdi daha iyi anlıyorum, sizin isteğiniz, biz kitabı **tanıtamayalım**.

2. çş

* Ben istiyorum ki; siz gidecekler listesine **yazılamayasınız**.

* Aleyhinize sözler söylüyor ki; siz bu mahallede **tutunamayasınız**.

* Onların yaptırdığı işi, siz niye **yaptıramayasınız?**

3.çş

* Onlara böyle davranıyorum ki, bir daha **itirazda bulunamayalar**.

* Öyle bir sonuç alalım ki; düşmanlarımız **sevinemeyeler**.

* Öyle bir plan yapmalıyız ki, Ahmet buradan gidene kadar **dövüşemeyeler**, o gittikten sonra zaten dövüşemezler.

* Adresini verme ki, çağrı pusulasını **ulaştıramayalar**.

* O istiyor ki, kendilerini **susturamayalar**.

* Öbürleri haftada bir dergi çıkarıyorlar da bunlar niye **çıkaramayalar?**

H ger.

1. tş

* Tedbirli davranıp, bu kalabalıkta, yankesicilere **soyulamamalıyım**.

* Ona olan saygımdan ötürü, babamın yanında rahat bir şekilde **uzanamamalıyım**.

* Öyle ayarlamalıyım ki, o kötü adamla **karşılaşmamalıyım**.

* Vicdanıma danışıp, görevimi **aksatmamalıyım**.

- * İğneyi bana batırmalıyım ki, çuvaldızı başkalarına **batıramamalıyım**.
- 2. tş**
- * Bu kadar kolay bir şekilde **cezalandırılmamalıyım**.
- * Sen bana hiç itirazda **bulunamamalıyım**.
- * Bizim bu iyi şartlarımıza karşı, sen gidip te yazını başkalarına **yazdırılmamalıyım**.
- * Yolcunun parasını alıp ta, yolcuyla istediğin yerde **indirememelisin**, buna müsaade edilmemeli.
- * Normal şartlar altında, hocanla böyle rahat **görüşmemelisin**.
- 3. tş**
- * Onun izinli olduğu zamanda bu çağrıyı yapalım, ta ki, o, toplantıda **bulunamamalı**.
- * Kanuna uygun olarak görev yapalım ki, **itiraz edilememeli**.
- * Çeşitli bahaneler bulmalıyız ki, müdürle kısa süre bile olsa **görüşmemeli**.
- * Öyle propaganda yapmalıyız ki; o ne yapsa burada **tutunamamalı**.
- 1. çş**
- * İrademize sahip olup, her olaydan **etkilenememeliyiz**.
- * Eğer sabah erken oraya gitmek istemiyorsak; erkenden **uyanmamalıyız**.
- * Öğretmenlerimizle daha dikkatli diyalog kurmalıyız. Olur olmaz **şakalaşamamalıyız**.
- * O kadar sağlam olmalı ki, kolay kolay **eskitememeliyiz**.
- * Öyle sağlam yapıştırmalıyız ki, istesek de **düşürememeliyiz**.
- * Barışçıl fikirlerle öyle dolmalıyız ki, ömür boyu **savaşmamalıyız**.
- 2. çş**
- * Öyle iyi hazırlanmalısınız ki; en kuvvetli rakiplerinize bile **yenilememelisiniz**.
- * Eğer bu toplantıya iştirak etmek istemiyorsanız; hiç kimseden çekinmeden **katılmamalıyınız**.
- * Siz birbirinizi öyle sevmelisiniz ki, dövüşmek gerekse bile **dövüşmemelisiniz**.
- * Öyle bozmalıyım ki, kolay kolay **tamir ettirememelisiniz**.
- * Bu kadar yolsuzluklar sonunda siz bu işyerini bir ay bile **işletememelisiniz** ama nerde o adalet.
- 3. çş**
- * Öyle açık göz olmalısınız ki, yankesiciler bile sizi **uyutamamalılar**.
- * İşçiler akıllarını başlarına alarak, her olayda provakatörlerin oyununa gelip yollara **dökülememeliler**.
- * Öyle tedbirler almalıyız ki; değil müdürle, yardımcısıyla bile **görüşmemeliler**.
- * İnsanlar öyle olmalı ki; borçlarını bir gün bile **geciktirememeliler**.
- * Öyle düzenli çalışmalı ki; seni isteseler de işten **çıkaramamalılar**.
- * Öyle çok iş göstermelisin ki; bugün **bitirememeliler**.
- * Ekonomiye rayına bir an önce oturtmalıyız, böylece bazı kişiler kısa zamanda **zenginleşememeliler**.

I em.

2. tş

- * Onların tek isteği sen **seçileme**; bütün çabaları bu yönde.
- * Saati kurmadık ki; sabah erkenden **uyanama** ve bizi rahatsız edeme.
- * Onlar istiyor ki, sen başkanla **görüşeme**.
- * İstiyorum, sen o yazıyı **kontrol ettireme**, çünkü pişman olacaksın.

3. tş

- * Bu yangını çıkaranların tek gayesi; vergi evrakları **incelenemesin**.
- * Bütün isteğim, o bizimle artık **dövüşmesin**.
- * Polis istiyor ki; bu bölgede iyi bir faaliyet gerçekleştirsin ve hiçbir terörist burada **saklanamasın**.
- * O kârını **arttıramasın** istiyorum ama öyle olmayacak herhalde.
- * Bence o halıyı **döşetemesin** daha iyi, çünkü zarar edecek.
- * Çocuğu **uyutamasın** ne çıkar, önemli olan onun sağlığı.

2. çş

- * Yöneticilerin isteği; siz hiçbir takıma **kiralanamayın** ve klüpte kalın.
- * Sizin sevinmenizi istemiyorum, o sebeple notunuzu söylemiyorum ki, **sevinemeyin**.
- * Onların çabaları; siz yeterince **güzelleşemeyin** de kendileri finale kalsınlar.
- * Ben istiyorum ki, öğrencileri **gezdiremeyin**, sonra gezmeye alışıyorlar, çalışmıyorlar.

3. çş

- * Başkanlığa onlar **seçilemesinler** de ben seçileyim diye uğraşiyor.
- * Avrupa devletlerinin isteği; diğer devletler **kalkınamasınlar**.
- * Kapıyı kilitliyor ki; onlarla **görüşmesinler**.
- * Yerini söylemiyorum ki; onlar benim radyomu **susturamasınlar**.

Olumlu çatının olumsuzunun SONUCU

I- Fonksiyonları:

A- İktidar: Bu yapıda bütün örnekler, iktidar anlamındadırlar. İhtimal anlamlı kullanışlara rastlayamadık. Sadece iktidar anlamı gösterenler:

- * Siz beni yıldırım için yapıyorsunuz ama **yıldırıramazsınız**.
- * Sen onunla **boğuşamazsın**, en iyisi bu işe girme!..

İktidarla birlikte başka fonksiyonlar da hissettirenler:

a- İktidarla birlikte *imkan, fırsat*:

- * Onunla henüz **görüşemedin mi?**
- * Rektör Bey toplantıda **bulunamadı**.

b- İktidarla birlikte *muvaffak olmak*:

- * Üniversiteye arsa almak için para **bulunamadı**.
- * Tezi şubat ayına **yetiştiremedim**.

c- İktidarla birlikte *dirayet*:

- * Onlara karşı malesef iyi bir tavır **takınamadınız**.

* Yıllar oldu, hala Avrupa Topluluğuna niçin **katılamamışız?** düşünmemiz lazım.

d- İktidarla birlikte *izin, yasak*:

* Yazılı imtihanı geçemeyenler, mülakata **katılamıyorlar**.

* Bu yayınlar başkası tarafından kesinlikle **çoğaltılamaz**.

e- İktidarla birlikte *şaşma, hayret*:

* Bu ülkede mafya örgütlenebiliyor; ama memur **örgütlenemiyor**.

* Sabahtan beri uğraşıyorlar, bir türlü **süslenememişler**.

f- İktidarla birlikte *ihtimal*:

* Hiçbir takıma **kiralanamasam** yine bu takımda oynarım.

* Onunla **geçinemeseniz** bile, bunu başkalarına belli etmeseniz iyi olur.

g- İktidarla birlikte *beceri*:

* Ali, sabahtan beri hala **hazırlanamamış**.

* Zirai potansiyelimizi **değerlendiremiyoruz**.

h- İktidarla birlikte *reddiye*:

* Yalnız seni **paylaşmam**.

* Önyargılı insanlarla demokrasi mücadelesi **yürütülemez**.

i- İktidarla birlikte *serzeniş*:

* Bu hareketi sana **yakıştıramadım**.

* Sizin bu fikrinize kesinlikle **katılamıyorum**.

Serzeniş şeklinin bir de, şarta bağlı serzeniş örnekleri vardır:

* “Kötü adama ‘iyisin, iyisin’ dedikçe iyileşmesi; iyi adama ‘kötüsün, kötüsün’ dedikçe kötüleşmesi çok vuku bulur.” sözünü hayata düstur edemediğimizden toplumdaki kötülerin ıslahını **gerçekleştiremiyoruz**.

* Kanun gereği bu kıyafetimizle salona **alınamıyormuşuz**.

Ayrıca;

Şarta bağlı iktidar diyebileceğimiz örneklere de raslanır:

* Ali, annesi hasta olduğu için pastayı **hazırlatamamış**.

* Öyle bir rekor kırmışsınız ki; yıllar oldu hala **geçilemediniz**.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Bu yapıda ihtimal anlamı çok azdır. İktidarın içinde ihtimal anlamı hissettiren bazı örnekler bile, sadece dilek şart kipinde bir kaç örnekte görülmüştür.

b- Emir kipinin bütün şahısları ve gereklilik kipinin 1. ve 2. tekil şahısları “istek” anlamındadır.

c- İstek, gereklilik ve emir kiplerinin bir çok örneğinde “ki”, “diye” kelimeleri ile bağlanan cümleler görülmüştür.

d- Şimdiki zaman 2. şahıslarında, geniş zaman ve görülen geçmiş zamanın bazı örneklerinde “serzeniş” anlamı hissediliyor.

e- Dönüşlü ve işteş örnekleri daha zor bulunmaktadır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

- Öğrenilen geçmiş zaman; 1. şahıslar,

- İstek kipi; bütün şahıslar,
- Gereklilik kipi; 1. şahıslar,
- Emir kipi; 2. şahıslar.

bil-

No:7

Formülü:F (olumsuz çatı)-(y) A F-

Yapısı:Olumsuz çatının olumlusu yazdırmayabildim

A ggz

1. tş

- * Çok iyi bir kamuflaj sonucu düşman askerlerince **bulunmayabildim.**
- * Onun bütün ısrarlarını reddedip törene **katılmayabildim.**
- * Adam sakız gibi yapıştı; ancak oradan uzaklaşarak onunla **görüşmeyebildim.**

* Parmağına ip bağlayarak siparişimi **unutturmayabildim.**

* 'İlla okuyacağım' diye tutturdu; mektubu yırtarak **okutmayabildim.**

2. tş

- * Ne yaptın da ona **görünmeyebildin?**
- * Bütün ısrarları reddedip **soyunmayabildin**, sana helal olsun.
- * Çok zaman harcadın ve plan hazırladın ama sonunda onunla **görüşmeyebildin.**

* Çok uğraştın ama sonunda onu **seçtirmeyebildin.**

* Amcandan para alarak işyerini **kapattırmayabildin.**

3. tş

- * Teröristlerin başı, **konuşturulmayabildi** herhalde, yapacağı toplantıdan ses çıkmadı.
- * Bu seçim nasıl **kaybedilmeyebildi** sanıyorsun? Elbette çok çalışılarak
- * O büyük vazo, ambalajı iyi yapıp dikkatli taşınarak **kırılmayabildi.**
- * Çin ekonomisi, hükümetlerin çeşitli tedbirleri sayesinde dışa **açılmayabildi.**

* 'Benim çarşıda görevim var' deyip müdürle **görüşmeyebildi.**

* Her ay borcunu geciktiren adam, bu ay ne oldu da **geciktirmeyebildi** hayret!..

1. çş

- * Maçın sonuna doğru kanatlardan akın yaparak bir gol atıp **yenilmeyebildik.**

* Bu kışın soğuğuna karşı çeşitli tedbirler alarak **hastalanmayabildik.**

* Ona adres vermeyerek, mektup yazmasını önleyip **mektuplaşmayabildik.**

* Adam listedeki ismimizi neredeyse siliyordu, yalvararak **sildirmeyebildik.**

* Onun kirli işlerini ortaya çıkarıp herkese anlatarak onu tekrar **seçtirmeyebildik.**

* Ancak saatte 100 km. yapıp Ankara'daki toplantıyı **kaçırmayabildik.**

2. çş

* Birçok hayır faaliyeti yapıp, uzun süre sonra da, halk tarafından **unutulmayabildiniz.**

- * Siz bu gayretler sonucu **üzülmeyebildiniz**, yoksa çok üzülecektiniz.
- * Onlar ile yolları ayırarak, onlarla **karşılaşmayabildiniz**.
- * İyi ki; polisler gelinceye kadar, göstericileri oyalayıp gösteri yerinden **uzaklaştırmayabildiniz**.

3. çş

- * Daha öncekiler ilgisizlikten gittiler; son gelen öğrencilerse ilgi gösterilerek **kaybedilmeyebildiler**.
- * Onun ikazlarına uyup birbirleriyle **dövüşmeyebildiler**.
- * Onun aleyhinde yoğun bir propaganda yapıp, onu halka **sevdirmeyebildiler**.
- * Bizim gayretlerimizle taraflar savaşı **uzatmayabildiler**.

B ögz

1. tş

- * Demek o sırada **farkedilmeyebilmişim** ki; soruşturma filan açılmadı.
- * İyi ki, onun isteklerini reddedip, kârı onunla **paylaşmayabilmişim**.
- * O kızgınlıkta, iyi ki, ona karşı kötü tavır **takınmayabilmişim**. Yoksa dövüşürdük.
- * Bu şekilde hareket ederek onu **şüphelendirmeyebilmişim**.
- * Durumu ona **farkettirmeyebilmişim** herhalde ki, hiç itiraz etmedi.

2. tş

- * Sen zaten zorla bu işe girmiştin, iyi ki **seçilmeyebilmişsin**.
- * Onların yanında, cephaneliklerinin vurulduğunu duyunca kendini tutup **sevinmeyebilmişsin** ya; onlar senden hiç şüphelenmemişler.
- * Açık oturumda, onların seni maksattan uzaklaştırmak için sorduğu soruları geçiştirip, asıl anlatmak istediğinden **uzaklaşmayabilmişsin**.
- * Ancak borç bularak ona olan borcunu **geciktirmeyebilmişsin**.

3. tş

- * Başını suyun dışına çıkarıp **boğulmayabilmiş**.
- * Bunun yanlış olduğu ısrarlı bir şekilde söylenip taviz **verilmeyebilmiş**.
- * Gitmek istemediği toplantıya, izine ayrılarak **katılmayabilmiş**.
- * Ali, o tehlikeli adama yüz vermeyerek; o gruba **yakınlaşmayabilmiş**.
- * ‘Ben hastayım’ deyip dersten çıkmış, böylece dersi **anlatmayabilmiş**.

1. çş

- * Bu etkinlikler sayesinde **unutulmayabilmişiz**; bunu halk biliyor.
- * O kadar parayı kaybedince; biz nasıl olmuş da **dövünmeyebilmişiz**; hayret doğrusu!
- * O gün, iyi ki, **dövüşmeyebilmişiz**; adamın silahı varmış.
- * Çok uğraştık ama onu tekrar **seçtirmeyebilmişiz**, önemli olan da bu.
- * Çok sıkı tedbirler sonucu öğrencilere kopya **çektirmeyebilmişiz** ki, dışarıda sızlanıp duruyorlardı.
- * O öyle söyleyince anladım ki, ödevleri **bitirtmeyebilmişiz**.

2. çş

- * Şefe rüşvet vererek cezalıları listesine **yazılmayabilmişsiniz**; ben haber aldım.
- * O bölgeden geçerken dikkat etmişsiniz ki; **yakalanmayabilmişsiniz**.
- * İyi ki; onların baskılarına önem vermeyip **açılmayabilmişsiniz**. Yoksa batardınız.

* Onun bütün ısrarlarını geri çevirerek, bu konuyu onunla **görüşmeyebilmişsiniz.**

* Her yirmi öğrenciye iki gözcü verip kopya **çektirmeyebilmişsiniz.**

* Çok tenbih ederek siparişinizi **unutturmayabilmişsiniz.**

* Siz seneti bankaya verip alacağınızı **geciktirmeyebilmişsiniz**, biz onu da yapamadık.

3.çş

* Çocukları tehdit ederek, oradan uzaklaştırıp **rahatsız edilmeyebilmişler.**

* Çeşitli tavizler verip kırmızı listeye **alınmayabilmişler.**

* ‘Biz yeni yıkandık’ deyip onu atlatarak **yıkanmayabilmişler.**

* Uyku tulumunun içine yatıp, hiçbir gürültüden etkilenmeyerek, sabaha kadar **uyanmayabilmişler.**

* Birbirlerini ikna yolunu tercih edip **boğuşmayabilmişler.**

* Zaten onların anlaşmaya pek niyeti yoktu; ağır şartlar öne sürüp **anlaşmayabilmişler.**

* Hepsi birden birçok soru sorarak onu **konuşturmayabilmişler.**

* İşi yavaşlatarak, onların dedikleri saatte işi **bitirmeyebilmişler.**

C ŞZ

1. tş

* Genelde oradayım ama o saatte orada **bulunmayabiliyorum.**

* Hocaya söylüyorum, istemediğim zaman derse **katılmayabiliyorum.**

* Bu benim insiyatifimde, istersem onunla **telefonlaşmayabiliyorum.**

* Burada rahatım çok iyi; istemediğim zaman çalışmalarını **sürdürmeyebiliyorum.**

* Ben onu nasıl **uyandırmayabiliyorum** sanıyorsun; elbette onun uyuduğu odaya girmeyerek.

2. tş

* Bu küçük odanın ötekilerden farkı; olur olmaz saatte **rahatsız edilmeyebiliyorsun.**

* Hem hata yapıyorsun hem de **üzülmeyebiliyorsun.**

* Misafirlerin kültürüne göre; bazen tokalaşabiliyorsun, bazen de **tokalaşmayabiliyorsun.**

* Bu hareketlerinle ancak kendini **sevdirmeyebiliyorsun**, başka bir iş yapmıyorsun.

* Önce ‘açabilirsin’ diyorsun sonra da **açtırmayabiliyorsun.**

* Bu haberin yayınlanması hoş olmaz, **yayınlatmayabiliyorsan** yayınlamasan iyi olur.

3. tş

* Gözcülerin uyanıklığı sayesinde kopya çekmek isteyen öğrencilere **kopya çektirilmeyebiliyor.**

* Buralarda o tür bitkiler **bulunmayabiliyor.**

* İsteyen turistler denize giriyor; bazıları da **yıkanmayabiliyor.**

* Adam kendi abisiyle, sanki kırk yıllık düşmanymış gibi, **bayramlaşmayabiliyor.**

* Bu ilaçların bir çoğu sahte ve çoğu zaman da insanı **zayıflatmayabiliyor.**

1. çş

* Bizi şaşırtan şey; hiç ummadığımız kişiler tarafından bile **istenilmeyebiliyoruz**.

* Böyle durumlarda isteğe göre, adaylıktan **çekilmeyebiliyoruz**.

* Görgü kurallarına göre; istersek bazı kişilerle **tokalaşmayabiliyoruz**.

* Dilekçenin üzerine artık pul **yapıştırmayabiliyoruz**.

* İstersek kolanın kapağını **açtırmayabiliyoruz**, sonra kendimiz açarız.

2. çş

* Onların insiyatifindesiniz; isteklerine göre bazen alınıyorsunuz, bazen de **alınmayabiliyorsunuz**.

* Gerektiğinde ortaya çıkıyorsunuz, bazen de ortalıkta **görünmeyebiliyorsunuz**. Sizi anlamak çok zor.

* Bundan sonrası artık size kalmış; isterseniz bakanlıkla yazışabiliyorsunuz, isterseniz de **yazışmayabiliyorsunuz**.

* İsterseniz dilekçeyi onlara **yazdırmayabiliyorsunuz**.

* Hem çay içireceğim diyorsunuz, hem de **içirmeyebiliyorsunuz**.

3.çş

* Devamlı güldüren insanlar, toplum tarafından **sevilmeyebiliyorlar**.

* İsteyen öğrenciler toplantıya **katılmayabiliyorlar**.

* Bu kuşların yanlarında eşleri olmazsa, **ötüşmeyebiliyorlar**.

* Bu fotokopi makinası, o tip yazıları çok silik çıkartıyor; bazen de **çı-**

karmayabiliyor.

D gz

1. tş

* Bu programı yapıyorum ama **izlenilmeyebilirim** de; bunu göze aldım

* Bu toplantının konusu zaten beni sarmıyor; belki **katılmayabilirim**.

* Müdür Bey; sizin emirleriniz doğrultusunda gerekirse ben bu temsilci ile **görüşmeyebilirim**.

* Gazete benim değil mi; ister okuturum, istemezsem **okutmayabilirim**

* Çok pahalı gelirse, bu büyük odayı halıyla **döşetmeyebilirim**.

* Eğer zararlı bir yerini görürsem, size o programı **izletmeyebilirim**.

2. tş

* Bu sözleri söylemesen iyi olur; halk tarafından **sevilmeyebilirsin**.

* Duruma göre; kremi istersen sürünürsün, istersen **sürünmeyebilirsin**.

* Tören sırasında, istemiyorsan onunla **kucaklaşmayabilirsin**.

* Bu mektubu ben sana vereyim, sen istersen ona **ulaştırmayabilirsin**.

* Bize belki yemek **yedirmeyebilirsin** bari bir çay içir.

3. tş

* Yarın bu toplantı **yapılmayabilir**.

* Uzaktan bakınca bu yazılar **görünmeyebilir**.

* Bu sahnede, herkes etrafına bakınacak; arka planda kalan kişi, fazla dikkat çekmeyeceği için **bakılmayabilir**.

* Bu kemik bir kere kırılmış ya; istediğimiz şekilde **kaynaşmayabilir** ama ağrısı biter.

* Bu sefer öğretmen soruları bize elle **yazdırmayabilir** çünkü geçen yazılıda yazdırırken düzensizlikler çıkmıştı.

1. çş

* Bavulların yanında birimiz nöbet tutsaydık; **çarpılmayabilirdik**.

- * O bize iyi tavır takınsaydı, biz de ona kötü tavır **takınmayabilirdik.**
- * Eğer saat hususunu konuşmasaydık; o saatte orda **buluşmayabilirdik**
- * Biz istesek onlara bu dükkanı **açtırmayabiliriz.**
- * Ancak böyle davranarak kendimizden **uzaklaştırmayabiliriz.**

2. çş

- * Bu seçimde **seçilmeyebilirsiniz;** ama iyi hazırlanıp öbür seçime katılırsınız.
- * Bu oyunu oynuyorsanız saklanmalısınız; oynamıyorsanız **saklanmayabilirsiniz.**
- * Müdürle **görüşmeyebilirsiniz** ama müdür yardımcısını mutlaka görün
- * Arabayı kendi yerinize **koydurmayabilirsiniz** ama öbür tarafa koyduğuma da birşey dememelisiniz.
- * İsterseniz bu dükkanı, terzi dükkanı olarak **işletmeyebilirsiniz,** onun yerine konfeksiyon dükkanı olarak kullanabilirsiniz.

3.çş

- * Bu çöpe atılan gıda maddeleri **israf edilmeyebilirlerdi.**
- * Toplantıya 'katılacağım' diyen bazı dinleyiciler, **katılmayabilirler,** onun için tedbir almak lazım.
- * Bizim yaklaştığımızı farketmeselerdi, kuşlar **uçuşmayabilirlerdi.**
- * İsteyen kişiler, bu listenin ikinci bölümünü **doldurmayabilirler.**
- * Canlı yayında bu sözleri **söyletmeyebilirler.**

E gel.z

1. tş

- * Bu fikirleri aldıktan sonra, umuyorum, onların sözlerinden **etkilenmeyebileceğim.**
- * Oh be!.. Yarın erkenden **uyanmayabileceğim.**
- * Duruma göre ya başkanla veya başkan yardımcısıyla görüşeceğim. Biriyile görüşürsem diğeriyle **görüşmeyebileceğim.**
- * Müdürün söylediğine göre, ben istersem yazıyı **yazdırmayabileceğim**
- * Sen benim onu **susturmayabileceğimi** mi sanıyorsun?

2. tş

- * Ancak gizliliği sağlarsan, düşman askerlerince **görülmeyebileceksin.**
- * Toplantıda **bulunmayabilecek misin;** neden?
- * Ben annene sordum; istersen, ablanla **telefonlaşmayabilecekmışsin.**
- * Müdürle konuştum, sen istersen toplantıya **katılmayabileceksin.**
- * Bu parayı, istersen bu ay **yatırmayabileceksin.**
- * Bu ilanı, istersen arabana **yapıştırmayabileceksin.**

3. tş

- * Bu kadar suçtan sonra onun cezaya **çarptırılmayabilecek,** bunu düşünemem.
- * Tezimin **kabul edilmeyebileceğini** hiç düşünmedim.
- * Dilekçeler taahhütlü posta ile **gönderilmeyebilecek.**
- * Bu ilaç, bir haftadan sonra, iyileşme sağlandığı takdirde, **kullanılmayabilecek.**
- * İsteyen öğrenci, kalenin altında fotoğraf **çekilmeyebilecek.**
- * Müdür isterse tamir çalışmalarını **durdurmayabilecek.**
- * Annesi ona söyledi, isterse çocuğu **uyutmayabilecek.**

1. çş

- * Biz eski oyuncular, başkanla anlaşsaksak, **satılmayabilecekmışiz.**
- * Bu toplantı, iktisatçıları ilgilendirdiğinden, biz **katılmayabileceğiz.**
- * Anlaşmamıza göre; eğer çok önemli bir işimiz çıkarsa, onunla o saatte **buluşmayabileceğiz.**
- * İstersek ona bu elbiseyi **giydirmeyebileceğiz.**
- * O iş bizim insiyatifimizde; istersek ona **yazdırmayabileceğiz.**
- * Bu bizim kendi malımız olduğu için, istersek kimseye **kullandırmayabileceğiz.**

2. çş

- * Siz belki her türlü harcamadan **kaçınmayabileceksiniz** ama bir de karşı tarafın durumu var. Bakalım onlar bu harcamayı yapabilecekler mi?
- * Toplantı var ama isterseniz **toplınmayabileceksiniz.**
- * Herkes azığını paylaşacak; yalnız siz zaten bir grup olduğunuzdan dolayı **paylaşmayabileceksiniz.**
- * Bu mektubu ona, isterseniz **ulaştırmayabileceksiniz.**
- * Zannederim, bu olaydan sonra onu **unutturmayabileceksiniz.**

3.çş

- * Bu mallar beğenilmezse **alınmayabilecekler.**
- * Bu toplantıya öğrenci temsilcileri **katılmayabilecekler.**
- * Mahkemeye, öbür yoldan gidiyorlar; böylece davalı tarafla **karşılaşmayabilecekler.**
- * Parayı bu ay **yatırmayabilecekler.**

F dş

1. tş

- * Çok güvendiğim biri tarafından da **anlaşılmayabilsem** çok üzülürüm.
- * Her olaya kafayı takıp **üzülmeyebilsem** diye düşündü.
- * Benim elimde değil ki; **dövüşmeyebilsem** ben de rahat edeceğim ama kendimi tutamıyorum.
- * Göbeğimi **şişmanlatmayabilsem** kalp hastalığı derdim de olmaz.

2. tş

- * Geziye gidecekler listesinden **çıkarılmayabilsen**, geziye gidersin. Yoksa gidemezsin.
- * Hoca sana çok kızmış, bu aralar ona **görünmeyebilsen** iyi olur.
- * Bu emaneti **geciktirmeyebilsen** iyi olur.
- * Bir eylül tarihinden önce tezini **bitirmeyebilsen** askerliğin ertelenir.

3. tş

- * Bu şikayet dilekçesinden **sonuç alınmayabilse** bile, adam bir daha yazar.
- * Onların bu çalışmaları **sonuçlandırılmayabilse** ne olacak, yine olan bize olur.
- * O, bu seçimde **kazandırılmayabilse** dersini alır.
- * Çocuklara kötü **davranılmayabilse**, onlar daha iyi eğitilmiş olurlar.
- * Müdürle bu konuyu **görüşmeyebilseydi**; belki iş müdüre ulaşmadan kapatırdık.
- * O, seni **kazandırmayabilseydi** sevinecekti ama sevinen sen oldun.

1. çş

- * Etrafa şüpheli şüpheli **bakılmayabilsek** bizi yakalayamazlar.

değil. * Biz, toplantının ilk yarım saatinde **susturulmayabilsek**, gerisi önemli

* Bu konuda onlarla **anlaşmayabilsek** bizim yararımızdır.

* Onu Belediye Başkanlığına **seçtirmeyebilsek** şehrimizin faydasıdır.

* Onları, yolsuzluklar konusunda **konuşturmayabilsek**, başarılı oluruz.

* Bu dergiyi aylık **çıkarmayabilsek** bile iki aylık çıkarırız.

2. çş

* ‘Biz sporcuyuz’ deyip **kontrol edilmeyebilseniz**, bu eşyaları rahat getirirsiniz.

* Etrafınıza acemice **bakınmayabilseniz** yabancı olduğunuz anlaşılmaz

* Koca adamlar oldunuz, artık birbirinizle **uğraşmayabilseniz** sizin yararınıza olur.

* Tecilinizi **uzatmayabilseniz** önümüzdeki dönem askersiniz demektir.

3. çş

* Senetlerini gününde ödeyip **aksatmayabilseler** bizim işimize yarar.

* Özellikle ilkokulda öğretmenler, sık sık **değiştirilmeyebilseler** eğitim seviyesi artar.

* Bu inşaatlar kalitesi düşük şirketlere **verilmeyebilseler**, daha sağlam olurlar.

* İleri devletler, geliştirmekte olanlara bakıp; ‘şunlar bir **kalkınmayabilseler!**’ diyorlar.

* Basit meseleler yüzünden birbirleriyle **dövüşmeyebilseler**, onların yararınadır ama...

G i

1. tş

* Sağlığıma gereken özeni göstereyim ki; **hastalanmayabileyim.**

* Şu öbür yoldan gideyim ki; o kötü adamlar **karşılaşmayabileyim.**

* Bu silahın yivini bozalım ki karşımdakini **öldürmeyebileyim.**

* Öyle deliller ortaya at ki, ben seni **susturmayabileyim.**

2. tş

* Yüksek lisansını tamamla ki, görevinden **alınmayabilesin.**

* Perdelerini iyice kapat ki; güneş şığının etkisiyle erkenden **uyanmayabilesin.**

* O zararlı adama adresini verme ki; daha onunla **karşılaşmayabilesin.**

* Borcunu **geciktirmeyabilesin** diye bu kolaylıkları sağladım.

* Görevini tam yap ki, gelen itirazlara **aldırmayabilesin.**

* Hemen şimdiden tezini yazmaya başla ki, sonradan para verip **yazdırmayabilesin.**

* Çok iyi hesap yapmalısın ki, kurduğun şirketi **batırmayabilesin.**

3. tş

* Sigaranın zararı öyle anlatılmalı ki, hiç kimse tarafından **içilmeyebile.**

* Olay öyle itina ile anlatılmalı ki; o ihtiyar amca **üzülmeyebile.**

* Onunla görüşmenin mahzurları çok iyi anlatılmalı ki; onunla **görüşmeyebile.**

* Dilekçeni açık yaz ki, senin görevini **durdurmayabile.**

* Kendini iyi tanı ki, seni yarışmaya katılacaklar listesinden **çıkartmayabile.**

1. çş

- * Her türlü kolaylığı sağladılar ki; **üzülmeyebilelim.**
- * Onlar istiyor ki, biz arabamıza kaliteli bir lastik **taktırmayabilelim.**
- * Telefon açtık ki; senin makaleni bu sayıya **yayınlatmayabilelim.**

2. çş

- * Onların tek isteği; başkanlığa siz **seçilmeyebilesiniz.**
- * Bütün çabaları, siz **kapanmayabilesiniz** yönünde.
- * Bu izin size veriliyor ki, siz toplantıyı **kaçırmayabilesiniz.**
- * Şu senedi alın ki, borcunuzu faiziyle birlikte **yatırmayabilesiniz.**
- * Yavaş konuşun ki, sözlerinizi başkalarına **duyurmayabilesiniz.**

3.çş

- * Haciz koydurdu ki; onun eşyaları **satılmayabileler.**
- * Kolay sorular soralım ki, cevaplamada **zorlanmayabileler.**
- * Çok yavaş gittim ki, kuşlar, ben yaklaşınca **kaçırmayabileler** ama

yine de kaçtılar.

H ger.

1. tş

- * Böyle ikide birde mahkemeye **çıkartılmamalıyım**, bu beni yıpratıyor.
- * Hesabımı çok iyi yapıp gereğinden fazla **açılmayabilmeliyim.**
- * Beni kimse zorlamamalı; istemezsem onunla **yakınlaşmamalıyım.**
- * Kendi hakkımda bari kötü yazı **yazdırmayabilmeliyim**, o kadar forsum olmalı.
- * Öyle konuşmalıyım ki, onun kötü günlerini **hatırlatmayabilmeliyim.**
- * Onun konuşmasını engelleyip, devlete **sövdürmeyebilmeliyim.**

2. tş

- * Eğer sen istemiyorsan **kontrol edilmeyebilmelisin** ki demokrasi de bunu ister.
- * İstersen sen bu geziye **katılmayabilmelisin.**
- * Bu senin tabii hakkın; sen istersen onlarla **buluşmayabilmelisin.**
- * Arabanı, istersen **kullandırmayabilmelisin**, bu senin hakkın.
- * İlk görüştüğün bir adama, emin olmadıkça, kendini **tanıtmayabilmelisin.**

3. tş

- * Memleketin zararına olan bir tasarı genel kurulda **kanunlaştırılmayabilmeli.**
- * Karı veya koca istemedikleri zaman, **boşanmayabilmeli.**
- * İnsan istemediği bir kişiyle **selamlaşmayabilmeli.**
- * Öyle okunaklı yazmalıyım ki, okurken onu **uğraştırmayabilmeli.**

1. çş

- * Halk bizi layık görmüyorsa, 'ne yapalım' deyip **seçilmeyebilmeliyiz.**
- * Toplantı zaten bizimle ilgili değil; bence buna **katılmayabilmeliyiz.**
- * Biz hocalar, ilmî çalışmalar yaptığımız zamanlar, öğrencilerle **görüşmeyebilmeliyiz**, ama öyle olmuyor, basit bir mesele için bir saat zaman ayırmak zorunda kalıyoruz.
- * Davranışlarımıza dikkat ederek, başkalarını bizden **nefret ettirmeyebilmeliyiz.**
- * Boş sınıf ihtiyacı olduğu günlerde, bu sınıfları **doldurmayabilmeliyiz**

2. çş

* Hayvanların doğum zamanını belleyip, kendinize hakim olarak o aylarda **avlanmayabilmelisiniz.**

* Bir tarafınız çok kaşınsa da o anda kendinizi tutup, **kaşınmayabilmelisiniz.**

* İçinizdeki kötü huyları itip, arkadaşlarınızla **dövüşmeyebilmelisiniz.**

* Karşınızdaki kişi abuk-subuk konuşuyorsa, onu **konuşturmayabilmelisiniz.**

* Onun huyunu öğrenip, huyundan giderek **kızdırmayabilmelisiniz.**

* Askere gitmek istemiyorsanız, tezinizi tecil tarihine kadar **bitirmeyebilmelisiniz.**

3.çş

* O kadar güzel yarış çıkarmalılar ki, finale kadar **elenmeyebilmeliler.**

* Kendi kültürümüzü gençlerimize öyle aşılmalıyız ki; başka kültürlere göre **giyinmeyebilmeliler.**

* Çaydan geçerken atlarını değiştirmeye **kalkışmayabilmeliler.**

* Kul hakkı hususunda o kadar titiz olmalı ki, birbirlerini **darıltmayabilmeliler.**

I em.

2. tş

* Göreyim seni; ilk iki dakikada **ihbar edilmeyebil**, bir de puan aldın mı tamamdır.

* Bu konuyu bu hafta içinde müdürle **görüşmeyebil**, gerisini bana bırak

* Bu gelir vergisini hesaplatmam diyordun, **hesaplatmayabil** bakalım.

* Kontrol ettirmem diyordun, haydi **kontrol ettirmeyebil** de görelim.

3. tş

* Öyle tatmin edici cevaplar ver ki, söylediklerine **itiraz edilmeyebilsin**

* 'Cumhurbaşkanıyla görüşmem.' diye ileri-geri konuşuyordu, haydi bakalım **görüşmeyebilsin.**

* Usulüne uygun olarak öyle konuş ki, seni susturmak isteyenler de **susturmayabilsin.**

2. çş

* Bu listeden **çıkarılmayabilin** o zaman iş tamamdır.

* Burada fotoğraf çekilmenin gereksizliğini anlatıyorum ki; fotoğraf **çekilmeyebilin.**

* Sizi sık sık ikaz ediyorum ki; olur olmaz sebeplerle birbirinizle **boğuşmayabilin.**

* Onu artık yaşatmayız diyordunuz, **yaşatmayabilin** de görelim.

* Onların çalışmalarını **bitirtmeyebilin** sonra ne isterseniz isteyin.

* Elinizden geliyorsa, o programı **açtırmayabilin** bakalım.

3.çş

* Çok hatasını gösterdi ki, o fabrikanın malları **beğenilmeyebilsinler.**

* Sessizce yaklaşıyorum ki; koyunlar beni görüp **meleşmeyebilsinler.**

* KİT'leri sattırmayız diyorlar, biz hükümet olunca **sattırmayabilsinler** de görelim.

* Onları tekrar aradık ki, gelecekleri zamanı **geciktirmeyebilsinler.**

Olumsuz çatının olumlusunun SONUCU

I- Fonksiyonları:

İktidar içinde başka fonksiyonlar hissettiren örnekler vardır:

a- İktidarla birlikte *tercih, alternatif*:

* Dilekçeler taahhütlü posta ile **gönderilmeyebilecek**.

* İstersek ona bu elbiseyi **giydirmeyebileceğiz**.

b- İktidarla birlikte *imkan, fırsat*:

* Bir eylül tarihinden önce tezini **bitirmeyebilsen** askerliğin ertelenir.

* Tecilinizi **uzatmayabilseniz** önümüzdeki dönem askersiniz demektir.

c- İktidarla birlikte *dirayet*:

* Bu emaneti **geciktirmeyebilsen** iyi olur.

* Benim elimde değil ki; **dövüşmeyebilsem** ben de rahat edeceğim ama kendimi tutamıyorum.

d- İktidarla birlikte *şaşma, serzeniş*:

* Hem hata yapıyorsun hem de **üzülmeyebiliyorsun**.

* Bizi şaşırtan şey; hiç ummadığımız kişiler tarafından bile **istenilmeyebiliyoruz**.

e- İktidarla birlikte *tehdit*:

* Elinizden geliyorsa, o programı **açtırmayabilin** bakalım.

* KİT'leri sattırmayız diyorlar, biz hükümet olunca **sattırmayabilsinler** de görelim.

f- İktidarla birlikte *hayret*:

* Adam kendi abisiyle, sanki kırk yıllık düşmanıymış gibi, **bayramlaşmayabiliyor**.

g- İktidarla birlikte *teşvik*:

* Göreyim seni; ilk iki dakikada **ihbar edilmeyebil**, bir de puan aldın mı tamamdır.

B- İhtimal: Sadece ihtimal fonksiyonu bazı örneklerde görülür.

* Genelde oradayım ama o saatte orada **bulunmayabiliyorum**.

* Toplantıya 'katılacağım.' diyen bazı dinleyiciler, **katılmayabilirler**, onun için tedbir almak lazım.

a- İhtimalle birlikte *tercih*:

* Hocaya söylüyorum, istemediğim zaman derse **katılmayabiliyorum**.

b- İhtimalle birlikte *hayret*:

* Gerektiğinde ortaya çıkıyorsunuz, bazen de ortalıkta **görünmeyebiliyorsunuz**. Sizi anlamak çok zor.

c- İhtimalle birlikte *izin*:

* Bu sahnede, herkes etrafına bakınacak; arka planda kalan kişi, fazla dikkat çekmeyeceği için **bakınmayabilir**.

Ayrıca; şarta bağlı ihtimal diyebileceğimiz bazı örnekler de vardır:

* Bu kuşların yanlarında eşleri olmazsa, **ötüşmeyebiliyorlar**.

* O bize iyi tavır takınsaydı, biz de ona kötü tavır **takınmayabilirdik**.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Hemen bütün kiplerde yan cümleyle beraber kullanılmaktadır. Bu kullanım için; “-Ip, -ArAk” partisipleri ve “için, rağmen, fakat” kelimeleri kullanılmaktadır.

b- Gereklilik kipinde, isteğe bağlı ihtiyar, tercih ve izin anlamları sezilmektedir.

* Bu senin tabii hakkın; sen istersen onlarla **buluşmayabilmelisin**.

* Karı veya koca istemedikleri zaman, **boşanmayabilmeli**.

c- Görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve emir kiplerinde şartlı muvaffakiyet anlamı görülmektedir.

* Parmağına ip bağlayarak siparişimi **unutturmayabildim**.

* Teröristlerin başı, **konuşturulmayabildi** herhalde, yapacağı toplantıdan ses çıkmadı.

d- Şimdiki zamanda, şaşma, serzeniş ve hayret anlamı görülmektedir.

e- İktidar dahilinde tercih ve alternatif anlamı ise; gelecek zamanda görülüyor.

f- Geniş zamanda “ihtimal” anlamı sezilmektedir.

g- Tehdit ve teşvik anlamları da emir kipinin içinde görülmektedir.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

• Bu tür yapılar, pek az kullanıldığından, gramer açısından anormallik olmakla birlikte, bir çok kipte zorlama sezilmektedir.

• İstek, gereklilik ve emir kiplerinde, zorlama daha açıktır.

bil-

No:8

Formülü:F(Olumsuz çatı)- (y) A F (olumsuz)-

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzu Yazdırmayabilmedim

A	ggz	(Örneği bulunamadı.)
B	ögz	(Örneği bulunamadı.)
C	şz	(Örneği bulunamadı.)
D	gz	(Örneği bulunamadı.)
E	gel.z	(Örneği bulunamadı.)
F	dş	(Örneği bulunamadı.)
G	i	(Örneği bulunamadı.)
H	ger.	(Örneği bulunamadı.)
I	em.	(Örneği bulunamadı.)

Yeterlik fiilinin mastarı

bil-

No:1+Mastar

Formülü:F-(y) A F (maK)

Yapısı:Olumlu fiilin olumlusunun mastarı yazabilmek

A mak

- * Benim gözcülüğümde kopya **çekebilmek** mümkün değil!..
- * Bilgisayardan **faidalanabilmek** ona zaman ayırmaya bağlı.
- * Doğruyu bilmekten ziyade, onu hayata **tatbik edebilmek** önemlidir.
- * Bu işin o gün biteceğinden emin **olabilmek** istiyorum.
- * Hatasını anlayıp ta özür **dileyebilmek** her babayiğidin kârı değildir.
- * Kütahya'da kiralık ev **bulabilmek** çok zor.
- * ÖYS'de doğru **tercih edebilmek**, soruları doğru yapmak gibi mühim.
- * İkizler o kadar benziyorlar ki; **ayırabilmek** mümkün değil.
- * Deha, imkansızda mümkünü **görebilmek** demektir.
- * Doğru İslam'ı oralara **götürebilmek** gerekir.
- * Bunu **söyleyebilmek** için iyice incelemek zorundayız.
- * Partiler, seçim ile ilgili aday **bulabilmek** için çalışıyorlar.
- * Trabzonsporlular, hocalarını **ikna edebilmek** için çok çalışıyorlar.
- * İnsanlara cehaletlerini tanıtmak imkansızdır, zira cehaleti **tanyabil-**
mek için de bilgi lazımdır.
- * Güzel yemek **yapabilmek**, her babayiğidin harcı değildir.
- * Ahir zamanda alimler devlet büyüklerinin yakınlığını **kazanabilmek**
için çalışacaklardır.
- * Zorlukları **çözebilmek** için en küçük parçalara ayırabilirseniz, ince-
lenmeleri daha kolay olur.
- * Arkadaşlarını **memnun edebilmek** için elinden geleni yaptı.
- * Bütün bunları senin merakını **tahrik edebilmek** için yapıyor.

B ma

- * İyi **konusabilme** kabiliyeti, Allah vergisi olmaktan çok, çalışmakla
kazanılan şeydir.
- * Problemleri **çözebilme** işi uzun zaman ister.
- * Misafirleri **memnun edebilme** düşüncesiyle birçok masraf etmiş.
- * İngilizce bilmediği, ancak birkaç kelime **söyleyebilmesinden** anlaşılır
- * Ahmed'e **başarılı olabilmesi** için süre tanınıyor.
- * Bir elemanın yurt dışına **çıkabilmesi** için çeşitli şartlar vardır.
- * Senin bu işi **başarabilmen** hepimiz için bir sevinç kaynağı olacaktır.
- * Kamyon **sürebilmenin**, görüldüğünden zor olduğunu biliyor musun?
- * Toplumun **düzelebilmesi** için çalışanlardan çok; düzelememesi için
çalışanlar var.
- * **Başarabilmenin** ilk şartı çalışmaktır.
- * Bu elbisenin sana **yakışabilmesi** için gömleğinin rengi beyaz olmalı.
- * Yabancı dil **öğrenebilmenin** kolay olduğunu sanmamak gerekir.
- * Gerçek kazanç insanın inandığı gibi **yaşayabilmesidir**.
- * Bu işi **bitirebilmenin** bu kadar kolay olacağını düşünmemiştim.
- * Kandaki kolesterol düzeyini **düşürebilmemiz** için bu ilaç şart.
- * Memurların zam **alabilmeleri** bu ortamda mümkün değil.

C

ış

- * Eldeki malı kârlı bir şekilde **satabiliş**, insanın ticaret sevgisini arttırır.
- * İmtihanı **geçebilişinize** çok sevindim.
- * O zor problemi **çözebilişimiz** onu çok sevindirmiş.
- * İngilizceyi kısa zamanda **öğrenebilişimizden** çok memnun olmuş.

bil-

No:2+Mastar

Formülü:F-(y) A F (Olumsuz)-(maK) "F-(y)A u-ma-(mastar)"

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun mastarı yazamamak

A **mak**

- * En büyük kötülük, zorluklara karşı **koyamamak** zafiyetinden gelir.
- * Misafirleri **memnun edememek** korkusuyla bir sürü hazırlık yapmış.
- * Bu yolda **başaramamak** da var; haberin olsun.
- * Türkiye'yi ziyarete gelen Rus ressam sergi **açamamaktan** şikayetçi.
- * Onu **ikna edememekten** korktum.
- * Bu evrağı yerine **gönderememeyi** hiç düşünmedim.

B **ma**

- * Hiçbir şey **yapamama** yüzünden üzülüyordu.
- * Benim endişem, onları **memnun edememe** endişesidir.
- * Müdürün emirlerini **yapamama** gibi bir durum yok ama yine de işine son verdiler.
- * İnsanı asıl üzen şey bildiği halde **konuşamamasıdır**.
- * Annemin buraya **gelememesi** bizde bir burukluk meydana getirdi.
- * Toplumun **düzelememesi** için çalışanlar da malesef az değil.
- * Bu kitaptaki fikirlerin kamuoyuna **mal edilememesi** gerçekten üzücü.
- * Senin çabuk karar **verememen** sonucu; alacağımız arsayı kaptırdık.
- * Yeterli çalışmayı yapmayanın **başarılı olabilmesi** elbette beklenemez.

C

ış

- * Bizim TV ekibinin bu toplantıyı **görüntüleyemeyişini** üzüntüyle karşıladım.
- * Bizi üzen şey, Müslümanların bütün bu olup bitenden haberdar oldukları halde ona karşı **koyamayışlarıdır**.
- * Konuyu etkili bir şekilde ortaya **koyamayışından** dolayı, kimseyi ikna edemedik.

bil-

No:3+Mastar

Formülü:F(Olumsuz)-(y) A F -(maK)

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun mastarı yazmayabilmek

A **mak**

- * 'Borcumu ödemeyeceğim' diyorsun; **ödemeyebilmek** kolay değil, işin içinde mafya da var.
- * Onun hezeyanlarını **dinlemeyebilmek** için oradan uzaklaşmak gerek.
- * Madem rejim yapmak istiyor, **yemeyebilmek** için kendini oyalayıcı şeyler bulmalı.
- * Hukuk nizamı, sosyal yapıya uygun **olmayabilmektedir**.

- * İnsanın başarısızlığı, iradesine sahip **olmayabilmekten** doğar.
- * Seni her defasında ısrarla çağırıyorlar, sen hâlâ **gitmeyebilmektesin**.

B ma

- * Senin içki **ıçmeyebilmen** için her yolu denedim.
- * Madem ona gelmemesi söylenmiş, arzularını yenip oraya **gelmeyebilmesi** gerekirdi.

C ış

* Bu engelleri, çocukların ateşin yanına **gitmeyebilmeleri** için koyuyor
yorum.

* Çok geç çıkmamıza rağmen **gecikmeyebilişimize** ne dersin? Galiba bizi beklemişler.

* Saat on'a kadar yataktan **kalkmayabilişinden** anladım ki; bu tenbel biridir.

bil-

No:4+Mastar

Formülü:F(Olumsuz)-(y) A F(Olumsuz) -(maK)

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun mastarı

yazmayabilememek

A mak

(Örneği bulunamadı.)

B ma

(Örneği bulunamadı.)

C ış

(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:5+Mastar

Formülü:F)-(y) A F -(maK)

yazdırabilmek

Yapısı:Olumlu çatının olumlusunun mastarı

A mak

- * Doğruyu bilmekten ziyade, onu hayata **tatbik edebilmek** önemlidir.
- * Bu düzenleme ile hukuk nizamı, sosyal yapıya **uydurulabilmektedir**.
- * Seçimde adaylar başkan **seçilebilmek** için her yola başvuruyorlar.
- * Tübitak yarışmalarına **katılabilmek** için ön çalışma şart.
- * Aşkı **anlatabilmek** için dünyada var olan dillerden başka bir dil gerek
- * Yaptığının doğru olmadığını **anlatabilmek** için, akla karayı seçtim.
- * Bir evrağı **imzalatabilmek** için üç gün uğraştım.
- * Rakibini **yıpratabilmek** bu cemiyette çok kolay.

B ma

- * Onun en fazla bir yıl daha **oynayabilme** ihtimali var.
- * Anayasa değişikliğinin **yapılabilmesi** için 300 oy gerekiyor.
- * Bu kitabın **basılabilmesi** için üstünde biraz daha çalışmam lazım.
- * Hayvanlar üzerinde yapılan bazı denemelere benzer denemelerin in-
sanlarda da **yapılabilmesinin** yararlı olabileceği, bir gerçek.

* Tezin zamanında **yetiştirilebilmesi** için gerekli çabayı gösterdin mi?

* Bizi suça itebilecek kimselerle görüşmekten **kaçınabilmemiz** bizim için gereklidir.

* Medeniyetlerimizi **paylaşabilmemiz** için çalışmalar yapılmalı.

* Kültürümüzü birleştirmeyi **gerçekleştirebilmemiz** dil birliğine bağlı.

* Çocukları suçtan **uzaklaştırabilmenin** yollarını ortaya çıkartmalıyız.

* Her takımın en fazla üç yabancı **oynatabilme** hakları var.

* Azamî çalışmayı, her durumda **sürdürebilmenin** çarelerini aramalısın

* Bu çalışmayı ne zamana kadar **devam ettirebilmeyi** tasarlıyorsun?

* Bir evrağın **imzalanabilmesinin** bu kadar zaman alacağını bilmezdim

C **ış**

* Verilen bir görevi, vaktinde **bitirebiliş**, insanı çok memnun ediyor.

* Eldeki malların kârlı bir şekilde **satılabilşi**, insanı ticarete sevkeder.

* Gelinin güzel, bir şekilde **süslenebilişi**, onu süsleyenin ustalığındandır.

* Teröristlerin **yakalanabilişleri**, hepimizi sevindirmişti.

bil-

No:6+Mastar

Formülü:F(çatı)-(y) A F(Olumsuz -(maK) “F(çatı)-(y)A u-ma-(mastar)”

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun mastarı yazdıramamak

A **mak**

* Onunla **haberleşememek** bizi mahvediyor.

* Ekonomik yönden **kalkınamamak** yüzünden, dışa açılmıyoruz.

* Arabayı tam olarak **yanıştırılmamak**, bize pahalıya mal oldu.

* Bu konudaki kararlı tutumunu **sürdürememekten** dolayı sıkıntı çekti.

* Ben onu anlıyorum; o bir daha **seçilememekten** korkuyor.

* O kadar aradık; onunla **karşılaşamamaktan** dolayı üzüntülüyüm.

B **ma**

* Bu bölgeden bir milletvekili bile **çıkaramama**, çok kötü bir sonuç!..

* Söylediğim halde, bir saattir **hazırlanamama**; işte beni kızdıran bu!..

* Trafik kazalarında bu kadar insanın ölmesinin **önlenememesi**, geri

kalmışlığın bir göstergesidir.

* Bu cinayetlerin faillerinin henüz **bulunamaması** endişe sebebi oluyor.

* Bu toplantının **yapılmaması** demek, kurumumuzun itibarının düşmesi demektir.

* Evin bir türlü **satılmaması** yüzünden diğer işlerimiz de aksayacak.

* Bu gibi eksikliklerin **giderilememesinden** dolayı başarı seviyesi de düşüyor.

* Dikkatsizlik yüzünden bazı şeylerin farkına **varılmaması**, o şeylerin olmadığına delil olmaz.

C **ış**

* Bizim açımızdan vahim olan şey, Müslüman aydınının müslümanları yok etmeye yönelik bu tür faaliyetlere karşı harekette **bulunamayışıdır**.

* Bir saattir hastayı **muayene ettiremeyişimiz**, babamı çok kızdırmıştı.

* Ben, sizin bu kadar zamandır başkanla **görüşemeyişinize**, bir anlam veremiyorum.

bil-

No:7+Mastar

Formülü:F(Olumsuz çatı)-(y) A F -(maK)

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun mastarı yazdırmayabilmek

A mak

- * Siciline kötü bir şey **yazdırmayabilmek** için, müdürle iyi geçinmeli.
- * İyi bir mirasa konmak, zengin kayınpederi **kızdırmayabilmekle** olur.
- * Bu kadar çalışıp ta, **yorulmayabilmek** mümkün mü?
- * Sen, her şeyi ona danış; onun sana çok faydası dokunur; hatta herhangi bir sebepten dolayı onunla **haberleşmeyebilmekten** çekin.

B ma

- * Senin **muayene edilmeyebilmen** için bir sebep yok!..
- * Onun başkanla **görüşmeyebilmesi** için her engeli denediler.
- * Onun listeye **yazılmayabilmesi**, size nasıl bir kazanç getirecek?

C ış

- * Onların iyi saklanıp ta, **yakalanmayabilişlerine** çok sevindim.
- * O kadar tıkırtıyı duyup ta, **şüphelenmeyebilişine** hayret ediyorum.
- * 'Kapanacağım' deyip deyip te; okul sona erince **kapanmayabilişini-**ze ne demeli!..

bil-

No:8+Mastar

Formülü:F(Olumsuz çatı)-(y) A F(Olumsuz) -(maK)

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun mastarı yazdırmayabilmemek

A mak

(Örneği bulunamadı.)

B ma

(Örneği bulunamadı.)

C ış

(Örneği bulunamadı.)

Yeterlik fiilinin masdarının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- Muvaffak olmak

- * İngilizceyi kısa zamanda **öğrenebilişimizden** çok memnun olmuş.
- * Tezin zamanında **yetiştirilebilmesi** için gerekli çabayı gösterdin mi?

b- Muktedir olmak

* Kandaki kolesterol düzeyini **düşürebilmemiz** için çeşitli ilaçlar kullanmamız gerekir.

* Yeterli çalışmayı yapmayanın **başarılı olabilmesi** elbette beklenemez.

c- Beceri

- * Güzel yemek **yapabilmek**, her babayiğidin harcı değildir.
- * Konuyu etkili bir şekilde ortaya **koyamayışından** dolayı, kimseyi ikna edemedik.

d- İmkan, fırsat

* Onunla **haberleşememek** bizi mahvediyor.

* Evin bir türlü **satılamaması** yüzünden diğer işlerimiz de aksayacak.

e- Dirayet

* Senin içki **içmeyebilmen** için her yolu denedim.

* Teröristlerin **yakalanabilişleri**, hepimizi sevindirmişti.

f- İzin

* Her takımın en fazla üç yabancı **oynatabilme** hakları var.

g- İhtimal

* Ben onu anlıyorum; o bir daha **seçilememekten** korkuyor.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Genel olarak, bütün fonksiyonları, bütün yapılarda görmek mümkün.

b- “ma” eki, iyelik ekleriyle, özellikle de 3. tekil şahıs iyelik ekiyle beraber daha rahat kullanılmaktadır.

c- “mak” eki; hal eklerinden “bulunma” ekini alarak, sürekli şimdiki zaman anlamı kazanmaktadır. Fakat biz, bu durumda anlam ve görev değişikliği kazanan bu örnekleri tezimizden çıkardık.

d- Çatı eklerinden ettirgen ve geçişli ekleriyle daha rahat kullanıldığını gördük.

e- Olumlu yapıları, olumsuzlardan daha kolay örneklendirebildik.

f- “mak” ekinin diğer eklerle göre, daha sık kullanıldığını anladık.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

• “İş” eki, yanına ek almadan kullanılmıyor.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen:

• Genelde, her üç ek de, yanlarına başka bir ek getirildiğinde daha rahat kullanılabilirler. Fakat “-ış” eki ile yapılan örneklerin hemen hepsinde, ek ile kullanıldıklarını gördük. Buna rağmen bazı örneklerde zorlama olduğu açıkça seziliyor. Zaten bu ek, normalde de az kullanılan bir masdar ekidir.

• Özellikle “ma” ve “ış” eklerinde olumsuz örnekler, daha az kullanılıyor.

Yeterlik fiilinin partisibi

bil-

No: 1+partisip

Formülü: F - (y) A F- An

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi yazabilen

A - **en**

* Eskişehir'e kadar **gelebilen** adam Kütahya'ya da gelir.

* Kusurlarınızı size **söyleyebilen** arkadaşlar bulun.

* **Bekleyebilen** için her şey iyi bir netice verebilir.

* İyi bir öğretmen, kendisini yavaş yavaş gereksiz **kılabilen** insandır.

* Dünyanın en kuvvetli insanı en fazla yalnız **kalabilendir**.

* Orhun Yazıtlarından günümüze kadar **yaşayabilen** bazı kelimeler var

- * Felaketten **kurtulabilenlerle** röportajlar yapıldı.
- * Bilgisayar **kullanabilen** tecrübeli eleman alınacaktır.
- * Genç adam o güne kadar görmediği bir adamla karşılaşır; duvardan **geçebilen** ve havada **durabilen** bir adamla!..
- * İnsan her şeye **alışabilen** bir varlıktır.
- * İmtihanda soruları **cevaplayabilenlerin** hepsi çalışkan öğrenciler.
- * Önder, milletini kendi etrafında **toplayabilen** kişidir.
- * Dünyada biten bir ideolojiyi, Türkiye’de canlandırmaya uğraşan ve ‘Ben komünistim!’ **diyebilen** insanlara acımdan başka ne yapabiliriz?
- * O yedi dil **konuşabilen** bir alimdir.
- * Felaketten sağ **kurtulabilenlerin** anlattıkları, tüyler ürpertici.
- * Bu soğukta **terleyebilene** aşk olsun.
- * Öyle bir meyve ki **yiyebilene** helal olsun.
- * En ağır yükür sır; aşkolsun **taşıyabilene!**..
- * Aşkolsun **sevebilene!**..
- * Haftada bir kitap bitirenimiz yok; ayda bir kitap **okuyabilenlerimiz** ise oldukça az.
- * Zaten salona gerememiştik; **girebilenlerimizin** büyük çoğunluğu da ayakta kaldı.

* Otobüs **sürebilenlerinizden** biri şoför koltuğuna otursun.

- * Bu konuda en etkili **konuşabilenimiz** Ahmet idi.
- * Otobüs **kullanabilenlerimizden** biri arabayı sürdü.
- * Bilgisayar **kullanabilenlerimize** sertifika verildi.

B -dik

- * Bir saattir o tarafa bakıyorum **görebildiğim** tek şey, geniş bir ova!..
- * Hareket yeteneğiniz çok az ise, **olabildiğince** idman yapıp hareket etmeye çalışınız.
- * **Uğraşabildikleri** kadar uğraşsınlar; yine de yılmayacağım.
- * Bu konuyu bu kadar **öğrenebildikten** sonra hiç endişe etme!.
- * Bu kadar kısa zamanda tezini **tamamlayabildikten** sonra daha ne istiyorsun.
- * Derse **çalışabildikten** sonra o ders senin için korku olmaktan çıkar.
- * **Konuşabildiğin** kadar konuş, sana izin var.
- * Japonya’da taneyle **alabildiğimiz** meyveyi, burada kiloyla alıyoruz.
- * Şimdiye kadar **yapabildiğim** herşeyi size anlattım.
- * Onun imtihanda neler **yapabildiğini** merak ediyorum.
- * **Olabildiğince** iyi niyetle insanlara yaklaşmak, herkes için gerekli bir davranıştır.

C -ecek

- * Bu tayini **yapabilecek** tek kişi, oranın başkanıdır.
- * İnsanlar çoğu zaman, yaptıklarının yanlarına kar **kalabileceğini** düşünüyorlar.
- * Ancak bu şekilde, tartışma zeminlerinde zaman engelini **aşabileceğimiz** kanısındayız
- * Bu işin bu kadar uzun **sürebileceğini** tahmin edemedim.
- * Bu saate kadar kahvede **kalabileceğini** hiç sanmıyorum.
- * Acı çekmeyenler başkalarının acı **çekebileceğini** düşünmezler.
- * Arkadaşınıza, düşmanınız **olabilecekmiş** gibi davranınız.

* Bu saate kadar televizyon **bakabileceğini** hiç düşünmüyordum.
* Senin alış veriş **yapabileceğin** çok market var.
* Uyanıklığın her zaman iyi **olabileceğini** zannetmek hatadır.
* Bu kitabı okumadan doğru bir tercüme **yapabileceğini** sanmıyorum.
* Saddam Hüseyin'i kısa zamanda **devirebileceğini** sanan Batı, yanıldı.
* Kazanmak istediğin okul zordur; baştan **başarabileceğini** kestiriyor-
san, öyle iste.

* Parti, tarihi birikiminin ve gücünün kendisini **taşıyabileceği** yere bir türlü oturamadı.

* Onun bir ay daha **oynayabileceğine** ihtimal vermiyorum.

* Siyasiler, kamuoyunun dikkatini **çekebilecek** yeni konular üretmeye çalışıyorlar.

* Bir insana karşı **işleyebileceğimiz** en büyük günah, ondan nefret etmek değil; ona karşı ilgisiz davranmaktır. İlgisizlik, insaniyetsizliğin ana prensibidir.

* Firma ile işçilerin arasını **bozabilecek** bir toplu sözleşme yapılmamalı.

* Ürün tesliminden önce PTT hat ücretlerine **gelebilecek** zamlar aynen yansıtılacaktır.

* Onun imtihanda neler **yapabileceğini** merak ediyorum.

* Bu işin sonucunun nereye **varabileceğini** bu günden kestirmek zor.

* Gagavuz kelimesinin 'gök+oğuz'dan gelmiş **olabileceğini**, zira Rus ve Romenlerin 'o' ve 'ö'yü telaffuz edemeyip 'a'ya çevirdiğini düşünüyoruz.

* Gemilerin karada da **yüzebileceğini** sezmek Mehmetler'den birini 'Fatih' yapar.

* Ahirete **götürebileceğimiz** tek şey amellerimizdir.

* Bu gece **uyuyabileceğimi** sanmıyorum.

* Bu seçimi o partinin **kazanabileceğine** inananlar çok az idi.

* Hayvanlar üzerinde yapılan bazı denemelere benzer denemelerin insanlarda da yapılabilmesinin **yararlı olabileceği**, öne sürülmektedir.

* İçinizde bir oturuşta iki kilo eti tek başına **yiyebilecekleriniz** var mı?

* İnşaat ustalığı **yapabilecekleriniz** öne çıksın.

* Sizin bütün **yapabileceğiniz** bu. Sizden bu beklenirdi zaten.

D -miş

* Yeterli hazırlık **yapabilmiş** ev sahibi; çekinmeden misafirlerini ağırlar

* Bosna'yla ilgili çok çalışıldı ama sonuç **getirebilmiş** bir çalışma yok.

* Zaferi **kazanabilmiş** komutan, iyi komutandır.

E -ir

* Bu işi **yapabilir** tek kişi, müdürdür.

* Dış politikada sonuç **getirebilir** bir çalışma yapılmazsa, hiçbir şey yapılmamış gibi tesirsiz olur.

* Bu zor problemi **çözebilir** bir kişiye ihtiyaç duyuyoruz.

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:2+partisip

Formülü: F - (y) A F(olumsuz)- An "F-(y)A u-ma-(partisip)"

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi Yazamayan

A -en

- * Memuruna maaş **veremeyen** devlete nasıl güvenilir.
- * Memura verecek maaş **bulamayan** devlet, banka kurtarmaya trilyonlar ayırabiliyor.
- * Bu kolay soruları bile **yapamayan** öğrenciler var.
- * "Sin" ile "sad"ı **ayıramayan** Osmanlıca'yı başaramaz.
- * Kırk yaşından önce hikmet **söyleyemeyen**, daha sonra hiç söyleyemez
- * Aşık **olamayan** adem, benzer yemişsiz ağaca!..
Y.Emre
- * Yazılı imtihanı **geçemeyenler**, mülakata katılamıyorlar.
- * Çocuğuna sevgi **gösteremeyen** babanın, ondan şikayete hakkı yoktur.
- * Alfabeyle bile **bilemeyen** mektup okuyabilir mi?
- * Bir türlü sergi **açamayan** rus ressam Türkiye'yi ziyarete geldi.
- * Yazılı imtihanı **geçemeyenler**, mülakata katılamıyorlar.
- * Ağlamaya gücü yeten ağlasın; **ağlayamayanlar** da ağlamaya çalışsın.
- * Hayatlarında hiç bir başarı **gösteremeyenler**; kendilerini, başkalarının başarılarını küçültmekle teselli ederler.
- * Henüz hangi partiye oy vereceğine karar **veremeyen** seçmenler, seçimin sonucunu etkileyecekler.
- * Kainatı **yaratamayan**, insanı halkedemez.
- * Bilgisayarı açma işlemini bile **yapamayanlarınızdan** nasıl faydalanabiliriz.
- * İngilizceyi iyi **konusamayanlarınıza** iyi not yok.
- * Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilerlemesini **hazmedemeyen** Rumlar, her vesileyle önünü kesmeye çalışıyorlar.

B -dik

- * "Kötü adama 'iyisin, iyisin' dedikçe iyileşmesi; iyi adama 'kötüsün, kötüsün' dedikçe kötüleşmesi çok vuku bulur." sözünü hayata **düstur edemediğimizden** toplumdaki kötülerin ıslahını gerçekleştiremiyoruz.
- * Yalan söylemesi de, daha fazla söyleyecek doğru birşey **bulamadığındandı.**
- * Önümüzü bile **göremediğimiz** karanlık gecede ilerlemeye çalışıyoruz.
- * Kılıcın **yapamadığını** adalet yapar.
- * Kedi **uzanamadığı** ciğere mundar der.
- * Sevmeğe **doyamadığım** güzel; nasılsın?
- * Hastalığından henüz **kurtulamadığı** için ilaçları içmeğe devam etti.
- * İstedğin kitapları **bulamadığımı** söylesem bana kızar mısın?
- * İstedğim gibi **kullanamadıktan** sonra, o bilgisayarı neden alayım?
- * Dudayev, Rusyanın Çeçenistan'ın ekonomik kaynaklarından **vazgeçemediğini** söyledi
- * Aile, kralların bile **giremediği** bir kaledir.
- * Din farkının bile, Gagavuzlardan, tuz-ekmek töresi gibi birçok töreyi **kaldıramadığını** görüp çok sevindik.

* Toplantı çok güzel geçti; Ahmet Bey, Ali Bey, Ayşe Hanım ve adını **hatırlayamadığım** birçok arkadaş katılmıştı.

* Olacakları şimdiden **kestiremediği** için, her şeye tereddütle bakıyor.

C -ecek

* Hasta, getirilen sütü **içemeyeceğini** belirten işaretler yaptı.

* Bir müslümanın kardeşine üç günden fazla küskün durması helal olmaz; ancak kötülüğünden emin **olamayacağı** bir kimse ise o zaman helal olur.

* İlaçları çocukların **ulaşamayacağı** yere koymak gerekir.

* Akli eksik olandan kork; öylelerin **yapamayacağı** kötülük yok.

* O sokak, değil kamyon; kamyonetin bile **giremeyeceği** kadar dar.

* Akıllı insanlar, **kar edemeyecekleri** ticarete girmezler.

* Birçok insanın anlayışla **karşılamayacağı** fikirleri ısrarla söylemek doğru değildir.

* Bu eski savaşçı, böyle sakat haliyle oraya geri **dönemeyeceğinin** bilincinde.

* Uhdesinden **gelemeyeceğin** işe karışma!..

* İnsanın **alışamayacağı** acı yoktur.

* Emniyet yetkilileri, saldırıya azmettiren konusunda bir açıklama **yapamayacaklarını** söylediler.

* Sana hiçbir surette zarar **veremeyeceğinden** emin olmalısın.

* Onun, maçın ilerleyen zamanlarında yerinde **duramayacağını** ilk gördüğümde anlamıştım.

* Çalışmazsan **başarılı olamayacağın** kesin.

* Hava muhalefeti nedeniyle uçağın saatinde **kalkamayacağı** bildirildi.

* Öbür partiler de kendilerinin bu seçimi **kazanamayacaklarını** biliyorlardı.

D -miş

* Vazifesini layıkıyla **yapamamış** bir adam, onun ezikliğini taşımalıdır.

* Şimdiye kadar bir varlık **gösterememiş** olan bu kişi, yine karşınıza geçip oy istiyor.

* Barajı bile **geçememiş** bir parti, iktidar olacağını söylüyor.

* Benim derslerimden **yararlanamamış** bir öğrenciye kim rastlamış!..

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

* Bu maçı **kazanamazsak**, bu iş burada biter.

* İlerleme isteği, dehayı geliştirir, **çekememezlik** de yüreği zehirler.

* Öyle günler oldu ki, sıkıntıdan **uyuyamaz** hale geldim.

* Öyle programlar yapıyorlar ki; televizyon **seyredemez** duruma geldik.

* Dini unutmuş, **bilemez** durumdaki insanlar onlar.

bil-

No:3+partisip

Formülü:F(olumsuz) - (y) A F- An

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun partisibi yazmayabilen

A -en

* Bunca haksızlığa **itiraz etmeyebilen** kaç kişi var?

* O zaman aldıkları dövizleri **satmayabilen** çok az memur kalmıştır.

* Bu zamanda verdiği her sözü **unutmayabilen** kişi, makbul insandır.

B -dik

* Onun **programlamayabildiği** makina sayısı oldukça azdır.

* Sizin **unutmayabildiğiniz** konular neler ise, bize bir söyleyin.

* Sizin, bu zamanın şartlarında **işlemeyebildiğiniz** günahlar var mı?

C -ecek

* Bu program, bazı kesimlerin **izlemeyebilecekleri** türden bir program.

* Üzerine biraz kalın bir pardesü giyenin **üşümebileceği** bir soğuk

vardı dışarıda!..

* Sizin **sevmeyebileceğiniz** bir durum ortaya çıktı.

D -miş

* Ders çalışmak için, gecenin bu saatine kadar **yatmayabilmiş** öğrenci-yi takdir etmektir..

* O kadar zaman içinde adımı **unutmayabilmiş** bir öğrencimi gördüm.

E -ir

* Bu tür uğraştırıcı arabaları **tamir etmeyebilir** tamirci, hangisiydi?

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:4+partisip

Formülü:F(olumsuz) - (y) A F(olumsuz)- An

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun partisibi yazmayabilmeyen

A -en

(Örneği bulunamadı.)

B -dik

(Örneği bulunamadı.)

C -ecek

(Örneği bulunamadı.)

D -miş

(Örneği bulunamadı.)

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:5+partisip

Formülü:F(çatı) - (y) A F- An

Yapısı: Olumlu çatının olumlusunun partisibi yazdırabilen

A -en

* Birinci baskıda gözden kaçan bazı hataların **tesbit edilebilenlerini** de düzelterek bu ikinci baskıya geçirdik.

* Tasvirî fiillerin yerine **kullanılabilen** bazı kelimeler şunlardır: ...

* Birkaç insanı **öldürebilen** kişi; zamanla, doğru terbiye yoluyla karıncayı bile incitmeyecek bir duruma gelebiliyor.

* Felaketten sağ **kurtarılabilenlerin** anlattıkları, tüyler ürpertici.

* Gençliğini iyi **yetiştirebilen** milletler, tarihten silinmiyorlar.

* Ancak elektron mikroskobu ile **görülebilin** bakteriler var.

* Anlattığı parça, kolay **öğrenilebilin** bir parçaydı.

* Fıkraların en iyileri, insanları güldürürken **düşündürebilenleridir**.

* Büyükler çok şeye gülmezler, ama çocukları **güldürebilense** sadece bir küçük fıkra olabilir.

* Sihirli kutu diye de **adlandırılabilin** TV'nin insanları etkilediği bir gerçek.

B -dik

* Yaşadığı ortam, insanın mutlaka **etkilenebildiği** bir ortamdır.

* Benim onunla **görülebildiğim** ortam, çok iyi bir ortamdı.

* Senin bir ışıqla **konuşturabildiğin** bu kuş; bize akşama kadar konuşuvermiyor.

C -ecek

* Bu saltanatı ne zamana kadar **devam ettirebileceğini** sanıyorsun.

* Aslında onun sözleri ortalığı **karıştırabilecek** sözler; ama zamanı uygun değil.

* Bir ayda bu inşaatı **bitirebileceğini** sanıyorsan yanılıyorsun.

* Ancak elektron mikroskobu ile **görülebilecek** olan bakteriler var.

* Başarının sıkı bir çalışma ile **gerçekleştirilebileceği**, gün gibi ortada.

* **Değerlendirilebilecek** o kadar zenginliğimiz var fakat bunları değerlendiremiyoruz.

D -miş

* Yemekleri vaktinde **pişirebilmiş** bir kadın, artık rahat demektir.

* Bu konuda **sonuçlandırabilmiş** bir çalışma, henüz yok.

* Kamuoyunun baskısından **etkilenebilir** bir yaradılışa sahip olduğu anlaşılıyor.

E -ir

* Başarılı olmak için kolay ve **anlaşılabilir** bir çalışma tarzı gerekiyor.

* Arasında çıkan su için **içilebilir** raporu aldı.

* **Programlanabilir** fırınlar, yemek pişirmede epey kolaylık sağlıyorlar.

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:6+partisip

Formülü:F(çatı) - (y) A F(olumsuz)- An “F(çatı)-(y)A u-ma-(partisip)”

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzunun partisibi yazdıramayan

A -en

* Okunu hedeften öteye atan okçu,okunu hedefe **ulaştıramayan** okçudan daha başarılı değildir.

* Bana kulluk etmeyi büyüklüklerine **yediremeyenler**,alçalmış olarak cehenneme gireceklerdir.

* Liseyi **bitiremeyen**, üniversiteye giremez.

* Sesini **duyuramayan** alt tabaka, her zaman ezilir.

* Geç geldikleri için imtihana **katılamayan** öğrenciler vardı.

* Planlı bir şekilde **yapılamayan** çalışmalardan sonuç almak zor.

* ‘A little’ **sayılamayan** isimlerin başında kullanılır.

B -dik

* Dersin bir kaçından 100 bile alsan, en sonunda okulu **bitiremedikten** sonra sevinemezsin.

* Yeterli çoğunluk **sağlanamadığından** toplantıya ara verildi.

* Milletvekili, çok uğraştıkları halde, yasaya bir fıkra **koyduramadıklarının** anlatıyor.

* Kimsenin akıl **erdiremediği** iş, bu kadar yüksek yerde pars ne arıyor.

C -ecek

* Barış tacı, saltanat tacıyla **kıyaslanamayacak** kadar iyi ve değerlidir.

* Alışkanlıkların zincirleri önce **duyulamayacak** kadar hafif, sonra **kırılmayacak** kadar güçlü olurlar.

* Halk arasında ekonominin **düzeltilmeyeceği** endişesi var.

* Hür insanlar için **ulaşılamayacak** doruk, **çıkılamayacak** yer yoktur.

* Bu su **içilemeyecek** kadar soğuk.

* Onun **sayılamayacak** kadar çok kitabı var.

* Endonezya’da milli gelir, Japonya’yla **kıyaslanamayacak** kadar düşük

D -miş

* Çalışma ortamı tam **sağlanamamış** yurtlar, öğrenciye faydalı olamaz.

* İsteddiği öğrenciyi **kazandıramamış** bir müdür, durumuna düştü.

* Gelişmekte olan ülkeler, ekonomik yönden **kalkınamamış** ülkelerdir.

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

* Başarının yolunda nice **aşılamaz** yokuşlar vardır, bunları bir bir aşmak lazımdır.

* Felaketten sonra bir çok ev **kullanılamaz** hale geldi.

* Kur’an sönmez ve **söndürülemez** bir nurdur.

* Elbisesinin **yıkanamaz** bir kumaşı var.

* O topluluk **önlenemez** bir çıkış yaptı.

* Enflasyon artık **indirilemez** bir hal aldı.

* Kazadan sonra araba, **tamir edilemez** bir şekle gelmiş.

bil-

No:7+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı) - (y) A F- An

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzunun partisibi yazdırmayabilen

A -en

* Henüz, notu **yükseltilmeyebilen** kaç öğrenci var?

* **Satılmayabilen** birkaç arsa kaldı, onları da satmayacağım.

* Bu kadar olaydan sonra, onlara karşı kötü bir tavır **takınmayabilen**

kişi var mıdır?

B -dik

* O tip kişilerin **seçilmeyebildikleri** bir seçim sistemi geliştirmeliyiz.

* Asıl konumuzdan **uzaklaşmayabildiğimiz** bir program henüz gerçekleştiremedik.

C -ecek

* Bu para, fırsat bulunsa, vergi olarak, **yatırılmayabilecek** kadar çok!.

* Çocuklar tarafından **kaçırılmayabilecek** bir program yapın bakalım.

* Bu öyle, **tamir edilmeyebilecek** bir arıza değil!..

D -miş

* Seçimde **seçilmeyebilmiş** bir aday, halk tarafından sevilmiyordur.

* İyi korunup, bugüne kadar **satılmayabilmiş** arsalar, çok para ediyor.

E -ir

* İstendiği zaman programlanabilir; istendiği zaman da, **programlanmayabilir** özellikteki bu makina, oldukça pahalı!..

* Bu yazı çeşidi, öyle kolay kolay **anlaşılmayabilir** bir yazı çeşididir.

* Bu kumaş, istenirse aylarca **yıkanmayabilir** ve bozulmaz bir kumaş!.

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:8+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı) - (y) A F(olumsuz)- An

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzunun partisibi Yazdırmayabilmeyen

A -en

(Örneği bulunamadı.)

B -dik

(Örneği bulunamadı.)

C -ecek

(Örneği bulunamadı.)

D -miş

(Örneği bulunamadı.)

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

Yeterlik fiilinin partisibinin SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- muvaffak olmak

- * Zaferi **kazanabilmiş** komutan, iyi komutandır.
- * Bilgisayar **kullanabilen** tecrübeli eleman alınacaktır.

b- muktedir olmak

- * Kainatı **yaratamayan**, insanı halkedemez.
- * **Konuşabildiğin** kadar konuş, sana izin var.

c- imkan, fırsat

- * Felaketten **kurtulabilenlerle** röportajlar yapıldı.
- * Elbisesinin **yıkanamaz** bir kumaşı var.

d- ihtimal

- * Bu saate kadar kahvede **kalabileceğini** hiç sanmıyorum.
- * Akıllı insanlar, **kâr edemeyecekleri** ticarete girmezler.

e- duyguya hakimiyet

- * Ağlamaya gücü yeten ağlasın; **ağlayamayanlar** da ağlamaya çalışsın.
- * Sevmeğe **doyamadığım** güzel; nasılsın?

f- izin

- * Arsasından çıkan su için, **içilebilir** raporu aldı.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a-Bütün fonksiyonlar, bütün yapılarda görülebilmektedir. En çok örnek, “-An, -DIK, -AcAK” partisiplerinde görülmektedir.

b- Ettirgen ve geçişli çatı ekleri de kolay örneklendirilen eklerdendir.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı:

• “-AsI, -mAlı” gibi bazı partisiplere örnek bulunamadı. Bu sebepten onlar tezden çıkarıldı.

• Ayrıca normal olarak, “-mAz” partisipi, olumlu yapılarda; “-Ar” partisibi de olumsuz yapılarda örneklendirilemedi.

• Bir fiilde iki olumsuz kullanımı bulunmamaktadır.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen:

• “mIş” partisibine örnek bulmakta zorlandık.

Yeterlik fiilinin gerundiumu

bil-

No:1+gerundium

Formülü:F - (y) A F- Ip yazabilip

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun gerundiumu

A -ip

* Seçimi **kazanabilip** sevineceğine ihtimal veriyor musun?

* Bu şikayet dilekçesini **verebilip** sonuç alabilecek miyiz?

* O saate kadar **dönebilip** toplantıya yetişebilirsiniz herhalde!..

B -erek

- * İnsan, ilgilendiği konuyu ancak **benimseyebilerek** başarılı olabilir.
- * Onun taşkınlıklarına karşı **sabredebilerek**, onu kendimize çekebiliriz.
- * Problemleri **çözebilerek**, daha başarılı olunacağı kesin.

C -ince

- * Çocuk tutunmadan **yürüeyilince** sevindi.
- * Hareket yeteneğiniz çok az ise, **olabildiğince** idman yapıp hareket etmeğe çalışınız.

* Pilot, ilk defa tek başına çıktığı uçuşunda **başarılı olabince** kendine güveni arttı.

D -ken

- * O, tek başına bu savaşı yürütmeyi **düşünebilirken**, biz bu cesareti gösteremiyoruz.
- * Onlar, haksız davalarında bu kadar sebat **gösterebiliyorken**, siz haklı davanızda, hâlâ ne düşünüyorsunuz?

* Dedelerimiz, o zaman topsuz silahsız, düşmanla **savaşabilmişken**, biz bugün her şey var olduğu halde düşmanla savaşmayı düşünmüyoruz.

E -meden

(Örneği bulunamadı.)

bil-

-No:2+gerundium

Formülü:F - (y) A F(olumsuz)-İp "F-(y)A u-ma-(gerundium)"

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun gerundiumu yazamayıp

A -ip

- * Ali hırsını **alamayıp** arkadaşının üzerine yürüdü.
- * Toplantının yapılacağı yeri haber **alamayıp** ta, gelmeyenlere bile ceza verildi.

* **Dayanamayıp** arkadaşına sordu:

- Nereye gidiyorsun?

* Onun verilen işi **başaramayıp**, mahcup olacağını nerden bilebilirdi.

* Onun aşağılamalarına **katlanamayıp**, itiraz edince ortalık karışmış.

* Gagavuz şairi D. Karaçoban, uzun yıllar mücadele vermiş, fakat komünizm baskısı ve esarete **dayanamayıp**, şerefli bir şekilde ölmeyi tercih etmiştir.

* Gagavuz kelimesinin 'gök+oğuz'dan gelmiş olabileceğini, zira Rus ve Romenlerin 'o' ve 'ö'yü **telaffuz edemeyip** 'a'ya çevirdiğini düşünüyoruz.

B -erek

* Bir soruyu bile **cevaplayamayarak** kağıdını verip gitti.

* Nasıl tepki alacağını bile **bilemeyerek** sordu:

- Siz Müslüman mısınız?

* Sabahlara kadar eğlenmek niyetiyle gittiği yerden, bir saat bile **eğlenemeyerek** ayrıldı. Çünkü akli onu rahat bırakmıyordu.

C -ınca

* Onu evde **bulamayınca** hemen iş yerine koştum.

* Tekir, çok yaklaştığı avını **yakalayamayınca**, oturup dudaklarını yalamaya başladı.

* Bilgisayarda 'dos' programını **açamayınca**, oyun programını açmayı denediler.

D -ken

* O, yasaklı olup ta, siyasete **giremiyorken** bile, siyasetin içindeydi.

* Yürümeyle bile doğru dürüst **beceremezken**; kalkmış, benimle koşu yarışına çıkıyor.

* Küçük sureleri **ezberleyemezken**, bu uzun sureleri nasıl ezberleyecek.

E -meden

* Kadın hiçbir şey **söyleyemedi** oradan uzaklaştı.

* Yorgunluktan **kımıldayamadan** yatıyordu.

* Heyecanından, bir tek kelime bile **yazmadan**, mektup kağıdını ve kalemi fırlattı.

bil-

No:3+gerundiumu

Formülü:F - (y) A F- Ip

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun gerundiumu yazmayabilip

A -ip

* Oraya **gitmeyebilip** burada ne yapacak; gitsin de, bir şeyler öğrenir.

* Siparişimi, bu kadar işin arasında **unutmayabilip** getirirse bari!..

* Bu güzel yemekleri **yemeyebilip** perhizi bozmasa iyi!..

B -erek

* Ali'yi işin içine **katmayabilerek** anlatılırsa, daha iyi olur herhalde!..

* Sınıfı geçeriz de; derslerin hiçbirinden **kalmayabilerek** geçsek, başarılı oluruz.

* Bize söylenenlerin bazılarını **duymayabilerek**, moralimizi olumsuz etkilemeyebiliriz.

C -ince

* Oyun sırasında elimdeki yumurtaları **kırmayabilince**, herkes beni tebrik etti.

* Doktorun söylediğinden beri, sigara **içmeyebilince**, hastalığım oldukça hafifledi.

* Gece saat 1.00'e kadar **yatmayabilince**, epey ders çalıştım.

D -ken

* O, zor işleri, bütün zorluklara rağmen **bırakmayabilirken**, sen bu kolay işi bıraktın.

* Öğrenciler, bazı derslere **girmeyebiliyorken**, ben istisnasız her derse girdim.

* Sorulardan bir tanesini **cevaplamayabilirken**, o hepsini cevaplamış.

E -madan

(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:4+gerundium

Formülü:F - (olumsuz)-(y) A F (olumsuz)- Ip

Yapısı: Olumlu fiilin olumlusunun partisibi yazmayabilmeyip

- A** -*ip*
(Örneği bulunamadı.)
- B** -*erek*
(Örneği bulunamadı.)
- C** -*ince*
(Örneği bulunamadı.)
- D** -*ken*
(Örneği bulunamadı.)
- E** -*madan*
(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:5+gerundium

Formülü:F (çatı)- (y) A F-Ip

Yapısı: Olumlu çatının olumlusunun gerundiumu yazabilip

- A** -*ip*
* Bu borç öyle hemen **ödenebilip** rahatlanacak kadar az değil.
* Bazı hastalıkların kısa zamanda **önlenebilip** yok edilmesi için çalışmalar yapılmalı.
* Sokaklarda elele **tutuşabilip** gezebilecek misiniz?
- B** -*erek*
* Dresinizi, öğrencilere **sevdirebilerek** başarılı olursunuz.
* Küçükler, yaptıkları yaramazlıklar **affedilebilerek** kazanılabiliyorlar.
* Onun dediği saatte **hazırlanabilerek**, onun gözüne girersin.
- C** -*ince*
* İlk yakalanan terörist **konuşturulabilince**, gerisi çorap söküşü gibi geldi.
* Mirastan kalan malları, kavgasız bir şekilde **paylaşabilince**, onları takdir ettiler.
* On dakika gibi kısa zamanda **yıkanabilince**, o da bize yetiştii.
- D** -*ken*
* Bu kadar uğraşip eline fırsatı **geçirebilmişken**, çalış da sonu gelsin.
* İşler, bir genelgeyle bile **yürütülebilirken**, sen kanun yok deyip işleri aksatıyorsun.
*Çöpler, kapının önündekividona **dökülebilecekken**, o ilerideki vidona götürüyor.
- E** -*madan*
(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:6+gerundium

Formülü:F (çatı)- (y) A F(olumsuz)- Ip “F(çatı)-(y)A u-ma-(gerundium)”

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzunun gerundiumu yazdıramayıp

A -ip

* Hakimlere derdini **anlatamayıp**, hırsından oturup ağladı.

* Yaptığı istek **kabul edilemeyip** tekrar hapse götürüldü.

* Bu mahallede **tutunamayıp** açtığı dükkanı kapatmak zorunda kaldı.

B -arak

* Çetin Emeç’i kimin vurduğu **tesbit edilemeyerek** faili meçhulere yeni birisi eklendi.

* Toplantıya katılan heyetler, **anlaşamıyarak** dağıldılar.

* Devlet, teröristlere karşı gerekli sert tavrı **takınamıyarak**, onlara pirim vermiş oldu.

C -ınca

* Öğrenciler için ‘Davranış Bilimleri’ kitabı **bulunamayınca**, Ankara’dan tekrar istendi.

* Hakimlere karşı konuşturulmayıp derdini **anlatamayınca**, hırsından oturup ağladı.

* Kendini halka **sevdiremeyince**, öbür seçimlerde kazanamaz.

D -ken

* O güzel adalar, etrafındaki devletler arasında **paylaşılamiyorken**, biz elimizin tersiyle itmişiz.

* O hedef hiçbir sporcu tarafından **tutturulamazken**, ben rahatlıkla hedefe varıyordum.

* Bu kuşu kimse **konuşturamazken**, şu çocuk, güzelce konuşturuyordu

E -madan

* Biraz bile **dinlenmeden** nereye gidiyorsun?

* Cezası bile **kesinleştirilemeden** tekrar kaçtı; bu işte büyük ihmal var.

* Olaya **sevinmeden**, bu sefer kötü bir haberle sarsıldık.

bil-

No:7+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F- Ip

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzunun gerundiumu yazdırmayıp

A -ip

* Bu seçimlerde **seçilmeyebilip** üzölmek ’de var; bunu unutma!..

* Şimdi bu evraklar **incelenmeyebilip**, sonraki gelişinizde incelense olmaz mı?

* Halk tarafından **unutulmayabilip** bir daha seçilirsen iyi!..

B -erek

* Konferansa **katılmayıbilerek**, neyi amaçlıyorsun?

* Hiçbir ders **bırakılmayıbilerek**, ancak bir dönem kazanılabilir.

* Dönem **kaybedilmeyebilerek**, sınıfdaki diğer öğrencilere üstünlük sağlanabilir.

C -ince

* Onun sevdiği yemekler, **pişirilmeyebilince**, perhizini bozmayabilirdi.

- D -ken**
* Bütün imtihanlarda kopya **çektirmeyebilince**, söylentilerin önü alındı
* Onlar hapse **atılmayabilirken** iyi de; biz hapisten kaçınca mı kötü oluyor?
* Tam onları terörist olarak **yetiştirmeyebilecekken**, tepkiler sonucu iş tersine döndü.
* Bu durumda hiç birimiz **üzülmeyebilecekken**, yapılan hatalar, bizi perişan etti.
- E -madan**
(Örneği bulunamadı.)

bil-

No:8+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı) - (y) A F(olumsuz)- Ip

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzunun partisibi yazdırmayabilmeyip

- A -ip**
(Örneği bulunamadı.)
- B -erek**
(Örneği bulunamadı.)
- C -ince**
(Örneği bulunamadı.)
- D -ken**
(Örneği bulunamadı.)
- E -madan**
(Örneği bulunamadı.)

Yeterlik filinin gerundiumunun SONUCU

I- Fonksiyonları:

- a- muktedir olmak**
* Bu borç öyle hemen **ödenebilip** rahatlanacak kadar az değil.
* Yorgunluktan **kımıldayamadan** yatıyordu.
- b- muvaffak olmak**
* Toplantıya katılan heyetler, **anlaşamıyarak** dağıldılar.
- c- izin, yasak**
* O, yasaklı olup ta, siyasete **giremiyorken** bile, siyasetin içindeydi.
* Sokaklarda elele **tutuşabilip** gezebilecek misiniz?
- d- dirayet, beceri**
* Doktorun söylediğinden beri, sigara **içmeyebilince**, hastalığım oldukça hafifledi.
- e- imkan, fırsat**
* Olaya **sevinmeden**, bu sefer kötü bir haberle sarsıldık.
- f- duyguya hakimiyet**
* Onun aşağılamalarına **katlanamayıp**, itiraz edince ortalık karışmış.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

- a-** Bütün fonksiyonlar, bütün yapılarda görülebilmektedir.

- b- En çok örnek, “-ıp, -arak” gerundiumlarında görülmektedir.
c- Ettirgen ve geçişli çatı ekleri de kolay örneklendirilen eklerdendir.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı:

•“-ıcak, -alı” gibi bazı gerundiumlara örnek bulunamadı. Bu sebepten onlar tezden çıkarıldı.

•Zaten birleşik fiillerin yapısında normal olarak bulunan “-A” gerundiumuna ayrıca örnek vermek ihtiyacını duymadık.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yok.

Yeterlik fiilinin katmerli kullanımı

bil-

No: 9 (Katmerli kullanış) “F-u-(ma)-(y)A F-”

A

şz

- * Öyle zamanlar oluyor ki; en kolay soruyu bile **çözemeyebiliyorsun.**
- * İnsan bazen çok önemli şeyi bile **hatırlayamayabiliyor.**
- * O yazıcıda kağıt ayarları istenilen şekilde **çıkartılamayabiliyor.**
- * İnsan bazen bildiği şeyi bile **söyleyemeyebiliyor.**

B

gz

- * Kızı, ekmek almak için bakkala gönderdim ama belki **alamayabilir.**
- * Bu savaş halidir, Allah ne gösterir bilinmez, belki **dönemeyebilirim.**

Hakınızı helal edin.

- * Her öğrenci bu sorunun cevabını **bulamayabilir.**

* İnsan ilk gördüğü bir kişiye **güvenemeyebilir**, ama zamanla güven kazanır.

- * Bu soruyu lise talebesi **cevaplandıramayabilir** ama sen çözmelisin.
- * O tür çinileri buralarda **bulamayabilirsiniz.**

C

(-ecek) partisibi

- * İnsan **sevemeyebileceği** ihtimalini de gözardı etmemeli.

* Eğer bu yağmur orada da yağıyorsa, bizim **gelemeyebileceğimizi** tahmin ederler.

Katmerli kullanımın SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- *Muktedir olmama ihtimali*: Bu yapıda; öznenin, eylemin bildirdiği işi yapmaya muktedir olmadığı ihtimali vardır.

- * İnsan bazen bildiği şeyi bile **söyleyemeyebiliyor.**

II- Fonksiyon- yapı uygunluğu:

a- Bu yapı, sadece şimdiki zaman, geniş zaman ve bazı partisiplerde kullanılmaktadır. Öznenin, fiilin bildirdiği işi yapmaya gücü yetmeme ihtimali anlatır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

• Şimdiki zaman, geniş zaman ve bazı partisipler dışında bütün kipler, bu yapıda kullanılmamaktadır.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yok.

Yeterlik fiilinin genel sonucu

Yeterlik fiilinde aşağıdaki fonksiyonlar tesbit edilmiştir:

A- İktidar: Bu yapıda en belirgin fonksiyon, iktidardır. Hemen hemen bütün zaman ve kiplerin her şahsında görülür.

* Para **bulabilseydi**, önce kendi karnını doyuracaktı.

Bazı kullanışlarda ise; iktidarla beraber başka fonksiyonlar da hissedilir.

a-İktidarla birlikte imkan:

* Yeni koltuk takımı aldı ki; misafirler rahatça **oturabileler**.

* Müşteri sıkıntıyla, 'bu para çok, **ödeyemem!**' dedi.

b- İktidarla birlikte muvaffakiyet, beceri:

* Ahmet toplantıya **gelemedi**.

* Artık ben de şiir **yazabiliyorum**.

c- İktidarla birlikte fırsat:

* Parti, tarihi birikiminin ve gücünün kendisini taşıyabileceği yere bir türlü **oturamadı**.

* Otlar, üzerlerindeki taşlara rağmen **büyüyebilmişler**.

d- İktidarla birlikte yadırgama, şaşma, hayret:

* Bir de karşıma geçip soru **sorabiliyorsun!..**

* Bu hafta takımımı **tanıyamadım**, hiç oynayamadılar.

e- İktidarla birlikte istek (yemin, ilenme, beddua):

* Ali arkadaşımız buraya **gelemez mi?**

* Bir çay **verebilir misiniz?**

* Buradan **kalkamayayım**, onun tarlasının sınırını geçtiysem!..

* Bu yaptıkların senin yanına kalmaz. İnşallah **ölemeyesin e mi?**

* Elleri kurusun da o şikayet dilekçesini **yazamasın**.

f- İktidarla birlikte reddiye:

* **Olamaz**, bu iş böyle devam etmez.

g- İktidarla birlikte izin:

* Gazeteye **bakabilir miyim?**

* Bu vagonda sigara **içemezsiniz**.

h- İktidarla birlikte tavsiye:

* Türk Cumhuriyetleriyle yaklaşmak için kardeş okullar **açamaz mıyız?**

* Ticarete ve toplum hayatında insanlar, birbirlerine **güvenebilmeli**.

i- İktidarla birlikte ihtiyar:

* Anneme ve babama iyi bakarak onların hakkını **ödeyebilmeliyim**.

k- İktidarla birlikte dirayet:

* Yeri geldiğinde hatanı görüp ondan **dönebilmelisin**.

* Komutan başarılı bir politika **izleyemedi**.

l- İktidarla birlikte *alternatif*:

* Ahmet isterse yüksek lisans için Ankara'ya **gidebilecek**.

m- İktidarla birlikte *takdir*:

* O kadar sıkıntı içinde bile **gülümseyebiliyorlar**.

n- İktidarla birlikte *cesaret*:

* Çocuklar korkularından file ancak beş metre **yaklaşabildiler**.

* "Müdür Bey, bana üç gün izin ver." **diyemiyor musun?**

o- İktidarla birlikte *duyguya hakimiyet*:

* Önceleri onu yadırgadı ama sonradan içtenlikle **sevebildi**.

* Ata oğula bağ kıydı, oğul ataya salkım **kıyamadı**.

ö- İktidarla birlikte *teşvik*:

* Bu kadar kabiliyetiniz varken siz neden şiir **yazamayasınız?**

p- İktidarla birlikte *itiraz*:

* Herkesin dinlediği müziği ben niye **dinleyemeyeyim?**

r- İktidarla birlikte *ihtimal*:

* Ben bugün **kalamasam** bile yarın yine gelirim.

s- İktidarla birlikte *serzeniş*:

* Sıkıntılı günlerde kimseyi yanımda **bulamadım**.

B- İhtimal

* Yarın çok geç **olabilir**, gel geleceksen bu gün gel.

* Bankalar bu tür paraları **ödemeyebiliyorlar**.

Bir de;

a- İhtimalle birlikte *izin*:

* Sorunuz varsa hocanıza **sorabilirsiniz**.

* İstersen sahneye **çıkmaabileceksin**.

b- İhtimalle birlikte *alternatif*:

* Müellifin eserlerinden, 'Sözler', 'Mektubat', 'Lemalar' veya 'Şualar'ı **alabilirsiniz**.

c- İhtimalle birlikte *uyarı*:

* Askeri araç **çıkabilir**.

d- İhtimalle birlikte *tercih*:

* İstersen **satın almayabilirsin** ama ev çok güzel.

e- İhtimalle birlikte *serzeniş ve yadırgama*:

* Beni üzen; seviyorum deyip deyip te **sevmeyebiliyorsun** ya işte o!..

* Parayı bir aya kalmaz gönderirim diyorsunuz, sonra da **göndermeye-**
biliyorsunuz.

f- *Muktedir olmama ihtimali*:

* Her öğrenci bu sorunun cevabını **bulamayabilir**.

Tezlik Fiili

ver-

No: 1

Formülü:F- (y) I F-

Yapısı:Olumlu fiilin olumlusu yazıverdim

A **ggz**

1. tş

- * Senin yazılarını en kaliteli kağıda **yazıverdim**.
- * Kitaplarını onlara postayla **gönderiverdim**.
- * Tayininin nereye çıktığını **öğreniverdim**.

2. tş

- * İyi ki, yazım hatalarını **kontrol ediverdin**.
- * İyi ki, pirincin taşlarını **ayıklayıverdin**.
- * Demek pantolonumu da **ütüleyiverdin**; çok sevindim.
- * Ben seni gördüm, sana hiçbir şey yapmadığı halde **yatıverdin**, kalk

bakalım.

- * Misafirlerin çayına şeker **atıverdin mi?**

3. tş

- * Tam durağa yaklaşmıştım ki otobüs **geçiverdi**.
- * Mikroskobun altına konulan kanın içindekiler ortaya **çıkıverdi**.
- * Misafirlerle otururken içeri annem **giriverdi**.
- * Çocuk birden **gülüverdi**.
- * Annesi çocuğun saçlarını **tarayıverdi**.
- * Cedlerinden kalmış servet ve ünvanlarından başka bir tek meziyeti yoktu. Üstelik evladı da olmadığından Berrizadeler nesli onunla **tükeniverdi**.
- * Emlakçı evi **satıverdi**.
- * Usta arabayı **onarıverdi**.
- * Güvercin **uçıverdi**
Kanadın **açıverdi**
Eloğlu değil mi
Sevdi de **kaçıverdi**.

1. çş

- * Evi aceleyle **satıverdik**, zarar ettik.
- * Senin evrakını geldiğin yerden **isteyiverdik**.
- * Önce fuarı **geziverdik**, sonra lunaparka gittik.

2. çş

- * Olayı duyunca **şok oluverdiniz**.
- * Olaya beni de **katıverdiniz**, halbuki ben orada yoktum.
- * Geçen kış çok soğuk vardı, siz o yüzden sık sık **hastalanıverdiniz**.

3.çş

- * Zavallının akrabaları, haberi duyunca **ağlayıverdiler**.
- * Sizin isteğiniz doğrultusunda bir yazı **yazıverdiler**.
- * Evi, güzelce baştan başa **döşeyıverdiler**.
- * Bizi orada **görüverdiler**, hemen yanımıza geldiler.
- * Bu adamı niye başımıza **koyıverdiler**, anlamıyorum.

B ögz

1. tş

- * Kusura bakma, seni duymadım, uykuya **dalıvermişim** de.
- * Biraz **uyuyuvermişim**, baktım bir saat geçmiş.
- * Ben senin söylediklerini **unutuvermişim**.
- * Kanepenin üzerinde **uyuyuvermişim**.

2. tş

- * Benim sormak istediğim soruyu ona **soruvermişsin**. Teşekkür ederim
- * Bu yazıyı **tamamlayıvermişsin** ya; gerisi önemli değil.
- * Benim zayıflarımı babama **söyleyivermişsin**, o da bana kızdı.
- * Oraya varınca arkadaşlara da **uğrayıvermişsin**, ne güzel.
- * Az bir zaman salonda durduktan sonra, dışarı **çıkıvermişsin**, öyle mi?
- * Şu sehpayı, bu masaları ne güzel **temizleyivermişsin**; ellerine sağlık.

3. tş

- * O ağır yükü tek başına **omuzlayıvermiş**, buraya kadar getirmiş.
- * Asırlar sonra oraların halkı **Türkleşivermiş**.
- * Eski yapı birgün **çöküvermiş**.
- * Hakem Hakan'a yapılan faule önem vermeyip **bakıvermiş**.
- * Bir de bakarsın paran **bitivermiş**.
- * Geçen akşam ışıklar **sönüvermiş**, öğrenciler derse çalışamamışlar.
- * Gece kar yağmış; sabaha kalktık baktık ki, her taraf kar **doluvermiş**.
- * Uzun olmasını istediği ömrün, işte önemli bir bölümü **gidivermişti**.
- * Çocuğun dikkatsizliğinden fırsat bulan köpek, ayağından **ısırıvermiş**.

1. çş

- * Birkaç saattir bir şey yemiyoruz ya; **acıkıvermişiz**.
- * Ben sonradan farkına vardım, listeden senin adını **silivermişiz**.
- * O gece erkenden **uyuyuvermişiz**.

2. çş

- * Bakıyorum, onu çabucak **unutuvermişsiniz**.
- * Bizim aradığımız kelimeyi sözlükten **buluvermişsiniz**; çok sevindim.
- * Sizi görmeyeli **şişmanlayıvermişsiniz**.

3. çş

- * Küçük kuşun kafesinin kapısını açık **unutuvermişler**.
- * Bak, teyzelerin ne güzel oyuncaklar **alıvermişler**, artık ağlama.
- * Ablaları onun kaybettiği kalemi **arayıvermişler**.
- * Kızı zengin diye orta yaşlı birine **verivermişler**.
- * Hasta bayılınca düz ve rahat bir yere **yatırıvermişler**.

C şz

1. tş

- * Ben senin yerine de işaret **koyuveriyorum**.
- * Bir an sanki **ölüveriyorum** gibi geldi.
- * Rüyamda senden **kaçıveriyorum**, sen de yakalamaya çalışıyorsun.

2. tş

- * Benim söylediklerimi hemen **unutuveriyorsun**.
- * Sen her gördüğünü **beğeniveriyorsun**, bu durum iyi bir durum değil.
- * Buradaki kitapları hemen **toplayıveriyorsun**, şimdi müfettiş gelecek.
- * Siparişimi **alıveriyorsun**, değil mi?

* Onunla konuşurken benim durumumu da **söyleyiveriyor musun?**

3. tş

* Arkadaşı ona iş **arayiveriyor**.

* İnsan bu dünyada geçici olduğunu **unutuveriyor**.

* Şehre yakınlaştıkça ışıklar **beliriveriyor**.

* Kısa zamanda bazı bankaların kârı **yükseliveriyor**.

* Ülkemizde bir gecede bir kaç banka batıveriyor, paranın değeri %30 **azaliveriyor**.

* Sen parayı toplu olarak bankaya yatırıyorsun; banka senin yerine elektrik, su ve telefon gibi borçlarını **ödeyiveriyor**.

* Çocuk kalemi ortalıkta görünce **aliveriyor**.

* Kafesteki kuş, bazen ötüyor bazen de 'baba!' diye **konusuveriyordu**.

* Durup durup şarkı söylemeye **başlayiveriyor**.

* Çocuk o günden sonra en ufak birşeyden bile **korkuveriyor**.

1. çş

* Biz senin için müdürle **konusuveriyoruz**, onu ikna etmeye uğraşıyoruz; sen hiç ilgilenmiyorsun.

* Biz insanlar, geçmişi çok çabuk **unutuveriyoruz**.

* Adamların yerine biz **çalışıveriyoruz**.

* Arkadaşın tayinini **yapıveriyor muyuz hocam?**

2. çş

* Durup durup şarkı söylemeye **başlayıveriyorsunuz**.

* Ben daha hazırlıklarımı tamamlamadan kağıdımı **isteyiveriyorsunuz**.

* Akşam saat dokuzda **uyuyuveriyorsunuz**, sonra da çalışmıyorsunuz.

* Fazla bir şey yememenize rağmen **şişmanlayıveriyorsunuz**, öyle mi?

3.çş

* Bazı sorumsuz anne-babalar çocuklarını sokağa **salıveriyorlar**; başlarına gelebilecek tehlikelerden haberleri yok.

* Ne mutlu dilencilere ki,bizim azıklarımızı ücretsiz olarak ahirete **götürüveriyorlar**.

* Tahtadaki gereksiz yazıları nöbetçi öğrenciler **siliveriyorlar**.

D gz

1. tş

* O, **pişman oluveririm** de vazgeçerim diye korkuyor.

* Ben kartal ve doğan gibi yırtıcı kuşları görünce hâlâ **ürperiveririm**.

* Beni beklemeyin, yola devam edin, ben caminin yanında **biniveririm**.

* Ben o acı ilacı **içiverir miyim hiç?**

2. tş

* Oralarda elbisene çiş **yapıverirsin**; bezini bağlayıvereyim, çocuğum!..

* Yerleri de şu kalın bezle **temizleyiverirsin**.

* Bu sayfayı da **kontrol ediverirsin** sanmıştım.

* Kirayı bankaya **ödeyiverirsin** oldu mu?

* Şu paragrafi **okuyuverir misin?**

3. tş

* Şehir hayatına geçince, köy hayatındaki bir çok kolaylıklar ortadan **kalkıverir**.

* Bir çivi yüzünden bir nal,bir nal yüzünden bir at, bir at yüzünden bir atlı **gidiverir**.

- * Onlar tatile gidince çiçeklerini komşuları **sulayıverir**.
- * Bazen bir çiçek, kalbin kilidini **açıverir**.
- * Okula gelirken onun evde olup olmadığına **bakıverir misin?**
- * Halka öyle kolay kolay dokunulmaz; sabreder, sabreder, günün birinde **patlayıverir**.

1. çş

- * Biz senin siparişini özellikle **arayıveririz**, sen merak etme.
- * Korkuyorum; biz bu işten **zarar ediveririz**.
- * Sizin iş için başkana **telefon ediveririz**.
- * Biz çeşitli sorular **soruveririz** ama istediğiniz cevaplar gelmeyebilir.

2. çş

- * Ümit ederim, siz bizim siparişlerimizi **alıverirsiniz**.
- * Ondan para **isteyiverirsiniz** diye korkuyor.
- * Bu ilacı kullanarak, sigarayı kısa zamanda **bırakıverirsiniz**.
- * Bizim neler öğreneceğimizi **soruverir misiniz?**
- * Bu evrakı oraya **götürüverirsiniz** değil mi?

3.çş

- * Birçok eski sporcu, sporu bırakınca **çöküverirler**.
- * Siz onlara söyleyin, aradığınız şeyi kısa zamanda **buluverirler**.
- * Bakıyor ki; belki onlar **yardım ediverirler**.
- * Bunların açıklarını ancak onlar **yakalayıverirler**.
- * Babam hepimizi susturuyordu ki; belki misafirler **rahatsız oluverirler**
- * Sence bu tekzip yazısını **yayınlayıverirler mi?**

E gel.z

1. tş

- * Tamam, bugün evrakını **imzalayıvereceğim**.
- * Sizin istediğiniz türde bir yazı **buluvereceğim**.
- * Ödüyü kopuyor ki, ne söylediğini **duyuvereceğim**.

2. tş

- * Yarın benim için okula gidip hocayı **görüvereceksin**.
- * Annen selam söyledi, o gelinceye kadar çocuğa **bakıvereceksin**.
- * Korkuyorum ki, bu alış veriştikten **vazgeçivereceksin**.
- * Umarım bizim işimizi kısa zamanda **görüvereceksin**.

3. tş

- * Ali kitabımın onda olup olmadığına **bakıverecek**.
- * Annesi mutfağa gidiyor, onu pasta yerken **görüverecek**.
- * Benim elbisemi ablam **ütüleyiverecek**.

1. çş

- * Öyle anlaşılıyor ki, onun yazısını da biz **yazıvereceğiz**.
- * O zannetti ki, biz seni oraya **götürüvereceğiz**.
- * Onları saat 14.00'te askere **uğurlayıvereceğiz**.
- * Onun tayin durumunu, müdürle **konuşuvereceğiz**.

2. çş

- * Bu pantolonu yarına kadar **yıkayıvereceksiniz**.
- * Yarın görüşmeye **gelivereceksiniz** umarım.
- * **Kontrol edivereceksiniz** diye çok korkuyor.

3.çş

- * Onlar seni **şikayet ediverecekler** galiba.

* Tavşanlar hem yiyecek yiyorlar hem de etrafi dinliyorlardı; bir ses duyar duymaz çalıkların arasına **dalıvereceklerdi**.

* Böyle giderse bu kediler buraya **alışıverecekler**.

F dş

1. tş

* Bari sigaramı yakacak bir ateş **buluversem** buralarda.

* Bana olan borcunu **unutuversem** memnun olacak.

* Onun istediği fotoğrafları **gösteriversem** çok mutlu olacak.

* Ben izin **aliversem** işimi kısa zamanda bitiririm.

* Biraz **uyuyuversem** dinlenirim.

* Fotoğrafları **gösteriversem** de bir baksanız, neler çektim neler!..

2. tş

* Erkenden **kalkıversen** de işe yetişsen diyorum.

* Bir şişe maden suyu **içiversen** midenin gazı iner.

* **Terleyiversen** açılırsın.

* Bu programı **seyrediversen** de öyle gitsen iyi olmaz mı?

* Gömleğin çok güzelmiş, üstüne bir de yazlık ceket **giyiversen**, çok yakışacak.

* Sen Ahmetle **yakınlaşıversen**, onu da kazanabiliriz.

3. tş

* Biraz daha **sabrediverse** bu iş bitmişti.

* Şu dersler **bitiverse** de bir rahatlasam.

* Saatler geçivermese; günler bitivermese ve ömürler uzun **oluisse**, ne iyi olurdu.

* Yaraya o anda tentürdiyot **sürüverseydi** ayağı kangren olmazdı.

* Tren biraz **yavaşlayuisse** hemen atlayacaktı.

* Sigarayı **birakuisse** hemen hastalığı düzelmeye yüz tutacak.

1. çş

* Bu sefer İzlanda'yı **yeniversek** gruptaki durumumuz düzeler.

* O sobalı evi **kiralayıversek** belki biraz sıkıntı çekeriz ama para biriktirebiliriz.

* Biz **mutlu oluissek** o da seviniyor.

* Onun siparişini önce **aliversek** iyi olur, sonra unuturuz.

* Geçen haftaki gibi **oynayıversek**, maç 5-0 biter.

2. çş

* Ben onu pek göremiyorum, ona siz okula gelmesini **söyleyiverseniz**.

* Borçların bir kısmını öbür aya **aktarıverseniz**, bu ay çok sıkışığım da

* Şu pirincin taşını da **ayıklayıverseniz** ne iyi olacak.

* Şu dilekçeyi bir **imzalayıverseniz** benim işim tamam.

3. çş

* Hademeler koridorları sık sık **yıkayıverseler** okul tertemiz olur.

* Şu hırsız bir **yakalayıverseler** artık.

* İnsalar, nerede ve nasıl hareket edeceklerini **biliverseler** aradaki kırgınlıklar olmazdı.

* Onların istediği tek şey; amcaları ölüverse, mirasa **konuverseler**.

* Öğrenciler bu sorunun cevabını **yazıverseler**, otuz puan hazır.

G i

1. tş

* Çekeyim cevri ü cefayı, dost yüzün **görüvereyim**.

Y.Emre

* Şu lüzumsuz kağıtları topla da **atıvereyim**.

* “L’al” kelimesinin anlamını sözlükten **buluvereyim**.

* Oralarda elbisene çiş yapıverirsin, bezini **bağlayıvereyim**, çocuğum!..

* Beş dakika bekleyivermedin ki şu cümlemi **bitirivereyim**.

2. tş

* Ben istiyorum ki, bu evrağı o güne kadar bakanlığa **gönderiveresin**.

* Unutma!.. Bir mavi kalem bir top da teksir kağıdı **alıveresin**.

* Erken **yazıveresin** diye bugünden çalışmaya başladım.

* Telefon çalıyor, **bakıversene!**

* Niye elinde uğraşıp duruyorsun; makinaya **atıversene!**

* Yemeğın altını **yakıversene**.

3. tş

* Kitabı ortalığa koydum ki; sabah kalktığıında **görüvere**.

* İsrarla söylüyorum ki; siparişi **alıvere**.

* Bir an önce arabayı **satıvere** de, ben de arsayı kaçırmayayım.

1. çş

* Toplantıya gelirken Ahmed’in evde olup olmadığına **bakıverelim**.

* “L’al” kelimesinin anlamını sözlükten **buluverelim**.

* Kardeş devletlerle spor müsabakaları, kamplar ..vs. **yapıverelim**.

* Bu durumun düzelmesi için Allah’a **yalvarıverelim**.

2. çş

* Defteri buraya koydum ki; siz **görüveresiniz**.

* Çok az yemek yiyin ki, bir ayda **zayıflayıveresiniz**.

* Özellikle babamın adını verdim ki, sonradan **hatırlayıveresiniz**.

3. çş

* Allah’tan, kısa zamanda **unutuvereler** de şikayet etmeyeler.

* Umuyorum ki, bu fikirlerini uygulamaktan **vazgeçivereler**.

* Bize, yeni kanunu **uygulayıvereler** diye baskı yapalım.

* İstiyor ki, onlar burayı satın almaktan **vazgeçivereler** de sen alasın.

H ger.

1. tş

* Ali’nin savcılıktaki dilekçesini **takip edivermeliyim**.

* Öncelikle Yeni Mahallede oturanların evini **satıvermeliyim**.

* Onlar gelmeden önce bu yazıları **saklayıvermeliyim**.

2. tş

* Yarım saatte bir bu makinayı **kontrol edivermelisin**.

* Süre dolunca konuşmayı **kesivermelisin** ki, diğer konuşanlara da sıra gelsin.

* Ben sana o kadar yardım ettim, sen de ödevimin bir bölümünü **yazıvermelisin**.

3. tş

* İnsan bazı şeyleri olsun **düşünüvermeli**.

* Öyle bir ortam olmalı ki, görünce insanın içi **ısınıvermeli**.

- * Kaloriferci, bu soğuk günlerde, az da olsa, kaloriferi **yakıvermeli**.
- * Her abone, birkaç tane daha abone **buluvermeli** ki dergi batmasın.

1. çş

- * Ne istediğimizi bir dilekçeyle ortaya **koyuvermeliyiz**.
- * Onun istedikleri çok birşey değil; **verivermeliyiz**.
- * Bayramlarda büyüklerimizin ellerini **öpüvermeliyiz**.

2. çş

- * Başınıza gelecekleri, önceden **sezivermelisiniz**.
- * Askeri okul imtihanlarına girmeden önce fazla kilolarınızı **atıvermelisiniz**.

3. çş

- * Ara sıra saate **bakıvermelisiniz** ki, otobüsü kaçırmayasınız.

2. tş

- * Bizim istediğimiz kitapları, bir an önce **gönderivermeliler**.
- * Bir büyükleri geldiği zaman, oturdukları yerden **kalkıvermeliler**.
- * Sayfa elliye kadar olsun, **kontrol edivermeliler**.

I em.

2. tş

- * Arkada araba var; yürü, **yürüyüver**.
- * Afyon'a varmışken teğzeoğluna da **uğrayıver**.
- * Şu tuzluğu bana **veriver**.
- * Üşüyorsan **eşiver** mangalı eş, eş de ısın.
M.Akif
- * Yarın için bana bir gömlek ve bir pantolon **ütüleyiver**.

3. tş

- * Ali'ye söyle, yarın bize **uğrayıversin**.
- * Ona söyle, benim kitabı yarın okula **getiriversin**.
- * Şu kalemi ona ver de ucunu **açıversin**.
- * Aliye söyle; benim ismimi listeden **siliversin**.

2. çş

- * Biz o gün evde olmayabiliriz, yola çıkmadan önce **telefon ediverin**.
- * Lütfen şu telefon değişikliğini **not ediverin**.
- * Şu öğrencilere staj yaptırın, masraflarını **karşılایiverin**.
- * Ben buraya geliyorum ki; bir hafta içinde beni **iyileştiriverin**.
- * Şu sütü çocuğa **içiriverin** diye getirdim.

3. çş

- * Galerıcilere söyle; bize temiz bir araba **buluversinler**.
- * Benim bu ay ki senedimi onlar **ödeyiversinler**.
- * Bu uygulamaya kızıyorlar ama onlar da derse vaktinde **giriversinler**.

Tezlik fiilinin olumlu yapısının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- tezlik (çabukluk)

- * Bakıyorum, onu çabucak **unutuvermişsiniz.**
- * Umarım bizim işimizi kısa zamanda **görüvereceksin.**

b- isteğe cevap

- * Sizin isteğiniz doğrultusunda bir yazı **yazıverdiler.**
- * Tahtadaki gereksiz yazıları nöbetçi öğrenciler **siliveriyorlar.**

c- anılık (beklenmezlik)

- * Bir de bakarsın paran **bitivermiş.**
- * Durup durup şarkı söylemeye **başlayıveriyor.**

d- kolaylık

- * Siz onlara söyleyin, aradığınız şeyi kısa zamanda **buluverirler.**
- * Defteri buraya koydum ki; siz **görüveresiniz.**

e- istek (görevlendirme)

- * Kirayı bankaya **ödeyiverirsin** oldu mu?
- * Annen selam söyledi, o gelinceye kadar çocuğa **bakıvereceksin.**

f- rica

- * Okula gelirken onun evde olup olmadığına **bakıverir misin?**
- * Bizim neler öğreneceğimizi **soruverir misiniz?**

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Bütün kiplerde tezlik, isteğe cevap ve anılık fonksiyonlarına raslanabiliyor.

b- Anılık fonksiyonunda aynı zamanda "beklenmezlik" anlamı da sezilmekte.

* Bir de bakarsın paran **bitivermiş.**

c- Şimdiki zaman ve gelecek zamanın 2. kişilerinde istek anlamı; "görevlendirme yoluyla istek" şeklinde görülmektedir.

* Annen selam söyledi, o gelinceye kadar çocuğa **bakıvereceksin.**

d- Emir kipinde başka fonksiyonlar olsa bile, altında istek anlamı görülmekte.

* Benim bu ay ki senedimi onlar **ödeyiversinler.**

e- Geniş zamanın 2. şahıslarında soru cümlesi şeklindeki istekler, rica anlamı kazanır.

* Bizim neler öğreneceğimizi **soruverir misiniz?**

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapı:

- İstek kipinin 3. şahısları zorlamayla örneklendirilebilmektedirler.

ver-

No:2

Formülü:F- (y) I F(olumsuz)- “F-(y)A u-ma-”

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzu yazıvermedim

A **ggz**

1. tş

- * Zaman azdı; ben de son soruyu **cevaplayıvermedim**.
- * Beni kızdırdığın için ödevini **yapıvermedim**.
- * Aa!.. Ben senin siparişini **alıvermedim**, unuttum.
- * ‘Ben senin işini takip edivermemiş miyim?’, iyi düşün, o gün müdürle

konuşuvermedim mi?

2. tş

- * Beş dakika **bekleyivermedin** ki şu cümlemi bitirivereyim.
- * İyi ki imtihana benim yerime **girivermedin**, yakalanacakmışız.
- * Benim yazıyı hâlâ **kontrol edivermedin**.
- * Benim borcumu ödeyiverecektin, neden **ödeyivermedin?**

3. tş

- * Şu makale bir **bitivermedi**, beni çok uğraştırdı.
- * Senin durumunu hocaya **soruvermedi**.
- * Teyp bozulmuştu, tamirciye verdim; bir ay oldu daha **yapıvermedi**.
- * Doktor onun durumunu **söyleyivermedi**.
- * Geçen gün ameliyat olan hasta, bir türlü **iyileşivermedi**.

1. çş

- * Onun istediği kitabı **buluvermedik**, o da kızmış.
- * Parasını vermedin, biz de senin siparişini **arayıvermedik**.
- * Hani arkadaşın işini **soruvermedik?**

2. çş

- * İki gün daha **sabredivermediniz**.
- * İstedğim on kitaptan birini olsun **verivermediniz**.
- * Size o kadar ısrar da ettik ama kermesimize **gelivermediniz**, aşkolsun
- * Polisleri görünce arabanın içine **oturıvermediniz**, bak, ceza yedik.
- * Bizim partinin adayını **destekleyivermediniz**; zaten böyle olacağı

belliydi.

- * Ankara’ya toplantıya **gidivermediniz**, değil mi?
- * Beş sorudan birini olsun **cevaplayıvermediniz mi?**

3.çş

- * Onlara o kadar iyilik ettim, bir teşekkür bile **edivermediler**.
- * Çok yazı gönderdim ben onlara; ikisini bile **yayınlayıvermediler**.
- * Benim ne demek istediğimi bir türlü **anlayıvermediler**.
- * Amirlerinden korkup doğruyu gür bir şekilde **söyleyivermediler**, so-

nuç bu!..

- * Bu yemeği, akşamdan **yiıvermediler**, şimdi döküyoruz, israf!..
- * O beldenin seçmenleri, son seçimde iyi bir adayı **seçivermediler**, şimdi de Belediye Başkanından şikayet ediyorlar.

B ögz

1. tş

* Söylediğine bak; onun borcunu **ödeyivermemişim**, o bana 'borcumu öde' demedi ki!..

* Kızım; eyvah, ben sana şeker **alivermemişim**, unutmuşum, şimdi aklima geldi.

* Güya ben ona **yardım edivermemişim**, yalan; halbuki ne kadar yardım ettim.

* İyi ki, onu görünce oradan **uzaklaşivermemişim**, sonra her gördüğünde başıma vuracaktı.

* 'Ben senin işini **takip edivermemiş miyim?**', iyi düşün, o gün müdürle konuşuvermedim mi?

2. tş

* Abi!.. Daha arabayı **tamir edivermemişsin**.

* Bizim evrakları daha **hazırlayivermemişsin**.

* Sen onun siparişini **alivermemişsin** ya; akşama fırçayı yedin demektir

* Benim onu aradığımı **söyleyivermemişsin** galiba, o beni aramadı.

* Kapıyı **kilitleyivermemişsin**, eve hırsız girmiş.

* Hani, henüz yeni programı **açivermemişsin?**

3. tş

* Ortalık karışık durduğuna göre çocuğa iyi **bakivermemiş**.

* Arabayı bugün boyayacağım, dediği halde **boyayivermemiş**.

* Beni o dergiye abone **yapivermemiş**.

* Onun, benim hakkımda ne düşündüğünü **öğrenivermemiş**.

* O problemin kendisini çok uğraştıracağını düşünüp, **çözivermemiş**.

* ÖYS'de düşük tercih **yapivermemiş**, tercihlerini de tutturamayınca açıkta kalmış.

* Puanımız, yazdığımız tercihleri **tutuvermemiş**, biz de açıkta kaldık.

1. çş

* Dediğine göre, dilekçeyi düzgün **yazivermemişsiz**.

* Onun yerini **ayırivermemişsiz**, bir görecektin bize yaptıklarını...

* Bize demediği laf kalmadı; suçumuz, onun siparişini **alivermemişsiz** o

2. çş

* Dilekçenize okuldan aldığımız diğer evrakı **ekleyivermemişsiniz**.

* Bu pantolonları henüz **ütüleyivermemişsiniz**.

* Benim yerime de işaret **koyuvermemişsiniz**.

3. çş

* Oraya kadar vardıkları halde amcalarını **ziyaret edivermemişler**.

* Dilekçemi eksik görüp **kabul edivermemişler**.

* Raporu, doktorlardan bazıları **imzalayivermemişler**.

C şz

1. tş

* Bana kızıyor; sebep de, onun isteklerini yerine **getirivermiyorum**.

* Bak işte; senin yazını **imzalayivermiyorum**, kime şikayet edersen et.

* Ona çok kızdım, onun kitabını **arayivermiyorum**.

2. tş

* Derdini **söyleyivermiyorsun** ki derman bulalım.

- * Bu kadarlık şeyi bile **öğrenivermiyorsun.**
- * Onun dilekçesini neden **kabul edivermiyorsun?**

3. tş

- * Komşunun kızı işim var deyip, bizim çocuğa **bakıvermiyor.**
- * Israr etmelerine rağmen hoca, öğrencilerin notlarını **okuyuvermiyor.**
- * Müdür dilekçeyi **imzalayıvermiyor.**
- * Bilgisayar, 'alt' tuşuna basmadan 'word' programına **geçivermiyor.**

1. çş

- * Biz böyle ucuz fiyata fotokopi **çekivermiyoruz.**
- * Biz her gelen yazıyı **yayınlayıvermiyoruz.**
- * Yabancı dillerden Almancadan başka dilden tercüme **yapıvermiyoruz**

2. çş

- * Hem ' o kitabı arayacağız' diyorsunuz, hem de **arayıvermiyorsunuz.**
- * Demek bizim buğdayları **biçivermiyorsunuz.**
- * Tezimle ilgili birkaç cümle bile **buluvermiyorsunuz, aşkolsun.**
- * Bu makaleyi niçin **yayınlayıvermiyorsunuz?**

3.çş

* Aslında hakimlerin hatası; bu suçluları hapse **atıvermiyorlar**, bizim başımıza bela ediyorlar.

- * Çok istediğimiz halde fotoğraflarını **gösterivermiyorlar.**
- * Kaç ay oldu, galericiler arabamızı bir türlü **satıvermiyorlar.**

D **gz**

1. tş

- * Ben artık senin sorularını **cevaplayıvermem.**
- * Senin yaptıklarını babana **söyleyivermem** zannetme.
- * Beni çok kızdırdı, artık onun siparişlerini **alıvermem.**

2. tş

- * Umarım, zayıflarımı babama **söyleyivermezsin.**
- * Bu ilacı düzenli kullanırsan, öyle her soğuk olduğunda **hastalanıvermezsin.**

* Bu siparişimi **alıvermezsin** sanıyordum, alıvermişsin, teşekkür ederim

3. tş

- * Müdür evrakı bugün **imzalayıvermezse**, bu parayı alamazsın.
- * Bence, o bizim makalelerimizi **yayınlayıvermez.**
- * O, öyle herşeye **kızıvermezdi** ama demek ki, birşeye kafası bozulmuş.
- * Nohut, bulgur gibi çabucak **pişivermez.**

1. çş

- * Arkadaş; bu şekilde bir barışı biz **imzalayıvermeyiz.**
- * Biz bu paraya bu arabayı **tamir edivermeyiz.**
- * Misafirler 'gideceğiz' diyorlar ama biz onları birkaç gün daha **salıvermeyiz.**

2. çş

* Bak, annemi gönderiyoruz; orada rahat ediyor, bir müddet **salıvermezsiniz** artık.

* Bir şey soracağım ama umarım, geçen seferki gibi yine **parlayıvermezsiniz.**

- * Sizden bir şey aramanızı isteyeceğim ama **arayıvermezsiniz.**

3. çş

- * Onlar sizin için izin **isteyivermezler**, bir kere bunu aklınıza koyun.
- * Ancak çirkin çocuklar, dedelerinin elini **öpüvermezler**.
- * Bazen bu bombalar, istendiği zamanda **patlayivermezler**, bunu da

hesaplamak lazım.

E gel.z

1. tş

- * Senin arabanı **boyayıvermeyeceğim**.
- * Onun hakkındaki görüşlerini başkana **soruvermeyeceğim**.
- * Sizin siparişinizi **satın alıvermeyeceğim**.

2. tş

- * O soruyu doğru **cevaplayıvermeyeceksin** sandım.
- * Çok korktum ki, hastalığın **kurtuluvermeyeceksin**.
- * Madem **satıvermeyeceksin**, neden ‘tamam satarım’ diyorsun.
- * Bu kitapları sen **satıvermeyeceksin**, sen sadece oraya götüreceksin.

3. tş

- * Korkarım, izin dilekçemi müdür **imzalayıvermeyecek**.
- * Zannımca o bizim yazımızı bu hafta içinde **yazıvermeyecek**.
- * Bana, bu hastalığın **iyileşivermeyecek** gibi geliyor.

1. çş

* Arkadaşlarla konuştuk, istediğimiz parayı vermezsen, bu eşyayı **taşıyıvermeyeceğiz**.

- * Siz istediniz diye biz zaten **susuvermeyeceğiz**.
- * Biz onlar için **savaşıvermeyeceğiz**, kendi adımıza savaşacağız.

2. çş

* Madem **yazıvermeyeceksiniz**, önceden haber verseydiniz ya!..

* Siz, bize araba falan **alıvermeyeceksiniz** gibi geliyor bana.

* Elbette bütün planı siz **çizivermeyeceksiniz** ama hiç yardımınız da olmaz denilmez.

3. çş

* Onları ben biliyorum; göreceksiniz, bizim tezi **yazıvermeyecekler**.

* Kesin biliyorum ki; avukatlarınız, durumunuzu düzeltmek için **uğraşıvermeyecekler**.

* Bu çocuklar bize **benzeyivermeyecekler** zannediyorum.

F dş

1. tş

- * O hafta içinde birkaç gün **bekleyivermesem** şimdiye kadar biterdi.
- * Müdürün dediği toplantıya **gelivermesem** cezası ağır olur mu?
- * Bu kapıyı **kilitleyivermesem** ne olacak, sanki hırsız bizi mi bekliyor?

2. tş

* Sen bizim konuyu dergiden **arayıvermesen**, biz kendimiz aramak zorunda kalırız.

* Sayın müdürüm; bu işe başlama dilekçesini **imzalayıvermesen** ben mahvolurum.

* O, kötü alışkanlığı olan çocukla **oynayıvermesen** sen de bu küfürlere alışmazsın.

3. tş

* Her şeyi iyi de, bir de başını **açıvermese!**..

* Saatler **geçivermese**; günler **bitivermese** ve ömürler uzun oluverse, ne iyi olurdu.

* Geçen imtihanında iyi yapamayan öğrencilerden biri, 'Ben iyi yapamadım, hoca bunun sonucunu hemen **okuyuvermese** de benim için farketmez.' diyordu.

* O bizim konuyu dergiden **arayivermese**, biz kendimiz aramak zorunda kalırız.

1. çş

* Ehliyeti evde **unutuvermeseydik** bu sıkıntıları çekmezdik.

* Makaleyi çeşitli açılardan **kontrol edivermeseydik** bu hataları görmezdik.

* Ona adresi **yazıvermeseydik** biraz zor bulurdu.

2. çş

* Keşke bu yağışlı günde halıyı **yıkayıvermeseydiniz**, şimdi nasıl kuruyacak?

* Çöpü buraya **atıvermeseydiniz** bulaşıcı hastalık bu kadar yayılmazdı.

* Onun dilekçesini **takip edivermeseydiniz**, biraz geç çıkardı.

3.çş

* O pastaları **yiıvermeseydiler**, şimdi yiyecek sıkıntısı çekmezdik.

* Çocuklar oyuna **dalıvermeseler**, okula geç kalmayacaklardı.

* Çocukları Ali ile Ayşe bütünlemeye **kalıvermeseler**, tatile gidecekler.

G i

1. tş

* O istiyor ki, ben arkadaşının işini **görüvermeyeyim**.

* O kadar acele ettim ki, konferansa **gecikivermeyeyim**.

* Sen istiyorsun ki, senden borcumu **isteyivermeyeyim**; olmaz öyle iş!

* Parmağıma ip bağladım ki, senin siparişlerini **unutuvermeyeyim**.

2. tş

* Madem öyle diyor, sen de onun arabasını **sürüvermeyesin**.

* Aman dikkat et!.. O seni öncelikle korkutmak ister, oyuna gelip **korkuvermeyesin**.

* Götüreceğin şeyleri, benim ayırdığım poşetlere **koyuvermeyesin**.

* Bu ilacı yanlışlıkla gözüne **sürüvermeyesin**, gözünü kör edebilir.

3. tş

* Onların tek isteği, senin durumun **düzelivermeye** ve kendileri istediklerini rahatlıkla yapabilecekler.

* Doktor hastamızı **ameliyat edivermeye** diye çok dua ettik.

* Parmağına ip bağla ki, siparişlerini **unutuvermeye**.

* Ona görünmemeye çalışıyor ki; 'görünce borcumu **isteyivermeye**'.

1. çş

* Madem artık namaza başladık, onu hiç **bırakıvermeyelim** de faydası olsun.

* Ormanların değerini bilip, tarla açmak vb. sebeplerle onları **yakıvermeyelim**.

* Onun isteği, kavgaya biz **karışıvermeyelim** de, o bizimkileri rahatlıkla halletsin.

2. çş

- * Konferans sonundaki bölümde, lüzumsuz soru **soruvermeyesiniz** emi
- * Son bölümün hatalarını bari **kontrol edivermeyesiniz**.
- * Üstüne açıklama yazdım ki, ilacı yanlış dozda **kullanıvermeyesiniz**.
- * Misafirlerin yanında para konusunu **açıvermeyesiniz**; tamam mı?

3. çş

- * Şikayet dilekçesi **yazıvermeyeler** diye çok ikaz ettik.
- * Çocuklara çok tenbih ettim ki; misafirleri **rahatsız edivermeyeler**.
- * Telefonda bir daha hatırlat ki, siparişlerini **unutuvermeyeler**.

H ger.

1. tş

- * Başarı için çalışmanın çok gerekli olduğunu **unutuvermemelim**.
- * O, bana hiç yardım etmedi, ben de ona **yardım edivermemeliyim**.
- * Arkadaşım geleceğine göre, ben kapıyı **örtüvermemeliyim**.

2. tş

- * Madem başarılı olmak istiyorsun, daha yolun başında ümitsizliğe **düşüvermemelisin**.
- * Madem 'demokrasi var' diyorsun, sen de başkalarının yerine **oturuvermemelisin**.
- * O sana öyle davrandıysa, sen de onun siparişini **alıvermemelisin**.

3. tş

- * Bu arkadaşlık burada **bitivermemeliydi**.
- * İnsan her söylenene **inanıvermemeli**; iyice tartmalı.
- * İnsan sevdiği kişileri bir çırpıda **silivermemeli**.

1. çş

- * Donkişot gibi kendimizi ortaya **atıvermemeliyiz** ki zarar görmeyelim.
- * Aslında biz, onların yaptıklarına karşılık, hiç onlara **yardım edivermemeliyiz**.
- * Sevdiklerimizi bir çırpıda **silivermemeliyiz**.

2. çş

- * Her insanın söylediği söze **inanıvermemelisiniz**.
- * Hazıra **konuvermemelisiniz**, kendiniz kazanmalısınız ki, malın kıymetini bilirsiniz.
- * Onun elbiselerini birkaç gün **ütüleyivermemelisiniz** ki sizin kıymetinizi bilsin.

3. çş

- * Ellerindeki kozu birisi 'bırak' deyince **bırakıvermemeliler** ki bir işe yarasın.
- * Çocuklar büyüklerinden **korkuvermemeliler** ki olumsuz etki olmasın.
- * Elektrik bizim için o kadar önemli ki, kısa bir an bile olsa onu **kesivermemeliler**.

I em.

2. tş

- * Elektrikleri **kesiverme** ki derslerim aksamasın.
- * Namazı bu dünyada **terkediverme**, ta ki o da seni öbür dünyada terketmesin.
- * Benim söylediklerimi, buradan çıkınca **unutuverme**.

3. tş

- * Ona söyle siparişlerimi **unutuvermesin**.
- * Toplantıya **gecikivermesin** diye kaç kere tenbih ettim.
- * Küçük yaşta gözlük **takivermesin**, sonu daha kötü oluyor.

2. çş

- * Onların karşısında **susuvermeyin**, susarsanız onları susturamazsınız.
- * Madem size böyle davranıyor, siz de onun isteklerini yerine **getirivermeyin**.

- * Bu boş dosyaları **kaydedivermeyin**, gerek yok.

3. çş

- * Bilgisayarın virüsünü sileceğiz derken, dosyaları **silivermesinler**.
- * Müdürle ben konuştum, onlar artık **konusuvermesinler**.
- * O kadar kolay bir yazıyı niçin **yazıvermesinler?**

Tezlik fiilin olumlu fiilin olumsuzu yapısının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- isteğe cevap

- * Teyp bozulmuştu, tamirciye verdim; bir ay oldu daha **yapıvermedi**.
- * Abi!.. Daha arabayı **tamir edivermemişsin**.

b- kolaylık

- * Bu kadcarcık şeyi bile **öğrenivermiyorsun**.
- * Bilgisayar, 'alt' tuşuna basmadan 'word' programına **geçivermiyor**.

c- tezlik (çabukluk)

- * Müdür evrakı bugün **imzalayıvermezse**, bu parayı alamazsın.
- * Nohut, bulgur gibi çabucak **pişivermez**.

d- keyfilik

- * İstedğim on kitaptan birini olsun **verivermediniz**.
- * Güya ben ona **yardım edivermemişim**, yalan; halbuki ne kadar yardım ettim.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Bu yapının hemen hemen bütün örneklerinde "imkan ve iktidarı olduğu halde fiilin gösterdiği işin yapılmaması" yani "keyfilik" anlamı sezilmektedir.

- * İstedğim on kitaptan birini olsun **verivermediniz**.

b- Emir kipinde istek anlamı vardır.

- * Bu boş dosyaları **kaydedivermeyin**, gerek yok.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen:

- İstek 3. şahıslarda zorlama var.

ver-

No: 3

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F-

Yapısı:Olumsuz fiilin olumlusu yazmayıverdim

A ggz

1. tş

- * Onun o sözünden sonra, bütün söylediği nasihatları **unutmayıverdim**
- * O bana öyle davranınca, ben de onun dilekçesini **imzalamayıverdim.**
- * Beşinci sorunun cevabından emin değildim, onu **cevaplamayıverdim.**

2. tş

- * Maçı kaybedeceğini anlayınca, 'ben hastayım' deyip **yarışmayıverdin**
- * Bir hafta izin alıp işe **gitmeyiverdın**, bak işler nasıl yığılmış.
- * Kısa bir müddet de olsa, diyete girip, fazla **yemeyiverdin**, zayıfladın.

3. tş

- * Bebek, o ilacı içtikten sonra **bağırmaıverdi.**
- * Ali, beni bekleyecekti fakat **beklemeyiverdi**, işim aksadı.
- * O günden sonra arkadaşımından hiç haber alamadım; o gidişinden sonra bir daha **dönmeyiverdi.**
- * Arabanın vites kolu **geçmeyiverdi**, neredeyse kaza yapıyorduk.

1. çş

- * Onlar, bizim zarar edeceğimizi zannediyordu; biz de iyi reklam yapıp **zarar etmeyiverdik**, şaşırdılar kaldılar.
- * O, emreder şekilde konuşunca, biz de onun istediği kitapları **bulmaıyiverdik.**
- * Parayı peşin vermeyince onların istediği kömürü **getirmeyiverdik.**

2. çş

- * 'Geliriz' dediniz dediniz de kermesimize **gelmeyiverdiniz**, aşkolsun!
- * Polisleri görünce **kaçmayıverdiniz**, bak, ceza yedik.
- * Bizim partinin adayını **desteklemeyiverdiniz**; zaten böyle olacağı belliydi.

3.çş

- * Amirlerinden korkup doğruyu **söylemeyiverdiler**, bak, hapse düştün.
- * O beldenin seçmenleri, son seçimde iyi bir adayı **seçmeyiverdiler**, şimdi de Belediye Başkanından şikayet ediyorlar.
- * Bombalar, istenildiği zamanda **patlamayıverdiler**, düşmanın hücumu engellenemedi.

B ögz

1. tş

- * Güya ben onu, ev eşyası taşırken görmüşüm de **görmeyivermişim**, yalan; halbuki ne kadar yardım ettim.
- * İyi ki, onu görünce odadan **uzaklaşmayıvermişim** ve ona halini hatırını sormuşum; çok memnun olmuş.

2. tş

- * Duyduğuma göre, onları görüp kapıyı **açmayıvermişsin** öyle mi?
- * Benim onu aradığımı **söylemeyivermişsin** galiba, o beni aramadı.
- * Kapıyı **kilitlemeyivermişsin**, eve hırsız girmiş.

3. tş

- * O problemin, kendisini çok uğraştıracağını düşünüp, **çözmeyivermiş**.
- * ÖYS’de düşük tercih **yapmayivermiş**, tercihlerini de tutturamayınca hiçbir okula girememiş.
- * Puanımız, yazdığımız tercihleri **tutmayivermiş**, biz de açıkta kaldık.

1. çş

- * Onun siparişini **almayıvermişiz** diye bize demediği laf kalmadı.
- * Onlar zannediyor ki, biz özellikle **çalışmayıvermişiz**, halbuki fırsat yoktu ki!
- * Ona, kendisinden **hoşlanmayıvermişiz** gibi gelmiştir herhalde!..

2. çş

- * Evleri birkaç gün **süpürmeyivermişsiniz**, bu tozlu hale gelmiş.
- * Saati namaz vaktine kuracaktınız, **kurmayıvermişsiniz**, bak, kalkamadık.
- * Bu ayki alacaklarınızı **ertelemeyivermişsiniz**, herkesin senedi mahkemedel!..

3.çş

- * Onu gördükleri halde kafalarını çevirip **bakmayıvermişler**.
- * Bankada paraları olduğu halde, görevliler su parasını **ödemeyivermişler**, belediye ise faiz istiyor, halbuki hata bankanın!..
- * Programın içinde bulunması gereken disketleri **göndermeyivermişler**, şimdi programı çalıştıramıyoruz.

C ŞZ

1. tş

- * Babamdan korkuma evde sigara **içmeyiveriyorum**.
- * O, benim onu aramamı istemiyor, ben de **aramayıveriyorum**, ne yapayım!..
- * Müdür ‘sen toplantıya girme!’ dedi, ben de **girmeyiveriyorum**.

2. tş

- * Bazı derslere **çalışmayıveriyorsun**, o derslerden zayıf alman normal.
- * Bu kış günü, bazı geceler sobayı **yakmayıveriyorsun** ama öyle hastalanırsın.
- * Sabahları sırtına yelek **giymeyiveriyorsun** ama bu senin sıhhatına zararlı.

3. tş

- * Daktilo bazen tutukluk yapıp **yazmayıveriyor**.
- * İmtihanda verilen süreler **yetmeyiveriyor**; sonra zor durumda kalan biz oluyoruz.
- * Adına tükenmez deniyor ama en lazım olduğu yerde **yazmayıveriyor**.

1. çş

- * Artık onun olumsuz sözlerini **duymayıveriyoruz**, ne yapalım adam deli!..
- * Böyle becerikli adamları **seçmeyiveriyoruz** da başka adamlar seçiyoruz, sonra da başımız beladan kurtulmuyor.
- * Onun her istediğini **yapmayıveriyoruz** diye bize demediği kalmıyor.

2. çş

- * Bilgisayarı öğle arasında bile **kapamayiveriyorsunuz** ama bu makinaya zarar verir..

* Bu kanunun ikinci bendini **uygulamayıveriyorsunuz** ama en önemli yeri bu!.

* Siz onunla **konuşmayıveriyorsunuz** ama bu çözüm değil ki; yeri gelince konuşmak daha iyi sonuç verebilir.

3.çş

* Hacivat ile Karagöz birbirlerinin dediklerini **anlamayıveriyorlar**, sonuçta böyle güzel oyunlar çıkıyor.

* Futbolculardan bazıları, para problemi olduğunda sahada **oynamayıveriyorlar** takımları yeniliyor.

* Arkadaşları onun anlattığı fıkraya **gülmeyiveriyorlar**, o da kızıyor.

D gz

1. tş

* Önemli değil, beşinci soruya **bakmayıveririm**.

* O benim kitabımı getirmese, ben de onun biletini **almayıveririm**.

* Eğer çok gecikersen, **beklemeyiveririm**, haberin olsun.

2. tş

* Gitmek istemiyorsan, o saatte **hazır olmayıverirsin**, onlar da seni beklemeyecekleri için götüremezler.

* Dilekçesini on gün **göndermeyiverirsin** izni çıksa da işine yaramaz.

3. tş

* O kitabı bize **göstermeyiverirse** biz başka kitap aramalıyız.

* Korkuyorum ki, bu dilekçeyi **imzalamayıverir**.

* Halk fayda ummadığı bir adayı öbür seçimde **seçmeyiverir**, demokrasi budur.

1. çş

* Ne yapalım, biz de onun defterlerini **kullanmayıveririz**.

* O bizi hatırlamazsa, biz de onu **hatırlamayıveririz**.

* Onun söylediği sözleri **işitmeyiveririz**, olur biter.

2. çş

* Bu kanunu, bir ay önceki mükelleflere **uygulamayıverirsiniz** böylece o da vergi vermekten kurtulur.

* Sabredersiniz, sabredersiniz; bir gün gelir **sabretmeyiverirsiniz** onlar da yaptıklarına pişman olurlar.

* Bu işin sonucunu **düşünmeyiverirsiniz**, bu iş size menfi etki yapmaz.

* Birkaç gece **yatmayıverirsiniz** bu ödevi bitirirsiniz.

3.çş

* Bazı geceler **uyumayıverirler** ve tezi yetiştirirler.

* Evi **taşımayıverirler** sıkıntısını da çekmemiş olurlar.

* Dilekçe **yazmayıverirlerse** verilen cezaya razı oluyorlar demektir.

* Neriman'ın kalbini helecan aldı. Hanımefendiler kendisinden **hazzet-**

meyiverirlerse:

E gel.z

1. tş

* Onu, müdüre **şikayet etmeyivereceğim** diye düşünüyor..

* Onun makalelerini **kontrol etmeyivereceğim**.

* Senin evrakını **imzalamayıvereceğim**, bak, nasıl peşimde dolanırsın?

2. tş

* Onun elbiselerini birkaç gün **ütülemeyivereceksin**, senin kıymetini bilecek.

* Korkuyor ki,onun isteklerini yerine **getirmeyivereceksin**.

* Sen bebekken, bize, **büyümayivereceksin** gibi geliyordu.

3. tş

* O yeni gelen arkadaş bizimle uyum **sağlamayiverecek** galiba!..

* Bu kitapları, o raf **almayiverecek** sanki!..

* Bu gidişle yavru **iyileşmeyiverecek**.

1. çş

* Onun fikirlerini **benimsemeyivereceğiz**, o bize uymak zorunda kalır.

* Boya masraflarını getirmeyenlerin arabalarını **boyamayivereceğiz**.

* Durum tam olarak aydınlanınca, gerekirse bu okula **kaydolmayivereceğiz**.

* Üç gece **uyumayivereceğiz** bir makale daha hazırlarız.

2. çş

* Son gelişmelere bakarak, gerekirse dilekçenizi işleme **koymayivereceksiniz**.

* Başkan, bu hafta da geçen hafta gibi güzel **oynamayivereceksiniz** zannediyor.

* İki gün **yatmayivereceksiniz** bu işi bitirirsiniz.

3.çş

* Kitaplar, raflara **sığmayiverecekler** gibi geliyor bana!..

* Onlara yemek **hazırlamayiverecekler**, isteklerini kolayca yaptırırlar.

* Kasıtlı olarak bir hafta işe **gitmeyiverecekler**, hemen işten atılırlar.

F dş

1. tş

* Bana olan borcunu **hatırlamayıversen** memnun olacak.

* Sana bir bayram da elbise **almayıversen**, etmediğin sitem kalmıyor.

* Ben, o zaman bir dilekçeyle **müracaat etmeseydim**, şimdi boşta geziyordum.

2. tş

* Kocanın elbiselerini bir gün **yıkamayıversen** senin nasıl fedakarlık yaptığını anlar.

* Onun dediği evrakları **temin etmeyıversen** sana ne gibi zararı olacak.

* O belalı adama **çatmayıversen** başına bu sıkıntılar gelmeyecekti.

3. tş

* Bu işleri başına kendisi getiriyor; **itiraz etmeyıverse** iş düzelecek.

* O adres defterini yanına **almayıverse** kimse yakalanamazdı.

* Sigarayı **içmeyıverse** hemen hastalığı düzelmeye yüz tutacak.

* Her gün yüz kaloriden fazla **yemeyıverse**, iki ayda zayıflar.

1. çş

* Onların her söylediklerini **duymayıversek** huzursuz olmayız.

* Biz, ona yemek **hazırlamayıversek**, kendisi hiç hazırlamaz, hemen lokantaya gider.

* Saate **bakmayıversek** zamanın nasıl geçtiğini anlamıyacağız.

2. çş

* Köpek havlayınca korkup ta **kaçmayıverseniz**, o sizi kovalamazdı.

* Benim sözümü dinleyip, o adamı şahit **göstermeyerseniz**, dava lehinize biterdi.

* Yolda top oynamaya **kalkmayıverseniz**, bu kaza olmazdı.

3. çş

* Onların sahalarına **yaklaşmayıverselerdi** daha başarılı olurlardı.

* İnsanlar verdikleri sözleri **unutmayıverseler**, aralarındaki güven tesis edilir.

* Herşeyleri iyi de; bir de, yalan **söylemeyiverseler** tam olacak.

G i

1.tş

* Sen onu aradığında, benim selamımı da söyle, ben onu bir daha **aramayıvereyim**.

* Siz ona görevini söyleyin de, ben **konuşmayıvereyim**.

* Çok ısrar etti ki, toplantıya **girmeyivereyim**.

* Ben bu güzellikte birini **sevmeyivereyim** de kimi seveyim.

2. tş

* Sana gösterilen bu yakınlığı, onu **şikayet etmeyiveresin** diye.

* Bu ilacı sana **hastalanmayıveresin** diye içiriyoruz.

* Sen de **zarar etmeyiveresin** diye fazla para verdim.

3. tş

* Ona gerekli izni alalım ki, bu imtihana **girmeyivere**.

* Her dediğini yaptım ki, **darılmayıvere**.

1. çş

* Şu fiata, vergiyi de ekle de; biz de **zarar etmeyiverelim**.

* Madem katılım az, programın ikinci bölümünü **yapmayıverelim**.

* O istiyor ki, biz onunla **gelmeyiverelim** de rahat hareket etsin.

* 'Eğer uyuyorsa, uyandırıp ta **rahatsız etmeyiverelim**' demiştik.

2. çş

* Bu hediyeyi size veriyorum ki, her fırsatta beni **unutmayıveresiniz**.

* Diyet yapmalısınız ki, gereğinden fazla **şişmanlamayıveresiniz**.

* Sizininki de yatırdım ki, telefon parasını gecikme zammıyla **ödemeyiveresiniz**.

3. çş

* Alçak sesle konuşuyoruz ki, onlar söylediklerimizi **duymayıvereler**.

* Pansiyon müdürü, yatakhaneleri kilitliyor ki, öğrenciler saat 22.00'-den önce **yatmayıvereler**.

H ger.

1. tş

* Madem istenmiyorum, ben artık buraya **gelmeyivermeliyim**.

* Onların fotoğraflarını **çekmeyivermeliyim** ki boşuna fotoğraf masrafi vermesinler.

* Zayıflamak istiyorsam, diyetimi **bozmayıvermeliyim**.

2. tş

* Eğer onu kırmak istemiyorsan, söylediklerini **duymayıvermelisin**.

* Onunla iyi geçinmek için, onun her hareketine **küsmeyivermelisin**.

* Tezini bitirinceye kadar bari **gezmeyivermelisin**.

3. tş

- * Benim ona yaptığım ikazları **unutmayıvermeli** ki başarılı olsun.
- * Bu hayal **bitmeyivermeli** de mutluluğum devam etmeli.
- * Onun evrakını müdür **imzalamayıvermeli** de tayini yetişmemeli.

1. çş

- * Onların itirazlarını **duymayıvermeliyiz**.
- * Bazı kusurları da biz **görmeyivermeliyiz**.
- * Madem işi yetiştireceğiz, birkaç gece **uyumayıvermeliyiz** ki yetişsin.
- * Çocuğun her hatasına kızmak zorunda değiliz, bazı hatalara da **kızmayıvermeliyiz**.

2. çş

* Madem o sizin bakmanızı istemiyor, siz de o fotoğraflara **bakmayıvermelisiniz**.

- * Onlar istemiyorlarsa, kitaplarını oraya **bırakmayıvermelisiniz**.

- * Madem konuşmanız istenmiyor, gerektiğinde **konuşmayıvermelisiniz**

3. çş

* Kanun öyle diyorsa, onlar da yasaya uyup orada ateş **yakmayıvermeliler**.

- * İstemeyen öğrenciler, namaz **kılmayıvermeliler**; fikri de ortaya atıldı
- * Bu konuda gerekirse, annesinin sözünü bile **dinlemeyivermeliler**.

I **em.**

2. tş

- * O sana çatsa bile sen ona **uymayıver**.
- * Bu hafta onu ziyarete **gitmeyiver** de ders çalışalım.
- * Madem rahatsız oluyorsun, sen de her dediğini **duymayıver**.
- * Birkaç gün onun ütülerini **yapmayıver** de senin kıymetini anlasın.
- * Nişana çağırdın nasıl olsa, düğüne de **çağırmayıver**.
- * Dediği toplantıya **gelmeyiver** de bak nasıl küplere biniyor.

3. tş

- * O da **gecikmeyiversin** de başına böyle sıkıntılar gelmesin.
- * Bence, bu **konuşmayıversin** o da **duymayıversin**, araları düzelir.

2. çş

- * Bu soruşturma işinin üstüne **gitmeyiverin** de zaman aşımına uğrasın.
- * Abone **olmayıverin** bak onlar sizi nasıl ararlar.
- * Parayı **göndermeyiverin** ki sizin neler yapabileceğinizi bilsinler.

3.çş

* Onlara söyle de arkadaşlarını **şikayet etmeyiversinler**, butür olaylar her zaman olur.

- * Bu işin böyle olacağı belliydi, madem **konuşmayıversinler** ya!..
- * Geç **kalmayıversinler** de bu toplantı bir an önce bitsin.

Tezlik fiilinin olumsuz fiilin olumlu yapısının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- Alışkanlığı terk

* Bu hafta onu ziyarete **gitmeyiver** de ders çalışalım.

* Onlara yemek **hazırlamayıverecekler**, isteklerini kolayca yaptırırlar.

b- isteğe cevap

* Boya masraflarını getirmeyenlerin arabalarını **boyamayıvereceğiz**.

* Senin evrakını **imzalamayıvereceğim**, bak, nasıl peşimde dolanırsın?

c- gücü yettiği halde yapmamak (savsama, önemsememe)

* Bence, bu **konuşmayıversin** o da **duymayıversin**, araları düzelir.

* Onun dediği evrakları **temin etmeyiversen** sana ne gibi zararı olacak.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Bu yapıda genel olarak; öznenin, fiilin bildirdiği işi, gücünün yetmesine rağmen yapmaması anlamı vardır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen:

•İstek 3. şahıslarda zorlama var.

ver-

No: 4

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F(olumsuz)-

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzu yazmayıvermedim

- A** **ggz** (Örneği bulunamadı.)
- B** **ögz** (Örneği bulunamadı.)
- C** **şz** (Örneği bulunamadı.)
- D** **gz** (Örneği bulunamadı.)
- E** **gel.z** (Örneği bulunamadı.)
- F** **dş** (Örneği bulunamadı.)
- G** **i** (Örneği bulunamadı.)
- H** **ger.** (Örneği bulunamadı.)
- I** **em** (Örneği bulunamadı.)

ver-

No: 5

Formülü:F(çatı)- (y) I F-

Yapısı:Olumlu çatının olumlusu yazdırıverdim

A ggz

1. tş

- * Bu müracaatım sonucu, jüri tarafından finalist **kabul ediliverdim.**
- * Kısa zamanda programa **hazırlanıverdim.**
- * Senin tayinin için başkanla **görüğüverdim.**
- * Onlara Mozart'ın keman konçertosunu **dinletiverdim.**
- * Mektubun kalan kısmını amcama **okutuverdim.**
- * O ikisini birbirine **yakıştırıverdim.**

2. tş

- * Bu başarını duyunca öyle **seviniverdin** ki; boynumuza sarıldın.
- * Kısa zamanda, oradaki arkadaşlarınla **kaynaşıverdin.**
- * Bu sözlerinle bana o ölen arkadaşı **hatırlatıverdin.**
- * Beni uyandırmak için telefonumu **çaldırıverdin mi?**
- * Bu iyiliğinle bizi **sevindiriverdin**, Allah da seni sevindirsin.

3. tş

- * 'Türki' kelimesi o zaman alelacele **türetiliverdi.**
- * Kıra gideceğimizi duyunca yarım saat içinde **hazırlanıverdi.**
- * ABD, Bosna konusunda sessiz kalırken; Somali konusunda AB ile **anlaşıverdi.**
- * İmam Efendi hasta olunca, müezzin namazı **kıldırıverdi.**
- * Bu elbise seni **güzelleştiriverdi.**
- * Müteahhit inşaatı beş senede **bitiriverdi.**

1. çş

* Başkanın odasına gelir gelmez **kabul ediliverdik**; birden ne diyeceğimizi unuttuk.

- * Tayininizi duyunca sizin için epey **üzülüverdik.**
- * Sen gelmeyince, biz de çıkan mahsulü kendi aramızda **paylaşıverdik.**
- * Sohbet sırasında dersten bahsederek, onun dersi olduğunu **hatırlatıverdik.**

- * Senin getirdiğin o dosyayı yazıcıdan **çıkartıverdik.**
- * Okuma programı yapmakla zamanımızı **değerlendiriverdik.**

2. çş

* Geziye gidecekler listesine **alınıverdiniz** de yüzünüz gülmeye başladı.
* Sabah erkenden **uyanıverdiniz** ve gürültünüzle bizi de uyutmadınız.
* Onun tayini için Ankaradaki arkadaşınızla **telefonlaşıverdiniz** ama henüz sonuç yok.

* 'İki Almanya'yı elinize geçen ilk fırsatta **birleştiriverdiniz.** Nasıl yaptınız bunu?' diye sordu.

* Bu elbiseyi benim için **diktiriverdiniz** demek. Çok teşekkür ederim.

* Ödevlerle uğraşp birşeyler öğrenmek yerine, ablanıza **hazırlatıverdiniz.** Sanki ben anlamayacağım.

3.çş

* İmar affi ile bizim arsalar **değerleniverdiler**.

* Yapılan değişiklikler ile bazı yenilikler ve tasarılar **sonuçlandırılıverdiler**.

* O günden bu yana iyi **geçiniverdiler** de, biz de gürültü dinlemekten kurtulduk.

* Mahsulün paylaşılmasından sonra iki taraf da birbirleriyle **helallaşıverdiler**.

* Askerler, kısa zamanda Kuzey Irak'taki PKK inlerini **dağıtıverdiler**.

* Çocuğun bayramlıklarını **giydiriverdiler**.

* Peygamberler, insanlara iyi-kötüyü, faydalıyı-zararlıyı **anlatıverdiler**.

B ögz

1. tş

* Tansiyonum düşüp te kafam dönünce yere **çömelivermişim**.

* Acele edeceğim diye onbeş dakikada **ykanıvermişim**.

* Olayın şokuyla **durgunlaşivermişim**.

* Hafifçe vurdum ama **öldürüvermişim**.

2. tş

* **Hatırlanıvermişsin** diye sevineceğine hayıflanıyorsun.

* Bak, banyo yapınca ne güzel olmuş, **temizlenivermişsin**.

* Onunla da **bayramlaşivermişsin**, çok sevindim.

* Çeşitli gülünç hareketler yapıp, arkadaşlarını **güldürüvermişsin**.

* Anneni ziyaret edip onu **sevindirivermişsin**, ne güzel.

* Ayrılan karı-kocayı zor da olsa ikna edip **birleştirevermişsin**.

* Bak ne güzel; artan yemekleri böylece **değerlendirivermişsin**.

* Benim sormak istediğim suali ona **yöneltivermişsin**, memnun oldum.

3. tş

* Onlar tatile giderken küçük kuş kafesinde **unutuluvermiş**.

* Bizden ötürü müdürle **görüşüvermiş**.

* Benim bu hareketim onları **şaşırtıvermiş**.

* Annesi onu güzelce **giydirivermiş**.

* At huysuzlanıp üzerindeki çocuğu **fırlatıvermiş**.

1. çş

* Ben, fikirlerimizden istifade için **çağrılıvermişiz** diye seviniyorum.

* Diğer devletlerden daha hızlı bir şekilde dışa **açılıvermişiz**; ne iyi!..

* Dediğimiz saatte **buluşuvermişiz** diye sevinmelisin.

* İçtiğimiz ilaç bizi kısa zamanda **susatıvermiş** de çalışmaktan farkına varmamışız.

* Bu hareketimizle babamızı **kızdırıvermişiz**.

* Bilgisayarın düğmelerini oynarken istediğimiz programı **çıkarıvermişiz** de haberimiz yok.

2. çş

* Bu eski moda elbiseleri niçin **giyinivermişsiniz?**

* Tayinimizi duyunca bizim için epey **üzülüvermişsiniz**.

* Benim tayinim için bazı kişilerle **görüşüvermişsiniz**, teşekkür ederim.

* Kaybolan malı bulmak için çeşitli kişilere **soruşturuvermişsiniz**, memnun oldum.

* Bizim için yemek **pişirivermişsiniz** herhalde.

3.çş

- * Hırsızlar, tam o sırada komşular tarafından **görülivermişler**.
- * Askerler çimlerin üzerine **uzanıvermişler**.
- * Kuşlar onu görünce **uçuşuvermişler**.
- * Peygamberler, insanlar için gerekli kuralları, onlara **öğretivermişler**.
- * Onlar, sana arabayı **sattırvermişler**.

C ŞZ

1. tş

- * 'Bana danışılmadan, İtalyaya **gönderiliveriyorum**' bu beni üzdü.
- * Çocuğa karşı sert bir tavır **takıniveriyorum**; hemen o da bana karşı ciddileşiyor.
- * Ben de sizinle **dertleşiveriyorum**; ne yapayım, başka kimsem yok.
- * Bu soruların cevaplarını bilerek yanlış **cevaplativeriyormuşum**, bu iddiaya çocuklar bile güler.
- * Artık derslerde işlenecek konuları öğrencilere **seçtiriveriyorum**, böylece onlar da derse iştirak etmiş oluyorlar.
- * Bu konudaki bilgi ve bulguları ben **toplativeriyorum**, merak etme.
- * Size bilgi vermekten **kaçıniveriyorum** zannetmeyin.

2. tş

- * Ne güzel işte; hiç ummadığın bir zamanda **affediliveriyorsun**; bu seni mutlu etmeli.
- * Birbirimize alışmışken, bu şehirden **ayrıliveriyorsun**; bu beni üzecek
- * Sen onun için **dövüşüveriyorsun** ama onun hiç umurunda olmuyor.
- * Böyle davranmakla, bana asıl işimi **unutturuveriyorsun**, farkında mısın?
- * Öncelikle bu kağıdı **imzalativeriyorsun**, sonra da öbürlerini...
- * Bu koliyi trene **yetiştiriveriyorsun**, sonra durumdan beni haberdar ediyorsun.

3. tş

- * Buralardaki arsalar bir müddet sonra **kıymetleniveriyor**.
- * Devlet tarafından, bazı yayınlar **yasaklaniveriyor**.
- * Bir müddet sonra o yıldız; başka bir yıldızla **birleşiveriyor**, Ali de onları seyrediyor.
- * Yine bir isteği var galiba; ortalıkta **dolaşı dolaşıveriyor**.
- * Kiracı kira parasını bankaya **yatırveriyor**.
- * Ali, arkadaşını uyandırmak için telefonu iki kere **çaldırveriyor**.
- * Kiracı kira parasını bankaya **yatırveriyor**.

1. çş

- * Biz o kadar safız ki; en basit bir meselede bile **aldatıliveriyoruz**.
- * Öğle arasında bile, yorgunluğumuzdan dolayı, hemen oracığa **uzanıveriyoruz**.
- * Mahsulün paylaşımından sonra, hep birlikte **helallaşıveriyoruz** ki hak kalmasın.
- * Oğlumuzun tahsili için para **biriktiriveriyoruz**.
- * Yağmur yağacak diye eşyaları hızlı hızlı **taşıtiveriyoruz**.
- * Biz sadece yukarının isteklerini elemanlara **duyuruveriyoruz**, işlemler başka bölümden yapılıyor.

2. çş

* Sizin göreviniz basit; sadece bu mahallede olay **çıkartıveriyorsunuz**, gerisini biz hallederiz.

* Demokrasi düzgün işletilmediği için, başkasının suçundan dolayı hapse **atıliveriyorsunuz** ve itiraz da edemiyorsunuz.

* Donkişot gibi ortaya **atıliveriyorsunuz**, sonra da başınız beladan çıkmıyor.

* Orada öyle bir yakınlıkla karşılaşıyorsunuz ki; siz de onlara uyup çok eski dost gibi onlarla **kucaklaşıveriyorsunuz**.

* Siz makinanın düğmesine basıp **çalıştırıveriyorsunuz**, o temizleniyor

* Borcunuzu her ay iki üç gün **geciktiriveriyorsunuz** ya, her müşterinin öyle yaptığını düşünürsek, bu durumdan şirketin zararı yüz milyona yaklaşıyor.

3.çş

* Bazı memurlar saat beş olmadan mesaiyi **bitiriveriyorlar**.

* Yollar, gecedan işçiler tarafından **temizleniveriyorlar** da onun için böyle temizler.

* Paraşütçüler, bir müddet havada beraber uçuyorlar, daha sonra **ayrılıveriyorlar**.

* Türkiye'ye gelen yabancı öğrenciler, gösterilen ilgi sonucu, buradaki arkadaşlarıyla, kısa sürede **kaynaşıveriyorlar**.

* Doktorlar, her hastaya, çok ilaç yazıp reçetesini **dolduruveriyorlar**.

* Bazı anneler çocukları aksilik yaptığında, onları iğneyle falan **korkutuveriyorlar** ama bu doğru değil, çocuk korkuyla değil sevgiyle büyütülmeli.

D gz

1. tş

* İçinde "belki **affediliveririm**" umudu hiç sönmemişti.

* Polisi görürsem **saklanıveririm**.

* Siz merak etmeyin; ben sizi de gidecekler listesine **yazdırıveririm**.

* Bu malları gönderdiğimizizi telefonla bildirirken, yeni telefon numaramızı da **not ettiriveririm**.

* Sizin makinanız kolay çalışıyor nasıl olsa; saati gelince **çalıştırıveririm**.

2. tş

* Yankesiciler tarafından **çarpılıverirsin**; aman dikkat et.

* Eğer ormancının geldiğini görürsen, şu ilerdeki ağaçların arkasına **saklanıverirsin**.

* Umarım, benim terfi işimi de onunla **görüşüverirsin**.

* Bu kağıtları müdüre **imzalatıverir misin?**

3: tş

* Bu toplantı, ayda bir **tekrarlanıverirse**, bütün problemleri konuşma imkanı olur.

* Ben kendimi, rüyasında hoşuna giden şeyleri gören bir adama benzetiyorum. Böyle rüya gören adam birden **uyanıverir**.

* Yapılan iyiliklerin karşılığında cennette güller **oluşuverir**.

* Camide hoca olmadığı zamanlar, namazları babam **kıldırıverirdi**.

* İnşallah, telefon parasını bugün **yatırıverir**, çünkü bugün son gün.

* O arkadaşın fitratı öyle; durduk yerden bir gürültü **koparıverir**, sonra da onu düzeltmeye çalışır.

* Yazıcı dakikada dört sayfa çıkarabiliyor, senin yazın yüz sayfa olsa yirmibeş dakikada **çıkarıverir**.

1. çş

* Çok dikkat etmemiz lazım; hata yaparsak farkına bile varmadan **tes-bit ediliveririz**.

* Madem o kadar çok istiyorsun; bir de senin için **görüüveririz**.

* Şöförlerin bir kısmı, onları **durduruveririz** de evrak soruveririz diye çok korkuyorlar.

* Evimizi, baştan başa en kaliteli halıyla **döşetiveririz**, oh né güzel!..

* Sınıflarımızı bir geçelim; babama iki tane bisiklet **aldırıveririz**, seninle yarış ederiz.

* Yazıcımız dakikada dört sayfa çıkarabiliyor, senin yazın yüz sayfa olsa yirmibeş dakikada **çıkarıveririz**.

2. çş

* Polisler tarafından **korunuverirsiniz** de kazasız bir şekilde oraya ulaşırsınız.

* Ben, çabucak **hazırlanıverirsiniz** sanmıştım.

* İş bittikten sonra **helallaşıverirsiniz** olur biter.

* Bu arabayı ayda bir defa **kontrol ettiriverirsiniz**, zaten başka bir bakımı yok.

* Aldıktan sonra, şu sağ çamurluğu **değiştiriverirsiniz** tamam!..

* Bu makalelerden en az birini **yayınlatıverirsiniz** herhalde!..

3.çş

* Bu yakalanan teröristler sıkı bir şekilde **soruşturuluverirlerse**, diğerleri de kolay yakalanır.

* Törende gelinle damat **süsleniverirler** ve konukların yanına çıkarlar.

* Avcılar yaklaşınca geyikler **kaçışıverirler** ve yakalanmazlar; bu, avcıları kızdırır.

* Silah satan güçlü devletler, silah satmak için hiç beklemediğin bir anda iki devleti **savaştırıverirler** ki silahları için pazar açılsın.

* Onların aşireti kalabalık, bölünmezlerse istedikleri adayı rahatlıkla **seçtiriverirler**.

E gel.z

1. tş

* Hırsız, 'yakalanıvereceğim' diye çok korkuyordu.

* Bu oyuna onun yerine ben **katılıvereceğim**.

* Senin için, dedemlerle **telefonlaşıvereceğim** ama arıyorum, cevap vermiyorlar.

* Bu makaleyi yayınlamadan önce, hocama **kontrol ettirivereceğim**.

* Bu tip cümleleri daha kısa zamanda **türetivereceğimi** sanıyordum.

2. tş

* Hiç acı duymadan **ameliyat edilivereceksin**, hiç korkma!..

* Günde üç defa bu kremi **sürünüvereceksin**, kısa zamanda iyileştiğini göreceksin.

* Anladığıma göre, sen tahmin edilenden daha az zamanda onlarla **anlaşivereceksin**.

- * Umarım bu işimi **yetiştirivereceksin**.
- * Yoğurdu şu kabın içine **koyduruvereceksin**.
- * Artık, bu konuda çocuğa takılıp durma; onu **ağlativereceksin**.

3. tş

- * Şu soru kağıtları öğrencilere **dağıtılvirecek**.
- * Bizim de elektrik parası **yatırılıvirecek**.
- * Evinde oturduğun yerlere **bakınıvirecek** ama zannedirim sen onu yolda düşürdün.
- * İşte şurada, şuracıkta, arada cam olmasa elini **uzatıvirecek**, ona dokunuvirecek.
- * Katil zanlısı hastaneye gelip giderken bir gün **kaçırılıvirecek** galiba.

1. çş

- * Bu olaydan sonra, korkuyoruz ki; açığa **alınıvireceğiz**.
- * Eğer bu ekonomik politikayı takip edersek, kısa zamanda **kalkınıvireceğiz**.
- * Daha önceden kararlaştırdık; eğer baskı yapılırsa, hep bir ağızdan **bağrışıvireceğiz**.
- * Binanın elektrik aksamını Işık Elektrik'e **döşetivireceğiz**.
- * Hastalığı ağır olduğundan, Ankara hastanesine **sevkettireceğiz**.
- * Misafirler için mükellef bir sofraya **hazırlatıvireceğiz**.

2. çş

- * Takip etmezseniz, iş arayanlar listesinden **çıkarılıvireceksiniz**.
- * Biraz acele edip, öbürleri gelmeden **yikanıvireceksiniz**, olup bitecek
- * Ben sizin fikrinizi anlıyorum; barajı aşamayacağınızı anlarsanız **birleşivireceksiniz**.
- * Böyle davranışlarınızla, çocuğu **korkutuvireceksiniz**.
- * Ona yolsuzluklar konusunda soru **yöneltivireceksiniz**, hemen susar.
- * Böylece hem işinizi göreceksiniz, hem de malınızı **değerlendirivireceksiniz**.

3.çş

- * Oradaki evlerin kısa zamanda **satılıverileceklerini** tahmin etmemiş.
- * Çocuklar kanepelerin üstüne **uzanıvirecekler**, anne-babaları için yatak serilecek.
- * Akşam yemeği için öğleden kalan köfteyi **ısıtıvirecekler**.
- * Onun gönderdiği telgrafi, eminim, kısa zamanda yerine **ulaştırıvirecekler**.
- * O önemli haberi, saat 24.00 haberlerinde tekrar **izletivirecekler**.

F dş

1. tş

- * Şu tezi ayın sonuna kadar **bitiriversem** imtihanı kaçırmam.
- * Programda **konuşturulursem** de bütün diyeceklerimi desem.
- * Sabah saat yedide **uyanıversem**, ancak yetişirim.
- * Bir de yaşlı Mehmet Amca ile **bayramlaşıversem**, iyi olacak.
- * Olayın tek şahidini doğru **konuşturursem** bana ceza gelmez.
- * Bu dişimi bir **çektiriversem**.

2. tş

- * Bak, sen de **kapanıversen**, sınıfımızda açık kız kalmayacak.

* Sen de tecvit dalında **yetiştiriliversen**, hiçbir konuda hoca sıkıntısı çekmeyeceğiz.

* Şemsiyemi istediğim zaman **ulaştırıverseydin** böyle ıslanmazdım.

* Şu güzel şiiri herhangi bir sayıda **yayınlatıversen** iyi olur.

* Makaleni ayın onuna kadar **yetiştiriversen**, bu ay yayınlanır.

3. tş

* Şuradaki sıralar **düzeltilirse**, karışıklık ortadan kalkar.

* Başkan istifa edip görevinden **ayrılırsa**; yerine geçecek adam çok.

* Müdür, bizim için bakanlıkla **yazışırsa**; bu iş çabuk çözülür.

* O bebeği bize **sevdirirse** çok mutlu olacağım.

* Devlet birkaç teröristi **sallandırır** bu kadar kişi terörist olmaz.

1. çş

* Yanlılıkla buradan **sürülüversek**, hiçbirinden itiraz sesi çıkmayacak.

* Kısa zamanda **süslenirsek** de programa yetişsek, iyi olacak.

* Bu derneği kısa zamanda **şirketleştirirsek**, kârımız ikiye katlanır.

* İstedığımız adamları **kazandırırsek**, işlemler hiç önemli değil.

* Bu evrakları küçük zarfa **sığdırırsek** yeni zarf aramaya gerek yok.

2. çş

* Bu konuda kurslar tertip edilip güzel bir şekilde **yetiştirilerseniz**, hatalı uygulamalar ortadan kalkar.

* Bu küçük sıkıntılara **katlanırseniz**; göreceksiniz, kârınız büyük olacaktır.

* Bir an önce şu kozlarınızı **paylaşırseniz** de, laf dinleyip durmasak.

* Siz yukarıdan suyu **bulandırırseniz**, biz aşağıdan balıkları rahat yakalarız.

* Şu güzel mevlid bandını halka bir kere daha **dinletirseniz** ya!..

3. çş

* Şu üç oyuncu takımdan **çıkarılırseler**, takım daha iyi oyun oynar.

* Şimdi yola **koyulurseler** yarın öğleden sonra ancak ulaşırlar.

* Bülbüller, nöbetleşe **ötüşürseler** de biz de dinlesek.

* Şu orman yangınına bir an önce **söndürürseler**, daha fazla zarar olmasa!..

* Akşam olmadan şu elektrik arızasını **bitirirseler** de halk karanlıkta kalmasa!..

G i

1. tş

* Ben de ücretini yatıranlardan **sayılıvereyim** diye çok uğraştı ama başaramadı.

* Burada, vazonun önünde, bir fotoğraf **çekinivereyim**.

* O istiyor ki; hemen ilk görüşte onlarla **kaynaşivereyim**.

* Ben suyu **bulandırıvereyim** sen de balıkları yakala.

* Bir dakika!.. Şu yazdıklarımı bir **kaydettirivereyim**.

* Onun için bir çorba **pişirivereyim**.

2. tş

* Ben seni anlıyorum, hemen **kabul ediliveresin** istiyorsun ama bu mümkün değil.

* Onun yerine, sen konferansa **katılıveresin**.

* Yarın okulda çocuğun veli toplantısı varmış, benim işim var, sen onun öğretmeniyle bir **görüüşüveresin**, tamam mı?

* Viraja geldiğinde ayağını gazdan çekip, arabayı **yavaşlatıveresin**.

3. tş

* O yılanın başı, bir sebeple **ezilivere** de kimseye bir daha zulmedemeye

* Ben istiyorum ki; o bize karşı daha yumuşak bir tavır **takinivere**, ama neerde?

* Konuyu gündeme getirdim ki; sekreter, durumu müdürle **görüüşüvere**.

* Aldığı makinayı kendi kullanamıyor, bari Ali'ye **kullandırivere** de o pahalı makina işe yarasın.

* Şu inşaatı bir an önce **başlatıvere** de, kiradan kurtulalım.

1. çş

* Onların isteği; biz kısa zamanda **unutuluverelim** ve onlar tanınsınlar.

* Çılgın martılar gibi

Şu engin denizlere **açılıverelim** mi?

* Üç dakika da şu dükkan sahibiyle **selamlaşıverelim** ve halini soralım.

* Hastayı bir de kalp doktoruna **muayene ettiriverelim**.

* Yetti artık; bu hasreti **bitiriverelim** de ailede herkes sevinsin.

* Haydi; misafirlere güzel bir yemek **pişiriverelim**.

2. çş

* Gönül istiyor ki; benim torunumla beni hergün **görüştürülüveresiniz** ama olmuyor.

* Burada az zamanda hazırlanıp toplantıya **katılıveresiniz**.

* Artık vakit geçirmeden **helallaşıveresiniz** de birbirinizde hak kalmasın.

* Bu açıklamayı yaptım ki, ikinci soruyu doğru **cevaplandırıveresiniz**.

3.çş

* Tatilden dönene kadar, şu inşaatlar **bitirilivereler** de gelince toz yut-tup durmayalım.

* Ben gelene kadar **hazırlanıvereler** de onlar için beklemeyelim.

* Allaktan; geyikler, onları görüp **kaçışıvereler** de avcılara yakalanma-yalar.

* İstiyorum ki; doktorlar onu hemen **iyileştirivereler**.

* Mahalle sakinleri, sapığı **yakalatıvereler** ki bir daha kimseye zarar veremesin.

H ger.

1. tş

* Daha sonra gelecekler tarafından, bu vesileyle **hatırlanıvermeliyim**.

* Az da olsa, orada bulunanlara **görünüvermeliyim**.

* Oradaki arkadaşlarla kısa sürede **kaynaşıvermeliyim**.

* O saatte ona **hatırlatıvermeliyim** ki, buraya yetişebilsin.

* Çok çalışıp onun ödevini **yetiştirivermeliyim**.

2. tş

* Buranın halkı tarafından kısa zamanda **tanınıvermelisin** ki; tutunabi-lesin.

* Bu sahne için palyaço şeklinde **giyinivermelisin** ve palyaço gibi ha-reket etmelisin.

* İyi geçinmek için; gördüğün her yerde, onunla **selamlaşıvermelisin**.

- * Bu metni ancak iyi İngilizce bilen birine **tercüme ettirivermelisin**.
- * Buradakilere kendini **sevdirivermelisin** ki, seçilebilesin.
- * Bu soruların en az yüzde altmışını doğru **cevaplandırivermelisin**.

3. tş

* Buradaki iki ayrı fakülte **birleştirilivermeli** ki, bürokratik zorluklar kalsın.

* Öğrenciler, engeç haftada bir **yıkanıvermeli** ki; bulaşıcı hastalık olmasın.

* Taraflar fedakarlık yapıp **anlaşıvermeli** ki; işleri bir an önce bitsin.

* Eğer imtihanı geçmek istiyorsa; Osmanlıca'da kendini bir an önce **ye-tiştirivermeli**.

* YÖK, bu iki fakülteyi **birleştirivermeli**.

* İnsan, düşmanı onu öldürmeden önce, düşmanını **öldürüvermeli**.

1. çş

* Bence, bu kadar bekletilmeyip kısa zamanda **kabul edilivermeliyiz**.

* 2000 yılına kadar ekonomik yönden ilerlemek için, tamamen dışa

açılıvermeliyiz.

* Uzak bir yolculuğa çıkarken, evdekilerle **helallaşıvermeliyiz**; dönmemek de var.

* Ona önce kendimizi **sevdirivermeliyiz**, sonra fikrimizi de beğenir.

* Onlar bizi öldürmeden, biz onları **öldürüvermeliyiz**.

* Bu metinlerden ikişer adet fotokopi **çektirivermeliyiz**.

2. çş

* Bu durumundan babasının haberi yok; bir haber **uçuruvermelisiniz**.

* Onların belasından kurtulmak için, polislerce, oradan **uzaklaştırılıvermelisiniz**.

* Eğer bizi kaçırmak istemiyorsanız, bir saatte **hazırlanıvermelisiniz**.

* Onun belasına bulaşmak istemiyorsanız, oradan **uzaklaşivermelisiniz**

* Dalgın zamanına rastlamıştır; siz ona dersini **hatırlatıvermelisiniz**.

3.çş

* Bu yeraltı zenginliklerimiz, mühendislerimiz tarafından, **değerlendirilivermeliler**.

* İşçiler, işten çıkınca hemen **yıkanıvermeliler** ki, hasta olmasınlar.

* Onlar, senin tayinini durdurmak için, başkanla **görüüşüvermeliler**.

* Bürokratlar, iyileştirme çalışmalarını artık, **sonuçlandırıvermeliler**.

I em.

2. tş

* Ben istiyorum ki; orada sen de **konuşturuluver** de bu konudaki fikirlerini bilsinler.

* Eğer kavga çıkacak olursa orada durma; **ayrılıver** de başına bir şey gelmesin.

* Onunla neden selamlaşmıyorsun; **selamlaşıver**, ne olacak?

* Çocukları **susturuver** de benim işimi aksatmasınlar.

* Bebeği artık **uyandırıver**, epey uyudu.

* O listeden benim ismimi **sildiriver**, ben gelemeyeceğim.

3. tş

* Oradaki evrak **kaybediliversin** de polislerin eline geçmesin.

* Bebeğin memesi, galiba, onun evinde düştü. Ali oralara bir **aranıversin** bakalım.

* Babam, benim için milletvekili ile **görüşüversin**.

* Onun dilekçesini **bekletiversin** de yetişemesin.

* Ablana söyle, bebeğimizi **uyutuversin**.

* Bu ilacı iç de, seni **zayıflatıversin**.

2. çş

* Giyim kuşamınıza dikkat edin ki, görenler tarafından **beğeniliverin**.

* Çabuk **süsleniverin** de fotoğrafçıyı bekletmeyelim.

* Kuşlar, haydi, güzelce **ötüşüverin** de dinleyelim.

* Şu bebeği, bir **uyutuverin** de ağlayıp durmasın.

3. çş

* Ben istiyorum ki; bırakalım, **unutuluversinler**.

* Bu öğrencilere dokunmayın da keyiflerince **süsleniversinler** bakalım.

* Bırak da hayvancıklar iyice **sevişiversinler**, epeydir ayrı kalmışlardı.

* Onlara söyleyin, ben unuturum, vakti gelince bana **hatırlatıversinler**.

* Öğrenciler, dilekçelerinin bir yerinde yabancı dillerini de **belirtiversinler**.

* İstiyorum ki; bütün dertlerimi bana **unutturıversinler**.

Tezlik filinin olumlu çatısının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- *tezlik (çabukluk)*

* Bir an önce şu kozlarımızı **paylaşıverseniz** de, laf dinleyip durmasak.

* Oradaki evlerin kısa zamanda **satıliverileceklerini** tahmin etmemiş.

b- *isteğe cevap*

* Çok çalışıp onun ödevini **yetiştirivermeliyim**.

* Misafirler için mükellef bir sofraya **hazırlatıvereceğiz**.

c- *anılık (beklenmezlik)*

* Bu dişimi bir **çektiriversem**.

* İşte şurada, şuracıkta, arada cam olmasa elini **uzatıverecek**, ona dokunıverecek.

d- *kolaylık*

* İş bittikten sonra **helallaşıverirsiniz** olur biter.

* Evimizi, baştan başa en kaliteli halıyla **döşetiveririz**, oh ne güzel!..

e- *istek (görevlendirme)*

* Şu soru kağıtları öğrencilere **dağıtılıverecek**.

* Öncelikle bu kağıdı **imzalatıveriyorsun**, sonra da öbürlerini...

f- *rica*

* Çılgın martılar gibi

Şu engin denizlere **açılıverelim mi?**

* Bu kağıtları müdüre **imzalatıverir misin?**

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Bütün kiplerde tezlik, isteğe cevap ve anılık fonksiyonlarına raslanabiliyor.

* Benim yazıyı hâlâ **kontrol edivermedin**.

b- Şimdiki zaman ve gelecek zamanın 2. kişilerinde istek anlamı; “görevlendirme yoluyla istek” şeklinde görülmektedir.

* Öncelikle bu kağıdı **imzalatıveriyorsun**, sonra da öbürlerini...

c- Emir kipinde başka fonksiyonlar olsa bile, altında istek anlamı görülmekte.

* Şu bebeği, bir **uyutuverin** de ağlayıp durmasın.

d- Geniş zamanın 2. şahıslarında soru cümlesi şeklindeki istekler, rica anlamı kazanır.

* Bu kağıtları müdüre **imzalatıverir misin?**

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapı:

• İstek kipi 3. şahıslar.

ver-

No: 6

Formülü: F(çatı)- (y) I F(olumsuz)- “F(çatı)-(y)A u-ma-”

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzu yazdırıvermedim

A **ggz**

1. tş

* Programda istediğim şekilde **konuşturuluvermedim**. Söyleyeceklerim daha çoktu.

* Hemen oradaki dala **tutunuvermedim** de öyle düştüm.

* Ben onun için **dövüşüvermedim** ki; kendim için dövüştüm.

* Kırılan çamurluğu **değiştirivermedim** ki, arabanın orijinalliği bozulmasın.

* Tezimi, celp tarihinden önce **bitirivermedim** ki, askere çağırmasınlar

2. tş

* Malulen emekli **sayılıvermedin**; emekli sayılsaydın, bu sıkıntıları çekmezdin.

* Trafik polislerini gördüğünde **eğilivermedin**; bak ceza yedik.

* Başkanla **görüşüvermedin**, işsiz dolaşıyoruz.

* Onunla olan kavganı, hâlâ **anlatıvermedin**.

* Demek benim ismimi listeye **yazdırıvermedin**, iyi, zaten gelemeyecektim.

* Şu inşaatı **bitirivermedin** ki kiradan kurtulalım.

3. tş

* Amcam, bu mahkemede de **affedilivermedi** ki, alıp götürüyüm.

* Dediğim süre içinde **hazırlanıvermedi**; ben de onu beklemedim.

* Oradaki bayanla **tokalaşıvermedi**; iyi bir durum olmadı.

* O kadar makale gönderdim, birisini bile **yayınlatıvermedi**.

* Çocuğu bir şekerle bile **sevindirivermedi**.

1. çş

* Jüriyi ikna için birçok delil öne sürdük ama yine de **affedilivermedik**

* Havuzun yanına gittiğimizde **yıkanıvermedik** de iyi mi yaptık sanki!.

- * Onun işini müdürle, malesef **görüştürmedik**. Çünkü çok işi vardı.
- * O partinin devamıyız ama biz onların iyiliklerini devam ettirdik, kötülüklerini **devam ettirivermedik**.
- * Bugüne kadar birçok kişiyi **cezalandırıvermedik**, sonuç yine istediğimiz gibi olmadı.

2. çş

- * Beş sorudan birini olsun **cevaplayıvermediniz mi?**
- * Bazı sorular sordunuz; **cevaplandırılıvermediniz**, bunun peşini takip edecek misiniz?
- * Başörtünüzü **takınıvermediniz** de; onlara yaranabildiniz mi? Hayır!..
- * Onunla **bayramlaşıvermediniz** de iyi mi ettiniz sanki?
- * Kaç saattir bir izin kağıdını **imzalatıvermediniz!..**
- * Şu iki ayrı fabrikadan çıkan aynı mal!.. Bu ikisini **karşılaştıırıvermediniz mi?**
- * Bu işte sizin de hatanız oldu; malın fiyatını yeteri kadar **düşürüvermediniz**.

3.çş

- * Titiz bir şekilde **araştırılıvermediler** ki; iyi bir rapor çıkmadı.
- * Bu önemli toplantıya bile **katılıvermediler**.
- * Bizimle bir kere olsun, **görüştürmediler**.
- * Arabadaki yükü ücretimiz az diye **boşaltıvermediler**.
- * Şu yasakaları bir türlü **kaldırıvermediler**.
- * Çocuğu bir kere olsun **sevdirivermediler**.

B ögz

1. tş

- * İyi ki; o zaman **yakalanıvermemişim**; beni öldüreceklermiş.
- * O zannediyor ki; ben onun işi için başkanla **görüştürmemişim**. Halbuki görüştüm.
- * Güya ben onu işe **başlatıvermemişim**; yalan. Ben onu çağırdım.
- * O, hâlâ listeden onun ismini **sildirivermemişim** zannediyor.

2. tş

- * ‘Alım satım sırasında ben **çekiliveririm**’ diyordun; ama **çekilivermemişsin**.
- * Buraya tayininin çıktığını duyunca, nedense **sevinivermemişsin**.
- * ‘Onunla en kısa sürede haberleşeceğim’ diyordun; hani, **haberleşivermemişsin**.
- * Bak, çocuk ağlıyor, hâlâ onu **gezdirtivermemişsin**.
- * Takvimin yaprağını **koparıvermemişsin**.

3. tş

- * Listeye onun adı, **yazılıvermemiş** diye ortalığı birbirine kattı.
- * Ali, vaktinde **hazırlanıvermemiş** diye babası çok kızmış.
- * Kapalı öğrenci, müdürle **tokalaşıvermemiş**; o da çok kızmış.
- * Haberi zamanında **ulaştıırıvermemiş**, şimdi de kendini affedemiyor.
- * Aşçıbaşı, akşam için yemek **hazırlatıvermemiş**, ben de işten attım.
- * Belediye, pazar yerini **temizletivermemiş**, çok kötü kokuyor.

1. çş

- * İyi ki; o sırada **tesbit edilivermemişiz**; bizi ordudan atarlardı.
- * Tâ o zamandan **örgütlenivermemişiz**, bugün sıkıntısını çekiyoruz.

* İyi ki, o zaman dilekçeyi **geciktirivermemişiz**, yoksa reddedilecekti.

2. çş

- * Nasıl olmuş da siz **farkedilivermemişsiniz**, hayret değil mi?
- * Saat epey çalmış ama siz bir türlü **uyanivermemişsiniz**.
- * Öğrendim ki; bu zamana kadar onunla **haberleşivermemişsiniz**.
- * Bu odayı çoktandır, **havalandırıvermemişsiniz** galiba!..
- * O ikisini, hâlâ **barıştırivermemişsiniz**.

3.çş

* Bu hakikatlar, şimdiye kadar bize güzelce **anlatıvermemişler**; cahil kalmışız.

* ‘Katılacağız’ diyenlerden bir kısmı **katılıvermemişler**, o yüzden salon tam dolmadı.

* İki parti **birleşivermemişler**; ikisi de barajı aşamamış.

* Bazı hataları gördükleri halde **düzeltilivermemişler**, onun için hataları çoktur.

* Çiftlik sahipleri, bu yıl yeteri kadar yumurta **üretivermemişler**, fiyatlar çok yüksek oldu.

C şz

1. tş

* Bazı suçlardan cezaya **çarptırılıvermiyorum** ama yine on yılım var.

* Onun dediği saatte **hazırlanıvermiyorum**, görersen, bana nasıl kızıyor.

* Ben iki bayramdır onunla **bayramlaşivermiyorum** diye bana kızıyor.

* Bu çalışmayı bir an önce **sonuçlandırıvermiyorum** ki benim değerimi bilsinler.

* Bu tip soruları, prensip olarak, **cevaplandırıvermiyorum**.

* Senin su paranı **yatırıvermiyorum**, çünkü geçen ay yatırdığım parayı daha senden alamadım.

2. tş

* Ne güzel işte; çocuklar tarafından **rahatsız edilivermiyorsun**.

* Kardeşim; çağırıyorum çağırıyorum, **uyanıvermiyorsun**.

* Sen hâlâ başkanla **görüşüvermiyor musun?** O halde sonuca razı ol!..

* ‘Bu yazıyı çoğaltacağım’ dedin, oğünden beri bekliyorum, hâlâ **çoğaltıvermiyorsun**.

* ‘Hastayı **muayene ettirivermiyorsun**’ dediğimde üzerime yürüdü.

3. tş

* Bu tasarı neden bir an önce **kanunlaştırılıvermiyor?** Anlamıyorum.

* Kaç kere söylediğim halde, şu vergi bir türlü **hesaplanıvermiyor**.

* Taraflardan biri, inat olsun diye karşı şirketle **anlaşıvermiyor**; bu yüzden işler durdu.

* Şu son şarkısını, o kadar yalvardığımız halde, bize **dinletivermiyor**.

1. çş

* Bu kadar suça rağmen iyi ki; daha ağır cezaya **çarptırılıvermiyoruz**.

* Malesef; Bosna’dakilere, yeteri kadar **üzülüvermiyoruz** ki hâlâ savaş bitmedi.

* Şu tasarımı, neden bir an önce **kanunlaştırıvermiyoruz**, anlamıyorum

* Borsayı aniden **düşürüvermiyoruz** ki, ekonomiye zarar vermesin.

2. çş

* Siz neden babanız tarafından **evlendirilivermiyorsunuz?**

- * Neden bu toplantıya, hepiniz **katılıvermiyorsunuz**.
- * Birbirinizle **anlaşverişmiyorsunuz**, bizi de uğraştırıyorsunuz.
- * Onları neden hâlâ **evlendirivermiyorsunuz?**
- * Dövizi aniden **yükseltivermiyorsunuz** ki ekonomiye zararı olmasın;

öyle mi?

- * Hem ‘tanıtacağız’ diyorsunuz, hem de **tanıtıvermiyorsunuz**.

3. çş

- * Onları katdetmek kolay değil; öyle hemen **kaydedilivermiyorlar**.

Şifreleri var.

- * Bazı çiçekler ötekilerden farklı olarak kısa sürede **açılıvermiyorlar**.
- * Kuşlar hasta da; artık eskisi kadar **ötüşüvermiyorlar**.
- * Arabadaki yükü ücretimiz az diye **boşaltıvermiyorlar**.
- * Şu yasakları bir türlü **kaldırıvermiyorlar**.
- * Çocuğu haftada bir bile olsa **sevdirivermiyorlar**.

D gz

1. tş

- * İnşallah, bu eserler sayesinde, yeni nesil tarafından **unutuluvermem**.
- * O beni istemiyorsa, ben de ona **görünüvermem**.
- * Ben senin için, onunla **mektuplaşıvermem**; bunu bil, dedim.
- * Kafamı bozmayın; durumunu başkana **anlatıvermem**, böylece işe gi-

remez.

- * ‘Eğer böyle giderse, yazını **yayınlatıvermem**’ dedim.

2. tş

- * Programda istediğin gibi **konuşturuluvermezsin** diye korkuyorum.
- * İnşallah; ona karşı kötü bir tavır **takınıvermezsin**.
- * Demek sen benim iş için bakanlıkla **mektuplaşıvermezsin**; ben de

böyle yaparım.

- * Umarım, bu konuda üstüne giderek çocuğu **ağlatıvermezsin**.
- * Bu dükkkanı neden **işletivermezsin**, anlamıyorum?

3. tş

- * Böyle yaparsanız, ilanlar bu panolara **yapıştırılıvermez**.
- * Bu faaliyetin gideri, fondan **karşılanıvermezse**, nerden karşılanacak.
- * Bu devlet öyle yatarak, kolay kolay **kalkınıvermez**, size söyleyeyim.
- * Ben umuyorum ki; o bizimle **tartışıvermez** ve dediğimizi uygular.
- * Bana, bu çocuğu **uyutuvermez** gibi geliyor.

1. çş

* İnşallah; konuşmaya başlayınca **susturuluvermeyiz** de mesajımızı verebiliriz.

* Biz düşmandan korkmayız; sizin gibi silah sesi duyunca evimize **saklanıvermeyiz**.

- * Biz, satılan bileti **değiştirivermeyiz**.

- * Biz öyle her isteyenin makalesini **düzeltivermeyiz**.

- * Programda onu **konuşturuvermeyiz**, olur biter.

2. çş

- * Umarım; nöbetçiler tarafından **farkedilivermezsiniz**.

- * Bana öyle geliyor ki; siz onunla **geçinivermezsiniz** ve ayrılırsınız.

- * Bu sefer onunla **karşılaşıvermezsiniz**, olur biter.

- * Umarım, bu parayı vaktinden önce **ödetivermezsiniz**.

- * Bu konudaki fikirleri konuşanları, umarım, **susturuvermezsiniz.**
- * Bana öyle geliyor ki, bu KİT'leri siz **özelleştirivermezsiniz.**

3. çş

- * Onlar aradan **çekilivermezlerse**, bu işi gerçekleştiremezler.
- * İnsanlar neden daha kısa süre içinde **yıkanivermezler**, anlamıyorum?
- * Yabancı öğrenciler, doğal olarak, kısa sürede diğerleriyle **kaynaşivermezler.**

* Bence, bu işi özellikle **gerçekleştirivermezler**, çünkü bitirmek istemiyorlar.

E gel.z

1. tş

- * Bu kadar kısa sürede **farkedilivermeyeceğim** sanıyordum.
- * Sana 'o altını kaybedeceksin, sık sık çıkarıyorsun' dediğimde bana kızmıştın; Ben de şimdi 'buralarda var mı?' **aranıvermeyeceğim.**
- * Ben onunla **selamlaşivermeyecektim** ama senin hatırına oldu; böyle daha iyi oldu.
- * Sen zannediyor musun ki; ben bu makaleyi **yazdırıvermeyeceğim?**
- * Ben de onun çocuğunu imtihana **çalıştırıvermeyeceğim.**
- * Onun dilekçesini **imzalatıvermeyeceğim** diye korkuyor.

2. tş

- * Göreceksin, sen bu seçimde başkan **seçilivermeyeceksin** ve üzüleceksin.
- * Madem **görüşüvermeyeceksin** neden 'görüşürüm' dedin.
- * Bana, bu kararı **değiştirivermeyeceksin** gibi geliyor.
- * Madem bu kadarcık sıkıntıya bile **katlanıvermeyeceksin**, neden bu yola girdin?

3. tş

- * Bu yolda, her söylenilen söz **duyuluvermeyecek** ve hedefe daha çabuk ulaşılacak.
- * Bana, Ayla kolay kolay **kapanıvermeyecek** gibi geliyor.
- * Bence, o müdürle senin tayin işini **görüşüvermeyecek.**
- * Bence, bu işletme size yeterince para **kazandırıvermeyecek.**
- * O, bu bebeği **uyutuvermeyecek** zannediyorum.

1. çş

- * Madem onlar böyle yapıyor; biz de kolay kolay **yenilivermeyeceğiz.**
- * Bu şartlar altında, sizin alacaklarınıza katkıda **bulunuvermeyeceğiz.**
- * Onların isteği üzerine, törende **tokalaşivermeyeceğiz.**
- * Biz, onları **değiştirivermeyeceğiz** zannediliyordu.
- * Arabayı sana **kullandırıvermeyeceğiz** zannetme!..

2. çş

- * Bana, sanki bu panele **kabul edilivermeyeceksiniz** gibi geliyor.
- * Madem toplantıya **katılıvermeyeceksiniz** neden bizi beklettiniz.
- * Bu kötü huylardan **uzaklaşivermeyeceksiniz** diye endişe ediyorum.
- * Madem **yayınlatıvermeyeceksiniz** neden 'yayınlatırız' diyorsunuz?
- * Korkuyorum ki, siz yaptıklarınızı herkese bir an önce **unutturuvermeyeceksiniz.**

- * Bana öyle geliyor ki, siz bu işi bir an önce **bitirivermeyeceksiniz.**

3. çş

- * Bu olaydan sonra, **dövüşüvermeyecekler** zannediyordum.
- * Halk tarafından tepki alan programlar, ileride **tekrarlanmayıverecekler** herhalde!.
- * Zannediyorum ki; onlar hemen **hazırlanıvermeyecekler** ve bizi bekletecekler.
- * Askerler, göstericileri **dağıtıvermeyeceklerse** neden orda duruyorlar?
- * Zannediyorum ki, onu **seçtirivermeyecekler**.

F dş

1. tş

- * **Cezalandırılıvermesem**, ben daha çok suç işlerim herhalde!..
- * Konferansa **katılıvermesem** daha çok hoşuna gidecekti, değil mi?
- * Seninle **mektuplaşıvermesem** en çok Ali sevinecek.
- * Sana dersini **hatırlatıvermesem** çekip gidecektin.
- * Hakkındaki bilgileri polise **bildirivermesem** ceza almazdı herhalde!..

2. tş

- * Gayret edip, kendi imkanlarıyla **kalkınıvermesen**; kimsenin seni kalkındıracağı yok.
- * İnat edip **anlaşıvermesen** bile, daha sonra zorla kabul ettirecekler.
- * Bu konuyu bana vaktinde **anlatıvermesen**, imtihanı zor geçerdim.
- * Makinayı **tamir ettirivermesen** şimdi elimizde çamaşır yıkıyor olacaktık.
- * Bu yemeği **pişirivermesen**, o malzeme israf olacaktı.
- * Sen **şüphelendirilivermeseydin**, diğer kişiler önemli değildi.

3. tş

- * Bu kanun onun aleyhine **uygulanıvermese**, çok sevinecek.
- * Ona kötü **davranılıvermese** durum böyle olmazdı.
- * Apartmanın önünde birşeyler **aranıvermese**; bileziğini düşürdüğünü bilemeyeceğiz.
- * Onlara çatıp da **dövüşüvermese**, bu hale gelmeyecekti.
- * Onun tayinini **durduruvermese**, bugün müdür olarak göreve başlıyacaktı.

1. çş

- * Son polis noktasında da **kontrol edilivermeseydik**, ceza vermeden kurtulacaktık.
- * Donkişot gibi ortaya **atılıvermeseydik**, bu kadar sıkıntıyı çekmezdik.
- * Başkanla o şekilde **karşılaşıvermeseydik** iyi olacaktı.
- * Sigortaları, ustaya bir bir **kontrol ettirivermesek** tehlike olacakmış.
- * Ona, bu bilgileri biz **öğretivermesek** kim öğretiverecek?
- * Evrakı yerine vaktinde **ulaştırıvermesek** müracaatımız kabul edilmez

2. çş

- * Önce çağrılıp, sonra da salona **alınıvermeseniz** siz, kızmaz mısınız?
- * Biraz sabredip te **sevinivermeseniz**, sizin ajan olduğunuzu farketmeyeceklerdi.
- * Onlarla **kaynaşıvermeseniz**, kazancınız ne olacak?
- * Siz, o küçüklere böyle faydalı programlar **izletivermeseniz**, bu bilgileri onlar nereden öğrenecekler?
- * Makinanın bozulan bölümünü **değiştirivermeseydiniz**, çalışmazdı.

3. çş

* Bu bilgiler, müdüre **gönderilivermeselerdi**, onun da bu işten haberi olmazdı.

* Bayramlık elbiselerini şimdiden **giyinivermeseler**, kirlenmez.

* Onlar bu konularda **tartışivermeseler** çok iyi edecekler.

* Etrafındakileri **şüphelendirivermeseler**, parayı rahatlıkla alabilirler.

* Eğer bu ay da inşaatı **bitirivermeseler**, onları mahkemeye vereceğim.

G i

1. tş

* Benim isteğim; öteki gruba **aktarılıvermeyeyim**, ben bu gruba alışmıştım.

* Madem sular kesik; ne yapayım, ben de bu gün **ykanıvermeyeyim**.

* Onun isteği; ben başkanla **buluşuvermeyeyim** de olayı aktarmayayım

* Ben, onları **şüphelendirivermeyeyim** diye uğraşırken, o bana olayla ilgili sorular sruyordu.

* O istiyor ki, ben bu işi **sonuçlandırıvermeyeyim** kendisi haklı çıksın.

2. tş

* Trafik kurallarına uy ki; olur olmaz yerde **cezalandırılıvermeyesin**.

* Biraz düşün, belki sonra pişman olursun, hemen bir olayla ondan **ayrılıvermeyesin**.

* Herkes onunla haberleşirken, sen neden **haberleşivermeyesin?**

* O şefkate muhtaç çocuklara neden, şefkat elini **uzatıvermeyesin?**

* Dikkat edip masum çocukları **cezalandırılıvermeyesin**.

* Onu takip ettiğini **farkettirivermeyesin**.

3. tş

* Sıkı tedbir alınmalı ki, örgüt elemanları tarafından **susturulıvermeye**

* Hişşt! Yavaş ol da bebek **uyanıvermeye**.

* İnşallah; onlar evden çıkmasınlar da, amcam onlarla **karşılaşivermeye**; bela çıkacak.

* Öyle dikkatli hareket etmeli ki, etrafındakileri **şüphelendirivermeye**.

1. çş

* Çok iyi yetişelim ki; herkes tarafından **aldatılıvermeyelim**.

* Sizin isteğiniz; biz **kalkınıvermeyelim** de size bağımlı olalım.

* Onların tek isteği, biz seninle **haberleşivermeyelim**.

* Kızıyla vasıtasıyla, felaketedelere neden, yardım elimizi **uzatıvermeyelim?**

* Onlar istiyor ki; biz böyle yayınlar ile halkı **şuurlandırıvermeyelim**.

* Onlar, bu gidişatı **değiştirivermeyelim**, istiyorlar.

2. çş

* Öyle davranın ki 'Bu çocuklar, ne hayırsız çıktı' **denilivermeyesiniz**.

* Böyle üzerinizi örtmeden **uzanıvermeyesiniz**, çünkü hava soğuk, hastalanırsınız.

* Şartları iyice düşünmeden **anlaşıvermeyesiniz**, sonra değiştiremeyiz.

* Bazıları, 'devleti ekonomik yönden **küçültüvermeyesiniz**' diyorlar.

* Onların isteği açık: siz ekonominizi **geliştirivermeyesiniz**.

* Ben istiyorum ki; konuşmanın yarısında, gelenleri **çıkartıvermeyesiniz**, bu konuşmacıyı da etkiliyor zaten!..

3.çş

- * Şuradaki kuşları kovala da, hastanın yakınında **ötüşüvermeyeler**.
- * Bazı çevrelerin isteği; özel kanallar **konuşturuluvermeyeler** doğrultusunda!..
- * Piskopat ruhlu insanlar, idareci **edilivermeyeler** ki, memurlara zarar veremesinler.
- * İleri devletler istiyor ki; diğer devletler **kalkınivermeyeler** de, bağımlı olalar.
- * Çok adaletli olmalı ki; kendi aleyhlerine de olsa, konuşmacıyı **susturuvermeyeler**.
- * Bu tip insanlar toplumda **dışlanıvermeyeler** ki, zararlı olmasınlar.

H ger.

1. tş

- * 'Ben böyle önemli bir makamdan **uzaklaştırılıvermemeliyim**'.
- * Onlar, 'kendi ayaklarım üzerinde duracak kadar bile **kalkınivermemeliyim.**' istiyor.
- * Olayı iyice öğrenmeden, itiraza **kalkışıvermemeliyim**.
- * Ben çalışmalarımı değişik konulara **dağıtıvermemeliyim** ki, verimli olayım.
- * Bu tür polemikleri, gereğinden fazla **sürdürüvermemeliyim**; kanaatindeyim.

2. tş

- * Sen, senelerce hizmet ettiğin halk tarafından kısa zamanda **unutulvermemelisin**.
- * Hemen ilk görüşte ona karşı kötü tavır **takınıvermemelisin**.
- * Madem o sana iyi davranmıyor; sen de onun işi için müdürle **görüşüvermemelisin**.
- * Müşteriye, malın iyisini **seçtirivermemelisin** ki, elimizde sadece kötüler kalsın.
- * Bünyesi zayıf olan oruçlu kişi, unutarak orucunu yiyorsa; ona oruçlu olduğunu **hatırlatıvermemelisin**.

3. tş

- * Böyle bir katil, böyle göstermelik bir ceza ile **cezalandırılıvermemeli**
- * O, bu sıralar benim gözüme **görünüvermemeli**, çünkü ona kızıyorum
- * Ali, bu hafta içinde başkanla **görüşüvermemeli**.
- * Kanuna göre, bir üst mahkeme, bu konudaki yürütmeyi **durduruvermemeli**.

1. çş

- * Suçumuz sabit olmadan işten **atılıvermemeliyiz**.
- * Olayın aslını iyice öğrenmeden **üzülüvermemeliyiz**, belki bizimkiler orada yoktu.
- * Raporu iyice incelemeyen **anlaşıvermemeliyiz**, sonra değiştiremeyiz.
- * Madem öğrencinin kopya ile buraya kadar geldiğini biliyorsak; bir yolunu bulup bu son imtihanda **kazandırılıvermemeliyiz**.
- * Baktık ki, sohbet istemediğimiz bir yöne kayıyor, gerekirse kötü konuşan kişileri **konuşturuvermemeliyiz**.
- * Eğer arabayı boyatmak, değerini düşürecekse; **boyatıvermemeliyiz**.

2. çş

* Normalde, suçunuz sabit olmadan **cezalandırılıvermemelisiniz**.

* Olayı iyice öğrenmeden **sevinivermemelisiniz**; belki haber yanlışdır.

* Daha babanız ölmeden, mallarını **paylaşivermemelisiniz**; onun zoruna gider.

* Eğer onu beğenmiyorsanız, bu önseçimde onu **seçtirivermemelisiniz**.

* Eğer onun ile hoş geçinmek istiyorsanız, onu **kızdırıvermemelisiniz**.

* Madem bu meşveret toplantısıdır; meseleler tam açıklığa kavuşmadan

bitirivermemelisiniz.

3.çş

* Böyle caniler, kısa zamanda hapisten **çıkarılıvermemeliler**.

* Karı koca, böyle kolay şekilde **ayrılıvermemeliler**; aile mümkün mertebe korunmalı

* Öyle ayarlamalıyız ki; biz oraya varmadan hayvanlar **kaçışivermemeliler**.

* İnsanlar, birbirlerini böyle rahatlıkla **öldürüvermemeliler**.

* Çocuklar, sık sık, **korkutuluvermemeliler** ki, şahsiyetleri gelişsin.

I em.

2. tş

* Müdürle iyi geçin de, sudan sebeplerle işten **atılıverme**.

* İyice düşünmeden ortaya **atılıverme**.

* Madem gücün yok, ortaya çıkıp ta **dövüşüverme**.

* 'Defterlerimi kontrol ettirmem' diyordun; haydi, **kontrol ettiriverme** de görelim.

* 'Onun her getirdiğini yayınlatıvermek zorunda değilim' diyordun; haydi, **yayınlatıverme** de görelim.

* 'Ben hayattayken evi satamaz' demek kolay; haydi şimdi **sattırıverme** de görelim.

* Telefon parasını sen **yatırıverme**, ben yatıracağım.

3. tş

* Bu odada mumlar **yakılıvermesin**, kokusundan rahatsız olanlar var.

* Başkalarının yanında 'ben toplantıya katılmam' diyormuş; haydi **katılıvermesin** bakalım.

* Ona söyleyin; öbür arkadaş grubuyla **birleşivermesin**, onlardan zarar görür.

* Ablana söyle de; bebeği **uyandırıvermesin**.

* Bu kadar kısa sürede konferans olur mu? Bari ikinci bölümde böyle kısa **bitirivermesin**.

2. çş

* Her söylenilen sözden **alınıvermeyin**, siz zarar edersiniz.

* Onlar dövüşürken siz etrafa **bakınıvermeyin** de arkadaşlarınıza yardım edin.

* Madem o istemiyor; siz de bir süre **selamlaşmayıverin** bakalım, ne olacak?

* Ben derim ki, bu odayı kırmızı renk halıyla **döşetivermeyin**, açmıyor.

3.çş

* Bu ağır ithamlar içeren haberler gazetede **yayınlanıvermesinler**.

* Onların isteği; yeni gelişen devletler **kalkınıvermesinler**.

- * Batı istiyor ki; Türkiyeyle Türk Cumhuriyetler **kucaklaşivermesinler**
- * Bizim tarlaya nohut **ektirivermesinler**, ben sonra buğday ektireceğim
- * Onlar bizim tütü **değiştirivermesinler**, daha sonra değiştireceğiz.
- * Talimat ver de şekerini **zamlandırivermesinler**.

Tezlik fiilinin olumsuz çatının olumlusu yapısının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- isteğe cevap

- * Telefon parasını sen **yatırırverme**, ben yatıracağım.
- * Ali, bu hafta içinde başkanla **görüştürvermemeli**.

b- kolaylık

- * Batı istiyor ki; Türkiyeyle Türk Cumhuriyetler **kucaklaşivermesinler**
- * Olayı iyice öğrenmeden, itiraza **kalkışivermemeliyim**.

c- tezlik (çabukluk)

- * Her söylenilen sözden **alınırvermeyin**, siz zarar edersiniz.
- * Hemen ilk görüşte ona karşı kötü tavır **takınırvermemelisin**.

d- keyfilik

- * Onlarla **kaynaşırvermeseniz**, kazancınız ne olacak?
- * Ben de onun çocuğunu imtihana **çalıştırırvermeyeceğim**.

e- cesaretlendirme

- * Herkes onunla haberleşirken, sen neden **haberleşivermeyesin?**

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Bu yapının hemen hemen bütün örneklerinde “imkan ve iktidarı olduğu halde fiilin gösterdiği işin yapılmaması” yani “keyfilik” anlamı sezilmektedir.

- * Şu yasakaları bir türlü **kaldırırvermediler**.

b- Emir kipinde istek anlamı vardır.

- * Ablana söyle de; bebeği **uyandırırvermesin**.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapı:

- İstek kipinin 3. şahısları.

ver-

No: 7

Formülü: F(olumsuz çatı)- (y) I F-

Yapısı: Olumsuz çatının olumlusu

yazdırmayıverdim

A **ggz**

1. tş

- * Bu seçimde **seçilmeyiverdim** diye çok üzüntülüydü.

* O bana kötü davranıyordu, ben de ona karşı iyi bir tavır **takınmayıverdim**.

* Seninle **selamlaşmayıverdim** ise bunun sebebi var; ‘nedir?’ diye hiç sormuyorsun?

- * Siz öyle söyleyince; ben de makinanın yerini **değiştirmeyiverdim**.
- * Onun yazısını **yetiştirmeyiverdim**, ancak bunu o istemişti.

2. tş

- * Hiç sebep yokken **yarıştırmayiverdin**.
- * Kavgaya **katılmayiverdin**, adamlar neredeyse bizi dövüyorlardı.
- * Bizim şirketle **birleşmeyiverdin**, böyle maddi sıkıntı içindesin.
- * Tam önemli bir mesele anlatacakken **konuşturmayiverdin**.
- * Bu, güzel bir program olmasına rağmen, bunu bile **izletmeyiverdin**.
- * 'Anlatacağım' dedin dedin de henüz **anlatmayiverdin**.

3. tş

- * Kanun, burada **uygulanmayiverdi** ve adaletsizlik ortaya çıktı.
- * Öğrencilerden biri, etrafına **bakınmayiverdi** de kopye çekiyor diye şüphelenmedim.
- * Herkesle bayramlaştı da Aliyi görmezden gelip onunla **bayramlaşmayiverdi**.
- * Bu güzel çiçekleri, kimseye **kopartmayiverdi** de onun için böyle duruyorlar.
- * 'Sattıracağım' dedi de **sattırmayiverdi**.

1. çş

- * O kadar olaylar geçti ki; zaman oldu **sabredilmeyiverdik** ve bugüne geldik.
- * Onun kaprislerine, artık, **katlanmayiverdik**; o da hatasını anladı.
- * Onlar, bizi dövüşürmek istiyorlardı, biz de **dövüşmeyiverdik**, şaşırdılar.
- * Seçimde onu **seçtirmeyiverdik** diye mahkemeye verdi.
- * Evi badanalatacaktık, çok para isteyince **badanalatmayiverdik**.

2. çş

- * Bu olaydan sonra, yardım alacaklar listesine **kaydedilmeyiverdiniz**, öyle mi?
- * Siz, ortadan **çekilmeyiverdiniz**, o yüzden bu yasaklar kaldırılamadı.
- * Niçin onlarla **selamlaşmayiverdiniz**?
- * O zamanda barışı **sağlamlaştırmayiverdiniz**, o yüzden şimdi taraflar savaşa devam ediyorlar.
- * Bu dükkânı düşük fiyata **kiralatmayiverdiniz** de ne oldu? Bak, şimdi boş duruyor.

3.çş

- * İzin dilekçeleri, sizce, niçin **imzalanılmayiverdiler**?
- * Taşeron firmalar, ihaleden **çekilmeyiverdiler**, istediği ihaleyi aldılar.
- * O tabii afetten bu yana, buralarda kuşlar **uçuşmayiverdiler**.
- * Polisler, göstericileri **durdurmayiverseydiler**, doğruca meclise gidiyorlardı.
- * Bizim ısrarlı tutumumuz karşısında yumuşayıp, ortalığı **alevlendirmeyiverdiler**.

B ögz

1. tş

- * Bana, sanki **farkedilmeyivermişim** gibi geliyor.
- * Onun bu tutumundan sonra, aldığı elbiseyi **giyinmeyivermiştim**.

* Kendisiyle **tokalaşmayivermişim** sanıyor; halbuki ben onun geldiğini farketmedim.

* Onun düşünüyor ki; dilekçesini ben **yetiştirmeyivermişim**, hayır, öyle değil.

* Onlar, ben **ameliyat ettirmeyivermişim** diye duymuşlar; halbuki, doktorlar ameliyat atmek istemediler.

* Bazılarının dediğine göre, 'Ben inşaatı **bitirmeyivermişim**' bu yanlış bir fikirdir.

2. tş

* 'Gideceğim' diyordun; **transfer edilmeyivermişsin**; zor durumda kaldın.

* Dediklerine göre, o olaydan sonra ortalıkta **görünmeyivermişsin**.

* Ahmet ile **selamlaşmayivermişsin**; öyle yapılır mı?

* Önce 'elbiselerinizi burayakoyabilirsiniz' demişsin; sonra da oraya elbiseleri **koydurtmayivermişsin**.

* Duyduğuma göre, üzüntünü ona **hissettirmeyivermişsin**; çok sevindi

3. tş

* O saatte derse **girilmeyivermiş**; müdür, bütün öğretmenleri fırçaladı.

* Doktorun verdiği kremi **sürünmeyivermiş**, daha iyileşemedi.

* Başkan, bizim iş için bakanlıkla **yazışmayivermiş**, iş önümüzdeki haftaya kaldı.

* Rusya, o olay üzerine, katı tutumunu **sürdürmeyivermiş** ve masaya oturmuş.

* Fabrika, yedek parça **çıkarmayivermiş**, o mallar bir kere bozulunca atıyoruz.

1. çş

* Akrabalar tarafından **ziyaret edilmeyivermişiz** diye üzüyor.

* Onun istediği tavrı **takınmayivermişiz** diye bize çok kızdı.

* Onun dediğine göre, biz müdürle o meseleyi **görüşmeyivermişiz**; ama işin aslı öyle değil, müdür o günlerde izin almıştı, o yüzden görüşemedik.

* Onun borcunu bankaya vaktinde **yatırmayivermişiz** zannediyor. Vaktinde yatırdığıma dair dekontum elimde!..

* O zannediyor ki; biz ona o mevzuyu, özellikle **hatırlatmayivermişiz**, halbuki biz de unuttuk.

2. çş

* Affedilmeyi beklerken **affedilmeyivermişsiniz**, şok olmuşsunuz.

* Minibüsün içinde **eğilmeyivermişsiniz**; sizin yüzünüzden ceza gelmiş

* Güvenilir olan öbür firmayla **anlaşmayivermişsiniz**, bak işler yetiştiremeyecek.

* Çok iyi yapmasına rağmen, ona imtihanı **kazandırmayivermişsiniz**, öyle mi?

* Bu aleti ilk aldığımızda 'değiştiririz' demiştiniz; çocuğu gönderdiğimizde **değiştirmeyivermişsiniz**.

* O mektubu zamanında onun eline **ulaştırmayivermişsiniz**, bu yüzden onunla görüşemedik.

3. çş

* Makinanın yedek parçaları **yollanılmayivermişler**, bir haftadır düzgün çalışmıyor.

* Söz verenlerin bazıları, fotoğraf **çekinmeyivermişler**; bu yüzden poz dolmamış.

* Hayvanlar **kaçışmayivermişler**, bir çoğu telef olmuş.

* İşçiler, mamül mal **üretmeyivermişler**, neredeyse hayat felç oldu.

* Fabrikanın makinalarını **yeniletmeyivermişler**, böyle arızalar çok çıkıyor.

* O konuda bildiklerinin hepsini polise **anlatmayivermişler**, komiser de kızmış.

C şz

1. tş

* Bazen **önemsenmeyiveriyorum**; bu durumda çok üzülüyorum.

* Öyle yoruluyorum ki; bazı günler, elbiseleri **soyunmayiveriyorum**, öyle yatıyorum.

* Onlarla uğraşmak istemediğimden **dövüşmeyiveriyorum**.

* Elbiseleri, çamaşır makinasına **sıktırmayiveriyorum**, iyice buruşuyorlar.

* Böyle yaparak, şüphelendiklerime kendimi **tanıtmayiveriyorum**.

* Çayı önceden **ıslatmayiveriyorum**, demi çok iyi çıkıyor.

2. tş

* Böyle yaparak **farkedilmeyiveriyorsun** ve kurtuluyorsun.

* Müdürle işin varsa kötü tavır **takınmayiveriyorsun**.

* Onlarla **bayramlaşmayiveriyorsun**, geçip gidiyorsun.

* Hem onu programa çağırıyorsun, hem de **konuşturmayiveriyorsun**.

* Eğer fazla para harcamak istemiyorsan; arabanı onlara **yıkattırmayiveriyorsun**, kendin yıkıyorsun.

* Gördüğün hataları **düzeltemeyiveriyorsun**, o yüzden yanlış çoğalıyor.

3. tş

* ‘Affedileceğim’ diye bekleyen öğrenci; disiplin kurulunda **affedilmeyiveriyor** hayal kırıklığına uğruyor.

* Mutfakta yemek yaparken, şimdi şarkılar **mırıldanmayiveriyor**.

* Benim ikazımdan beri, kötü arkadaş grubuyla **birleşmeyiveriyor**.

* Hoca, şımarık olan bir oyuncuyu, bir bahaneyle **oynatmayiveriyor**.

* Zararlı programları, çocuklara **izletmeyiveriyor**.

1. çş

* Bu tip güzel haberlerden nedense **haberdar edilmeyiveriyoruz**.

* Aldığı güzel elbiseleri **giyinmeyiveriyoruz**, o da bize kızıyor.

* O çocuğun hastalığını bildiğimizden, biz de onunla **tokalaşmayiveriyoruz**.

* Ona zararlı olabilecek programları, çocuğa **izletmeyiveriyoruz**.

* Hep beraber konuştuk, pahalı biçerdöverciye hiçbirimiz **biçtirmeyiveriyoruz**, o da fiyat kırmak zorunda kalıyor.

* Gündüz çeşitli oyunlar bulup, onları **uyutmayiveriyoruz** ki; akşam erken yatsınlar.

2. çş

* Bu kanunun ikinci bendini **uygulamayiveriyorsunuz** ama en önemli yeri bu!.

* Maçın yarısında değiştirilmeyi beklerken **değiştirilmeyiveriyorsunuz**; bu nasıl olur?

* 'Ayrılacağız' deyip **ayrılmayıveriyorsunuz**, kendinizi gündemde tutuyorsunuz.

* Filmin busahnesinde herkes bağıracak, siz **bağrışmayıveriyorsunuz** film bozuluyor.

* Sistemin çöktüğünü bile bile **değiştirmeyiveriyorsunuz**, olan yeni nesillere oluyor.

* Bu sokağa yeni dükkan **açtırtmayıveriyorsunuz** ama siz de ihtiyaca cevap veremiyorsunuz.

* Tahmin ediyorum; siz, bu inşaatı bir ay daha para almak için **bitirmeyiveriyorsunuz**.

3.çş

* Öğrenciler, okullarda güzelce **eğitilmeyiveriyorlar**; sonuçta zarar eden biz oluyoruz.

* Onlar, bir toprağa askerlerini yerleştirdiler mi; çeşitli sunî sebepler bularak **çekilmeyiveriyorlar**.

* Kuşlar, oradaki insanlara öyle alışmışlar ki; iyice yanlarına yaklaşıp kadar **kaçışmayıveriyorlar**; bu durumları onları daha da sevimli yapıyor.

* Çocuklarını gündüz **uyutmayıveriyorlar** ki; akşam erken uyusunlar.

D gz

1. tş

* Ben de toplantıların birisine **katılmayıveririm**, olur biter.

* Tamam; sen gelene kadar bu çiçekleri **kopartmayıveririm**.

* Sana bu pastadan **yedirmeyiverirsem** bana kızarmısın?

2. tş

* Sen **unutılmayıverirsin** de onlar şöhret olamazlar diye çekemiyorlar

* Gitmek istemiyorsan **hazırlanmayıverirsin**, zorla götüreceksin değil ya!

* Madem seni tehdit ediyorlar; sen de onlarla **telefonlaşmayıverirsin**.

* Borcunu **geciktirmeyiverirsin**, biz de seviniriz.

* Dilekçeyi yetiştirmek istiyorsan; burada **bekletmeyiverirsin**, o zaman yetişir.

* Sen öğrencilerin yanına otur da; konferans sırasında onları **konuşturmayıverirsin**.

3. tş

* Bana; kitaplar **kontrol ettirilmeyiverir**, gibi geliyor.

* Gece yatarken üstünü **açınmayıverirse** hasta olmaz.

* Ali, sizin müdürle **haberleşmeyiverirse** bu iş yatar.

* Satıcı, istediğimiz meyveyi **seçtirmeyiverir**, onlar da meyveyi almaz.

* Kısa zamanda konuşmasını **bitirmeyiverirse**, çıkmak zorunda kalırız.

1. çş

* **Kabul edilmeyiveririz** korkusu hepimizde az çok vardı.

* Madem burada uzanılmayacak; biz de **uzanmayıveririz**.

* Onların ağır şartlarına, biz de **anlaşmayıveririz**, görüşmeler kesilir.

* **Öldürmeyiveririz** de yaptıkları yanına kâr kalır zannediyor, ama yanılıyor.

* O saatte onu **uyandırmayıveririz**, dolayısıyla o da bize yetişemez.

2. çş

* Birkaç gece **yatılmayıverirsiniz**, bak, nasıl uykunuz geliyor.

* İstemiyorsanız, gidecekler listesine **yazılmayıverirsiniz**, o kadar...

* Tahmin ediyordum ki, ona şarkı **söyletmeyiverirsiniz**.

* Bu elbiseyi isterseniz şimdi **diktirmeyiverirsiniz**, daha sonra o zamanın modasına göre diktirirsiniz.

3.çş

* Bu izin dilekçeleri, bu hafta içinde **imzalanılmayıverirlerse**, işimize yaramazlar.

* Bazı öğrenciler, haftada bir kere bile **yıkanmayıverirler**.

* Bazı hayvanlar, avcılarını gördükleri halde, zarar vermeyecekler sanıp

kaçışmayıverirler.

* Ancak böyle yaparak, ona derdini **hissettirmeyiverirler**.

* Parayı bankaya zamanında **yatırmayıverirlerse** ne yapacağız?

E gel.z

1. tş

* Gün gelecek onun bu kaprislerine **katlanmayıvereceğim** ve karşı koyacağım.

* Onun tayin işini müdürle **görüşmeyivereceğim**, bak, o zaman nasıl geliyor.

* Onun çocuğunu **çalıştırmayıvereceğim** zannetti.

* O, bana borcunu vermezse; ben de parasını **yatırmayıvereceğim**.

2. tş

* Bileydik ki, **çekilmeyivereceksin**, başka taşeron firma bulurduk.

* Madem o öyle yapıyor; sen de **uzlaşmayıvereceksin**, bakalım sonuç ne olacak.

* Bana, bu dilekçeyi **bekletmeyivereceksin** gibi geliyor.

* Arabayı buraya **koydurmayıvereceksin** galiba!..

3. tş

* Bu makale senin dergide **yayınlanmayıverecek** gibi geliyor bana!..

* Bizi görünce **saklanmayıverecek**, Ali, onu hiç zorlanmadan yakalar.

* Kanaatimce; artık o, babasıyla **görüşmeyiverecek**.

* Bak, göreceksin; o sizi listeye **yazdırmayıverecek**.

1. çş

* Biz, onlar tarafından bilerek **yetiştirilmeyivereceğiz** kanaatindeyim.

* Onlar, bizi çok kızdırdılar, biz de onların konferansına **katılmayıvereceğiz**.

* Babam kızıyor diye, törende el ele **tutuşmayıvereceğiz**.

* Zaten çok gerekli değilmiş, hem de çok pahalıymış; böbrek filmini artık **çektirmeyivereceğiz**.

* O üyemiz parayı getirmeyeceğini söyledi; biz de karar aldık; paralar tam toplanıncaya kadar bozuk lambaları **tamir ettirmeyivereceğiz**.

2. çş

* Bilseydim; memur tarafından listeye **yazılmayıvereceksiniz**, bizzat takip ederdim.

* Madem fotoğraf **çekilmeyeceksiniz**, niye adamı çağırdınız?

* Madem araba gelince **kaçışmayıvereceksiniz**, niçin yolda oynuyorsunuz?

* Madem mektubu yerine **ulaştırmayıvereceksiniz**, niye alıyorsunuz?

* Bilseydim; böyle onu **uzaklaştırmayıvereceksiniz**, en üst makama şikayet ederdim.

* Korkuyorum, inşaatı bu ay da **bitirmeyivereceksiniz** ve paraları yiyeceksiniz.

3. çş

- * Bence bu seçimde onlar **seçilmeyiverecekler** ve olay çıkaracaklar.
- * Biz onlarla konuştuk; o saatte orada **bulunmayiverecekler**.
- * Onlar bu turnuvada **karşılaşmayiverecekler** sanmıştım, yanılmışım.
- * Bu şurubu düzenli bir şekilde **içirmeyiverecekler** diye endişeliyim.

F dş

1. tş

* Şu üç gün içinde **kontrol edilmeyiversem**; sonra zaten ehliyetimin günü doluyor.

- * Bu konferansa **katılmayıversen**, kim farkedecek?
- * Onunla bundan sonra **görüşmeyiversem**; ne kaybederim?
- * Onu bu kadar **kızdırmayıversen** başıma bunlar gelmeyecekti.
- * O kaza haberini önemsemeyip **bildirmeyiversem**, belki de onlar öleceklerdi.

2. tş

* Asıl listeye **alınmayıversen**, belki sildirirdik; ama asıl listeden sildirmek çok zor.

- * Bu sefer olsun **taranmayıversen**, ne çıkar?
- * Onunla **selamlaşmayıversen** kazancın ne olacak, hiç düşündün mü?
- * Onlara iyi davranıp, kendinden **nefret ettirmeyiversen**, senin için iyi.
- * Burada sigara **içirmeyiversen** sen de duman altı olmazsın.
- * Ne yapalım, artık ona katlan, sen de onu bu kadar **sinirlendirmeyiverseydin**.

3. tş

* Bu şikayet dilekçesi **yazılmayıverse**; müdürün yaptıklarını kimse bilmeyecekti.

* Orada çalışan memurlardan biri, bir gün unutarak da olsa kıravat **ta-kınmayıverse**, hemen cezayı yer.

* Bu günlerde arkadaşıyla **haberleşmeyiverse**, oraya gidip bu belaya bulaşmayacaktı.

* O tezkip metnini **yayınlamayiverse**, cezayı yiyecekti.

* O programa **çıkartılmayıverse**, kimse onu tanımadı.

1. çş

* Buraya gelince bir bakan gibi **karşılanmayıversek**, kaybımız ne olacak? Bu tür gösterişlere önem vermeyin.

* Bu konuda yeteri kadar **hazırlanmayıversek**, elbette imtihanı kaybederiz.

* ‘Onunla bu günlerde **yazışmayıversek**, ne kaybederiz.’ diye düşündü.

* Sizin aleyhinize olan bu kanunu, **uygulatmayıversek**, ne iyi olacak, değil mi?

* Ona Çince’yi biz **öğretmeyiversek** kimden öğrenecekti.

* Burada içki **içirmeyiversek** iyi olacak; bak, aileler de var.

2. çş

* Olay olan yerde fotoğraf **çekinmeyiverseniz**, sizi suçlayamazlardı.

* Unutmayın, bu sizin için son şans; **beğenilmeyiverseniz** evde kalacaksınız.

* Bu işi artık bitirin; onlarla **tartışmayıverseniz**, zaten buolayla karşılaşmayacaktınız.

* Bu tekzip metnini **yayınlatmayıverseniz**, mahkemeye başvuracağım.

* Bu kötü tasarımı **kanunlaştırmayıverseniz**, seçmene diyecek birşeyiniz olur.

3.çş

* Çocuklar, aileleri tarafından yollarda **oynatılmayıverseler**; kazalar çok azalır.

* Bir de yabancı yabancı etrafa **bakınmayıverseler**, buranın yerlisi sanılacaklar.

* Kuşlar, mermi sesini duyunca **uçuşmayıverseler**; pek çok kuş avlanabilir.

* Çocuklarını sokakta **oynatmayıverseler**, bu tür kazaların önü alınır.

* Kişinin kilosu arttıkça, kaldıracağı kiloyu **arttırmayıverseler**; herkes başarılı olur.

* Aboneler, suyu boşa **akıtmayıverseler**, şehrimizin suyu yeter de artar bile!..

G i

1. tş

* Ben istiyorum ki; listeden **silinmeyivereyim** ve o kafiyle beraber tale çıkayım.

* Senin isteğin; ben güxelce **süslenmeyivereyim** ve senden güzel görünmeyeyim.

* 'Onunla **helallaşmayivereyim**' diyorsun ama bu işin bir de ahireti var

* Onların uzağından geçmeliyim ki; ne aldığımı **farkettirmeyivereyim**.

* 'Bir kere olsun **ağlatmayivereyim**' diyorum, bir sebep bulup ağlıyor.

* Bu parçayı da **tamir ettirmeyivereyim**; ne çıkar?

2. tş

* Çok dikkatli ol; açık verme; bu sefer bari **şikayet edilmeyiveresin** ki, sana ceza vermeyelim. Yoksa cezayı yersin.

* Kızım; özel hoca bile tuttum ki, sen **kapanmayıveresin**.

* Aman, dikkat et; bu günlerde onunla **karşılaşmayıveresin**; çünkü sana çok kızıyor.

* Onları da **yanıltmayıveresin** diye bu düzeltmeyi yaptım.

* Sakın, onları kendinden **nefret ettirmeyiveresin**, çok dikkatli ol.

* Aman; çok dikkat etmelisin ki; onların hiçbirini **şüphelendirmeyiveresin**.

3. tş

* Çocuğa oyuncaklar aldık ki, canı **sıkılmayıvere**.

* O kötü grupla **yakınlaşmayıvere** diye, çeşitli tedbirler aldık.

* Kaç kere rica ettim ki, bu yanlış haberi **yayınlatmayıvere**; fayda etmedi.

* Küçük yavruyu kenara aldım ki, ayak altında **ezilmeyivere**.

1. çş

* Peki, madem öyle; bu ay şekeri **zamlandırmayıverelim**.

* **Rahatsız edilmeyiverelim** de güzelce bir uyuyalım, başka bir ihtiyacımız yok.

* Çocukları oyun oynamaya yollamış ki, gürültülerinden **uyanmayıverelim**.

* Ben istiyorum ; bir daha onlarla **karşılaşmayıverelim** de böyle olaylar olmasın.

* Ben diyorum ki, bu arabayı **boyatmayıverelim**, nasıl olsa satacağız.

* Çocuğu gündüz **uyutmayıverelim**, akşam erken uyusun.

2. çş

* Bu kamufraj işini yapalım ki, birisi tarafından görüldüğünüzde **tanınmayıveresiniz**.

* Eğer istiyorsanız ki; **katılmayıveresiniz**, o zaman dilekçe ile bildirmelisiniz.

* Bunu anlatıyorum ki; onlarla **buluşmayıveresiniz** ve aldanmayasınız.

3.çş

* Bozulacak sebze ve meyveleri az alıyoruz ki, **israf edilmeyivereler**.

* Çocukları gönderdim ki, misafirler, gürültüden **uyanmayıvereler**.

* Allah vere de; avlayacağımız kuşlar, bizi görüp **uçuşmayıvereler**.

* Gözetmenler, **kopya çektirmeyivereler** diye görevlendirilirler.

* Ne olacak; bu aksesuarını da **taktirmayıvereler**.

* Bu izni onlara, konferansı **kaçırmayıvereler** diye verdik.

H ger.

1. tş

* Ben şirketin işi için kaç kere Ankara'ya gidip geldim; ben bu durumda diğer müşterilerin aksine, şirkete **borçlandırılmayıvermeliyim**.

* 'Ben, onların yakını değilim, onların başına gelen kazaya **üzülmeyivermeliyim**' fikri yanlış bir fikirdir.

* Bu olayda gereksiz yere itiraza **kalkışmayıvermeliyim**.

* Param bu kadar olduğuna göre, bu iki parçadan birini **tamir ettirmeyivermeliyim**.

* Müşterileri **borçlandırmayıvermeliyim** ki, bir daha rahatlıkla gelebilsinler.

* Borcumu **geciktirmeyivermeliyim** ki, zamlı olarak ödemeyeyim.

2. tş

* Madem onun işi için uğraşıyorsun; bu durumda bari **bekletilmeyivermelisin**.

* Onun çok üzüleceğini hesaba katıp, yanından **ayrılmayıvermelisin**.

* Babanın fikrini de nazara alıp, o istemiyorsa, Ayşe ile **görüştürmeyivermelisin**.

* O halde çeşitli bahanelerle **konuşturmayıvermelisin**.

* Elektrik parasını **geciktirmeyivermelisin** ki; öbür ay, üstüne faizi binmesin.

* Madem oraya gitmeyince kızıyor, toplantıyı **kaçırmayıvermelisin**.

3. tş

* Oraların tekrar kirleneceği düşünülürse, oralar hiç **temizlettirilmeyivermeli**.

* Eğer ona yapılanları hesap ederse; ablasına bir an bile **katlanmayıvermeli**.

* Ona karşı yaptıklarını düşünüp, hiç onunla **selamlaşmayıvermeli** ama öyle olmuyor.

* Kapıcı, onlara merdivenleri **pislettirmeyivermeli** ki; temizlemesi kolay olsun.

* Polis, çocukları yolda **oynattırmayivermeli** ki; böyle kazalar olmasın

* İnşaatı bu ay da **bitirmeyivermeli** ki; bütün işleri tamamlanmış olsun.

1. çş

* Madem suçsuzsunuz; hareketlerinizle biz **şüphelendirilmeyivermeliyiz** ki, size karşı kötü davranmayalım.

* 'Hiçbir zorluğa **katlanmayivermeliyiz**' diyorsun ama zahmet yoksa rahmet olmaz.

* Daha babamız hayattayken, malları **paylaşmayivermeliyiz**.

* Parayı, gününden önce, **yatırmayivermeliyiz** ki, karışıklık olmasın.

* Bu tasarımı genel kurulda **kanunlaştırmayivermeliyiz**.

* Madem emir böyle geldi; bu salonda, kim olursa olsun, sigara **içirmeyivermeliyiz**.

2. çş

* Madem suçunuz yok; öyleyse **cezalandırılmayivermelisiniz**.

* Eğer onunla görüşmek istemiyorsanız; orada hiç **görünmeyivermelisiniz**.

* Onun size kızacağını biliyorsanız, bugünlerde onunla **görüşmeyivermelisiniz**.

* Çocuğa pahalı elbiseyi almak istemiyorsanız; baştan ona **giydirmeyivermelisiniz**.

3.çş

* Ekmek, süt vb. temel gıda maddelerini sık sık **zamlandırılmayivermeliler**.

* Yeni gelenlere karşı kötü tavır **takınmayivermeliler** ki buraya alışsınlar.

* Eğer şartlar çok ağır ise, mecbur değiller ya; **anlaşmayivermeliler**.

* Hiç olmazsa, temel gıda maddelerini **zamlandırmayivermeliler**.

* Onların hepsini salon almayacağına göre, bir bölümü fedakarlık edip konferansa **katılmayivermeliler**.

* Eğer işin haftaya kalmasını istiyorlarsa, imza işini bugün **bitirmeyivermeliler**.

I em.

2. tş

* Bana, ceza veriyorsun diye kızılıyorsun ama; sen de **şikayet edilmeyiver!**..

* Madem o kadar ısrar ediyorsun; hadi, toplantının ikinci bölümüne **katılmayiver**.

* Eğer istemiyorsan, bir sebep uydur da onlarla **anlaşmayiver**.

* Şu parçayı **değiştirmeyiver** de parası az tutsun.

* Bana toplantının saatini **unutturmayiver** de, geç kalmayalım.

3. tş

* Her seferinde başarılacak değil ya!.. Bu sefer de **başarılmayiversin**.

* Alınan elbiseleri bayram gelmeden **giyinmeyiversin**.

* Dikkat etsin de bu sıralar onunla **karşılaşmayiversin**.

* Ona söyle; arkadaşının her dediğini yapsın da onu **kızdırmayiversin**.

2. çş

* İstedığınız kopyayı çekin ama **yakalanmayıverin**; yakalanırsanız af-fetmem.

* Neyse, madem misafirleriniz var; programa **katılmayıverin** de onlar ile ilgilenin.

* Ne yapalım; siz de onunla **tokalaşmayıverin**.

* ‘Şu yazıyı ona **yazdırmayıverin**’ bunu size kaç kere size söyledim.

* Siz, bu çok tepki gören tasarıyı **kanunlaştırmayıverin** de halk rahat-lasın.

* Madem o kadar fazla para istiyor; siz de ona **tamir ettirmeyiverin**.

3.çş

* ‘**Tamir edilmeyiversinler**’ diyeceğim ama bu makinalar bize her za-man lazım olur.

* Toplantıya ‘katılmayacağız’ demek kolay; haydi **katılmayıversinler**, bakalım.

* Birbirleriyle **selamlaşmayıversinler**, aralarında birşey kalmaz.

* Bu sefer de, çayı **zamlandırmayıversinler**, ne iyi olur.

Tezlik fiilin olumlu çatının olumsuz yapısının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- *alışkanlığı terk*

* Çocuklarını sokakta **oynatmayıverseler**, bu tür kazaların önü alınır.

* İşçiler, mamül mal **üretmeyivermişler**, neredeyse hayat felç oldu.

b- *isteğe cevap*

* Madem oraya gitmeyince kızıyor, toplantıyı **kaçırmayıvermelisin**.

* Peki, madem öyle; bu ay şekerini **zamlandırmayıverelim**.

c- *gücü yettiği halde yapmamak (savsama, önemsememe)*

* Madem fotoğraf **çekinmeyeceksiniz**, niye adamı çağırdınız?

* Ben de toplantıların birisine **katılmayıveririm**, olur biter.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Bu yapıda genel olarak; öznenin, fiilin bildirdiği işi, gücünün yetmesine rağmen yapmaması anlamı vardır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yapı:

- İstek kipinin 3. şahısları.

ver-

No: 8

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F(olumsuz)-

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzu yazdırmayıvermedim

A **ggz**

(Örneği bulunamadı.)

B **ögz**

(Örneği bulunamadı.)

C	şz	(Örneği bulunamadı.)
D	gz	(Örneği bulunamadı.)
E	gel.z	(Örneği bulunamadı.)
F	dş	(Örneği bulunamadı.)
G	i	(Örneği bulunamadı.)
H	ger.	(Örneği bulunamadı.)
I	em.	(Örneği bulunamadı.)

Tezlik fiilinin **mastarı**

ver-

No: 1+mastar

Formülü: F- (y) I F- maK yazıverdim

Yapısı: Olumlu fiilin olumlusu

A **mak**

* Yapacağı iş sadece gelenleri **kontrol edivermek**.

* Karneleri **hazırlayıvermek** bu kadar çok zaman mı alıyor?

* İmtihanda kopya **çekivermek** her babayığidin karı değildir.

* Arkadaşına **yardım edivermekten** doğan sıkıntıları da kısa zamanda biter; sanırım.

* Onun işlerini **takip edivermekten** yoruldu; hem de kendi işlerime bakamıyorum.

B **ma**

* Bu **kontrol ediverme** işi, o kadar zor mu ki; herkes çekiniyor?

* Lambaları **tamir edivermen** işimizi kolaylaştırdı.

* Maç çok kritik olduğundan, takımın maçı **kaybedivermesinden** endişelendik.

* Çekin karşılıksız **çıkivermesi**, bütün hesapları alt-üst etti.

C **iş**

* Oğlunun, onun istemediği bir kıza, **aşık oluverişi** onu epey yıprattı.

* 'İmzalamayacağım' deyip durduğu evrağı, bekletmeden **imzalayıveri-**
şine şaşırdık.

* Çocuğun 'dedeciğim' **deyiverişi** yok mu, beni bitiriyor.

ver-

No:2+mastar

Formülü:F- (y) I F(olumsuz)- maK “F-(y)A u-ma-(mastar)”

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun mastarı yazıvermemek

A mak

* Onlar, evi iyi bir fiyata **kiralayıvermemek** için uğraşıyorlar.

* Toplantıya **gelivermemek** çözüm değil; gelip te, yanlışlıkları haykır-mak çözümdür.

* Zamanında **vazgeçivermemekten** doğan yükümlülüklerini yerine ge-tirmesi gerekir.

* O kadar söylememe rağmen, işe **müracaat edivermemesinin** cezasını böyle çekiyor.

B ma

* Düğüne **gelivermeme** düşüncesi, nereden kaynaklandı, merak ediyorum?

* Çok söylediği halde pantolonunu **ütüleyivermemesi**, beyini kızdırdı.

* Abisinin **yardım edivermemesinden** dolayı, işi zamanında bitiremedi

C iş

* Siparişimi **alivermeyişinize** çok üzüldüm.

* Şu evi hemen **sativermeyişleri**, işimizi zorlaştırdı.

* Gönderdiğim yazıyı gazetede **yayınlayıvermeyişleri** kötü oldu.

ver-

No:3+mastar

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F- maK

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun mastarı yazmayıvermek

A mak

* Bazı şeyleri **duymayıvermek**, duyup ta uğraşmaktan daha kolaydır.

* Yeri geldiğinde konuşmak, yeri geldiğinde de **konuşmayıvermek** akıllılıktır.

* Olayı gördüğü halde **şikayet etmeyivermekten** doğan sıkıntıları var.

* Ona çok ısrar edildiği halde bu fikrinden **vazgeçmeyivermekten** kârı ne olacak?

B ma

* Davete **gelmeyiverme** fikri, kimin fikriyse, iyi bir sonuç vermedi.

* Hırvatların, Boşnaklar yanında **savaşımayıvermesi**; Boşnakları zor durumda bıraktı.

* BM'nin Boşnaklara silah ambargosunu **açmayıvermesi**, Sırpaların işi-ne yaradı.

C iş

* Bakanın temsilcimizle **konuşmayıverişi**, işleri zora soktu.

* Doktorların, para peşin değil diye, hastayı **muayene etmeyiverişi**leri, sağlık politikasının iflasının bir göstergesidir.

* Sizin, kalfayı bir gün **bırakmayıverişi**niz, bana kaç mal oldu, biliyor musunuz?

ver-

No:4+mastar

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F(olumsuz)- maK

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun mastarı yazmayivermemek

A **mak**

(Örneği bulunamadı.)

B **ma**

(Örneği bulunamadı.)

C **ış**

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:5+mastar

Formülü:F(çatı)- (y) I F- maK

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun masdarı yazdırıvermek

A **mak**

* Sadece onun gönlü olsun diye arkadaşlarıyla **dövüşüvermek**, ne kadar aptallık olur?

* Bu kadar gayretin sonunda, artık başkan **seçilivermek** ne iyi olur?

* Onu öldürecek ama hapse **atılıvermekten** korkuyor.

* Kısa zamanda bu terör belasını **bitirivermekten** başka çaremiz yok.

B **ma**

* Güneş tutulduğu için ortalığın **kararıvermesinden** dolayı çocuklar korktular.

* Elektriklerin sık sık **kesilivermesi** oyunu aksatıyor.

* Çocuğu, teğzesinin **korkutuvermesi** sonucu, bebek daha kadınlara gitmek istemiyor.

C **ış**

* Benimle ilgilenişi ve başkanla **görüşüverişi**, beni duygulandırdı.

* Gazetesinde yazılarımı **yayınlatıverişi**, bana karşı iyi bir jest oldu.

* Onun o haliyle sokağa **bırakılıverişi** demek; ölümü demektir.

ver-

No:6+mastar

Formülü:F(çatı)- (y) I F(olumsuz)- maK “F(çatı)-(y)A u-ma-(mastar)”

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun masdarı yazdırıvermemek

A **mak**

* Bizim arsayı **sattırıvermemek** gibi bir düşünceye sahip olacağını sanmıyorum.

* Oradaki adamları **şüphelendirivermemek** için çok dikkat etmek gerekir.

* Listeye vaktinde **yazılıvermemekten** doğan bir pürüz vardı; o da giderildi.

* Arabanın kaskosunu **kontrol ettirivermemekle** senin kazancın ne oluyor?

B ma

* Görevinden alınan müdürün **ayrılıvermemesi** sonucu, yeni müdür işe başlayamadı.

* Ahmet Ağa'nın, Veli Amca ile **bayramlaşivermemesi**, aralarını açtı.

* Memleketimize gelen turistlerin sağlıklarının **kontrol edilivermemesi**, bazı hastalıkların artmasına sebep oldu.

C iş

* Sekreterin evrağımızı **imzalatıvermeyişi** sonucu, böyle sıkıntılarla karşılaşyoruz.

* Bizim için müdürle **görüğüvermeyişi**, işimizi aksattı.

* Onlara verdiğim siparişimin **alınıvermeyişi**, beni üzdü.

ver-

No:7+mastar

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F- maK

Yapısı:Olumsuzçatının olumsuzunun masdarı yazdırmayıvermek

A mak

* Bu seferlik vergisini **yatırmayıvermek** için çok dil döktü ama kanun açıktı.

* O listeye **yazılmayıvermek**, o kadar zor bir iş değil!..

* Müdürle **görüğüvermekten** dolayı, şimdi bu sıkıntıları çekiyoruz.

* Zamanında **hazırlanmayıvermekten** ötürü, onlara yetişemedik.

B ma

* Onun sıraya geçip te, listeye adımı **yazdırmayıvermesi**; benim bir saat gecikmeme sebep oldu.

* Turistlerin **kontrol edilmeyivermeleri** sonucu, bazı bulaşıcı hastalıklar önlenemedi.

C iş

* Sekreterin evrağımızı **imzalatmayıverişi** sonucu, böyle sıkıntılarla karşılaşyoruz.

* Hastanın zamanında **muayene edilmeyiverişi**, iyileşmesini geciktirdi.

* Vaktiniz geldiği halde, çeşitli bahanelerle **bırakılmayıverişiniz**, sizin hakkınızdaki düşüncelerinin ne olduğu konusunda bir fikir verebilir.

ver-

No:8+mastar

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F(olumsuz)- maK

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun masdarı yazdırmayıvermemek

A mak

(Örneği bulunamadı.)

B ma

(Örneği bulunamadı.)

C iş

(Örneği bulunamadı.)

Tezlik fiilinin masdarının SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- *Tezlik, çabukluk*

* Şu evi hemen **satıvermeyişleri**, işimizi zorlaştırdı.

* Kısa zamanda bu terör belasını **bitirivermekten** başka çaremiz yok.

b- *isteğe cevap*

* Lambaları **tamir edivermen** işimizi kolaylaştırdı.

* Sadece onun gönlü olsun diye arkadaşlarıyla **dövüşüvermek**, ne kadar aptallık olur?

c- *kolaylık*

* Çocuğun 'dedeciğim' **deyiverişi** yok mu, beni bitiriyor.

* Yapacağı iş sadece gelenleri **kontrol edivermek**.

d- *savsama, önemsememe*

* Bakanın temsilcimizle **konuşmayiverişi**, işleri zora soktu.

* Bazı şeyleri **duymayıvermek**, duyup ta uğraşmaktan daha kolaydır.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

a- Genel olarak, bütün fonksiyonları, bütün yapılarda görmek mümkün.

b- "mA" eki, iyelik ekleriyle, özellikle de 3. teklik şahıs iyelik ekiyle beraber daha rahat kullanılmaktadır.

* Elektriklerin sık sık **kesilivermesi** oyunu aksatıyor.

c- "maK" eki; hal eklerinden "bulunma" ekini alarak, sürekli şimdiki zaman anlamı kazanmaktadır. Fakat biz, bu durumda anlam ve görev değişikliği kazanan bu örnekleri tezimizden çıkardık.

* Öğrencilerin çoğu, bu kafelere sık sık **gelivermektedirler**.

d- Çatı eklerinden ettirgen ve geçişli ekleriyle daha rahat kullanıldığını gördük.

* Gazetesinde yazılarımı **yayınlatıveriş**i, bana karşı iyi bir jest oldu.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen:

• Genelde, her üç ek de, yanlarına başka bir ek getirildiğinde daha rahat kullanılabilirler. Fakat "-İş" eki ile yapılan örneklerin hemen hepsinde, ek ile kullanıldıklarını gördük. Buna rağmen "İş" ekinde, bazı örneklerde zorlama olduğu açıkça seziliyor. Zaten bu ek, normalde de az kullanılan bir masdar ekidir.

Tezlik fiilinin partisibi

ver-

No:1+partisip

Formülü:F- (y) I F- AcAk

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi yazıverecek

A -en

* Bizim malımızdan bizim namımıza ahiret hazırlığı **yapıveren** kardeşlerimizi, Allah Teala iyilikle mükafatlandırısın.

* Şehre girerken ilk göze **çarpıveren** şey, ilan panolarıydı.

* Gece karanlığında karşısına **çıkıveren** bu hayaller onu korkutuyordu.

B -dik

* Geçen yıl **dikiverdiğin** fidana bak, koca ağaç oldu.

* Hoca bazı derslerde yoklama **alıverdiği** için öğrenciler derse devam etmek mecburiyetinde kalıyorlar.

* Müdürün, müfettişler için daha değişik bir rapor **hazırlayıverdiği** anlaşıldı.

C -ecek

* Ocağın tüpü **bitiverecek** gibi duruyor.

* Bazen devlet, bazı kişilere gelirlerini ikiye **katlayıverecek** imkanlar sunar.

* Evde ekmek yoktu, çocuklar saat onikiden evvel **acıkıverecekler** diye korktum.

D -miş

* O okulun müdürüne bile şiir **okuyuvermiş** bir öğrencidir.

* Burası **oturuvermiş** bir okul görüntüsü vermiyordu.

* Elimdeki, bir gecede **açıvermiş** bir çiçektir.

E -ir

* Bu dilekçeyi güzelce **yazıverir** bir arzuhalci lazım.

* Ben seyahate gittiğimde, dükkana kendi malı gibi **bakıverir** bir kal-faya ihtiyaç var.

* Çok gayretli ve rakiplerini her şartta **yeniverir** bir takıma ihtiyacımız var.

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:2+partisip

Formülü:F- (y) I F(olumsuz)- AcAk "F-(y)A u-ma-(partisip)"

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi yazıvermeyecek

A -en

* Sana kitabı **alıvermeyen** arkadaşın adı neydi?

* Bize bu konudaki bilgileri **söyleyivermeyen**, bu adam mıydı?

* Günlerce beklediğimiz halde, **açıvermeyen** çiçek; bu çiçektir.

B -dik

* Bak, düzenli **kontrol edivermediğin** için, bu mamüller defolu çıkmış.

* Ona istedikleri kızını **alıvermedikleri** için, bu durumlara düşmüş.

C -ecek

* Hocanın bu tezi **kabul edivermeyecek** gibi bir durumu yok.

* Bu kitabı ucuza **yayınlayivermeyecek** olması, onun hakkındaki fikrimi etkiler.

D -miş

* Bu konudaki görüşlerimizi **yazıvermemiş** olması, onu küçük düşürür.

* Bizim işi, başkana **söyleyivermemiş** olmanız, bizi oldukça üzdü.

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

* Bu düşüncelerimizi **yayınlayıvermez** olması, onun durumunu kötüleştirir.

* O, yerinde **duruvermez** bir fitrata sahip!..

ver-

No:3+partisip

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F- AcAk

Yapısı:Olumsuz fiilin olumlusunun partisibi yazmayıverecek

A -en

* Verdiğimiz dilekçeyi **kabul etmeyiveren** müdür, işlerimizi aksattı.

* Raporları gerekli şekilde **incelemeyiveren** müfettişler; olayın boyut değiştirmesine sebep oldular.

B -dik

(Örneği bulunamadı.)

C -ecek

* Onlar, davete **gelmeyiverecek** kişiler değil!..

* O, istediğimiz yazıyı yazarak, yazı **yazmayıverecek** bir öğrenci olmadığını isbat etti.

D -miş

(Örneği bulunamadı.)

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:4+partisip

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F(olumsuz)- AcAk

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun partisibi yazmayıvermeyecek

A -en

(Örneği bulunamadı.)

B -dik

(Örneği bulunamadı.)

C -ecek

(Örneği bulunamadı.)

D -miş

(Örneği bulunamadı.)

- E** -er (Örneği bulunamadı.)
F -mez (Örneği bulunamadı.)

ver-

No:5+partisip

Formülü:F(çatı)- (y) I F- AcAk

Yapısı:Olumlu çatının olumlusunun partisibi yazdırıverecek

A -en

- * Kasım ayında **bastırıveren** kış, bir çok kişiyi hazırlıksız yakaladı.
- * Ortalığı **yatıştırıveren** o konuşma olmasaydı, daha kötü sonuçlar doğardı.
- * Bir anda **elektriklenıveren** havayı iki sarı kartla yatıştırdı.
- * Televizyonlardan en çok **etkilenıverenlerimiz**, çocuklardır.
- * Bu savaştan en çok **etkilenıverenlerimiz**, kadın ve çocuklarımızıdır.

B -dik

- * Yırtıcı, aç iki kurdun, **salıverildikleri** bir koyun sürüsüne verdikleri zarar; şeref, mal ve mevki sevgisinin, müslüman kişinin dinine verdiği zarardan daha fazla değildir.
- * Onun müdürle **görüşüverdiği** konu, bu tayin konusuydu demekki!..
- * Ali'nin kısa zamanda **hazırlanıverdiği** için teşekkür aldığı şimdi ortaya çıktı.

C -ecek

- * Bankaya **yatırılıverecek** biraz parası vardı.
- * O bizim için kısa zamanda **unutuluverecek** birisi değil.
- * Burası ne biçim mahalle; **içiliverecek** bir suyu bile yok.
- * Konuyu tam **anlatıvereceğimiz** sırada yeni bir soru geliyor.
- * Konuyu tam **anlatıvereceğim** sırada yeni bir soru geliyor.
- * Konuyu tam **anlatıvereceği** sırada yeni bir soru geliyordu.
- * O lokantada rahatlıkla **yeniliverecek** bir yemek varsa o da pilavdır.
- * Gölgesinde **oturuluverecek** bir ağacı bile yokmuş.

D -miş

- * O yazının, alelacele **yazılıvermiş** bir yazı havası vardı.
- * Öyle kendi isteğiyle **seçilivermiş** bir insan görüntüsü vermiyordu.
- * Kısa zamanda **kalkınıvermiş** bir ekonomi; bu henüz uzak görünüyor.

E -ir

- * Bu kitabı **görülüverir** bir yere koy.
- * Mektubu, kısa zamanda **okunuverir** bir şekilde yaz.
- * Kolay **açılıverir** kapaklı bir gazoz alsan iyi olur.

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

G -Ası

- * Onun o **eziliveresi** başı bir ezilse!..
- * Denize düşüp de **boğuluveresi** o herif, yine senden ne istiyor?
- * Terör örgütünün **yok ediliveresi** elemanları, bugün de bir erimizi şehit ettiler.

ver-

No:6+partisip

Formülü:F(çatı)- (y) I F(olumsuz)- AcAk “F(çatı)-(y)A u-ma-(partisip)”

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun partisibi yazdırıvermeyecek

A -en

- * Yaptığı eylemleri bir türlü **anlatıvermeyen** terörist, sonunda konuştu.
- * Halktan gelen isteği, hiçe sayıp, **birleşivermeyen** bu iki partiye, halk seçimde cezasını verir.
- * Sabahları kolay kolay **uyanıvermeyen** arkadaşım, nedense şimdi erkenden kalkıyor.

B -dik

- * Şimdi tayin işi olmayınca, onun bizim iş için müdürle **görüşüvermediği** anlaşıldı.
- * Ekonomimizin, böyle geçici tedbirlerle **kalkınıvermediğini** herkes biliyor.
- * En dürüst vatandaş bile; **kontrol edilivermediği** zaman vergisini düzenli ödemez.

C -ecek

- * Tezin **kabul edilivermeyeceği** gibi bir durum, söz konusu değil.
- * Artık, bu olaydan sonra onun müdürle **görüşüvermeyeceği** kesinlik kazandı.

D -miş

- * Araştırma Görevlilerinin, öğrencilere **kopya çektirivermemiş** olması, daha güzel !..
- * Durumunu babana dürüstçe **aktarıvermemiş** olman, bir kusurdur.

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

- * Bu takım, kolay kolay **yenilivermez** bir takımdır.
- * Hakimlerin bu caniyi **cezalandırıvermez** olması ihtimali; kamuoyunu infiale getirir.

ver-

No:7+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F- AcAk

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun partisibi yazdırmayıverecek

A -en

- * Müdür tarafından **kabul edilmeyiveren** dilekçe; bu konudaki fikirlerimi anlatıyordu.
- * Gazeteciler tarafından **yayınlanmayıveren** makalelerden ötürü, çok üzuldüm.

B -dik

- * **İtiraz edilmeyiverdik** bir fikir yazısı olması, bu yazının önemli bir özelliğidir.
- * O, hiç **seçilmeyiverdik** bir adam değil ki!..

C -ecek

- * O takım; **yenilmeyiverecek** bir takım değil ama bizimkilerde iş yok.

* Bu iki parti, **birleşmeyiverecek** partiler değil; yalnız o düşünceye sahip adamlar yok.

D -miş

* Bu alet, üstüste konmuş ve biraz **ayrılmayıvermiş** iki üçgenden oluşan bir alettir.

* Müdürle **tokalaşmayıvermiş** öğrenciler, sanırım, şu öğrenciler!..

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

* Bu mallar, **paylaşılmayıvermez** mallar olarak geçiyor.

ver-

No:8+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F(olumsuz)- AcAk

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun partisibi yazdırmayıvermeyecek

A -en

(Örneği bulunamadı.)

B -dik

(Örneği bulunamadı.)

C -ecek

(Örneği bulunamadı.)

D -miş

(Örneği bulunamadı.)

E -ir

(Örneği bulunamadı.)

F -mez

(Örneği bulunamadı.)

Tezlik fülünün partisibinin SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- tezlik

* Şehre girerken ilk göze **çarpıveren** şey, ilan panolarıydı.

* Elimdeki, bir gecede **açıvermiş** bir çiçektir.

b- isteğe cevap

* O okulun müdürüne bile şiir **okuyuvermiş** bir öğrencidir.

* Sana kitabı **alıvermeyen** arkadaşın adı neydi?

c- kolaylık

* Televizyonlardan en çok **etkileniverenlerimiz**, çocuklardır.

* O bizim için kısa zamanda **unutuluvorecek** birisi değil.

d- savsama, önemsememe

* Bizim işi, başkana **söyleyivermemiş** olmanız, bizi oldukça üzdü.

* Onlar, davete **gelmeyiverecek** kişiler değil!..

e- İlenme

* Onun o **eziliveresi** başı bir ezilse!..

II-Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

- a- Bütün fonksiyonlar, bütün yapılarda görülebilmektedir.
b- En çok örnek, “-an, -dık, -acak” partisiplerinde görülmektedir.
* Konuyu tam **anlatıvereceğim** sırada yeni bir soru geliyor.
c- Ettirgen ve geçişli çatı ekleri de kolay örneklendirilen eklerdendir.
* Bu kitabı **görülüverir** bir yere koy.
d- Edilgen ekiyle kullanılan -ası partisibine birkaç örnekte rastladık. Bunlar cümleye ilenme anlamı katmaktadır.
* Onun o **eziliveresi** başı bir ezilse!..

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı:

• “-ası, -malı” gibi bazı partisiplere örnek bulunamadı. Bu sebepten onlar tezden çıkarıldı.

• Ayrıca normal olarak, “-maz” partisipi, olumlu yapılarda; “-ar” partisibi de olumsuz yapılarda örneklendirilemedi.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yok.

Tezlik fiilinin gerundiumu

ver-

No:1+ gerundium

Formülü:F-(y) I F- Ip

Yapısı:Olumlu fiilin olumlusunun gerundiumu yazıverip

A -ip

* Annene giderken dayına da **uğrayıverip** geç.

* Bu kurstan İngilizce'nin bütün inceliklerini **öğreniverip** gelmelisin.

* Kendisi hakkındaki iddiaları **yalanlayıverip**, aklanmak için girişimlerde bulunmalı.

B -erek

* **Koşuvererek** yetişeceğini mi zannediyorsun?

* Bu fıkrayı duyunca kahkaha gibi bir gülüş **salıvererek** karşılık verdi.

* Bu problemleri **çözüvererek** bana yardımcı olabilirsin.

C -ince

* Katil, polisi **görüverince** kaçacak yer aradı.

* Torun telefonda "Dedeciğim nasılsın?" **deyiverince** içim gidiyor.

* Buraya çok kar yağar ama karlar, rüzgar **esiverince** çabucak erirler.

* Onu karşımızda **görüverince** gözlerimize inanamadık.

D -ken

* Tam onu **görüverecekken**, ortadan kayboluverdi.

* Onu **karşılayıvermişken**, bizim işi de soruver.

* Evi **satıvermişken**, bari biraz kârlı şekilde satıver.

E -meden

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:2+gerundium

Formülü:F- (y) I F(olumsuz)- Ip “F-(y)A u-ma-(gerundium)”

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun gerundiumu yazıvermeyip

A -*ip*

* ‘Ben almam’ diye tutturmasın, **alıvermeyip** ne yapacak?

* Neden; soruları **cevaplayıvermeyip** gitmeyi düşünüyor?

* Madem, yazıcı almışsın; mektubu, **yazıvermeyip** bıraksan, ne kârın olacak?

B -*erek*

* Şu bebeğe **bakıvermeyerek**, eline ne geçecek? Zaten boşsun, ben gelene kadar bak.

* Madem bu ev kiralık; sen burayı **kiralayıvermeyerek** bir kazanç elde edemezsin.

* Bu mektupları **gönderivermeyerek**, onların eline ne geçti?

C -*ince*

* Çocuk gelen misafirlerin ellerini **öpüvermeyince** babası ona kızıyor.

* Dilekçeyi **gönderivermeyince**, müracaat işi de yattı.

* Arkadaş, parayı **ödeyivermeyince**, böyle açıkta kaldık.

D -*ken*

* Kamuoyunun dikkati bu konudan **dönüvermemişken**, biz de fikirlerimizi anlatalım.

* Onlar, olayı bize henüz **soruvermemişken**, ön hazırlık yapıp, olayı bütün yönleriyle anlatmanın yolunu arayalım.

*Arsayı daha **satıvermemişken**, ucuza gitmemesine dikkat etmek gerek

E -*meden*

* Çok yorgun olmasına rağmen, birazcık **yatıvermeden** çekip gitti.

* Parayı **ödeyivermeden** çekip gidecekti ki, o sırada garsonlar farkettiler.

* Yeni bir zam **gelivermeden** şeker ihtiyacınızı alın.

ver-

No:3+gerundium

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F- Ip

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun gerundiumu yazmayıverip

A -*ip*

* İsteddiğimiz kadar mal **almayıverip** bizi sıkıntıya düşürdüğünün farkında mısın?

* Programda olduğu halde, o müzeyi **ziyaret etmeyiverip**, tepkisini dile getirdi.

* Bu konudaki sözlerini **unutmayıverip**, bizi yalancı çıkardı. Biz ‘unutur’ diyorduk.

B -*erek*

* Söz verdiği halde, sizin yazıyı **yazmayıvererek** sizi zor durumda bıraktı.

* Onların raporlarını **incelemeyivererek**, işlerini bir ay geri attırdın.

* Kapıyı **kilitlemeyivererek**, hırsızlara kolaylık sağladınız.

C -ince

* Dekan Bey **gelmeyiverince** toplantı yarına kaldı.

* Pencereyi **açmayiverince**, içeriye girecek olan temiz havayı engelledi

* Makina **çalışmayiverince**, bütün işlerimiz bir müddet aksadı.

D -ken

* Raporları **imzalamayıveriyorken** iyiydi ya; şimdi de sıkıntısını çeksin

* Makina **durmayıvermişken**, şu kazağı da yıkasan iyi olur.

* İstekleri **duymayıveriyorken**, sonucun buraya geleceğini tahmin etmeliydin.

E -meden

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:4+gerundium

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F(olumsuz)- Ip

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun gerundiumu yazmayıvermeyip

A -ip

(Örneği bulunamadı.)

B -erek

(Örneği bulunamadı.)

C -ince

(Örneği bulunamadı.)

D -ken

(Örneği bulunamadı.)

E -meden

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:5+gerundium

Formülü:F(çatı)- (y) I F- Ip

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun gerundiumu yazdırıverip

A -ip

* Bu sorular hemen buracıkta **cevaplandırılıverip** bitecek sorular değil

* Her defasında ikaz ediyorum ama bir türlü **akıllanıverip** yola gelmiyorsun.

* Ortaya atılan iddialar **yalanlanıverip**, aklanmaolmadı.

B -erek

* Hastanın ilaçları düzenli olarak **içirilivererek**, iyileşmesi sağlanır.

* İlk yakalanan terörist **konuşturuluvererek**, örgüt kısa zamanda çö-kertilebilir.

* Taraflar birbirleriyle karşılıklı olarak **görüşüverek**, bu savaşı bitirebi-lirler.

C -ince

* Bazı yayınlar, RTÜK tarafından **yasaklanıverince**, itirazlar yükseldi.

* Çok zor denilen problem, hiç beklemediği bir şekilde **çözülüverince**, çok şaşırıldı.

* Gürültüyü duyup **uyanıverince**, çok korktu ve oradan uzaklaştı.

D -ken

- * **Başlayıvermişken** bu parçayı da bitir.
- * Merdivenler **temizlenivermişken**, siz de kapı önünü yıkayıverin.
- * Hepimiz **hazırlanıvermişken**, beraber bir fotoğraf çekinelim.

E -meden

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:6+gerundium

Formülü:F(çatı)- (y) I F(olumsuz)- Ip “**F(çatı)-(y)A u-ma-(gerundium)**”

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun gerundiumu yazdırıvermeyip

A -ip

- * Suçu **kabullenivermeyip**, mahkemenin uzamasına sebep oldu.
- * Başkanla **görüşüvermeyip**, bizim işi yarıda bıraktı.
- * Çabucak **hazırlanıvermeyip**, bizi de geciktirdin.

B -erek

- * Evini bize **kiralatıvermeyerek**, bize karşı hislerini açıklamış oldu.
- * Suçsuzluğu **ispatlanıvermeyerek**, hapse gidip bizi bir kez daha üzdü.
- * Problemler **çözülüvermeyerek**, hepimizi epey zaman uğraştırdı.

C -ince

- * Sekreter, dilekçemizi **imzalatıvermeyince**, işe girmemiz zorlaştı.
- * Taraflar **anlaşıvermeyince**, barış ihtimali de suya düştü.
- * Çabucak **hazırlanıvermeyince**, bize yetişemedi.

D -ken

- * Onunla **karşılaşıvermemişken**, bu konuyu da unutuver.
- * Arsa **satılıvermemişken**, elimizde kalmasına çalışalım.
- * Çocuk **uyanıvermemişken**, bir an önce gidip gelelim.

E -meden

- * Bebeği **yatırıvermeden** nereye gidiyorsun?
- * Onunla **haberleşivermeden**, bu durumu çözeceğini sanmıyorum.
- * Çorbayı **pişirivermeden**, yemeği hazırlayabileceğini düşünüyorsa yanılıyor.

ver-

No:7+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F- Ip

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun gerundiumu yazdırmayıverip

A -ip

- * Zamanında **hazırlanmayıverip**, bizim işimizi aksattı.
- * Ertuğrul **transfer edilmeyiverip**, spor kamuoyu şaşırtıldı.
- * Müdürle **görüşmeyiverip**, bizim güvenimizi sarstı.

B -erek

- * Gelin ve damat, en güzel elbiselerini **giyinmeyivererek**, davetlileri şaşırttılar.
- * Taraflar birbirleriyle **anlaşmayıvererek**, barış ihtimalini ortadan kaldırdılar.

C -ince

* Ahmet **uyanmayiverince**, bizim erken gitme işi de yatmış oldu.

* Bakanlıkla **yazışmayiverince**, bilgisayarla tayin işlemini kabul etmiş olduk.

* Misafirler için yemek **pişirmeyiverince**, lokantadan yemek getirmek zorunda kaldık.

D -ken

* Hastalar **muayene edilmeyiveriyorken**, bir kamera getirip görüntülerini alalım.

* Bu iki parti **birleşmeyivermişken**, baskın seçime gidip, onları zayıflatmamız lazım.

* Bilgisayarı **çalıştırmayivermişken**, bu aradaki zaman içinde kitap okumalıyız.

E -meden

(Örneği bulunamadı.)

ver-

No:8+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F(olumsuz)- Ip.

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun gerundiumu yazdırmayıvermeyip

A -ip

(Örneği bulunamadı.)

B -erek

(Örneği bulunamadı.)

C -ince

(Örneği bulunamadı.)

D -ken

(Örneği bulunamadı.)

E -meden

(Örneği bulunamadı.)

Tezlik fiilinin gerundiumunun SONUCU

I- Fonksiyonları:

a- tezlik

* **Koşuvererek** yetişeceğini mi zannediyorsun?

* Onu karşımızda **görüverince** gözlerimize inanamadık.

b- isteğe cevap

* Evi **satıvermişken**, bari biraz kârlı şekilde satıver.

* Neden; soruları **cevaplayıvermeyip** gitmeyi düşünüyor?

c- kolaylık

* Bu sorular hemen buracıkta **cevaplandırılıverip** bitecek sorular değil

* Taraflar **anlaşıvermeyince**, barış ihtimali de suya düştü.

d- savsama, önemsememe

* Arkadaş, parayı **ödeyivermeyince**, böyle açıkta kaldık.

* Onların raporlarını **incelemeyivererek**, işlerini bir ay geri attırdın.

II- Yapı- Fonksiyon Uygunluğu

- a- Bütün fonksiyonlar, bütün yapılarda görülebilmektedir.
- b- En çok örnek, “-ıp, -arak” gerundiumlarında görülmektedir.
 - * Ortaya atılan iddialar **yalanlanıverip**, aklanmaolmadı.
- c- Ettirgen ve geçişli çatı ekleri de kolay örneklendirilen eklerdendir.
 - * Hastanın ilaçları düzenli olarak **içirilivererek**, iyileşmesi sağlanır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı:

- “-ıcak, -alı” gibi bazı gerundiumlara örnek bulunamadı. Bu sebepten onlar tezden çıkarıldı.
- Zaten birleşik fiillerin yapısında normal olarak bulunan “-A” gerundiumuna ayrıca örnek vermek ihtiyacını duymadık.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yok.

Katmerli kullanım

Ver-

No: 9 (Katmerli kullanım) “F-u-(ma)-(y)A F-”

- A **şz**
 - * İnsan bazen en basit şeyi bile **düşünemeyiveriyor**.
 - * İnsan bazen bildiği şeyi bile **söyleyemeyiveriyor**.
 - * Zaman oluyor, teknik direktör, en iyi oyuncuyu **oynatamayiveriyor**.
- B **gz**
 - * Olur ya; onunla **habersellemeyiverirsin**, insanlık hali bu!...
 - * Bu konuyu müdürle **görüşemeyiverirlerse**, ne yapacağız?
- C **(-ecek) partisibi**
 - * Bana, sanki o **gidemeyiverecek** gibi geliyor.
 - * Yeni gelen arkadaş, yurda **ısınamayiverecek** diye korkuyorum.

Katmerli kullanımın SONUCU

I- Fonksiyonları:

- a- Muktedir olmama ihtimali: Bu yapıda; öznenin, eylemin bildirdiği işi yapmaya muktedir olmadığı ihtimali vardır.
 - * Bu konuyu müdürle **görüşemeyiverirlerse**, ne yapacağız?

II- Fonksiyon- yapı uygunluğu:

- a- Bu yapı, sadece şimdiki zaman, geniş zaman ve bazı partisiplerde kullanılmaktadır. Öznenin, fiilin bildirdiği işi yapmaya gücü yetmeme ihtimali anlatır.

III- Kullanılmayan veya zorlanmayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

- Şimdiki zaman, geniş zaman ve bazı partisipler dışında bütün kipler, bu yapıda kullanılmamaktadır.

B- Zorlanmayla örneklendirilebilen yok.

Tezlik fiilinin genel sonucu

Tezlik fiilinde aşağıdaki fonksiyonlar tesbit edilmiştir:

a- tezlik (çabukluk)

* Bakıyorum, onu çabucak **unutuvermişsiniz.**

* Nohut, bulgur gibi çabucak **pişivermez.**

b- isteğe cevap

* Sizin isteğiniz doğrultusunda bir yazı **yazıverdiler.**

* Teyp bozulmuştu, tamirciye verdim; bir ay oldu daha **yapıvermedi.**

c- anılık (beklenmezlik)

* Bir de bakarsın paran **bitivermiş.**

* Bu dişimi bir **çektiriversem.**

d- kolaylık

* Siz onlara söyleyin, aradığınız şeyi kısa zamanda **buluverirler.**

* Bu kadarcık şeyi bile **öğrenivermiyorsun.**

* Evimizi, baştan başa en kaliteli halıyla **döşetiveririz,** oh ne güzel!..

e- istek (görevlendirme)

* Annen selam söyledi, o gelinceye kadar çocuğa **bakıvereceksin.**

* Öncelikle bu kağıdı **imzalatıveriyorsun,** sonra da öbürlerini...

f- rica

* Okula gelirken onun evde olup olmadığına **bakıverir misin?**

* Bu kağıtları müdüre **imzalatıverir misin?**

g- keyfilik

* İstedğim on kitaptan birini olsun **verivermediniz.**

* Ben de onun çocuğunu imtihana **çalıştırıvermeyeceğim.**

h- alışkanlığı terk

* Bu hafta onu ziyarete **gitmeyiver** de ders çalışalım.

* Onlara yemek **hazırlamayıverecekler,** isteklerini kolayca yaptırırlar.

i- cesaretlendirme

* Herkes onunla haberleşirken, sen neden **haberleşivermeyesin?**

k- gücü yettiği halde yapmamak (savsama, önemsememe)

* Madem fotoğraf **çekinmeyeceksiniz,** niye adamı çağırdınız?

* Ben de toplantıların birisine **katılmayıveririm,** olur biter.

Sürerlik Fiilleri

koy-, dur-, kal-, gel-

No:1

Formülü:F- (y) A F-

Yapısı: Olumlu fiilin olumlusu yazakoydum

A **ggz**

a **koy-**

1. tş

- * Onlar ödev yaparken ben yemek **yiye**koydum.
- * Sizin geleceğinizi duyunca burada **bekleye**koydum.
- * Siz, vaktinde gelmeyince, ben de başka derse **çalışa**koydum.

2. tş

- * Sen de bizi orada **bekleye**koydun herhalde.
- * Sınıf kaçıyor gibi; aceleyle sınıfa **gire**koydun.
- * Ödevi hocaya vaktinden önce **vere**koydun, öyle mi?

3. tş

- * Biz yemek yerken o ödevlerini **yapa**koydu.
- * Çamaşır makinası çamaşırları, biz kahvaltı yaparken, **yıkaya**koydu.
- * Bilgisayar, ben çay içerken, dosyayı **kaydede**koydu.

1. çş

- * Öbür kaseti buluncaya kadar, bu kaseti **dinleye**koyduk.
- * Onlar yemek hazırlarken, biz ders **çalışa**koyduk.
- * Aradığımız sözcüğü, o sözlük gelmeyince, öbür sözlüğe **bakaka**koyduk

2. çş

- * Biz, denizin dalgalarında yüzerken, siz de kenarda **otura**koydunuz.
- * Onlar kenarda dururken, siz denizde **yüze**koydunuz.
- * Onlar çay hazırlarken, siz misafirlerle **sohbet e**koydunuz.

3.çş

- * Siz denizde yüzerken, onlar kenarda elbiselerinizi **bekleye**koydular.
- * Ben ders çalışırken, onlar yemek **hazırlaya**koydular.
- * Ben kitap okurken, onlar da dondurma **alaka**koydular.

b **dur-**

1. tş

- * Onlar alış veriş yaparken, ben mallara **bakadu**rdu.
- * Ben düşmanı **gözetle**yedurdum, onlar ilerlediler.
- * Onlar çay içerken, ben hesapları **incele**yedurdum.
- * Ben yemek **hazırlaya**durdum, siz ders çalıştınız.

2. tş

- * Sen ders **çalışa**durdun, ben yemek yaptım.
- * Sen etrafa **bakadu**rdu, arkadaşların evi soydular.
- * Arkadaşının kaçması için, sen bizi **oyalaya**durdun.

3. tş

- * Asıl ilacı gelinceye kadar, bu şurubu **kullanadu**rdu.
- * O, rakibi **gözetle**yedurdu, ben maça hazırlandım.

- * O, çorbayı **hazırlayadurdu**, ben soğan doğradım.
1. çş
* Siz çocukları gezdirirken, biz yemek **hazırlayadurduk**.
* Onlar çini satın alana kadar, biz onları **bekleyedurduk**.
* Onlar marketlere sorarken, biz bakkallara **arayadurduk**.
2. çş
* Siz çocuklarla **gezedurdunuz**, biz yemek yaptık.
* Biz yola devam ettik; siz onlarla **sohbet ededurdunuz**.
* Siz getirdiğimiz malları **dizedurdunuz**, biz o sırada yemek yedik.
3. çş
* Kaloriferli bir ev bulamayınca, bir seneliğine sobalı bir ev **kiralayadurdular**.
* Onlar ceketlerinizi **tutadurdular**, siz dolaştınız.
* Çocuklar arabayı **bekleyedurdular**, biz yiyecek birşeyler aldık.

c kal-

1. tş
* Kötü haberi duyunca **yığılıp kaldım**.
* Olayın şokuyla yerime **oturakaldım**.
* O kadar anî karar verdi ki; o giderken arkalarından **bakakaldım**.
2. tş
* Sen, gelen bu haber karşısında ortada **kalakaldın**.
* Onun söylediği hakaret karşısında **donakaldın**.
* O kadar yorulmuşsun ki, halının üstünde **uyuyakaldın**.
3. tş
* Çocuk çok yorulduğu için, koltukta **uyuyakaldı**.
* Onun öleceğini hiç düşünmüyordu; tabutunun arkasından **bakakaldı**.
* Saralı çocuk, hastalığı nüksedince oradakilerin şaşkın bakışları arasında **bayılakaldı**.

1. çş
* Biz, her zaman olduğu gibi, gidenlerin arkalarından **bakakaldık**.
* Olaylar karşısında biz de **donakaldık**.
* Yorgunluktan hepimiz **uyuyakaldık**.
2. çş
* İşte böylece anne babasız **kalakaldınız**.
* Olayın şokuyla hepiniz **donakaldınız**.
3. çş
* Olaylar öyle anî gelişti ki; polisler de **donakaldılar**.
* Bu hale onlar da **şaşakaldılar**.

d gel-

1. tş
* Beni bu tür tehditler etkilemez; ben böyle mücadeleyle **yaşayageldim**
* Ben, bugüne kadar birçok art niyetliyle **savaşageldim** ve çoğunu alt ettim.
2. tş
* Bu makama gelinceye kadar, geceyi gündüze katarak **çalışageldim**.
* Bu şehre kadar onun izini **süregeldin** ama henüz yakalayamadın.

* Sen bu zamana kadar hep öyle pahalı evler **kiralayageldin**, o ağır olmaz mı?

* Bu konudaki fikrini her vesileyle **açıklayageldin**, hâlâ öğrenememiş.

3. tş

* Aşkın odu ciğerimi **yakageldi**, yakagider.

Garip başım bu sevdayı **çekegeldi**, çekegider.

Y.Emre

* Bu durum senelerden beri böyle **olageldi**, korkarım böyle devam eder

* Polis, bu tip suçluları bugüne kadar **yakalayageldi**, bugün de yakalar

1. çş

* Biz onlarla bir ömür boyu **savaşageldik**; şimdi barışmak çok zor.

* Bu sayfaya kadar bütün hesapları **kontrol edegeldik**, pek hata yoktu.

* Biz, size bu kültürü **veregeldik**; siz de bunun gereğini yapmalısınız.

2. çş

* Siz hep böyle **yapageldiniz**; fakat beni yıldırılmazsınız.

* Baktık ki, siz **çıkageldiniz**; çok şaşırdık.

* Madem bugüne kadar bu sevdayı **çekegeldiniz**, sizi evlendirelim.

3. çş

* Bir de baktım, ablamlar çatkapı **çıkageldiler**.

* Onlar, her zaman sizi **koruyageldiler**, siz ise onların kıymetini bilmiyorsunuz.

* Onlar, bugüne kadar sadece hayvanî gıdalar **yiyegelediler**.

B ögz

a koy-

1. tş

* Ben okula doğru **gidekoymuşum** zannedyormuş; halbuki ben onu bekledim.

* Bilgisayarın başına **geçekoymuşum**, bu durum onu kızdırmış.

* Ben bu saate kadar onun kitaplarını **tutakoymuşum**, hiç şimdi bırakır mıyım?

2. tş

* Ben seni burada bekliyorum; sen okula **gidekoymuşsun**.

* Dediklerine göre, akşama kadar benim yazıyı **yazakoymuşsun**, sağol!

* Oo!.. Bakıyorum da hemen bilgisayarı **açakoymuşsun**, bu seni sardı.

3. tş

* O aile, uzun süre burada **oturakoymuş**, fakat kimse şüphelenmemiş.

* Dünya geçimini, yeme ve içmeyi gaye edinmek, nice gafillerin kalbini her çeşit hayırdan **alakoyuştur**.

* Müjde o kimseye ki, kendi kusurları, insanların kusurlarını araştırma-
dan kendisini **alıkoymuştur**.

1. çş

* O, hazırlanmadan **çağırakoymuşuz**, bundan dolayı bize kızıyor.

* Bu saate kadar biz nöbet **tutakoymuşuz**, kimsenin haberi olmuyor; şimdi iş bitmeye yakın gelip nöbet istiyorlar.

* Onlar gelene kadar yemeği **yapakoymuşuz**, buna çok sevindiler.

2. çş

* Onlar fotokopi çektirirken, siz eve doğru **gidekoymuşsunuz**.

- * O, abdest alırken çeketini siz **tutakoymuşsunuz**.
- * Onlar, ders çalışırken, siz **uyuyakoymuşsunuz**, değil mi?

3. çş

- * Bu zamana kadar, onlar **savaşakoymuşlarsa** bile; bu, hiç barış olmayacak demek değildir.
- * Biz yazı yazarken, onlar gazete **okuyakoymuşlar**.
- * Siz, sözlüğe bakarken, onlar ansiklopediden **arayakoymuşlar**, o kelimeyi!..

b dur-

1. tş

- * Bana kızdığının sebebi, o beni beklerken, ben top **oynayadurmuşum**.
- * Onun dediğine göre; ben, onlardan ayrılınca okula **gidedurmuşum**, halbuki ben doğruca eve gittim.

2. tş

- * Sen, yazıcı için kaliteli kağıt **arayadurmuşsun**, biz de seni geziyor zannettik.
- * Duyduğuma göre; dün ablanlar fuarı gezerken, sen de çocukları **oyalayadurmuşsun**.

3. tş

- * Bebek **uyuyadurmuşken**, annesi yemek yapsın.
- * Biz burada sohbet ederken; o yemeği **hazırlayadurmuş**.

1. çş

- * Beni aradığının sebebi; onu beklerken, mahallenin çocuklarıyla **oynayadurmuşuz**.
- * Bizi tebrik ettiğinin sebebi; boş oturmayıp, ders **çalışadurmuşuz**.

2. çş

- * Onlar ders çalışırken, siz misafirlerle **ilgilenedurmuşsunuz**, iyi olmuş
- * Onlar hediyelik eşya satın alana kadar, siz de arabayı **bekleyedurmuşsunuz**.

3. çş

- * Biz, muhasebe dersine çalışırken, onlar hocanın önceden sorduğu soruları **buladurmuşlar**.
- * Siz, eldeki malları satmaya uğraşırken, onlar da yeni mal **aladurmuşlar**; işte ortaklık budur!..

c kal-

1. tş

- * Olayın şokuyla, oraya **bakakalmışım**, bunları koymak aklıma gelmedi
- * Kazandığımı duyunca sevinçten, oturduğum yerde **kalakalmışım**.

2. tş

- * Sen, o kazadan sonra; sahipsiz bir şekilde ortada **kalakalmıştın**, seni büyük amcan büyüttü.
- * Olayın şokuyla, oracıkta **bayılakalmışsın**.

3. tş

- * Bunları karşısında görünce **donakalmış**.
- * Küçük kedi salonda bir başına **kalakalmış**.

1. çş

- * Yapılan işlere ancak **şaşakalmışız**; bir şey yapamadık.
- * Kötü haber ulaşınca, hepimiz olduğumuz yerde **kalakalmışız**.

2. çş

- * O sözler ve hakaretler karşısında, **donakalmışsınız**.
- * Yorgunluktan olacak, hemen oracıkta **uyuyakalmışsınız**.

3.çş

- * Kazada anne babaları ölen iki çocuk ortada **kalakalmışlar**.
- * Getirilen bebeklerin hemen hepsi, oracıkta **uyuyakalmışlar**.

d gel-

1. tş

* Ben, ömür boyu o kişilerle **savaşagelmişim**; senin bana yaptığın tek-life bak!..

- * Ben hayatımı bu şekilde **kazanagelmişim**; bu sana garip gelmesin.

2. tş

* Anlaşılan, sen herşeyi hayat okulunda **öğrenegelmişsin**; senin bilgin çoktur.

* Madem bu zamana kadar böyle **devam edegelmişsin**, biraz daha sabret de buradan emekli ol ki, emekli maaşın yüksek olsun.

3. tş

- * Kiracı- ev sahibi ilişkileri senelerden beri böyle **süregelmiştir**.

- * Mecnun Leylasını **bulagelmiştir**.

* Her peygamberin kendi yolunda yürüyen ve sünnetini sünnet edinen bir takım havariler var **olagelmiştir**.

- * Oğlan bir gece ansızın **çıkagelmiş**.

1. çş

* Biz, bu fikirleri ilk defa söylemiyoruz ki!.. Herkes bilir; biz tâ lise yıllarından beri bu fikirleri **savunagelmişiz** ve kimse itiraz edememiş.

2. çş

- * Siz, bu düşünceleri **savunagelmişsiniz**, bu yüzden ceza vermeseler iyi

* Madem siz bu kültürle kendinizi **yoğuragelmişsiniz**, o halde gereğini yapın!..

3.çş

- * Baktık ki; teyzemler **çıkagelmişler**, o kadar sevindik ki!..

* Onlar ömürleri boyu, böyle bir sevda **çekegelmişler** de kimse hissetmemiş.

C şz

a koy-

1. tş

- * Senin kitaplarını ben burada **alıkoyuyorum**, merak etme.

- * Sen ilk sayfaya bakarken; ben de son sayfayı **kontrol edekoyuyorum**

2. tş

- * Sanki çok mühim aksaklık var gibi, müdüre **şikayet edekoyuyorsun**.

- * Madem sen çocuklarla **gezekoyuyorsun**; ben de şuraları düzeltelim.

3. tş

- * Dünyanın az menfaati, ahiretin çok menfaatinden bizi **alıkoyuyor**.

* Çocuk, kalemi ortalıkta görünce **alakoyuyor**.
* O kadar temiz kalpli ki; duyduğu her habere **inanakoyuyor**. Bu da onun aleyhine oluyor.

1. çş

* Sen malları sayarken, biz de dağılanları **istifleyekoyduk**.
* Siz denize girerken, elbiselerinizi, biz hırsızlardan **koruyakoyduk**.

2. çş

* Sen defterleri **inceleyekoyuyorsan**, ben de rapor hazırlayayım.
* Biz gelinceye kadar, siz bu tepenin ardından düşmanı **gözetleyekoyuyorsunuz**; tamam mı?

3.çş

* Köylüler kış tedarikine yazdan hatta ilkbahardan **başlayakoyuyorlar**.
* O müfrezedeki askerlerimiz, düşman askerini **oyalayakoyuyorlar**, biz buradan arkaya sarkacağız.

b dur-

1. tş

* Ben burada, sabahtan beri neye **çalışıp duruyorum** sanıyorsunuz?
* Ben misafirlerle fuarı **gezeduruyorum**, haberiniz olsun.
* Evin eşyasını her zaman **temizleyip duruyorum** ama yine kirleniyor.

2. tş

* Niçin elinde **uğraşıp duruyorsun**, makinaya atıversene.
* Niye **yatıp duruyorsun**; kalk, saat 11.00 oldu.
* Madem onları sen **bekleyeduruyorsun**, biz gidip işimize bakalım.
* Neden şarkı **söyleyip duruyorsun**.

3. tş

* Çocuk oyuncaklarıyla **oynayaduruyorken**, biz de temizlik yapalım.
* Kapıcı, merdivenleri **temizleyeduruyorken**, siz de bahçeyi yıkayın.

1. çş

* Biz onları **bekleyeduruyoruz**, siz merak etmeyin.
* Şimdilik sadece yol **isteyeduruyoruz**, su ve kanalizasyonu sonra isteyeceğiz.

2. çş

* Siz düşman askerini **oyalayaduruyorsunuz**, biz çevirme yapacağız.
* Şimdilik bu elbiseleri **giyeduruyorsunuz**, bayramda yenileri alınacak.

3.çş

* Şimdi ne yapacaklarını **düşünüp duruyorlardı**.
* Onlar başkanı **arayaduruyorlar**, sen de elektrik arızaya haber ver.
* Çocuklar ne güzel **oynayaduruyorlar**, çağırma da biraz oyalansınlar.
* Onlar, senden **şüphelenip duruyorlar**.

c kal-

1. tş

* Neden hep ben arkadan **bakakalıyorum**? Bu sefer ben gideceğim.
* Sizin bu basit kavgalarınızı gördükçe size **şaşakalıyorum**.

2. tş

* Hiç duymadığın küfürler; valla, bir duyuyorsun **donakalıyorsun**.

* Bu bir sahne!.. Onların yaptıklarını görüyorsun ve oracıkta **kalakalıyorsun.**

3. tş

* O kadar güldürüyorlar ki; insan sonunda **baylakalıyor.**

* Öyle oyuncaklar yapmışlar ki; insan, görünce **bakakalıyor.**

1. çş

* Her gün bu saatlerde **uyuyakalıyoruz.**

* İşte; her yıl, onun gittiği sıralar, böyle **kalakalıyoruz.**

2. çş

* Teknolojinin gelişmesi karşısında **donakalıyorsunuz.**

* Araba, o kadar hızlı gidiyor ki; arkasından **bakakalıyorsunuz.**

3. çş

* İyileri satılınca, elimizde sadece kötüler **kalakalıyorlar.**

* Çocuklar, iyice yorulduğu için **uyuyakalıyorlar.**

d gel-

1. tş

* Ben, bu tür problemleri, her zaman **çözegeliyorum**, siz bunu anlamıyorsunuz.

* Bu fikirleri, ilk yazıya başladığımdan beri **yazageliyorum**, ama kimse takdiretmiyor.

2. tş

* Sen, işin başından bugüne kadar 'barışı temin etmek lâzım!' **diyegeliyorsun** ama kimse anlamıyor.

* Habersiz **çıkageliyorsun**, onlar da sana kızıyorlar.

3. tş

* Savaş iki seneden beri, bütün hızıyla **süregeliyor** ama barış için çalışmalar hiç de yeterli değil.

* Okula gireliden beri, ödevlerimi zamanında **yapageliyor** ve oldukça başarılı!..

1. çş

* Bu tip olayları biz, her zaman **yaşayageliyoruz**, hiç olumsuz etkilenmiyoruz.

* Bu maçları biz, hep **kazanageliyoruz**, kimsenin ruhu duymuyor.

2. çş

* Onun size yaptığı her hareketi **affedegeliyorsunuz** ama o anlamıyor.

* Siz böyle aniden **çıkageliyorsunuz** ama iyi etmiyorsunuz, ya biz evde olmayıversek.

3. çş

* Madem böyle konuları **işleyegeliyorlar**, reklamlarını da iyi yapmalılar

* Onlar, bu tür fikirleri, o zamandan beri **savunageliyorlar.**

D gz

a koy-

1. tş

* Ben raporları her zaman **kontrol edekoyarım** ama senin de yardım etmen şartıyla!..

* O abdest alacağı zaman ceketini bana verir; abdesti bitinceye kadar **tutakoyarım.**

2. tş

* Umarım; ben askerden gelene kadar, beni **bekleyekorsun.**

* Ben yiyecek bir şeyler alıp gelene kadar, duvarın kalan kısmını **boya-yakorsun;** tamam mı?

3. tş

* Fazla yemek, bedene ağırlık verir, uykuyu çeker, sahibini ibadetten **alıkoyar.**

* Akıl sahibini iyiliğe ulaştırır, fenalıktan **alıklar.**

1. çş

* İşin bitinceye kadar, elimizden geldiğince resmini **tamamlayakoruz,** merak etme!..

* Siz, ordayken; biz para **kazanakoruz** ama biz harcamamız şartıyla.

2. çş

* Ne iyi işte; biz dönene kadar **uyuyakorsunuz.**

* Makinayı Ali gelene kadar **kullanakorsunuz,** o gelince bırakırız.

3. çş

* Biz düşünüyorduk ki; biz gelene kadar evrakları, onlar **inceleyekor-lar.**

* Her zaman, istedikleri yemekleri istedikleri zamanda **hazırlayakor-lar;** kimse onlara karışmaz.

b dur-

1. tş

* Ben bayramlıklarımı **giyedururum,** sen de bu arada etrafı kolaçan et.

* Ben bu evrakları **inceleyedururum,** canım sıkılmaz, merak etmeyin.

2. tş

* Çavuş; sen askerleri eğitim yerine doğru **sevkededurursun,** oldu mu?

* Onların endişesi; sen, çalışacağın halde **yatadurursun,** diye!..

3. tş

* Biz onun ödevini yaparken; o da bize çay **yapadurur.**

* Biz ilk bölümü okurken; o da sözcüğün manasını sözlükte **buladurur**

1. çş

* Onların dedikleri şu: biz pirinci **seçedururuz,** siz de salata yaparsınız.

* O konuyu, biz ansiklopediden **arayadururuz,** sen okumana devam et.

2. çş

* Siz, ekrandaki programı **uygulayadurursunuz,** biz öbürünün hazır-lıklarını yaparız.

* Biz dinlenirken, siz **oynayadurursunuz;** böylece zamandan kazanırız

3. çş

* Çavuşum; bizim takım eğitim yaparken, senin askerler **dinlenedurur-lar;** oldu mu?

* Bu odayı onlar **döşeyedururlar;** gel biz dükkana kadar gidelim.

c kal-

1. tş

* Aslında şikayet edeceğim ama arkadaşlara güvenemiyorum; çekiliverirler de tek başıma **kalakalırım** sonra.

* Ben hergün böyleyim; çok yorulurum ve burada **uyuyakalırım**.

2. tş

* Korkarım, hamamda sıcaktan **bayılakalırsın**.

* Yeni model o kadar hızlı ki; arkasından **bakakalırsın**.

3. tş

* İnsan, bilimin yeni harikaları karşısında -tek kelimeyle- **şaşakalır**.

* O cazip oyunlar karşısında herkes **donakalır**.

1. çş

* Bu yıllarca böyle devam etti; o her sene çalışmaya gider, biz arkasından **bakakalırız**.

* Hamamda sıcaktan **bayılakalırız**.

2. çş

* Öyle geniş bir ev ki; görseniz **şaşakalırsınız**.

* Bakın; sizi bırakır gideriz de, burada yalnız **kalakalırsınız**.

3. çş

* Kazadan sonra, küçük çocuklar evde **kalakalırlar**.

* Akşama dek oynarlar, yorulurlar ve akşam da böyle **uyuyakalırlar**.

d gel-

1. tş

* Ben işte böyle, erkenden **çıkagelirim**,

* Bu hakikatlerden ilk defa bahsetmiyorum; gazetede ilk yazımdan beri **yazagelirim**, sen okumuyorsan benim suçum yok.

2. tş

* Tâ o zamandan beri, bu fikirleri **söyleyegelirsin** ama seni ciddiye almazlar.

* Yıllardır hergün gazeteleri **okuyagelirsin**, bu seni usandırmıyor mu?

3. tş

* Hurşid'e baksa gözleri halkın **dolagelür**,

Zira görünce hatıra ol mehlika gelür

Baki

1. çş

* Madem demokrasi var, o halde; biz, hak bildiğimiz bu fikirleri her zaman ve zeminde **savunageliriz**, bu sebepten kimsenin bize kızmaya hakkı yok.

* Biz polisler, karakola zanlı olarak gelen herkesi, buraya **kaydedegeliriz**; itiraz etme.

2. çş

* Madem böyle konuları **işleyegelirsiniz**; reklamınızı da iyi yapın da kamuoyuna faydalı olsun.

* Ben biliyorum; siz bu fikirleri, o zamandan **savunagelirsiniz**.

3. çş

* Taraflar, bütün şiddetiyle bugüne kadar **savaşagelirler** ama iki taraf da üstünlük sağlamış değil.

* O hakimler, şimdiye kadar hep doğru karar **veregelirlerdi** ama bu kararları bence doğru değil...

E gel.z

a koy-

1. tş

* Para üzerimde durmayacak; o güne kadar bankada **tutakoyacağım**.

* Siz, onları hesaplarken; ben de şunları **dizekoyacağım**.

2. tş

* Onlar gelene kadar, sen de buradakileri **tamamlayakoyacaksın**, oldu mu?

* Annen söyledi; biz dönene kadar, kardeşinle **oynayakoyacaksın**, tamam mı?

3. tş

* Eşyaları Ahmet **bekleyekoyacak**, merak etmeyin.

* Biz çukuru kazarken, Ali de şu taşları **sıralayakoyacak**.

* Biz çarşıda gezerken, çamaşır makinası da renkleri **yıkayakoyacak**.

1. çş

* Babam tenbih etti; misafirler için, iyi bir yemek **hazırlayakoyacağız**.

* Makina çalışırken, biz de ders **çalışakoyacağız**.

2. çş

* Biz çalışırken, siz **yatakoyacaksınız**; bu kabul edilir gibi değil!..

* Biz çekilirken, siz de düşmanı **gözetleyekoyacaksınız**.

3. çş

* Beyler, çaylarını **çekoyacaklar**; biz çalışacağız, bu mümkün değil!..

* Müfettişler, öbür dosya hazırlanana kadar, bunu **inceleyekoyacaklar**.

b dur-

1. tş

* Onu her gördüğümde, o olayı **hatırlayıp duracağım**.

* Ben, borcumu seksen ay **ödeyip duracağım**.

2. tş

* Sen, böyle hergün birilerini **şikayet edip duracak mısın?**

* Elbette kira **verip duracaksın**; evde oturuyorsun ya!..

3. tş

* O, sadece burada **oturup duracak**, başka işi yok.

* Korkarım, daktilonun sesinden, sabaha kadar **rahatsız olup duracak**.

1. çş

* Artık ömür boyu ondan **şüphelenip duracağız**.

* Siz böyle hep borçlarınızı unutup duracaksınız; biz hep sizi **ikaz edip duracağız**, böyle devam etmez.

2. çş

* Siz böyle hep borçlarınızı **unutup duracaksınız**; biz hep sizi ikaz edip duracağız, böyle devam etmez.

* Siz, burada etrafa **bakıp duracaksınız**, kimseye birşey demeyeceksiniz.

3. çş

* Bu işin aslını öğreninceye kadar, senden **şüphelenip duracaklar**.

* Bu öğrenciler, böyle boş boş oturup duracaklar mı?

c kal-

1. tş

* O, yine gidecek; ben arkadan **bakakalacağım**.

* Söylediklerine göre; Ali'nin nasıl büyüdüğünü görünce, **şaşakalacaktım**.

2. tş

* Onun çizdiği resimlerin güzelliği karşısında **donakalacaksın**.

* Teknolojinin yeni ürünlerini görünce **şaşakalacaksın**.

3. tş

* Annesi de ölürse, çocuk ortada **kalakalacak**.

* Tahmin ediyorum; bizim sürprizimiz karşısında **donakalacak**.

1. çş

* Onun gösterdiği oyun karşısında, zannımca, hepimiz **bakakalacağız**.

* Bana, onun resimlerini görünce, **donakalacağız**; gibi geliyor.

2. çş

* Öyle delillerle konuyu anlatacağım ki; sen **susakalacaksınız**.

* Oyuncakları görünce **bakakalacaksınız**.

3. çş

* Benim delillerim karşısında **susakalacaklar**.

* Olayların hızlı gelişmesi sonucunda **şaşakalacaklar**.

d gel

1. tş

* Sen anneni üzmemek için; ben sana şeker **alıp geleceğim**.

* Ben, fikirlerimi **işleyeyeceğim**, kimse etkilenmese de işleyeceğim.

2. tş

* Aniden **çıkageleceksin** de enişten kızmayacak; olmaz, mutlaka kızar.

* Korkuyorlar ki, parayı ödemedi **çıkıp gideceksin**.

3. tş

* İnsan, Kur'anı her zaman **okuyagelecek** de ondan etkilenmeyecek, bu mümkün değil!

* Parayı ödeyivermeden **çekip gidecekti** ki, o sırada garsonlar farketti.

1. çş

* Biz canımızı verip kaleyi **savunageleceğiz**, sen çıkıp teslim etmekten bahsedeceksin, olur mu?

* Tâ oradan buraya kadar **temizleyip geleceğiz**, yine de 'az' diyecekler

2. çş

* Siz bu sevdayı çocukluktan beri **çekegeleceksiniz**, kimse anlamayacak, bu nasıl iş?

* Siz, senelerden beri, bu fikirleri **söyleyeyeceksiniz**, sonuçta da hapse atılacaksınız, ne garip tecelli?

3. çş

* Asırlardan beri, dedelerimiz vatan uğrunda **ölüp gelecekler**, bugün kıymetleri bilinmeyecek, böyle şey olmamalı!..

* Onlar böyle fikirleri **savunagelecekler**, sen de onları savunacaksın.

F dş

a koy-

1. tş

- * Onlar gelmeden çaylarını **hazırlayakoysam** iyi olacak.
- * 'Tamirci gelmeden makinanın kapağını **açakoysam**' dedi.

2. tş

- * Sen yeni cümleler **düşünekoysan** iyi olur.
- * Sen şu makinayı bir kere daha **deneyekoysan** diyorum.

3. tş

- * 'Bu arada robotu **programlayakoysa!..**' diyorum.
- * Program başlamadan bir şarkı **söyleyekoysa**, misafirler nasıl memnun

olurlar?

1. çş

- * Yeni fikirler **düşünekoysak** iyi ederiz.
- * Çocuklarla **oyalanakoysak**, vakit geçer, zaten de şimdi gelirler.

2. çş

- * Şimdilik sadece o salonu **döşeyekoysanız** daha iyi olmaz mı?
- * Biz gelene kadar kitaplardan **okuyakoysanız**, ilminizi arttırsanız ne

iyi olur.

3.çş

- * İşte böyle dövüşmeden **oynayakoysalar**, ne iyi olacak.
- * Biz gelmeden programı **açakoysalar**, varınca hazır olur.

b dur-

1. tş

- * Çok yoruldum, sen ders çalışırken, bir saat **yatadursam** dinlenirim.
- * Neyle suçlandığımı bilsem; bir yandan, savunma **hazırlayadursam**.

2. tş

- * Yeni çıkan kaseti gelene kadar bari, bir önceki kaseti **dinleyedursan!**
- * Sen onlarla **oynayadursan** bizim gittiğimizi görmezler.

3. tş

- * Biz hücum ederken, Ali Çavuş mangasını sağa **sevkededursa** iyi olmaz mı?
- * Çocuk ağlamadan **yatadursa** da rahat yemek yesek.

1. çş

- * Siz dosyaları incelerken, biz de rapor **hazırlayadursak**, ancak yetişir.
- * Onlar otururken, biz yemek **yapadursak**; neredeyse akşam olacak.

2. çş

- * Siz, onları **oyalayadursanız**, biz görünmeden gideriz.
- * Biz bu makaleyi bitirene kadar siz **dinlenedursanız** iyi olur.

3. çş

- * Biz varmadan çayı **demleyedursalar** da varınca içsek...
- * İsteklerimizin bazılarını bari **yapadursalar** iyi olacak; yoksa yetişmez

c kal-

1. tş

- * Ben **bakakalsam** senin eline ne geçecek.
- * 'Keşke iyileşse de ben **şaşıp kalsam**' diye düşündü.

2. tş

- * Burada, bu kadar parayla, **uyuyakalsan** hırsızlar bayram ederler.
- * Oralarda **baylakalsan** sana kim yardım edecek.

3. tş

- * Bu adam, burada **uyuyakalsa** ne olacak?
- * Kedi eve alışık; siz gidince sokakta **kalakalsa** iyi olmaz.

1. çş

- * Bu suda **boğulakalsak**, kimsenin haberi olmaz.
- * Bu soğukta **donakalsak**, hiç iyi olmaz.

2. çş

- * Bu dağın başında **ölüp kalsanız** kimsenin ruhu duymaz.
- * Burada **uyuyakalsanız** kimse sizi görmez.

3. çş

- * O çocuklar, tek başlarına evde **kalakalsalar** korkmazlar mı?
- * Bu çocuklar dereye giriyorlar ama **boğulakalsalar** kim görecek?

d **gel-**

1. tş

- * Senin siparişini **alıp gelsem**, bana lezzetli bir yemek var mı?

2. tş

- * Aniden **çıkagelsen** senin kazancın ne oluyor?
- * Mezun olduğundan itibaren, iyi bir iş bulup **çalışagelseydin**; şimdi birikmiş paran olurdu.

3. tş

- * Basın, bu düşünceleri **işleyegelseydi**; bu problem olmazdı.
- * Bir an önce **satıp gelse** de, parayı dövize yatırsak.

1. çş

- * Bu güzel fikirleri bir ömür boyu **işleyegelsek**, daha iyi olmaz mı?
- * Müdüre gidip, izin isteğimizi **söyleyip gelsek**; bakalım ne diyecek.

2. çş

- * Bu tür fikirleri her yerde **savunagelseniz**, daha iyi değil mi?
- * Artık onlarla uğraşmasanız da, bir an önce **çekip gelseniz** iyi olacak.

3. çş

- * Özel televizyonlar, bu konuyu şimdiye kadar **işleyegelselerdi**; halk uyanırdı.

G **is.**

a **koy-**

1. tş

- * Sen yatarken ben raporu **hazırlayakoyayım**.
- * Siz gelene kadar, ben yemek **yapakoyayım**.

2. tş

- * Bu arada sen de robotu **programlayakoyasın**.
- * Sen, 'bu durumda planımız ne olacak?' konusunu **düşünekoyasın**.

3. tş

- * O da yemek **hazırlayakoya** ki, işimiz yetişsin.
- * O, dilekçeleri **inceleyekoya** ki, bundan sonra dilekçeleri tekrar ele almayalım.

1. çş

- * Biz raporu **inceleyekoyalım**, sen dilekçe yaz.
- * Biz düşmanı **oyalayakoyalım**, siz çevirme hareketını başlatın.

2. çş

- * Bir taraftan raporu **tamamlayakoyasınız** diye ara verdik.
- * Bu durumda neyapmak gerektiğini **düşünekoyasınız**.

3. çş

- * Onlar da dilekçeleri **ayırakoyalar** ki, ikinci işlem kolay olsun.
- * Bu safhadan sonra ne yapılması gerektiğini **düşünekoyalar**.

b dur-

1. tş

- * Ben programı **hazırlayadurayım**.
- * Benim başka işim yok mu ki; sadece raporları **inceleyip durayım**.

2. tş

- * O istiyor ki; sen gün boyu sadece hesapları **kontrol edip durasın**.
- * Deli bir değil ki; **bağlayıp durasın**.

3. tş

- * O, misafirlerin hepsi gelene kadar, sahnede şarkı **söyleyedura**.
- * Acısı bir tane değil ki; sadece ona **ağlayıp dura**.

1. çş

- * Biz düşman hareketlerini **gözetleyeduralım**, siz de silahları hazırlayın
- * Biz raporları **inceleyeduralım**.

2. çş

- * Biz yavaş geldik ki; siz önce varıp **konuşadurasınız**.
- * Ben istiyorum ki; nasıl mal satacağınızı **düşünedurasınız** da bir ihtimal çıkınca hemen değerlendirirsiniz.

3. çş

- * Onlar, programa kadar, rollerini **tekrarlayaduralar**.
- * Malları **kontrol edip duralar** ki, hatalı mal geçmesin.

c kal-

1. tş

- * Sen istiyorsun ki, ben yalnız başıma **kalakalayım**.
- * Onun isteği; abileri yükselsinler de, ben arkalarından **bakakalayım**.

2. tş

- * Onların isteği; kendileri yükselsinler de, sen arkadan **bakakalasın**.
- * İnşallah; oralarda bir yerde **ölekalasın** da başımızdan gidesin.

3. tş

- * İstiyorum ki; o bizim yükselişimize, **şaşakala**.
- * İnşallah; tek başına **kalakala** da, kimse ona yardım etmeye.

1. çş

- * Onların isteği; kendileri yükselsinler de, biz arkadan **bakakalalım**.
- * Sen istiyorsun ki; biz yalnız başımıza **kalakalalım**.

2. çş

- * Onların isteği; kendileri yükselsinler de, siz arkadan **bakakalasınız**.
- * İnşallah; soğuktan **donakalasınız** da, bir daha dönemeyesiniz.

3. çş

- * İnşallah; bir kazada **ölekalalar** da millet onlardan kurtula.
- * Ben korkuyorum; onlar o derede bir gün **boğulakalalar**.

d gel-

1. tş

- * Sen buralarda dolaşadur, ben ekmek **alıp geleyim**.
- * Bu problemi çözedurun, ben kitaba **bakıp geleyim**.

2. tş

- * Sana izin vermiştik ki; bu fikirleri her yerde **konuşagelesin**.
- * Sana adres verdik ki; böyle aniden **çıkagelesin**.

3. tş

- * Ona o zaman izin verildi ki; bugüne kadar bu konuları **işleyegele**.
- * Ben onu gönderdim ki; bir an önce şeker **alıp gele**; o gitmiş oyuna!..

1. çş

- * O, salonu döşetekoysun, biz çay **içip gelemim**.
- * İlk ödevden itibaren, ödevleri düzenli **yapagelelim** ki; notumuz yüksek olsun.

2. çş

- * Ben burayı böyle düzenledim ki; çekinmeden buraya **çıkıp gelesiniz**.
- * Ben istiyorum ki, ödevlerinizi ilk günden itibaren günü gününe **yapagelesiniz** ve notunuz yüksek olsun.

3. çş

- * Ayrı kapı yaptırdık ki; misafirler çekinmeden **çıkıp geleler**.
- * Ben istiyorum ki, ödevlerini, ilk günden itibaren günü gününe **yapageleler** ve notları yüksek olsun.

H ger.

a koy-

1. tş

- * Onlar gelene kadar, askerleri cepheye doğru **sevkedekoymalıyım**.
- * Patron gelmeden, ben dükkanı **açakoymalıyım**.

2. tş

- * Misafirler gelmeden, elinden geldiği kadar, evi **temizleyekoymalısın**.
- * Arkadaşın gelmeden, hiç olmazsa, yarısını **okuyakoymalısın** ki, akşama yetiştiresin.

3. tş

- * Program başlamadan önce, bir şarkı **söyleyekoymalı** ki, misafirler sıklımasın.

* Ses aletlerini, önceden **kontrol edekoymalı** ki, davetliler gelince program hemen başlasın.

1. çş

- * O, orada çalışırken; biz, bir yandan hesapları **inceleyekoymalıyız**.
- * İlerde durum değişirse, nasıl davranacağımızı, şimdiden **düşünekoymalıyız**.

2. çş

- * Siz bir yandan hesapları **yapakoymalısınız** ki, o güne yeştirebilelim.

* İstişare bişlamadan önce ne teklifler getireceğinizi **düşünekoyma-**
lısınız.

3.çş

- * Bu müfrezedeki askerler, düşman hareketlerini **gözetleyekoymalılar.**
- * Evde bulunanlar, evi **temizleyekoymalılar** ki, konuklara ayıp olmasın

b dur-

1. tş

* Suçlandığım konuları öğrenip, önceden, savunmamı **hazırlayadur-**
malıyım.

- * Hatalı mal var mı; diye **kontrol edip durmalıyım.**

2. tş

- * Sen, şimdiden yemek **yapadurmalısın** ki, onlar gelince yesinler.
- * Mal düzgün çıkıyor mu; diye **inceleyip durmalısın.**

3. tş

- * Çocuk, oyuncaklarıyla **oynayadurmalı** ki, bizi görmesin.
- * Ona, isteklerini sık sık **tekrar edip durmalı** ki; unutmasın.

1. çş

- * Misafirler gelmeden evi **hazırlayadurmalıyız.**

* Öğleye kadar işin yarısını **tamamlayıp durmalıyız** ki, akşama hepsi
yetişsin.

2. çş

* Siz, düşman hareketlerini **gözetleyedurmalısınız** ki, biz çevirme ya-
palım.

- * Müşterileri **kontrol edip durmalısınız** ki, hırsızlık olmasın.

3.çş

- * Öncelikle raporları **inceleyedurmalılar** ki,işler plan içinde yürüsün.
- * Ona, istedikleri malları, **söyleyip durmalılar** ki, vaktinde alabileler.

c kal-

1. tş

* Hamam o kadar sıcak olmalı ki; ben göbek taşının üstünde **bayılakal-**
malıyım.

- * O kadar beğenmeliyim ki; resimlere sadece **bakakalmalıyım.**

2. tş

- * Birkaç ay, annesiz **kalakalmalısın** ki, anne kıymeti bilesin.
- * Olaydan öyle etkilenmelisin ki; **bayılakalmalısın.**

3. tş

- * Bir kazada **ölüp kalmalı** ki, millet ondan kurtulsun.
- * Bu olay sonunda, şok olup **donakalmalı.**

1. çş

- * Öyle çok yorulmalıyız ki; şuracıkta **uyuyakalmalıyız.**

* Bu sahne gereği olarak, atılan kurşunun etkisiyle, burada **bayılıp kal-**
malıyız.

2. çş

- * Çok güçlü silah almalıyız ki; bir kurşunla hepimiz **ölüp kalmalısınız.**
- * Olaylar öyle hızlı gelişmeli ki; siz bile bazen **şaşakalmalısınız.**

3. çş

* Öyle bir resim yapmalıyım ki, görenler **bakakalmalılar**.

* Öyle bir jest yapmalısın ki; oradakiler **şaşakalmalılar**.

d **gel-**

1. tş

* Madem o bana böyle davranıyor; ben de buradan **çıkıp gitmeliyim**.

* Ödevlerimi ilk günden beri **yapagelmeliyim** ki; ödev notum yüksek

olsun.

2. tş

* Habersiz **çıkagelmelisin** ki; korksunlar.

* İlk günden itibaren, **çalışagelmelisin** ki, başarılı olabilesin.

3. tş

* Kısa zamanda malı, **satıp gelmeli**; bak, yeni mallar bekliyor.

* O zamandan beri, **çalışagelmeli** ki; başarılı olsun.

1. çş

* Bu sefer onun siparişini unutmadan **alıp gelmeliyiz**.

* Ödevleri düzenli **yapagelmeliyiz** ki; ödev notumuz ortalamayı iyi

etkilesin.

2. çş

* Onun isteklerini, şimdiye kadar **uygulayagelmeliydiniz**, bak, o zaman nasıl kâr ediyordunuz.

* İzin isteğinizi, dün görüştüğünüzde, müdüre **söyleyip gelmeliydiniz**.

3. çş

* O defterleri, şimdiye kadar düzenli olarak **inceleyegelmeliydiler** ki; doğru iş yapmış olsunlar.

* Daha önceden götürdükleri malları bâri, **satıp gelmeliydiler** ki; o zaman yeni mal verebilirdik.

I **em.**

a **koy-**

2. tş

* Biz çocuklarla geliriz, sen evde yemek **yapakoy**.

* Sen pirinçleri **seçekoy**; ben ekmek alır geleyim.

* Sen pazarlık **yapakoy**, ben biraz dolaşayım.

3. tş

* Mehmet dondurma **alakoy**sun, biz bu adama adresi soralım.

* Sana olan borcum bu ay, **bekleyekoysun**, şimdi para yok.

* Asıl ilacı gelene kadar bu hapi **kullanakoysun**.

* O **gülekoysun**, bakalım son gülen kim olacak.

2. çş

* Ben gelinceye kadar, düşman hareketlerini **gözetleyekoyun**.

* Siz düşman askerlerini **oyalayakoyun**.

* Siz, pazarlık **yapakoyun**, ben biraz dolaşayım.

3. çş

* Onlar **gülekoysunlar**, bakalım son gülen kim olacak.

* Onlar, kaliteli mal **arayakoysunlar**; sen acele gel.

* Onlar, bıçak **getirekoysunlar**, sen burada dur.

b dur-

2. tş

- * Sen makaleyi **yazadur**, ben geliyorum.
- * Bu maaşla nasıl geçineceğini **düşündür**.
- * Sen bu sorunun cevabını **düşünedur**, ben çay içip geliyorum.
- * Sen makaleyi **yazadur**, ben geliyorum

3. tş

- * Memur bu kadarcık maaşla nasıl geçineceğini **düşünedursun**; bazıları tatil için Havai Adalarına gidiyor.
- * O, olayı **hatırlayadursun**, ben biraz daha yazayım.
- * Asıl ilacı gelene kadar bu hapi **kullanadursun**.

2. çş

- * Siz, şimdilik bu yemekle **yetinedurun**, birazdan çok yemek gelecek.
- * Bu problemi **çözedurun**, ben kitap alıp geleyim.

3. çş

- * Köylüler, isteklerini **sıralayadursunlar**, o onları dinlemiyordu bile!..
- * Adamlar, bunları **isteyedursunlar**, onun akli seçimde idi.

c kal-

2. tş

- * Sen **bakakal** diye böyle yapıyor.
- * Buradan bir yere ayrılmadan, burada **bayılakal**; inşallah!..

3. tş

- * Tepesi üstüne gitsin de **ölüp kalsın**; inşallah!..
- * Öyle bir hareket yap ki, seni gören herkes **şaşakalsın**.

2. çş

- * Bir başınıza **kalakalın** emi; nşallah!..
- * Şuraya uzanın da **uyuyakalın**, oldu mu?

3. çş

- * Onlar **şaşakalsınlar** diye böyle davranıyorum.
- * Öyle güzel giyin ki; onlar sana **bakakalsınlar**.

d gel-

2. tş

- * Koş, bakkaldan iki ekmek **alıp gel**.
- * Sen aniden **çıkagel**; onlar korksunlar.

3. tş

- * Malları depoya **koyup gelsin**.
- * Eğer istemiyorsa, **çekip gitsin**.

2. çş

- * Siz, bu pazartesiye kadar, konuyu TV'nizde **işleyegelin**; pazartesi biz işleriz.

- * Malı, aceleyle **satıp gelin** ki, öbür malları götürün.

3. çş

- * Kalan malları ardiyeye **götürüp gelsinler**.
- * Öğrenciler, imtihana kalem, silgi gibi aletlerini **getirip gelsinler**.

Sürerlik fiillerinin olumlu fiilin olumlusunun SONUCU

I- Fonksiyonları

Bu tasvir fiillerinin hepsinde sürerlik anlamı vardır. Fakat bu anlamın çeşitli görüntüleri şeklindedir.

a- koy-

a- Şarta bağlı sürerlik:

* Biz kahvaltı yaparken, çamaşır makinası çamaşırını **yıkayakoydu**.

* Biz yazı yazarken, onlar gazete **okuyakoymuşlar**.

* Sen malları sayarken, biz de dağılanları **istifleyekoyduk**.

b- Tezlik, çabukluk, erkenlik:

* Oo!.. Bakıyorum da hemen bilgisayarını **açakoymuşsun**, bu seni sardı.

* O, hazırlanmadan **çağırakoymuşuz**, bundan dolayı bize kızıyor.

* Köylüler kış tedarikine yazdan hatta ilkbahardan **başlayakoyuyorlar**.

* Sanki çok mühim aksaklık var gibi, müdüre **şikayet edekoyuyorsun**.

c- Alıkoymak:

* Müjde o kimseye ki, kendi kusurları, insanların kusurlarını araştırmadan kendisini **alıkoymuştur**.

b dur-

a- Şarta bağlı sürerlik:

* Onlar çay içerken, ben hesapları **inceleyedurdum**.

* Biz burada sohbet ederken; o yemeği **hazırlayadurmuş**.

b- İstek:

* Şimdilik bu elbiseleri **giyeduruyorsunuz**, bayramda yenileri alınacak.

* Siz düşman askerini **oyalayaduruyorsunuz**, biz çevirme yapacağız.

* Çavuş; sen askerleri eğitim yerine doğru **sevkededurursun**, oldu mu?

c kal-

a- Beklenmezlik görüntüsü içinde sürerlik:

* İşte böylece anne babasız **kalakaldınız**.

* Teknolojinin gelişmesi karşısında **donakalıyorsunuz**.

* Bu yıllarca böyle devam etti; o her sene çalışmaya gider, biz arkasından **bakakalırız**.

* Ben **bakakalsam** senin eline ne geçecek.

b- İlenme:

* Bir başınıza **kalakalın** emi; nşallah!..

d gel-

a- Geçmişte başlayan sürerlik:

* Bu makama gelinceye kadar, geceyi gündüze katarak **çalışageldim**.

* Kiracı- ev sahibi ilişkileri senelerden beri böyle **süregelmiştir**.

b- Anilik, apansızlık:

* Oğlan bir gece ansızın **çıkagelmiş**.

* Habersiz **çıkageliyorsun**, onlar da sana kızıyorlar.

II- Fonksiyon - Yapı Uygunluğu

a koy-

a- Sürerlik fiilleri içinde en çok kullanılan fiildir.

b- En fazla kazandığı fonksiyonu ise; bir şarta bağlı sürerlik ifade eden, bir iş yapılırken başka bir işin de yapıldığını anlatan fonksiyonudur. Bu fonksiyonu bütün şahıslarda görmek mümkün.

* Biz yazı yazarken, onlar gazete **okuyakoymuşlar**.

c- Emir kipinde daha rahat kullanılmaktadır.

* Sen pazarlık **yapakoy**, ben biraz dolaşayım.

d- “Alıkoy-” fiili kalıplanmış bir kullanım görüntüsü vermektedir.

* Müjde o kimseye ki, kendi kusurları, insanların kusurlarını araştırmadan kendisini **alıkoymuştur**.

e- Özellikle şimdiki zamanın ikinci ve üçüncü şahıslarında tezlik ve bir işi erkenden yapmak gibi fonksiyonlar sezilmektedir.

* Köylüler kış tedarikine yazdan hatta ilkbahardan **başlayakoyuyorlar**.

b dur-

a- “F-(y) A F-” formülü şeklinde görüldüğü gibi; “F- Ip F-” şeklinde de sıkça görülmektedir. Belki de, “Ip” ekiyle yapılan örnekler diğerinden daha az değildir. Bu şekildeki örneklerin bir kısmını tezden çıkardık fakat bazı örnekleri de, daha sonraki araştırmacılara fikir verir düşüncesiyle bıraktık. Gelecek zaman gibi bazı kiplerde bu şekilde daha rahat kullanıldığı görüldü.

* Onu her gördüğümde, o olayı **hatırlayıp duracağım**.

b- En fazla kazandığı fonksiyonu ise; bir şarta bağlı sürerlik ifade eden, bir iş yapılırken başka bir işin de yapıldığını anlatan fonksiyonudur. Bu fonksiyonu bütün şahıslarda görmek mümkün.

* Onlar çay içerken, ben hesapları **inceleyedurdum**.

c- Emir kipinde bazı örneklerde de iki fiil arasına gelen “E” gerundiumunun kullanılmadığını gördük. Bu durumda fiilde şart anlamı ortadan kalkmaktadır.

* Bu maaşla nasıl geçineceğini **düşündür**.

* Sen bu sorunun cevabını **düşünedur**, ben çay içip geliyorum.

c kal-

a- Bu fiilin anlamında “beklenmezlik görüntüsü içinde sürerlik” fonksiyonu vardır.

* Bu yıllarca böyle devam etti; o her sene çalışmaya gider, biz arkasından **bakakalırız**.

b- Bak-, uyu-, kal-, don-, gibi birkaç fiilin dışında örneği bulunamadı.

* İşte böylece anne babasız **kalakaldınız**.

d gel-

a- Genel olarak “geçmişte başlayan bir sürerlik” anlamı katmaktadır.

* Kiracı- ev sahibi ilişkileri senelerden beri böyle **süregelmiştir**.

b- “Çık-” fiiliyle kalıplaşık “anilik, apansızlık” anlamı kazanmıştır.

* Habersiz **çıkageliyorsun**, onlar da sana kızıyorlar.

Bu fiillerin dışında; daha önceki zamanlarda sık kullanılan **gör-**; bazı yöre ağızlarında karşılaşılan **bat-**; yine az kullanılan bir fiil olan **git-** fiillerine de rastlanmaktadır.

* Sen hem **gelegör**, teallül etme!

Men muntazirem tegafül etme!..

Fuzuli

* Dört, beş kişi müdüre **yalvarıgördük**, yine de işimizi yapmadı.

* Neye **gülübatırsın**, bir şey mi oldu?

* Aşkın odu ciğerimi yakageldi, **yakagider**

Garip başım bu sevdayı çekegeldi, **çekegider**

Y.Emre

* Şimdi **çıkıp gitsem**, kim, bana, ne diyebilecek?

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

• Bu fiiller, çok sık kullanılmadıkları için bazı örnekler zorlama hissi veriyor. Fakat az da olsa bu kullanımlar bulunduğundan bu örnekleri tezden çıkarmadık.

• Şimdiki ve gelecek zamanda “**dur-**” fiili “**Ip**” ekiyle kullanılmaktadır.

* Niçin elinde **uğraşıp duruyorsun**, makinaya atıversene.

koy-, dur-, kal-, gel-

No:2

Formülü:F- (y) A F(olumsuz)- “F-(y)A u-ma-”

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzu yazakoymadım

A **ggz**

a **koy-**

1. **tş** * Onlar gelene kadar, mektubu **hazırlayakoymadım**, babam bana kızdı

2. **tş** * Neden biz gelene kadar, yemek **yapakoymadın?**

3. **tş** * Kanun çıkıncaya kadar, yürürlükteki yönetmeliği **uygulayakoymadı**; uygulaysaydı bizim hakkımız korunabilirdi.

1. **çş** * Çok ısrar ettiği halde, o gelene kadar dilekçesini **yazakoymadık**, o da bize kızdı.

2. **çş** * Onlar gelmeden, problemi **çözekoymadınız** ki; onlar gelince hava atalım.

3. **çş** * Bir an önce şu evi **satakoymadılar** ki, parayı dövize çevirip te, zarar etmeyelim.

b **dur-**

(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**

(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**

(Örneği bulunamadı.)

B **ögz**

a **koy-**

1. tş

* Hatırlattığı halde, kalan malları **satakoymamışım** diye bana kızıyor.

2. tş

* Sen pazarlık **yapakoymamışsın** ki; ben gelince hemen malı alıp gideyim.

3. tş

* Ezberlemesini söylediğim sureleri **ezberleyekoymamış**; ben de ona kızdım.

1. çş

* Verdiği raporları **inceleyekoymamışsınız**, o da bize çok kızdı.

2. çş

* Ben gelene kadar, grafikleri **çizekoymamışsınız**, ben de size darıldım.

3. çş

* Telefonda kaç kere söylediğim halde, ben varana kadar malı **hazırlayakoymamışlar**.

b **dur-**

(Örneği bulunamadı.)

c **gel-**

(Örneği bulunamadı.)

d **kal-**

(Örneği bulunamadı.)

C **şz**

a **koy-**

1. tş

* O gelmeden, ben bilgisayarı **açakoyuyorum**; bu da onun hoşuna gidiyor.

2. tş

* Beraber çevireceğiz deyip, İngilizce metni, Türkçeye **çevirekoyuyorsun**; halbuki sen başlasan sonra beraber devam ederiz.

3. tş

* Ben dışarı çıkana kadar **bekleyekoyuyorum**; madem acelen var, neden çağırıyorsun?

1. çş

* Oraya gidecek evrakı biz **hazırlayakoyuyoruz**; onlar kendileri hazırlayacaklar.

2. çş

* İsteddiği evrakı siz **bulakoyuyorsunuz** diye bize kızıyor; bu nasıl iş?

3. çş

* Olay mahalline emir gelmeden **yaklaşakoyuyorlar** ki; deliller tahrip olmasın.

b **dur-**

(Örneği bulunamadı.)

c gel-
(Örneği bulunamadı.)

d kal-
(Örneği bulunamadı.)

D gz
a koy-

1. tş * Oğlum seni hiçbir şeyden **alıkoymam** ama ayağını denk al.

2. tş * Kanaatimce sen, bu yabancı dili kolay kolay **öğrenekoymazsın**.

3. tş * Bana öyle geliyor ki; o bu iş için hazırlık **yapakoymaz**.

1. çş * Madem para işini konuşmadı; biz de o gelene kadar, malı **taşıyakoy-**
mayız.

2. çş * Ben beklerim ki; siz bu zamanı oyuna **ayırakoymazsınız**.

3. çş * Umarım, oyun oynuyoruz diye biz gelene kadar, bilgisayarını **bozakoy-**
mazlar.

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c gel-
(Örneği bulunamadı.)

d kal-
(Örneği bulunamadı.)

E gel.z
a koy-

1. tş * Nedense, o gelene kadar, elbiseleri **ütüleyekoymayacakmışım**.

2. tş * Sözleşmeye göre, bu konudaki fikirleri, belli bir zamana kadar **yaya-**
koymayacaksın.

3. tş * Bizden haber varana kadar, malı **alakoymayacak**.

1. çş * Onlardan haber gelene kadar, malı **yükleyekoymayacağız**.

2. çş * Anlaşmamıza göre, bu makaleyi eylülünden önce **yayınlayakoymaya-**
caktınız.

3. çş * Onlara söyledik; bizden haber gelene kadar, evi **satakoymayacaklar**.

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c gel-
(Örneği bulunamadı.)

d kal-
(Örneği bulunamadı.)

F dş
a koy-

1. tş

* O gelene kadar, elbiselerini **ütüleyekoymasam** bana darılır.

2. tş

* Malı bu saatte **yükleyekoymasın**, yarına kalır.

3. tş

* Doktor onu o saate kadar **muayene edekoymasa**, durumu daha da kötüleşirdi.

1. çş

* Metnin bir kısmını o zamana kadar **çevirekoymasak**, yetiştiremeyecekmişiz.

2. çş

* Elimizdeki ilaçları **içekoymasınız**, belki de zehirlenme ihtimaliniz olacaktır.

3. çş

* Saati sık sık **kontrol edekoymasalar**, otobüsü kaçıracaklardı.

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c gel-
(Örneği bulunamadı.)

d kal-
(Örneği bulunamadı.)

G is.
a koy-

1. tş

* Onların isteği; ben bu raporu **hazırlayakoyamayım** da, sizinle aram açılınsın.

2. tş

* O yazıları **yazakoymayasın** ki; öbürleriyle beraber yazılınsın.

3. tş

* Bilgisayarı biz gelmeden **programlayakoymaya**, biz de şifresini öğrenelim.

1. çş

* Biz onu kendi işlerimizle **oyalayakoymayalım**, sonra bize darılır.

2. çş

* Biz gelmeden yemeğe **başlayakoymayasınız**, oldu mu?

3. çş

* Akşam erkenden **yatakoymayalar** ki; gelecek olan telefona cevap verebilsinler.

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c gel-
(Örneği bulunamadı.)

d kal-
(Örneği bulunamadı.)

H ger.

a koy-

1. tş

* Patron gelmeden, dükkanı **açakoymamalıyım** ki; birşey kaybolursa suçlanmayayım.

2. tş

* Onlar gelmeden hesapları **yapakoymamalısın** ki; içlerine şüphe düşmesin.

3. tş

* En son söylemesi gereken sözü, baştan **söyleyekoymamalı** ki; başı ağrımasın.

1. çş

* En son söylemesi gereken sözü, baştan **söyleyekoymamalıyız** ki; başımız ağrımasın.

2. çş

* Nefis her zaman kötülük ister; o isteklere **uyakoymamalısınız** ki; felaha eresiniz.

3. çş

* Dışarıda havanın kötü olduğu zamanlarda pencereyi **açakoymamalı-**lar ki, içerideki hava da bozulmasın.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c gel-

(Örneği bulunamadı.)

d kal-

(Örneği bulunamadı.)

I em.

a koy-

2. tş

* Biz gelene kadar sen pazarlık **yapakoyma**, o seni kandırır.

3. tş

* Ali, dondurma **alakoymasın**, gecikirsek dondurma erir.

2. çş

* Siz bu yemekleri **yiye koymayın**, beraber yeriz.

3. çş

* Onlar sebze **alakoymasınlar**, biz gelince en iyisini seçelim.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c gel-

(Örneği bulunamadı.)

d kal-

(Örneği bulunamadı.)

Sürerlik fiillerinin olumlu fiilin olumsuzunun SONUCU

I- Fonksiyonları

a- koy-

a- *Şarta bağlı sürerlik:*

* Onlar gelene kadar, mektubu **hazırlayakoymadım**, babam bana kızdı

* Telefonda kaç kere söylediğim halde, ben varana kadar malı **hazırla-**

yakoymamışlar.

b- *Tezlik, çabukluk, erkenlik:*

* Nefis her zaman kötülük ister; o isteklere **uyakoymamalısınız** ki; fe-
laha eresiniz.

* Bir an önce şu evi **satakoymadılar** ki, parayı dövize çevirip te, zarar
etmeyelim.

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

a koy-

a- Bu yapıda genel olarak “şarta bağlı bir sürerlik” anlamı vardır.

* Bizden haber varana kadar, malı **alakoymayacak.**

b- Bazı örneklerde de “tezlik, erkenlik” gibi anlamlar sezilmektedir.

* Ali, dondurma **alakoymasın**, gecikirsek dondurma erir.

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

• Koy- fiili dışında kalan diğer fiillerin hiçbiri kullanılmamaktadır. Uğ-
raşılsa belki bu fiillerin bazı kiplerine örnek bulunabilir ama bu zorlamadan
öteye geçmez kanaatindeyiz.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

• Koy- fiiline, her ne kadar bütün yapılarda örnek bulabildiysek de,
bunların bazıları zorlama örneklerdir. Olumsuzu az kullanıldığından dolayı
örneklendirmekte zorluklar yaşandı.

koy-, dur-, kal-, gel-

No:3

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F-

Yapısı: Olumsuz fiilin olumlusu yazmayakoydum

- A **ggz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

B **ögz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

C **şz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D **gz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E **gel.z**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

F **dş**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

G **is.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

H **ger.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

I **em.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:4

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F(olumsuz)-

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzu yazmayakoymadım

A **ggz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

B **ögz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

C **şz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D **gz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E **gel.z**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

F **dş**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

G **is.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

H **ger.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

I **em.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:5

Formülü:F(çatı)- (y) A F-

Yapısı: Olumlu çatının olumlusu yazdırakoydum

A **ggz**

a **koy-**

1. tş

* Sen kahvaltı hazırlayana kadar, ben **yıkanakoydum**.

* O yemek yaparken, ben de oğlunu İngilizceye **çalıştırakoydum**.

2. tş

* Ben ders çalışırken sen yemek **pişirekoydun**, değil mi?

* Baktım, sen sert bir tavır **takınakoydun**, eyvah dedim, bu onun aleyhine olacak.

3. tş

* Komisyon üyeleri gelene kadar, olayı anlatan zabıtlar **tutulakoydu**.

* İçerdekilerin işlemleri tamamlanırken, dışarıdan giren olmasın diye

kapı **kapatılakoydu**.

* Hasta adam, etraftakilerin şaşkın bakışları arasında yere **uzanakoydu**.

1. çş

* Sen telefona cevap verirken, biz de **bayramlaşakoyduk**.

* Siz gelene kadar, kalenin önünde fotoğraf **çekinekoyduk**.

2. çş

* Arkadaşlarınız halktan yardım toplamaya çalışırken, siz burada **örgütlenekoydunuz**.

* Ben noter çağırana kadar, siz onlarla **anlaşakoydunuz**.

* Ben arabayı kontrol ettirirken, siz **hazırlanakoydunuz**.

3. çş

* Siz yaylaya gelene kadar, önceden oraya giden amcamlar **avlanakoydular**.

* Bir de baktık; durup dururken kuşlar **ötüşekoydular**.

b dur-

1. tş

* Onlar gelene kadar, ben etrafa **bakınadurdum**.

* Gerçi kısa bir zamandı ama sen silahı alıp gelene kadar, ben onunla

boğuşadurdum.

2. tş

* Biz öbür elbiselere bakana kadar, sen o beğendiğin takımı **giyinedurdun**.

* Sen kendini ne sanıyorsun; asıl kaleci iyileşene kadar **oynatıladurdun**, o kadar!..

3. tş

* Biz yemek hazırlayana kadar, o **yıkanadurdu**.

* Biz meyve yerken, dilekçe **yazıladurdu** ki, yarın yapılacak kurula yetişsin.

1. çş

* Biz başkanla **görüşedurduk**, o da dışarıda bizi bekledi.

* Sen denize girerken, biz krem **sürünedurduk**.

2. çş

* Biz gelene kadar, siz **hazırlanadurdunuz**.

* Ben onu beklerken, siz **gezinedurdunuz**.

3. çş

* Biz oraları düzenlerken, ablamlar yol yorgunluğunu atmak için **dinlenedurdular**.

* Ben evin ihtiyaçlarını almaya giderken, evdeki halılar, annem tarafından **temizlenedurdular**.

c kal-

* O kadar yorulmuşum ki; kanepede **uzanakaldım**.

* Olay öyle hızlı oldu ki; biz birbirimize **bakışakaldık**.

* Olayın şokuyla hepimiz koltuklarınıza **yığılakaldınız**.

* Annelerinin ölümü üzerine çocuklar **bağrışakaldılar**, ellerinden bir şey gelmiyor ki!.

d gel-

1. tş

* Ben bu zamana kadar, hep ağır işlerde **çalıştırılageldim** ama hiç itiraz etmedim.

* Ben en kaprisli kişilerle **anlaşageldim**, senin gibi yumuşak insanlarla mı anlaşamayacağım?

* Onlara yumuşak bir tavır **takınageldim** ama malesef karşılığını görmedim.

2. tş

* Sen böyle kötü günler için **yetiştirilegeldin** ama şimdi görevini yapmıyorsun.

* Sen bakanlıkla bu konuyu **yazışageldin**, şimdi anlat bakalım durum ne merkezde?

* Bu zamana kadar onun kaprislerine **katlanageldin**, artık dayanılmaz oldu değil mi?

* Bu çalışmalarını **sürdüregeldin**, artık sana bir rütbe vermeleri lazım.

3. tş

* Bu güne kadar orada burada **saklanageldi**, bakalım bundan sonra ne yapacak.

* Ali, şimdiye kadar babası tarafından **korunageldi**, fakat o bunun farkında değil.

* Bu tür uygulamalara her zaman **itiraz olunageldi** ama sonuç değişmedi.

1. çş

* Biz malesef, her vesileyle **suçlanageldik** ama alınımızın akıyla hepsinden kurtulduk.

* Bu tür olaylarla daha önce de karşılaştık ve ekonomik yönden **kalkınageldik**.

* Biz onlarla senelerce **kucaklaşageldik**, şimdi dövüşeceksek çok yazık olur.

* Arabanın bütün eksiklerini **tamir ettiregeldik** ama yine de problem olabiliyor.

2. çş

* Siz belki farkında değilsiniz ama şimdiye kadar babanız tarafından **korunageldiniz**.

* Öbür aileyle her olayda **hesaplaşageldiniz** şimdi pes mi ediyorsunuz.

* Bu finali düşünerek iki aydan beri **hazırlanageldiniz**, dikkatli olursanız başarabilirsiniz.

3. çş

* Köy halkı, o zamandan beri aynı toprakları **paylaşageldiler**.

* Karı koca, evlendiklerinden beri önemli bir problem olmadan **geçinegeldiler**.

* Bu fabrikadan çıkan mamüller, tek tek **kontrol edilegeldiler**.

* Şimdiye kadar en ufak bir yazılarını bile arzuhalciye **yazdırılageldiler**.

B **ögz**
a **koy-**

1. tş

* Onlar gelmeden **süslenekoymuşum**, bu onları çok kızdırdı.

* İyi işte; sana yük olmadan iş arayanlar listesine **yazılakoymuşum**, sevinmen lazım.

* Ben bu kadına, on sene nasıl **katlanakoymuşum**, hayret ediyorum.

2. tş

* Duyduğuma göre; seni ziyarete gelenleri **bekletekoymuşsun** onlarla ilgilenmemişsin.

* Çok istekli gibi, buradan gidecekler listesine **yazılakoymuşsun**.

* Onlar arabaya bakarken sen de evde **hazırlanakoymuşsun**, öyle mi?

3. tş

* Ona aldığım şekeri arkadaşıyla **paylaşakoymuş**, bu kız malına hiç sahip çıkmıyor.

* Hastaların bir kısmı, **muayene edilekoymuş** ki, doktor kurula yetişebilsin.

* Hasta adam, etraftakilerin garip bakışları arasında yere **uzanakoymuş**

1. çş

* Misafirlere yemek **pişirekoymuşuz**, buna annem pek sevindi.

* Seçim gelmeden **birleşekoymuşuz** da delegelerin haberi bile yok.

2. çş

* Elinize geçen paraları zimmetinize **geçirekoymuşsunuz**, cezalısınız.

* Duyduğuma göre ilk etapta, Kütahya cezaevine **gönderilekoymuşsunuz**, öyle mi?

3. çş

* Oradaki binanın temeli atılıncaya kadar, buradakiler **bitirilekoymuşlar**.

* Hazırlanan programlar bir taraftan, öğrencilere **kullandırılakoymuşlar**.

b **dur-**

1. tş

* Söylediğine göre, ben onlardan **saklanadurmuşum**; hiç aslı yok.

* Asıl liste açıklanana kadar, yedek listede **yazıladurmuşum**; tâ ki hakkım korunsun.

2. tş

* Annesi gelinceye kadar bebeği **susturadurmuşsun**, epey zor olmuştur herhalde!.

* Çok sevdiğin oyuncağı bulamayınca, diğerleriyle **oyalanadurmuşsun**

3. tş

* Senin isteğin üzerine dilekçen **geciktiriledurmuş**.

* Sen evde yoksun diye, sen gelinceye kadar amcanla **bayramlaşadurmuş**.

1. çş

* Ne güzel işte; siz gelmeden **hazırlanadurmuşuz**, daha ne istiyorsun?

* Onlar gelmeden arabayı **çalıştıradurmuşuz** diye kızılmaz ki!..

2. çş

* O size iş gösterince, gitmemek için çocuklarla **oyalanadurmuşsunuz.**

* Onlar evleri temizlemeye uğraşırken, siz yeni elbiselerinizi **giyinedurmuşsunuz.**

3. çş

* Terörislerin bir kısmı eylem hazırlarken, bir kısmı da şehirde **örgütlenedurmuşlar.**

* Yarım saattir evde birbirleriyle **boğuşadurmuşlar** da hiçbir işe bakmamışlar.

c kal-

1. tş

* Yaylının şiltesine **uzanakalmışım.**

* Çantamdaki paraların çalındığını anlayınca, çantamın içine **bakınakalmışım.**

2. tş

* Öyle yorulmuşsun ki; divanın üstüne **uzanakalmışın.**

3. tş

* Olayı duyunca olduğu yere **yığılakalmış.**

1. çş

* Olayı duyunca olduğumuz yere **yığılakalmışız.**

2. çş

* Olayı duyunca olduğunuz yere **yığılakalmışsınız.**

* Babanızın arkasından **bağrışakalmışsınız,** öyle mi?

3. çş

* Olayı duyunca oldukları yere **yığılakalmışlar.**

* Babaları ölünce **bağrışakalmışlar.**

d gel-

1. tş

* Ben hergün erkenden **hazırlanagelmişimdir.**

* Şimdiye kadar bir polis tarafından **korunagelmişim,** haberim yok.

2. tş

* Ne de olsa bugüne kadar, her vesileyle **cezalandırılengelmişsin,** bir ceza da şimdi al.

* Söylediğine göre, ona her zaman iyi bir tavır **takınagelmişsin.**

3. tş

* Bu tarla senelerdir böyle **sulanagelmiş,** ben de o şekilde sulayacağım.

* Araba, ilk alındığından beri, aralıksız her hafta **çalıştırılengelmiş.**

* Asr-ı saadetten beri dinimizde iki bayram **kutlanagelmiştir.**

* Nevruz, Türklerde, MÖ 8. asırdan beri bayram olarak **kutlanagelmiştir.**

tir.

1. çş

* Biz bu vatan için, senelerce **sürgün edilegelmişiz;** siz teslim edelim diyorsunuz.

* İçten ve dıştan birçok düşmanın engellemesine rağmen, biz yine de **kalkınagelmişiz.**

2.çş

* İki halk, asırlarca birbirinizle **kucaklaşagelmişsiniz**; bugün bu ayrılık neden?

* Madem, bu safhaya kadar ağır suçlarla **suçlanagelmişsiniz**; bir avukat tutsaydınız.

3. çş

* Bu tür ağır işlerde senelerden beri **çalıştırılagelmişler** de yine hiçbir şey dememişler.

* Ormanda bu kuşlar, özgürce **uçuşagelmişler**.

C şz

a koy-

1. tş

* Ben şimdi **giyinekoyuyorum**, siz gidin, ben size yetişirim.

* Adının okunduğunu duyunca, kafilenin diğer elemanları henüz gelmeden, müdür tarafından, tek başına **kabul edilekoyuyorum**; bu duruma çok sevindim.

2. tş

* Niçin çoraplarını **çıkarakoyuyorsun**?

* Sanki hastasın gibi; sık sık **uzanakoyuyorsun**; bu durumun beni en-dişelendiriyor.

3. tş

* Ali, hepimizin yerine onlarla **anlaşakoyuyor**.

* Ahmet ırmakta balık var mı diye **bakınakoyuyor**.

1. çş

* Evraklarımız eksik ama biz tamamlayacağımızı belirtip kaydımızı **yaptırakoyuyoruz**.

* Biz, onunla, telefonu bağlanıncaya kadar **mektuplaşakoyuyoruz**.

2. çş

* Siz yemek **pişirekoyuyorsunuz**, biz de misafirlerle ilgileniyoruz; bak ne güzel!..

* Biz gelene kadar, onlarla **buluşakoyuyorsunuz**; öyle mi?

3.çş

* Bir bakıyorsunuz; hiç ummadığınız evler, yüksek bir fiyatla **kiralana-koyuyorlar**.

* Onlar **hazırlanakoyuyorlar**, gel biz gidelim.

b dur-

1. tş

* Ben caddedeki vitrinlere **bakınaduruyorum**; şimdi gelirim merak etmeyin.

* Aldığım yiyecekleri arkadaşımınla **paylaşaduruyorum** diye kızma; bazen de o veriyor.

2. tş

* O canavarla niçin tek başına **boğuşaduruyorsun**; yardım istesene?

* Neden bu gizli konuda **yetiştirileduruyorsun**; hiç düşündün mü?

3. tş

* Biz dışarı çıkarken, Ayşe **hazırlanaduruyordu**.

* Bizim onu gördüğümüz sırada, o çorbayı **karıştırıraduruyordu**.

1. çş

* Biz **hazırlanaduruyoruz**; sen fazla gecikme.

* Siz planı hazırlayana kadar; biz **örgütleneduruyoruz**.

2. çş

* Onlar gelene kadar, siz malı **paylaşaduruyorsunuz**.

* Asıl liste yapılana kadar, siz kazananlar tedek listede **yazıladuruyorsunuz**.

3. çş

* Yemek hazır olana kadar, misafirler bahçede **gezineduruyorlar**.

* Telefonları bağlanana kadar, birbirleriyle **mektuplaşaduruyorlar**.

c kal-

1. tş

* Ben onların söylediklerini duyunca **şaşırakalıyorum**.

2. tş

* Öyle haberler oluyor ki; duyar duymaz **yığılakalıyorsun**.

3. tş

* İnsan, onların söylediklerini duyunca **şaşırakalıyor**.

1. çş

* Öyle haberler oluyor ki; duyar duymaz **yığılakalıyoruz**.

2. çş

* Öyle haberler oluyor ki; duyar duymaz **yığılakalıyorsunuz**.

3. çş

* Böyle durumlarda, o insanlar etraflarına **bakınakalıyorlar**.

d gel-

1. tş

* Ben onlarla mücadelemi hayatım pahasına **sürdüregelıyorum** ve başaracağım.

* O zamandan beri, bakanlıkla bu konuyu **yazışageliyorum**, bakalım sonuç ne olacak?

2. tş

* Sen madem burada birinci adam **sayılageliyorsun**, göster adamlığını da bir çay söyle.

* Sen neden polisleri bu kadar **uğraştırırageliyorsun**, teslim olmuyorsun

3. tş

* Hani, dağa çıkmıştı ya; o zamandan beri polislerden **saklanageliyor**.

* Bu tür mektuplar, her idareciye **yazılageliyor**; sen önem verme, yoluna devam et.

1. çş

* Biz, elli seneden beri **kalkınageliyoruz**, der dururuz ama gözle görülür ilerleme yok.

* Bu tür problemlerle eskiden beri **karşılaşageliyoruz** ama çözüm üretemedik.

2. çş

* Madem işin başından beri, bakanlıkla **yazışageliyorsunuz**; bir haber etseniz ya!..

* İşte sırayla **muayene edilegeliyorsunuz**; acele etmeye ne gerek var.

3. çş

* Öğrenciler, okulun açılışından beri, her hususta **korkutulageliyorlar** ve fikirlerini rahatça söyleyemiyorlar.

* Onlar birbirlerini ilk göreliden beri, iyi **anlaşageliyorlar**.

D gz

a koy-

1. tş

* Sizi, şimdilik, gramer dalında **yetiştirekoyarım**, daha sonra tercüme-ye geçeriz.

* Siz beni merak etmeyin; ben vitrinlere **bakınakoyarım**, böylece vakit geçer.

2. tş

* Şimdi öncelikle verilen cezaya **itirazda bulunakoyarsın**, sonra kararı iptal ettirsin.

* Şimdilik **telefonlaşakoyarsın**, sonra da ziyarete gidersin.

3. tş

* Heyet gelinceye kadar; Doktor Ali Bey tarafından **muayene edileko-yar**.

* Yatak hazır oluncaya kadar, kanepede **uzanakoyar**.

1. çş

* Herkes toplanana kadar, erken gelenler bazı konuları **görüšekoyarız**.

* Kendi traktörümüz gelene kadar, mahsulü amcamlara **biçtirekoyarız**.

2. çş

* Biz arabayı tamir ettirene kadar, siz **hazırlanakoyarsınız**.

* Yatak hazırlanana kadar, koltukta **kestirekoyarsınız**.

3. çş

* Biz mühimmat getirene kadar, piyadeler hazır silahlarla, düşmanla **çarşışakoyarlar**.

* Öbür parti mal gelene kadar, bu mallar **bekletilekoyarlar** ki, karışıklık olmasın.

b dur-

1. tş

* Öncelikle ilk beş kursiyeri **yetiştiredururum**, sonra bu sayıyı on'a çıkarırız.

* Sen ekmek alıp gelirken; ben çorbayı **pişiredururum**.

2. tş

* Sen önceki karara **itirazda bulunadurursun**, bu sefer yeni bir suçla-ma ortaya atar.

3. tş

* Senin dilekçen varana kadar, işin önemli bir bölümü **tamamlanadu-rur**, yetişirsin.

* Mehmet, makinayı **çalıştıradurur**; bu arada sen de hazırlanırsın.

1. çş

* Çok yorulduk; sen çarşıda gezerken biz **dinlenedururuz**.

* Biz onlara **yaklaşadururuz**; sen de uzaktan gözetleyip durumu tel-sizle bildirirsin.

2. çş

* Biz, otururken; siz etrafı **dolaşadurursunuz**.

* Şimdilik bu oyuncakla **oyalanadurursunuz**, gelecek ay daha iyisini alıvereceğim.

3. çş

* Sen itiraz dilekçeni yazarken; arkadaşların, olayı milletvekillerine **anlatadururlar**.

* Biz hazırlık yaparken, misafirler bahçede **gezinedururlar**.

c kal-

(bütün şahıslar)

* Olayın etkisiyle oracığa **yığılakalırsınız**.

* Olay o kadar hızlı cereyan eder ki; etraflarına **bakınakalırlar**.

d gel-

1. tş

* Böyle konularda hep **itirazda bulunagelirim** ama malesef hiç önem verilmiyor.

* Bunca senedir, böyle işlerde **çalıştırılagelirim** ama böyle bir uygulama görmedim.

2. tş

* O zamandan beri itirazlarını **sürdüregelirsin**, fakat durumu değiştiremezsin.

* Böyle kötü insanlarla **çarpışagelirsin** de neden başarılı olamazsın; anlamıyorum.

3. çş

* Buralar, çeşitli devletlerden turistlerce **ziyaret edilegelir** ama önemi bilinmez.

* Tam bu noktada, her zaman kontroller **yapılabilirse** de, kazaların önüne geçilemedi.

1. çş

* Diğer devletler ilerlerken, biz malesef hep böyle basit meselelerle **o-yalanageliriz**.

* O zamandan beri, onunla her ay enaz iki kere **telefonlaşageliriz**, yine yetmez.

2. çş

* O zamandan beri, bu tutumunuzu **devam ettiregelirsiniz** ve etkisini farkedersiniz.

* Her seferinde **aldatılabilirsiniz** yine ders almazsınız.

3. çş

* Bu konuda hataları olanlar, baştan beri, en sert bir şekilde **cezalandırılabilirler**.

* Teröristler, kışın bu mağaralarda **barınabilirlermiş** ve yazın eylem yaparlarmış.

E gel.z

a koy-

1. tş

* Ben arabayı **çalıştırakoyacağım**, siz de hemen hazırlanın.

* Ben müdürle **haberleşekoyacağım**, bu arada sen de gerekli girişimleri yap.

2. tş

* O zamana kadar sen yemek **pişirekoyacaksın**, biz gelince yiyeceğiz.

* Sen, onu **konuşturakoyacaksın**, ben bu arada evi kontrol edeceğiz.

3. tş

* Benim tahminim; sanık, o zamana kadar **susturulakoyacak** ve o zaman söyledikleriyle kamuoyu etkilenmeye çalışılacak.

* Sabahtan gelen hastaların bir kısmı **muayene edilekoyacak**, daha sonra diğerleri muayene edilecekler.

1. çş

* Zannediyorum ki; kimliklerimiz gelene kadar, biz gözlem altında **tutulakoyacağız**.

* Aslında biz düzgün bir şekilde **sıralanakoyacağız** ki, haksızlıklar ortadan kalsın.

2. çş

* O kurs başlayana kadar; bu ön kursa **katılakoyacaksınız**.

* Siz saat on'a kadar **hazırlanakoyacaksınız**, biz on'da gelip sizi alacağız.

3. çş

* Buradaki hayvanlar, böylece avlanma zamanına kadar **korunakoyacaklar**.

* Önce yazılan mektuplar, postacı tarafından yerine **ulaştırılakoyacaklar**.

b dur-

1. tş

* Siz şehri dolaşırken, ben de arabanın yakınındaki vitrinlere **bakınaduracağım**.

* Herhalde emekliliğime kadar, birkaç ay böyle basit işlerde **çalıştırılduracağım**.

2. tş

* Yeni imkanlar gelene kadar, elindeki imkanlarla **yetineduracaksın**.

* Madem bu zamana kadar **geciktireduracaksın**; bize neden 'hemen yollarım' dedin.

3. tş

* Öncelikle hasarın yoğun olduğu mahallede hasar **tesbit edileduracak**

* Bu konuda resmi bir açıklama yapılana kadar, böyle bilgiler **anlatılduracak** galiba!.

1. çş

* Biz, tören başlayana kadar, böyle **süsleneduracağız** gibi geliyor.

* Sen oraya varana kadar, biz onlarla **telefonlaşaduracağız**.

2. çş

* Elinizdeki elemanları **yetiştireduracaksınız**, sonra size yeni elemanlar gönderilecek.

* Siz, biz oraya varana dek, oradaki istasyonda **bekletileduracaksınız**.

* Başkan oraya gelene kadar, orada oturup **bekleşeduracaksınız**.

3. çş

* İstedikleri oyuncağı bulana kadar, eski oyuncaklarıyla **oyalanaduracaklar**.

* Onlar, işin aslı ortaya çıkana kadar, bu yalana **sevineduracaklar**.

c kal-

(bütün şahıslar)

* Sanıyorum, olayı duyunca hepiniz, olduğunuz yere **yığılakalacaksınız**.

* Bu konuda çok iddialı konuştu: 'Haberin şokuyla birbirlerine **bakınakalacaklar**.

d gel-

(bütün şahıslar)

* Bu tip fakir hastalar, ücretsiz **muayene edilegeleceklerdi** ama nedense uygulanmadı.

* Bu toplantılara **katılagelecektiniz** ama bugüne kadar katılmadınız; böyle olmaz ki!..

* Seçim böyle **yapılagelecekse** adaletli olmaz, biz böyle bir seçimde yokuz.

F dş

a koy-

1. tş

* Ben, onlar gelmeden **hazırlanakoysam** iyi olacak.

* Bana ait bir makina alana kadar; senin makinanı **kullanakoysam**, olmaz mı?

2. tş

* Biz parayı getirene kadar, kendi parandan **harcanakoysan** sıkıntı çekmezsin.

* Asıl liste asılana kadar, yedek listede **yazılakoysan** bir zararın olmaz.

3. tş

* Kaybolan altın, evde arandığı gibi; yollarda da **aranakoysa** bulunma ihtimali artar.

* Burada kalan eşyalardan bir kısmı, gelip giderken yeni eve **götürülekoysa** iyi olur.

1. çş

* Diploma suretimiz eksik ama **kaydedilekoysak** da; onu yarın getirirsek, olmaz mı?

* Hemen şuracığa **uzanakoysak**, mahzuru var mı?

2. çş

* Öbür grup gelmeden, nöbet yerinden **ayrılakoysanız**, iyi etmezsiniz.

* Biz gelene kadar, bu yazının fotokopisini **çektirekoysanız**; gelince hemen postalarız.

3. çş

* Misafirler gelmeden yemek **pişirekoysalar** iyi olur; yoksa gecikebilir ve ayıp olur.

* Misafirlerden bazıları, programın bitişini beklemeden **ayrılakoysalar** izdiham olmaz.

b dur-

1. tş

* Bütün hazırlıklar bitene kadar, ben de arabayı **tamir ettiredursam** işimiz kolaylaşır.

* Siz hazırlanırken, ben de şu yazımı **bitiredursam** sizi geciktirmemiş olurum.

2. tş

* Ben gelene kadar **hazırlanadursan** iyi olur; yoksa gecikiriz.

* Bir müddet etrafa **bakınadursan** ne kaybedeceksin.

3. tş

* Kanun çıkana kadar işler, yönetmelikle **yürütüledursa**, aksaklık olmaz.

* Müdür gelene kadar, yardımcısıyla **görüşedursa**, iyi olmaz mı?

1. çş

* Onun telefonu bağlanıncaya kadar, telefonumuzu **kullandıradsak** onu sevindiririz.

* Hiç olmazsa mahkeme ayırana kadar ona **katlanadsak** iyi olmaz mı?

2. çş

* Otobüsü beş dakika **bekletedursanız**, ben yetişirim.

* Büyük makına gelene kadar, bu küçüğüyle **yetinedursanız**; bir kaybınız olmaz.

3. çş

* Ev boyanırken, bir taraftan da su tesisatını **döşetedursalar**, inşaat ancak yetişir.

* Bu kuşlar, başka bir kuşa yem olana kadar bari **uçşadursalar** ne iyi olur.

c kal-

(bütün şahıslar)

* Tek başına denize açılma; orada **boğulakalsan** kimin haberi olacak.

* Haberin şokuyla arkadaşlarının yüzüne **bakınakalsa** bile bu bir gerçek!..

* Oldukları yere **yığılakalsalar**, ben onları nasıl sakinleştiririm bilmem?

d gel-

1. tş

* Bütün vergilerimi düzenli olarak **yatıragsam**, devlete hiç borcum görünmezdi.

* Bu konuda baştan beri balanlıkla **yazışagseseydim**, şimdiye kadar bir sonuç alırdım.

2. tş

* Dedığın gibi onlarla **boğuşagelsen**, bir emaresi olurdu. Bakıyorum o da yok.

* Bu olay çözümleninceye kadar emniyet kuvvetlerinden **saklanagelsen** iyi edersin.

3. tş

* Her suç işleyen **cezalandırılagese**, adalet tam uygulanıyor demektir ama nerdee!..

* Bu konuyu, bakanlıkla **yazışagelse**, kendi faydasına olur.

1. çş

* Kanunların yetmediği yerde işleri, yönetmeliklerle **yürütegelsek**; aksaklıklar olmaz.

* Okulumuzun düzenlediği her faaliyete **katılagelseydik**, şimdi bilgimiz artacaktı.

2. çş

* Siz, şahısları din adına cezalandıramazsınız; eğer **cezalandıragelseydiniz** kargaşa ortamı olurdu.

* Onları **korkutagelseydiniz**, bu kadar cesaretli olmazlar ve ortalığı karıştırmazlardı.

3. çş

* İmtihan için isimler listeden **çıkarılagelseler**, benim, şu arkadaştan önce girmem gerekirdi; fakat onu çağırılı çok oldular, beni daha çağırmadılar.

* Bazı kişiler, istedikleri zaman istedikleri yerden **seçilegelseler**; demokrasi tam işlemiyor demektir.

G is.

a koy-

1. tş

* Sen misafirlerle ilgilenirken, ben bebeği **uyutakoyayım**.

* Sen gelene kadar, hiç olmazsa derdimin bir kısmını **anlatakoyayım**.

2. tş

* Sana bu kolaylık tanındı ki; sen, müfettişler gelmeden oradaki evrakları **inceletekoyasın** ve delillerin yok olmasını sağlayasın.

* Babam istiyor ki; o pazar yapıp gelene kadar, sen de çocukları **gezdi-rekoyasın**.

3. tş

* Sabah erken saatte arabayı sanayiye götürdü ki; erken vakitte **tamir ettirekoya**.

* Ben istiyorum ki; biz oraya ulaşmadan önce, çok hızlı bir şekilde **hazırlanakoya**.

1. çş

* Biz, başkanla **görüşekoyalım**; sen arkadan bize yetiş.

* Savcının isteği; mahkeme devam ederken, bir yandan da biz **cezalandırılakoyalım**.

2. çş

* Müdür istiyor ki; kendisi olmadığı zaman bile, onun eksikliğini hissettirmeden işleri **yürütekoyasınız**.

* Sizin isteğinizi anlıyorum; babanız ölmeden önce mallarını **paylaşa-**
koyasınız.

3. çş

* Onlar birbirleriyle şimdilik **mektuplaşakoyalar**, telefon bağlanınca telefonlaşırlar.

* O güzel haberi hemen söyle ki, asıl bilgi gelene kadar **sevinekoyalar.**

* Hastalar için sıra numarası alalım ki; biz gelene kadar **muayene edi-**
lekoyalar.

b dur-

1. tş

* Derslerimi geçtiğimi bir an önce haber ver ki; kötü haberler yayılana kadar **sevinedurayım.**

* Bir bölüm ödeneği çekeyim ki; inşaatın bir kısmını **bitiredurayım.**

2. tş

* Sen şu küçük testi yi önden götür de **dolduradurasın.**

* Sen şimdiden onlara bir dilekçe yaz ki; asıl mesele ortaya çıkmadan onlarla **yazışadurasın.**

3. tş

* Ben istiyorum ki; hiç olmazsa, mesele tam ortaya çıkana kadar, Ali **saklanadura.**

* Bu evrağı, vaktinde elemanlara duyuralım, işlemlerin süresi dolmadan **incelenedura.**

1. çş

* Onlar istiyor ki; kendileri gelmeden önce biz görevliyle **anlaşadur-**
alım.

* Şu çorbayı ısıt ta; yemek hazır oluncaya kadar çocuğa onu **yediredu-**
ralım.

2. çş

* Ben istiyorum ki; şimdilik elinizde olan malları **paylaşadurasınız.**

* Biz buradaki işleri bitirene kadar, siz evde **hazırlanadurasınız** da ye-
tişebilelim.

3. çş

* Kuşları, birbirlerinin seslerini duyacak şekilde koyalım ki; biz gelene kadar **ötüşeduralar.**

* Elemanlar, işi çok iyi bilmeliler ki; patron olmasa da; o gelene kadar işleri **yürüteduralar.**

c kal-

(bütün şahıslar)

* Olayın şokuyla **yığılıp kalasın** emi!..

* O kadar şaşırırsınız ki; etrafınıza **bakınakalası nız.**

d gel-

1. tş

* Onlarla her olayı **haberleşegeleydim**, şimdi söyleyecek bir sözüm olurdu.

* Müdürün dediği saatten bu yana **hazırlanageleydim**; şimdi daha rahat olacaktım.

2. tş

* Çocuk ilk su istediğinden beri, düzenli olarak suyu **içiregeleydin**; bu kadar hasta olmazdı.

* Onunla o zamandan beri **haberleşegeleydin**; şimdi bu konudaki bilgin artmış olurdu.

3. tş

* O, yaptığı her suçta **cezalandırılageleydi**; şimdi işi bu kadar ileri götüremezdi.

* O, bizi **şüphelendiregeleydi**; biz onu daha önceden durdurabilirdik.

1. çş

* O yıllardan beri dışa **açılageleydik**; şimdi ekonomik yönden daha iyi durumdaydık.

2. çş

* Çocuk ilk su istediğinden beri, düzenli olarak suyu **içiregeleydiniz**; bu kadar hasta olmazdı.

3. çş

* Bu iki parti, birbirleriyle vaktinde **birleşegeleydiler**; şimdi hükümet olurlardı.

H ger.

a koy-

1. tş

* Onun eksik evraklarını **hazırlatakoymalıyım** ki; sınava yetişebilsin.

* Şimdiden vesikalık fotoğraf **çekinekoymalıyım**; haftaya işe müracaatta lazım olacak.

2. tş

* Onun seni ikaz etmesini beklemeden **hazırlanakoymalısın** ki, onun gözüne giresin.

* Böyle bir dergi çıkarmadan, onlarla her konuda **yazışakoymalısın**.

3. tş

* Kim olursa olsun, kanun herkes için eşit olarak **uygulanakoymalı**.

* Özel tim hazırlanana kadar; merkeze uzak köyler asker tarafından **korunakoymalı**.

1. çş

* Millet olarak ciddî hamleler yapıp, başkalarının yardımını beklemeden kendi gücümüzle **kalkınakoymalıyız**.

* Asıl heyet gelene kadar, buraya ulaşan ilk grup olarak müdürle **görüşekoymalıyız**.

2. çş

* Kanaatime göre, madem dilekçeniz var; ona istinaden listeye **yazılakoymalısınız**.

* Madem size yemek hazırlamanız söylendi; o halde siz yemek **pişirekoymalısınız**.

3. çş

* Bu problemlerin, hiç olmazsa bir kısmı, **çözülekoymalıydılar**.

* Asıl görüşmeye gitmeden önce, müdürle **telefonlaşakoyalılar** ki, onun durumdan haberi olsun.

b dur-

1. tş

* Bu konudaki son gelişmeleri öğrenmek için, Merkezle sık sık **haberleşeduralım**.

* Bu iş çok mühim; yetiştirmek için, öbür işleri **bekleteduralım**.

2. tş

* Bu dükkânı **işleteduralısın** ki; zarar etmeyelim.

* Eğer zarar görmek istemiyorsan, durum tam netleşinceye kadar **saklanaduralısın**.

3. tş

* Ben gelene kadar bu kitapların en azından iki tanesi **okunaduralı** ki, yetiştirelim.

* Bu metin, ihtilalin yıl dönümüne kadar, **yayınlanaduralı** ki; etkisi olsun.

1. çş

* Toplantı gününe kadar, ön çalışma niteliğinde alt gruplar olarak **görüseduralıyız**.

* Haydi, onlar şimdi gelirler ve ‘hala hazır değil misiniz?’ diye bize kızarlar; onlar gelmeden **hazırlanaduralıyız**.

2. çş

* Kamera ve fotoğraf işleri bitene kadar, elele **tutuşaduralıyız**.

* Patron gelene kadar işleri aksatmadan **yürüteduralıyız** ki, o da sevin sin.

3. çş

* Öyle bir plan yapmalıyız ki; bütün istediğimizi alana kadar onlar **oyalanaduralılar**.

* Silahları gelene dek, ellerindeki silahlarla onları **korkutaduralılar**.

c kal-

(bütün şahıslar)

* Öyle yapmalıyım ki; onu **şaşırtakalmalıyım**.

* Olayı duyunca koltuğuna **yığılakalmalı**.

* Ellerinden hiçbir şey gelmeyip, etraflarına **bakınakalmalılar**.

d gel-

1. tş

* Onunla şimdiye kadar **mektuplaşagelmeliydim** ki; şimdi bir şey demeye hakkım olsun.

* Bu tür toplantılara her zaman **katılagelmeliyim** ki; bu konularda bilgim artsın.

2. tş

* Bu tür toplantılara her zaman **katılagelmelisin** ki; bu konularda bilgim artsın.

* Sen madem bu görevi üstlendin; bu konuyla ilgili kişi ve kuruluşlarla **haberleşegelmelisin**.

3. tş

- * Bugüne kadar tutarlı bir yol **izlenegelmeliydi** ki; sonuç böyle olmasın
- * Vaktinde tedbir alınmalıydı ki; buradaki sebzeler, düzenli şekilde **su-**

lanagelmeliydi.

1. çş

- * Bu konu ciddî bir konudur; konuyu bakanlıkla **yazışagelmeliydik.**
- * Bu konuda haklı olduğumuzu **anlatagelmeliyiz** ki; günü gelince ka-
muoyu haklılığımızı bilsin.

2. çş

- * Koridorun başından ve duvar kenarından **sıralanagelmelisiniz** ki,
yoldaki gidiş gelişleri aksatmayasınız.
- * Yaptığınız işleri, kanuna uygun bir şekilde **yürütegelmelisiniz** ki, ba-
şınız ağrımasın.

3. çş

- * Madem bu konuyla ilgili görevlendirildiler; Bu konudaki gelişmeleri
ilk kaynaktan **öğrenegelmeliler.**
- * Bu mesleğe giren kişiler, müşterilere daima iyi bir tavır **takinagelme-**

liler.

I em.
a koy-

2. tş

- * Sen yemek **pişirekoy**, ben misafirleri gezdirip geleyim.
- * Ben gelene kadar tehlikelerden **korunakoy.**

3. tş

- * Mahkeme sonuçlanana kadar sanık **takip edilekoysun.**
- * Ayşe fotoğraf **çekilekoysun**; biz biraz dolaşalım.

2. çş

- * Siz birbirinizle **anlaşakoyun**, ben şimdi gelirim.
- * Ben gelene kadar **hazırlanakoyun**, oldu mu?

3. çş

- * Bu eşyaları evden **çıkarakoysunlar.**
- * Gidecekleri kesinleşenler, bu listeye adlarını **yazdırakoysunlar.**

b dur-

2. tş

- * Sen **giyinedur**, ben şimdi geleceğim.
- * Bu makinayı **çalıştıradur**, ben de benzin alıp geleyim.

3. tş

- * Yeşil bir dal **sallanadursun**
Damlar üzerinde.....

C.Sıtkı

- * İhtiyar **terleyedursun** gömülüp yorganına,
M. Akif

2. çş

- * Siz programı **başlatadurun**, konuşmacılar daha sonra iştirak ederler.
- * Biraz daha **bağrışadurun**, ben sizi susturmasını bilirim.

3. çş

* Bu haberi onlara söyle de **sevinedursunlar**.

* Hayvancıkları bırakalım da buralarda **gezinedursunlar**, daha sonra gezemeyecekler.

d kal-

(bütün şahıslar)

* Haberin şokuyla olduğun yere **yığılakal** da bir daha kalkama emi!...

d gel-

2. tş

* İnsan hazmedemiyor; sen bizim gayretlerimizle şimdiye kadar **affedilegel**, sonra da hiç bizi arayıp sorma; olur mu?

* Gönül istiyor ki; çok cesur ol ve bütün aykırı yazıları **yayınlatagel**.

3. tş

* Bu polemiği **başlatagelsin**, sonra da aradan sıyrılıversin; onun isteği bu!..

* Onlarla senelerden beri **dövüşegelsin**; şimdi de barış yapmak zorunda kalsın; işte bu çok zor!..

2. çş

* Ben isterim ki, siz bu mücadelenizi **sürdüregelin** ve başarılı da olun.

* Her seçimde rakipsiz olarak **seçilegelin**, sonra da az bir oyla seçimi kaçırsın; bu, insanı olumsuz etkiliyor.

3. çş

* Bu tür zararlı hayvanlar **öldürüleghelsinler** ki zarar veremesinler.

* O olayı duyalıdan beri **sevineghelsinler**, sonra da olayın yalan olduğu anlaşılсын; bu, onları nasıl yıkar değil mi?

Sürerlik fiillerinin olumlu çatının olumlusunun SONUCU

I- Fonksiyonları

Bu tasvir fiillerinin hepsinde sürerlik anlamı vardır. Fakat bu anlamın çeşitli görüntüleri şeklindedir.

a- koy-

a- *Şarta bağlı sürerlik:*

* Sen kahvaltı hazırlayana kadar, ben **yıkanakoydum**.

* Siz yemek **pişirekoyuyorsunuz**, biz de misafirlerle ilgileniyoruz; bak ne güzel!..

b- *Tezlik, çabukluk, erkenlik:*

* Niçin çoraplarını **çıkarakoyuyorsun**?

b dur-

a- *Şarta bağlı sürerlik:*

* Onlar gelene kadar, siz malı **paylaşaduruyorsunuz**.

* Yemek hazır olana kadar, misafirler bahçede **gezineduruyorlar**.

* Sen ekmek alıp gelirken; ben çorbayı **pişiredururum**.

b- İstek:

* Ben gelene kadar **hazırlanadursan** iyi olur; yoksa gecikiriz.

* Müdür gelene kadar, yardımcısıyla **görüsedursa**, iyi olmaz mı?

c kal-

a- Beklenmezlik görüntüsü içinde sürerlik:

* O kadar yorulmuşum ki; kanepede **uzanakaldım**.

* Olayı duyunca olduğumuz yere **yığılakalmışız**.

b- İlenme:

* Haberin şokuyla olduğun yere **yığılakal** da bir daha kalkama emi!...

d gel-

a- Geçmişte başlayan sürerlik:

* Ben en kaprisli kişilerle **anlaşageldim**, senin gibi yumuşak insanlarla mı anlaşamayacağım?

* Köy halkı, o zamandan beri aynı toprakları **paylaşageldiler**.

* Asr-1 saadetten beri dinimizde iki bayram **kutlanagelmıştır**.

II- Fonksiyon - Yapı Uygunluğu

a koy-

a- Sürerlik fiilleri içinde en çok kullanılan fiildir.

b- En fazla kazandığı fonksiyonu ise; bir şarta bağlı sürerlik ifade eden, bir iş yapılırken başka bir işin de yapıldığını anlatan fonksiyonudur. Bu fonksiyonu bütün şahıslarda görmek mümkün.

* Sen kahvaltı hazırlayana kadar, ben **yıkanakoydum**.

c- Emir kipinde daha rahat kullanılmaktadır.

* Ben gelene kadar tehlikelerden **korunakoy**.

d- Geçişli çatılarda daha rahat örneklendirildiği görüldü.

* Ablam, biz gelene kadar yemek **pişirekoyacak**.

e- Özellikle şimdiki zamanın ikinci ve üçüncü şahıslarında tezlik ve bir işi erkenden yapmak gibi fonksiyonlar sezilmektedir.

* Niçin çoraplarını **çıkarakoyuyorsun**?

b dur-

a- Geçişli fiillerde daha rahat örneklendirilebilmektedir.

* Sen ekmek alıp gelirken; ben çorbayı **pişiredururum**.

b- En fazla kazandığı fonksiyonu ise; bir şarta bağlı sürerlik ifade eden, bir iş yapılırken başka bir işin de yapıldığını anlatan fonksiyonudur. Bu fonksiyonu bütün şahıslarda görmek mümkün.

* Yemek hazır olana kadar, misafirler bahçede **gezineduruyorlar**.

c kal-

a- Bu fiilin anlamında “beklenmezlik görüntüsü içinde sürerlik” fonksiyonu vardır.

* Olayı duyunca olduğumuz yere **yığılakalmışız**.

b- Bakın-, uzan-, yığıl-, gibi birkaç fiilin dışında örneği bulunamadı.

* O kadar yorulmuşum ki; kanepede **uzanakaldım**.

d gel-

a- Genel olarak “geçmişte başlayan bir sürerlik” anlamı katmaktadır.

* Asr-ı saadetten beri dinimizde iki bayram **kutlanagelmıştır.**

b- İşteş çatı ekiyle daha rahat örneklendirilebiliyor.

* Köy halkı, o zamandan beri aynı toprakları **paylaşageldiler.**

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapı yok.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

• Bu fiiller, çok sık kullanılmadıkları için bazı örnekler zorlama hissi veriyor. Fakat az da olsa bu kullanımlar bulunduğundan bu örnekleri tezden çıkarmadık.

• “Kal-” fiili bazı fiillerin dışındaki fiillerle örneklendirilememtedir.

* Olayı duyunca olduğumuz yere **yığılakalmışız.**

koy-, dur-, kal-, gel-

No:6

Formülü:F(çatı)- (y) A F(olumsuz)- “F(çatı)-(y)A u-ma-”

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzu yazdırakoymadım

A ggz

a koy-

1. tş

* Onlar gelene kadar **hazırlanakoyamadım**, onlar da bana kızdılar.

2. tş

* Biz gelene kadar yemek **pişirekoymadım** ki; gelince yiyelim.

3. tş

* Bize, yürürlükteki yönetmelik **uygulanakoymadı** ki, hakkımız yenmesin.

1. çş

* Onun mektubunu daha **yazdırakoymadık.**

2. çş

* Fotograf çekilinceye kadar bari, elele **tutuşakoymadınız**, ne güzel olacaktı!..

3. çş

* Şu evler gerçek değerine bir türlü **ulaşakoymadılar** ki; rahatlıkla satabilelim.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

B ögz

a koy-

1. tş

* O gelmeden evi **kiralatakoymamışım**, bu durum onu kızdırdı.

2ç tş

* Arabayı **tamir ettirekoymamışsın** ama yine de darılmaya hakkı yok.

3. tş

* Dilekçeyi **imzalatakoymamış** ki; haftaya kalmayalım.

1. çş

* Verdiği raporları **inceletekoymamışız**, bu yüzden neler dedi neler!..

2. çş

* Arkadaşınıza grafikleri **çizdirekoymamışsınız** ki; ödevi yarına yetiştirelim.

3. çş

* Telefondaki konuşmamı önemsemeyip, ben varana kadar, malı **yükletekoymamışlar**.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

C şz

a koy-

1. tş

* O gelene kadar bilgisayarı çocuklara **oynatakoymuyorum**, bu yüzden beni çok seviyor.

2. tş

* İşi onun bıraktığı yerden **devam ettirekoymuyorsun** da, kendi kandan işler çıkarıyorsun.

3. tş

* Evrakları biz gelene kadar **kontrol ettirekoymuyor**, bu, işi aksatıyor.

1. çş

* Arabasını **yıkatakoymuyoruz**, o da bize kızıyor, buna hakkı var mı?

2. çş

* İşleri onun dediği şekilde **sürdürekoymuyorsunuz**, o da size kızıyor.

3. çş

* Arsalarını **sattırakoymuyorlar**, bu yüzden onlara demediği laf kalmıyor.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

D *gz*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E *gel.z*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

F *dş*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

G *is.*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

H *ger.*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

- d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)
- I **em.**
- a **koy-**
(Örneği bulunamadı)
- b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
- c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
- d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

Sürerlik fiillerinin olumlu çatının olumsuzunun **SONUCU**

I- Fonksiyonları

a- koy-

a- Şarta bağlı sürerlik:

* Biz gelene kadar yemek **pişirekoymadın** ki; gelince yiyelim.

* Arabayı **tamir ettirekoymamışsın** ama yine de darılmaya hakkı yok.

b- Tezlik, çabukluk, erkenlik:

* Arkadaşınıza grafikleri **çizdirekoymamışsınız** ki; ödevi yarına yetiştiririm.

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

a koy-

a- Bu yapıda genel olarak “şarta bağlı bir sürerlik” anlamı vardır.

* Evrakları biz gelene kadar **kontrol ettirekoymuyor**, bu, işi aksatıyor.

b- Bazı örneklerde de “tezlik, erkenlik” gibi anlamlar sezilmektedir.

* Arkadaşınıza grafikleri **çizdirekoymamışsınız** ki; ödevi yarına yetiştiririm.

c- Ettirgenlik çatı ekiyle daha rahat örneklendirilebilmektedir.

* Dilekçeyi **imzalatakoymamış** ki; haftaya kalmayalım.

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

• Koy- fiili dışında kalan diğer fiillerin hiçbiri kullanılmamaktadır. Uğraşılrsa belki bu fiillerin bazı kiplerine örnek bulunabilir ama bu zorlamadan öteye geçmez kanaatindeyiz.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

• Koy- fiiline, her ne kadar bütün yapılarda örnek bulabildiysek de, bunların bazıları zorlama örneklerdir. Olumsuzu az kullanıldığından dolayı örneklendirmekte zorluklar yaşandı.

koy-, dur-, kal-, gel-

No:7

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F-

Yapısı: Olumsuz fiilin olumlusu yazdırmayakoydu

- A ggz**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- B ögz**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C şz**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- D gz**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- E gel.z**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

F dş

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

G is.

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

H ger.

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

I em.

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

Sürerlik fiillerinin olumsuz çatının olumlusunun **SONUCU**

I- Fonksiyonları

(yok)

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

(yok)

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

- Sürerlik fiillerinin hiçbirini için bu yapıda örnek bulamadık.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

• Sadece emir kipi için bir kaç örnek tesbit edildi. Bunlar da zorlama ile örneklendirilebildi.

* Bir kere **hastalanmayagör**, ne eziyetler çekersin.

* Sevda öyle bir şey ki; ona **tutulmayagör**; paçayı kurtaramazsın.

* Sen şu sıraları **bozdurmayakoy**, biz hemen geliriz.

koy-, dur-, kal-, gel-

No:8

Formülü:F(olumsuz çatı)-(y) A F(olumsuz)-

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzu yazdırmayakoymadım

A ggz

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

B ögz

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

C şz

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D **gz**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E **gel.z**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

F **dş**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

G **is.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

H **ger.**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

I em.

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

Süzerlik fiillerinin mastarı

koy-, dur-, kal-, gel-

No:1+ mastar

Formülü:F- (y) A F-maK

Yapısı: Olumlu fiilin olumluşunun masdarı yazakoymak

A maK

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

B mA

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
* Onların habersizce **çıkagelmeleri** beni şaşırttı.

C Iş

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-

- (Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:2+ masdar

Formülü:F- (y) A F(olumsuz)-maK “F-(y)A u-ma-(master)”

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun masdarı yazakoymamak

- A maK**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- B mA**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C Iş**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:3+ masdar

Formülü:F(olumsuz) - (y) A F- maK

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun masdarı yazmayakoymak

- A maK**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

B mA

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

C Is

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:4+ masdar

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F(olumsuz)-maK

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun masdarı yazmayakoymamak

A maK

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

B mA

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C** *Iş*
a *koy-*
(Örneği bulunamadı.)
b *dur-*
(Örneği bulunamadı.)
c *kal-*
(Örneği bulunamadı.)
d *gel-*
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:5+ masdar

Formülü: F(çatı)- (y) A F- maK

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzunun masdarı yazdırakoymak

- A** *maK*
a *koy-*
(Örneği bulunamadı.)
b *dur-*
(Örneği bulunamadı.)
c *kal-*
(Örneği bulunamadı.)
d *gel-*
(Örneği bulunamadı.)

- B** *maK*
a *koy-*
(Örneği bulunamadı.)
b *dur-*
(Örneği bulunamadı.)
c *kal-*
(Örneği bulunamadı.)
d *gel-*
(Örneği bulunamadı.)

- C** *Iş*
a *koy-*
(Örneği bulunamadı.)
b *dur-*
(Örneği bulunamadı.)
c *kal-*
(Örneği bulunamadı.)
d *gel-*
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:6+ masdar

Formülü:F(çatı)- (y) A F(olumsuz)-maK “F(çatı)-(y)A u-ma-(master)”

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzunun masdarı yazdırakoymamak

A maK

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

B mA

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

C Iş

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:7+ masdar

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F-maK

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzunun masdarı yazdırmayakoymak

A maK

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

- B** *mA*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- C** *Iş*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:8+ masdar

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F(olumsuz)-maK

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzunun masdarı yazdırmayakoymak

- A** *maK*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- B** *mA*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- C** *Iş*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

- b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

Sürerlik fiillerinin mastarının SONUCU

I- Fonksiyonları

(yok)

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

(yok)

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

- Sürerlik fiillerinin hiçbiri için bu yapıda örnek bulamadık.
- B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapı yok.**

Sürerlik fiillerinin partisibi

koy-, dur-, kal-, gel-

No: 1+partisip

Formülü: F- (y) A F-An

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi yazakoyan

A -An

a koy-

* Allah'ın azametinden korkup nefisini, arzu ve isteklerinden **alıkoynun** varacağı yer cennettir.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

* Dünya nüfus konferansı, öteden beri **devam edegelen** birçok tartışmayı yeniden gündeme getirdi.

B -dıK

a koy-

* Senin **tutakoyduğun** şey onun ceketi mi?

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

* Laleli esnafı, son günlerde **alışageldikleri** hareketliliğin birden bire kesilmesiyle endişeli bir bekleyişe girdiler.

* Nasıl hatırlamazsın, o adam senin çoktan beri **tanıyageldiğin** biri.

C -AcAk

a koy-

* Sağlam karakteri olan bir insanı, vazifesinden **alıkoyacak** hiç bir hadise olamaz.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

D -mİş

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

E -Ar

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

F -mAz

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:2+partisip

Formülü:F- (y) A F(olumsuz)-An “F-(y)A u-ma-(partisip)”

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi yazakoymayan

A -An

a koy-

* Sahibini fenalıktan **alikoymayan** namaz, Allah'tan uzak olmaktan başka bir şeyi arttırmaz.

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

B -dıK

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

C -AcAk

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

D -mİş

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

E -Ar

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

- b dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- F -mAz**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:3+partisip

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F-An

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun partisibi yazmayakoyan

- A -An**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- B -dıK**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C -AcAk**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D **-mİş**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E **-Ar**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

F **-mAz**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:4+partisip

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F(olumsuz)-An

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun partisibi yazmayakoymayan

A **-An**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- B** -*dıK*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- C** -*AcAk*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- D** -*mİş*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- E** -*Ar*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- F** -*mAz*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

- d** **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No5+partisip

Formülü:F(çatı)- (y) A F-An

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzunun partisibi yazdırakoyan

A **-An**

- a** **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

- b** **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

- c** **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

- d** **gel-**
* Türk edebiyatının tarihi gelişmesi, **alışlagelen** kronolojik sıralama-
dan ayrı olarak edebi ve temalara göre işlenmiş ve açıklanmıştır.

B **-dıK**

- a** **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

- b** **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

- c** **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

- d** **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

C **-AcAk**

- a** **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

- b** **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

- c** **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

- d** **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D **-mİş**

- a** **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

- b** **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

- c** **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

- d** **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- E -Ar**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- F -mAz**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:6+partisip

Formülü:F(çatı)- (y) A F(olumsuz)-An “F(çatı)-(y)A u-ma-(partisip)”

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzunun partisibi yazdırakoymayan

- A -An**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- B -dıK**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C -AcAk**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

D -mİş

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

E -Ar

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

F -mAz

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d gel-

(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:7+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F-An

Yapısı: Olumsuz çatının olumlusunun partisibi yazdırmayakoyan

A -An

a koy-

(Örneği bulunamadı.)

b dur-

(Örneği bulunamadı.)

c kal-

(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

B **-dıK**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

C **-AcAk**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D **-mİş**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E **-Ar**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

F **-mAz**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:8+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F(olumsuz)-An

Yapısı: Olumsuz çatının olumsuzunun partisibi yazdırmayakoymayan

A -An

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

B -dıK

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

C -AcAk

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

D -mİş

a koy-
(Örneği bulunamadı.)

b dur-
(Örneği bulunamadı.)

c kal-
(Örneği bulunamadı.)

d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- E -Ar**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- F -mAz**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

Sürerlik fiillerinin partisibinin SONUCU

I- Fonksiyonları
(yok)

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu
(yok)

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

- Sürerlik fiillerinin hiçbiri için bu yapıda örnek bulamadık.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

- Her ne kadar, olumlu yapıya birkaç örnek bulunabilmekte ise de genel anlamda partisiplerle kullanılmamaktadır. Bu örneklerde de zorlama sezilir

koy-, dur-, kal-, gel-

No:1+gerundium

Formülü:F- (y) A F-İp

Yapısı: Olumlu fiilin olumlusunun gerundiumu yazakoyup

- A -İp**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- B -ArAk**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C -IncA**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- D -Kan**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- E -mAdAn**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:2+gerundium

Formülü:F- (y) A F(olumsuz)-Ip “F-(y)A u-ma-(gerundium)”

Yapısı: Olumlu fiilin olumsuzunun gerundiumu yazakoymayıp

- A -Ip**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)

- b dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

B -ArAk

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

C -IncA

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

D -Kan

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

E -mAdAn

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:3+gerundium

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F-İp

Yapısı: Olumsuz fiilin olumlusunun gerundiumu yazmayakoyup

- A -İp**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- B -ArAk**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C -İncA**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- D -Kan**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- E -mAdAn**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)

- b dur-**
(Örneği bulunamadı.)
- c kal-**
(Örneği bulunamadı.)
- d gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:4+gerundium

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F(olumsuz)-İp

Yapısı: Olumsuz fiilin olumsuzunun gerundiumu yazmayakoymayan

A -İp

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
- b dur-**
(Örneği bulunamadı.)
- c kal-**
(Örneği bulunamadı.)
- d gel-**
(Örneği bulunamadı.)

B -ArAk

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
- b dur-**
(Örneği bulunamadı.)
- c kal-**
(Örneği bulunamadı.)
- d gel-**
(Örneği bulunamadı.)

C -IncA

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
- b dur-**
(Örneği bulunamadı.)
- c kal-**
(Örneği bulunamadı.)
- d gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D -Kan

- a koy-**
(Örneği bulunamadı.)
- b dur-**
(Örneği bulunamadı.)
- c kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E **-mAdAn**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:5+gerundium

Formülü:F(çatı)- (y) A F-İp

Yapısı: Olumlu çatının olumlusunun gerundiumu yazdırakoyup

A **-İp**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

B **-ArAk**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

C **-IncA**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- D** -*Kan*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- E** -*mAdAn*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:6+gerundium

Formülü:F(çatı)- (y) A F(olumsuz)-Ip “F(çatı)-(y)A u-ma-(gerundium)”

Yapısı: Olumlu çatının olumsuzunun gerundiumu yazdırakoymayıp

- A** -*Ip*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- B** -*ArAk*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- C** -*IncA*
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

- b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- D -Kan**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- E -mAdAn**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:7+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F-Ip

Yapısı: Oolumsuz çatının olumlusunun gerundiumu yazdırmayakoyup

- A -Ip**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)
d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- B -ArAk**
a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)
b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)
c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

C **-Inca**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

D **-Kan**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

E **-mAdAn**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

koy-, dur-, kal-, gel-

No:8+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F(olumsuz)-Ip

Yapısı: Oolumsuz çatının oolumsuzunun gerundiumu yazdırmayakoymayıp

A **-Ip**

a **koy-**
(Örneği bulunamadı.)

b **dur-**
(Örneği bulunamadı.)

c **kal-**
(Örneği bulunamadı.)

d **gel-**
(Örneği bulunamadı.)

- B -ArAk**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- C -IncA**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- D -Kan**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

- E -mAdAn**
a koy-
(Örneği bulunamadı.)
b dur-
(Örneği bulunamadı.)
c kal-
(Örneği bulunamadı.)
d gel-
(Örneği bulunamadı.)

Sürerlik fiillerinin gerundiumunun SONUCU

I- Fonksiyonları

(yok)

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

(yok)

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

- Sürerlik fiillerinin hiçbiri için bu yapıda örnek bulamadık.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapı yok.

Sürerlik fiillerinin genel sonucu

I- Fonksiyonları

Bu tasvir fiillerinin hepsinde sürerlik anlamı vardır. Fakat bu anlamın çeşitli görüntüleri şeklindedir.

a- koy-

a- Şarta bağlı sürerlik:

- * Sen kahvaltı hazırlayana kadar, ben **yıkanakoydum**.

* Siz yemek **pişirekoyuyorsunuz**, biz de misafirlerle ilgileniyoruz; bak ne güzel!..

b- Tezlik, çabukluk, erkenlik:

- * Niçin çoraplarını **çıkarakoyuyorsun**?

b dur-

a- Şarta bağlı sürerlik:

- * Onlar gelene kadar, siz malı **paylaşaduruyorsunuz**.

- * Yemek hazır olana kadar, misafirler bahçede **gezineduruyorlar**.

- * Sen ekmek alıp gelirken; ben çorbayı **pişiredururum**.

b- İstek:

- * Ben gelene kadar **hazırlanadursan** iyi olur; yoksa gecikiriz.

- * Müdür gelene kadar, yardımcısıyla **görüşedursa**, iyi olmaz mı?

c kal-

a- Beklenmezlik görüntüsü içinde sürerlik:

- * O kadar yorulmuşum ki; kanepede **uzanakaldım**.

- * Olayı duyunca olduğumuz yere **yığılakalmışız**.

b- İlenme:

- * Haberin şokuyla olduğun yere **yığılakal** da bir daha kalkama emi!...

d gel-

a- Geçmişte başlayan sürerlik:

* Ben en kaprisli kişilerle **anlaşageldim**, senin gibi yumuşak insanlarla mı anlaşamayacağım?

- * Köy halkı, o zamandan beri aynı toprakları **paylaşageldiler**.

- * Asr-ı saadetten beri dinimizde iki bayram **kutlanagelmıştır**.

Yaklaşma Fiili

yaz-

No: 1

Formülü: F-(y) A F-

Yapısı: Olumlu fiilin olumlusu kırayazdım

A ggz

1. tş

- * Onunla güreşirken, köprü oyununu yapamayınca, **öleyazdım.**
- * Beni öyle kızdırdı ki; onu **döveyazdım.**
- * Ekmeği keseyim derken, bıçak elimden çıkıverdi, elimi **keseyazdım.**

2. tş

- * Dikkat etsene; bak, dikkatsizliğin yüzünden **düşeyazdın.**
- * Gece üstünü hiç örtmüyorsun; bu yüzden **hastalanayazdın.**
- * Duvara nasıl öyle çarptınsa, duvarı **yıkayazdın.**

3. tş

- * Çeşminden akan hun ile sagar **dolayazdı**
Mecliste geçen gece gene kan **olayazdı**
Baki
- * Kullandığı ilaçlar çocukta alışkanlık **yapayazdı.**
- * Geçen gün aldığımız pahalı vazoyu çocuk **kırayazdı.**
- * Rüzgarda kağıtlar elimden **uçayazdı.**

1. çş

- * Kalecinin bir hatası yüzünden kalemizde golü **göreyazdık.**
- * Öyle bir kaza oldu ki **öleyazdık.**
- * Hava o kadar soğuktu ki, buraya gelene kadar **donayazdık.**
- * Viraja çok süratli girdik ve bariyerlere **çarpayazdık.**

2. çş

- * Nasıl hararetlendiyseniz, evdeki bütün suyu **içeyazdınız.**
- * Geçen gün arabayı ucuz fiyata **satayazdınız;** iyi ki satmadınız, zarar edecektiniz.

- * Kumarda bütün paranızı **kaybedeyazdınız.**

3. çş

- * O kaza küçük bir kaza değildi; arabadakilerin birçoğu can **vereyazdılar.**
- * Eline bir çok bomba almış; onlar da elinde **patlayayazdılar.**
- * Böyle çok kumar oynadıkları için **fakirleşeyazdılar.**

B ögz

1. tş

- * Tab-ı ruhunla sözünü anarken Ahmed'in
Şevkinden odlare dutuşup **yanayazmışım**
A.Paşa
- * Doktorun dediğine göre; mideyi **zehirleyeyazmışım.**

* Uyumken elimi duvara arpmışım; çok acıyor, galiba **kırayazmışım** da haberim yok.

2. tş

* Bir daha ateşle oynama; bak, evi **yakayazmışsın**.

* Duyduğuma göre; ilk yumrukta onu **yıkayazmışsın**, çok sevindim.

* Olayda sen de **yaralanayazmışsın**; doğru mu?

3. tş

* Konuşmaya dalınca musluğun altındaki testi **dolayazmış**.

* Bakıyorum; az kesmemişsin, parmağın **kopayazmış**.

* Terristin elindeki bomba, çatışma sırasında **patlayazazmış**.

1. ř

* Senin siparişlerini **unutayazmışsınız**, sonradan aklımıza geldi de aldık.

* Onun dediğine göre; bu güzel ini vazoyu **kırayazmışsınız**; hiç aslı yok.

* Bugün ne kadar sıcak var böyle!.. Oyuna dalmışsınız; burada **pişeyazmışsınız** da haberimiz yok.

2. ř

* Duyduğuma göre, arkadaşınızı yalnız yakalayıp **dveyazmışsınız**, bu iyi bir hareket değil!..

* Acemi şfr yüzünden, siz de kaza **yapayazmışsınız**.

* Geçen gün, o kadar greşmişsinizki; komşuların dediğine göre, evi **yıkayazmışsınız**.

3. ř

* İki kafadar, oyun oynuyoruz diye; evdeki halıları **yakayazmışlar**.

* 'Boya yapacağız' derken öyle dikkatsiz davranmışlar ki; evin her tarafını **boyayazmışlar**.

* Kazada cam kenarındakilerin hepsi, **leyazmışlar**.

C

şz

(rneği bulunamadı.)

D

gz

(rneği bulunamadı.)

E

gel.z

(rneği bulunamadı.)

F

dş

(rneği bulunamadı.)

G

i

(rneği bulunamadı.)

H

ger.

(rneği bulunamadı.)

I

em.

(rneği bulunamadı.)

Yaklaşma fiilin olumlu fiilin olumlusunun SONUCU

I- Fonksiyonları

a- Yaklaşma:

* Ekmeği keseyim derken, bıçak elimden çıkıverdi, elimi **kese yazdım**.

* Duvara nasıl öyle çarptınsa, duvarı **yıkayazdım**.

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

- a- Sadece görülen geçmiş ve öğrenilen geçmiş zamanda kullanılıyor.
b- Bütün örneklerde yaklaşma anlamı katmaktadır. Tehlike anlarını ve istenmeyen durumları anlatan fiiller kullanılmıştır.
* Ekmeği keseyim derken, bıçak elimden çıkıverdi, elimi **keseyazdım**.

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

- A- Kullanılmayan yapılar:
• Yaklaşma fiili için bu yapıda görülen geçmiş ve öğrenilen geçmiş zaman dışında örnek bulamadık.
B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapı yok.

yaz-

No.2

Formülü:F-(y) A F(olumsuz)- “F-(y)A u-ma-”

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzu kırayazmadım

- A **ggz** (Örneği bulunamadı.)
B **ögz** (Örneği bulunamadı.)
C **şz** (Örneği bulunamadı.)
D **gz** (Örneği bulunamadı.)
E **gel.z** (Örneği bulunamadı.)
F **dş** (Örneği bulunamadı.)
G **i** (Örneği bulunamadı.)
H **ger.** (Örneği bulunamadı.)
I **em.** (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No.3

Formülü:F(olumsuz)-(y) A F-

Yapısı:Olumsuz fiilin olumlusu kırmayazdım

- A **ggz** (Örneği bulunamadı.)
B **ögz** (Örneği bulunamadı.)
C **şz** (Örneği bulunamadı.)
D **gz** (Örneği bulunamadı.)

E	gel.z	(Örneği bulunamadı.)
F	dş	(Örneği bulunamadı.)
G	i	(Örneği bulunamadı.)
H	ger.	(Örneği bulunamadı.)
I	em.	(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No: 4

Formülü:F(olumsuz)-(y) A F(olumsuz)-

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzu kırmayayazmadım

A	ggz	(Örneği bulunamadı.)
B	ögz	(Örneği bulunamadı.)
C	şz	(Örneği bulunamadı.)
D	gz	(Örneği bulunamadı.)
E	gel.z	(Örneği bulunamadı.)
F	dş	(Örneği bulunamadı.)
G	i	(Örneği bulunamadı.)
H	ger.	(Örneği bulunamadı.)
I	em.	(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No.5

Formülü:F-(y) A F-

Yapısı:Olumlu çatının olumlusu kırıl yazdı

A ggz

1. tş

* Yüzmeyi fazla bilmediğimden, **boğulayazdım**.

* Konuşmalarımızın onunla ilgili olduğunu **çaktırayazdım**, ama iyi ki anlamamış.

* Av tüfeğini elimde oynarken, **patlatayazdım** ve çok korktum.

2. tş

* Bu sözlerinle onu **kızdırayazdım**, ama samimi olduğunu çabuk anladı.

* Güreşirken, bu oyunu iyi uygulayamadığın için **uyarılayazdın**; Allah'tan tam o sırada rakip karşı oyuna geçti de seni uyarmadılar.

* Ona nasıl kızmıştın; adamı **öldüreyazdın**.

3. tş

* Masanın üstündeki sürahi **kırılazdı**.

* Müteahhit inşaatı altı ayda **bitireyazdı**.

* Engin Civan gibiler kamu bankalarını **bitireyazdı**.

* Çocuğu seviyorum diye ona çok eziyet etti, **ağlatayazdı**.

* Siyahi boksör ilk yumrukta **yıkılazdı** ama çabuk toparlandı.

1. çş

* Disiplin kurulunda bizim niyetimizin kötü olmadığını bilmeyen hocalar yüzünden, okuldan **atılazdı**.

* Böyle davranarak, onu **şüphelendireyazdı**.

2. çş

* Böyle davranarak, bizim gizli işimizi, herkese **farkettireyazdınız**.

* Bak, bilgisayarın o düğmesine basmakla bütün yazdıklarınızı **sildireyazdınız**.

* O hareketlerinizle, müdürü **kızdırıyazdınız**; eğer kızsaydı, sizin için iyi olmazdı.

3. çş

* Bu hareketleri sonucu, okuldan **atılazdılar**.

* Molotof kokteyllerini polislere doğru atıp **patlatıyazdılar**.

* Bazı arkadaşlar, sele **kapılayazdılar** da zor kurtardık.

B ögz

1. tş

* Uyurken elimi duvara çarpmışım; çok acıyor, galiba **kırıyazmışım** da haberim yok.

* Doktorların dediğine göre; **zehirleneyazmışım**.

* Gürültüden **uyanayazmışım**; bereket, hemen çocuğu dışarı almışlar da uyanmamışım

* Rüyamda bir ejderhayla **boğuşayazmışım**, uyanınca rüya olduğunu anlayıp sevindim.

* Çalışmaya bir başladım; neredeyse yazının hepsinin özetini **çıkartıyazmışım**.

* 'Biraz bakayım' diye başına oturduğum kitabı **bitireyazmışım**, haberim yok.

2. tş

* Ben sana 'kalabalığın içine girme' demedim mi? Bak **ezileyazmışsın**.

* Bu itirazın sonucu işten **atılazmışsın**, haberin olsun.

* Dediklerine göre, çok kötü bir şekilde **süsleneyazmışsın** ama arkadaşlarının ikazlarına uyup aşırı olan yerleri düzeltmişsin.

* Duyduğuma göre, konferansın bazı bölümlerinde asıl konudan **uzaklaşayazmışsın** fakat sonradan toparlamışsın.

* Toplantıyı geceyarısına kadar **uzatıyazmışsın**.

* Haberin oldu mu bilmem; o tartışmadan sonra, sen kuruldan **çıkarılayazmışsın**.

3. tş

* Kopye çekmek suçundan **cezalandırılazmışsın**.

- * Çok kısa sürede **hazırlanayazmış** ama düğmesi kopunca gecikmiş.
- * Ahmet Bey, öbür şirketle **anlaşayazmış** fakat fiyatta pürüz çıkmış.
- * O kadar korkmuş ki; altına **kaçırayazmış**.
- * Bilgisayarla oynarken virüs programını **çalıştırıyazmış**.

1. çş

- * Evrak eksikliği yüzünden, işten **atılayazmışız**.
- * Dedğine göre, çocuğun ağlamasından **uyanayazmışız** fakat bizim haberimiz yok.
- * Onun söylediğine göre, bu konuda oradakilerle **haberleşeyazmışız** ama sonradan bağlantı sağlanamamış.
- * ‘Biraz yiyelim’ dedik; hepsini **bitireyazmışız**.
- * Geç kalmakla güzel bir programı **kaçırayazmışız**.
- * Arabadan ses gelince durmadık, rotu **dağıtayazmışız**.

2. çş

- * O gün, öbür mahallenin çocukları tarafından **dövüleyazmışınız**.
- * Siz komşunuz olan devletleri geçecek şekilde **kalkınayazmışınız** ama yine de yeterli değil...
- * Makinayı ilk defa gördüğünüz halde, kağıdını okuyarak **çalıştırıyazmışınız**.
- * Bir yılda bitecek kitabı, siz dört ayda **bitireyazmışınız**.

3. çş

- * Kuralara uymadılar dite **cezalandırılazmışlar**.
- * Onu yanlış anladıkları için sert bir tavır **takınayazmışlar**, sonradan hatayı anlamışlar
- * Küçük bir mesele yüzünden, koca adamlar **dövüşeyazmışlar**.
- * Biraz geç çıktıkları için treni **kaçırayazmışlar**.
- * Ooo!.. Ne kadar çok çalışmışlar ki; biz gelene kadar bütün işleri **tüketeyazmışlar**.

C şz

(Örneği bulunamadı.)

D gz

(Örneği bulunamadı.)

E gel.z

(Örneği bulunamadı.)

F dş

(Örneği bulunamadı.)

G i

(Örneği bulunamadı.)

H ger.

(Örneği bulunamadı.)

I em.

(Örneği bulunamadı.)

Yaklaşma fiilinin olumlu çatının olumlusunun SONUCU

I- Fonksiyonları

a- *yaklaşma*:

- * Ahmet Bey, öbür şirketle **anlaşayazmış** fakat fiyatta pürüz çıkmış.

* Masanın üstündeki sürahi **kırılazdı**.

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

a- Sadece görülen geçmiş ve öğrenilen geçmiş zamanda kullanılıyor.

b- Bütün örneklerde yaklaşma anlamı katmaktadır. Tehlike anlarını ve istenmeyen durumları anları anlatan fiiller kullanılmıştır.

* Masanın üstündeki sürahi **kırılazdı**.

* Müteahhit inşaata altı ayda **bitireyazdı**.

c- Ettirgen ve geçişli çatılarda daha rahat kullanılmaktadır. Edilgen, dönüşlü ve işteş şekilleri de vardır.

* Kopye çekmek suçundan **cezalandırılazmış**.

* Çok kısa sürede **hazırlanazmış** ama düğmesi kopunca gecikmiş.

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

• Yaklaşma fiili için bu yapıda görülen geçmiş ve öğrenilen geçmiş zaman dışında örnek bulamadık.

B- Zorlamayla  rneklendirilebilen yapı yok.

yaz-

No.6

Formülü:F(atı)-(y) A F(olumsuz)- "F(atı)-(y)A u-ma-"

Yapısı:Olumlu atını olumsuzu kırılazmadı

A	ggz	(�rneği bulunamadı.)
B	�gz	(�rneği bulunamadı.)
C	şz	(�rneği bulunamadı.)
D	gz	(�rneği bulunamadı.)
E	gel.z	(�rneği bulunamadı.)
F	dş	(�rneği bulunamadı.)
G	i	(�rneği bulunamadı.)
H	ger.	(�rneği bulunamadı.)
I	em.	(�rneği bulunamadı.)

yaz-

No.7

Formülü:F(olumsuz çatı)-(y) A F-

Yapısı:Olumsuz çatının olumlusu

kırılmayayazdı

- A** **ggz** (Örneği bulunamadı.)
B **ögz** (Örneği bulunamadı.)
C **şz** (Örneği bulunamadı.)
D **gz** (Örneği bulunamadı.)
E **gel.z** (Örneği bulunamadı.)
F **dş** (Örneği bulunamadı.)
G **i** (Örneği bulunamadı.)
H **ger.** (Örneği bulunamadı.)
I **em.** (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No.8

Formülü:F(olumsuz çatı)-(y) A F(olumsuz)-

Yapısı:Olumsuz çatının olumlusu

kırılmayayazmadı

- A** **ggz** (Örneği bulunamadı.)
B **ögz** (Örneği bulunamadı.)
C **şz** (Örneği bulunamadı.)
D **gz** (Örneği bulunamadı.)
E **gel.z** (Örneği bulunamadı.)
F **dş** (Örneği bulunamadı.)
G **i** (Örneği bulunamadı.)
H **ger.** (Örneği bulunamadı.)
I **em.** (Örneği bulunamadı.)

Yaklaşma fiilinin mastarı

yaz-

No:1+masdar

Formülü:F-(y) A F- maK kırıyazmak

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun masdarı

A maK

(Örneği bulunamadı.)

B mA

(Örneği bulunamadı.)

C Iş

(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:2+Mastar

Formülü:F-(y) A F (Olumsuz)-(maK) "F-(y)A u-ma-(mastar)"

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun mastarı kırıyazmamak

A maK

(Örneği bulunamadı.)

B mA

(Örneği bulunamadı.)

C Iş

(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:3+Mastar

Formülü:F(Olumsuz)-(y) A F -(maK)

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun mastarı kırmayayazmak

A maK

(Örneği bulunamadı.)

B mA

(Örneği bulunamadı.)

C Iş

(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:4+Mastar

Formülü:F(Olumsuz)-(y) A F(Olumsuz -(maK)

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun mastarı kırmayayazmamak

A maK

(Örneği bulunamadı.)

B mA

(Örneği bulunamadı.)

C Iş

(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:5+Mastar

Formülü:F)-(y) A F -(maK)

Yapısı:Olumlu çatının olumlusunun mastarı kırıl yazmak

- A** **maK**
(Örneği bulunamadı.)
- B** **mA**
(Örneği bulunamadı.)
- C** **Iş**
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:6+Mastar

Formülü:F(çatı)-(y) A F(Olumsuz -(maK) “F(çatı)-(y)A u-ma-(mastar)”

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun mastarı kırıl yazmamak

- A** **maK**
(Örneği bulunamadı.)
- B** **mA**
(Örneği bulunamadı.)
- C** **Iş**
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:7+Mastar

Formülü:F(Olumsuz çatı)-(y) A F -(maK)

Yapısı:Olumsuz çatının olumlusunun mastarı kırılmay yazmak

- A** **maK**
(Örneği bulunamadı.)
- B** **mA**
(Örneği bulunamadı.)
- C** **Iş**
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:8+Mastar

Formülü:F(Olumsuz çatı)-(y) A F(Olumsuz) -(maK)

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun mastarı kırılmay yazmamak

- A** **maK**
(Örneği bulunamadı.)
- B** **mA**
(Örneği bulunamadı.)
- C** **Iş**
(Örneği bulunamadı.)

Yaklaşma fiilinin mastarının SONUCU

I- Fonksiyonları

(yok)

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

(yok)

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

• Yaklaşma fiili için bu yapıda örnek bulamadık.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapı yok.

Yaklaşma fiilinin partisibi

yaz-

No:1+partisip

Formülü:F- (y) A F- An

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi kırayazan

A -An

* **Düşeyazan** bardak hangi bardaktı?

* Dün gece **öleyazan** hasta, ikinci koğuşta yatıyor.

B -dıK

* Çocuğun **kırayazdığı** fidan şu muydu?

* Onun **düşeyazdığı** engel, beşinci engeldi.

C -AcAk

(Örneği bulunamadı.)

D -mİş

(Örneği bulunamadı.)

E -Ar

(Örneği bulunamadı.)

F -mAz

(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:2+partisip

Formülü:F- (y) A F(olumsuz)- An "F-(y)A u-ma-(partisip)"

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun partisibi kırayazmayan

A -An

(Örneği bulunamadı.)

B -dıK

(Örneği bulunamadı.)

C -AcAk

(Örneği bulunamadı.)

D -mİş

(Örneği bulunamadı.)

E -Ar

(Örneği bulunamadı.)

F -*mAz*
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:3+partisip

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F- An

Yapısı:Olumsuz fiilin olumlusunun partisibi kırılmayayazan

A -*An*
(Örneği bulunamadı.)

B -*dıK*
(Örneği bulunamadı.)

C -*AcAk*
(Örneği bulunamadı.)

D -*mIş*
(Örneği bulunamadı.)

E -*Ar*
(Örneği bulunamadı.)

F -*mAz*
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:4+partisip

Formülü:F(olumsuz)- (y) A F(olumsuz)- An

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun partisibi kırılmayayazmayan

A -*An*
(Örneği bulunamadı.)

B -*dıK*
(Örneği bulunamadı.)

C -*AcAk*
(Örneği bulunamadı.)

D -*mIş*
(Örneği bulunamadı.)

E -*Ar*
(Örneği bulunamadı.)

F -*mAz*
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:5+partisip

Formülü:F(çatı)- (y) A F- An

Yapısı:Olumlu çatının olumlusunun partisibi kırılmayazan

A -*An*
* O davette kırılmayazan bardak, bu bardak işte!..

B -*dıK*
* Çocuğun düşüreyazdığı vazo şu vazoydu.

- C** -AcAk (Örneği bulunamadı.)
D -mİş (Örneği bulunamadı.)
E -Ar (Örneği bulunamadı.)
F -mAz (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:6+partisip

Formülü:F(çatı)- (y) A F(olumsuz)- An “F(çatı)-(y)A u-ma-(partisip)”

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun partisibi kırılmayazmayan

- A** -An (Örneği bulunamadı.)
B -dıK (Örneği bulunamadı.)
C -AcAk (Örneği bulunamadı.)
D -mİş (Örneği bulunamadı.)
E -Ar (Örneği bulunamadı.)
F -mAz (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:7+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F- An

Yapısı:Olumsuz çatının olumlusunun partisibi kırılmayazmayan

- A** -An (Örneği bulunamadı.)
B -dıK (Örneği bulunamadı.)
C -AcAk (Örneği bulunamadı.)
D -mİş (Örneği bulunamadı.)
E -Ar (Örneği bulunamadı.)
F -mAz (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:8+partisip

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) A F(olumsuz)- An

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun partisibi kırılmayazmayan

- A** -An (Örneği bulunamadı.)
B -dıK (Örneği bulunamadı.)
C -AcAk (Örneği bulunamadı.)
D -mİş (Örneği bulunamadı.)
E -Ar (Örneği bulunamadı.)
F -mAz (Örneği bulunamadı.)

Yaklaşma fiilinin partisibinin SONUCU

I- Fonksiyonları

(yok)

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

(yok)

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

• Yaklaşma fiili için bu yapıda örnek bulamadık.

B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapı yok.

• Zorlamayla -(y)An ve -dİK partisiplerine bir iki örnek bulabildik.

Yaklaşma anlamı bildiriyorlar. Sadece olumlu şekilleri var.

* Çocuğun **kırayazdığı** fidan şu muydu?

Yaklaşma fiilinin gerundiumu

yaz-

No:1+gerundium

Formülü:F-(y) I F- Ip

Yapısı:Olumlu fiilin olumlusunun gerundiumu kır yazıp

- A** -Ip
* Önce **öleyazıp** daha sonra iyi olan hasta bu!..
- B** -ArAk (Örneği bulunamadı.)
C -IncA (Örneği bulunamadı.)
D -Kan (Örneği bulunamadı.)
E -mAdAn (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:2+gerundium

Formülü:F- (y) I F(olumsuz)- Ip “F-(y)A u-ma-(gerundium)”

Yapısı:Olumlu fiilin olumsuzunun gerundiumu kırayazmayıp

- A** -*Ip*
(Örneği bulunamadı.)
- B** -*ArAk*
(Örneği bulunamadı.)
- C** -*IncA*
(Örneği bulunamadı.)
- D** -*Kan*
(Örneği bulunamadı.)
- E** -*mAdAn*
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:3+gerundium

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F- Ip

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun gerundiumu kırmayayazıp

- A** -*Ip*
(Örneği bulunamadı.)
- B** -*ArAk*
(Örneği bulunamadı.)
- C** -*IncA*
(Örneği bulunamadı.)
- D** -*Kan*
(Örneği bulunamadı.)
- E** -*mAdAn*
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:4+gerundium

Formülü:F(olumsuz)- (y) I F(olumsuz)- Ip

Yapısı:Olumsuz fiilin olumsuzunun gerundiumu kırmayazmayıp

- A** -*Ip*
(Örneği bulunamadı.)
- B** -*ArAk*
(Örneği bulunamadı.)
- C** -*IncA*
(Örneği bulunamadı.)
- D** -*Kan*
(Örneği bulunamadı.)
- E** -*mAdAn*
(Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:5+gerundium

Formülü:F(çatı)- (y) I F- Ip

Yapısı:Olumlu çatının olumlusunun gerundiumu kırıl yazıp

- A** -*Ip* (Örneği bulunamadı.)
B -*ArAk* (Örneği bulunamadı.)
C -*IncA* (Örneği bulunamadı.)
D -*Kan* (Örneği bulunamadı.)
E -*mAdAn* (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:6+gerundium

Formülü:F(çatı)- (y) I F(olumsuz)- Ip “F(çatı)-(y)A u-ma-(gerundium)”

Yapısı:Olumlu çatının olumsuzunun gerundiumu kırıl yazmayıp

- A** -*Ip* (Örneği bulunamadı.)
B -*ArAk* (Örneği bulunamadı.)
C -*IncA* (Örneği bulunamadı.)
D -*Kan* (Örneği bulunamadı.)
E -*mAdAn* (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:7+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F- Ip

kırılmay yazıp

Yapısı:Olumsuz çatının olumlusunun gerundiumu

- A** -*Ip* (Örneği bulunamadı.)
B -*ArAk* (Örneği bulunamadı.)
C -*IncA* (Örneği bulunamadı.)
D -*Kan* (Örneği bulunamadı.)
E -*mAdAn* (Örneği bulunamadı.)

yaz-

No:8+gerundium

Formülü:F(olumsuz çatı)- (y) I F(olumsuz)- Ip

Yapısı:Olumsuz çatının olumsuzunun gerundiumu kırılmayazmayıp

- A** -*Ip*
(Örneği bulunamadı.)
- B** -*ArAk*
(Örneği bulunamadı.)
- C** -*IncA*
(Örneği bulunamadı.)
- D** -*Kan*
(Örneği bulunamadı.)
- E** -*mAdAn*
(Örneği bulunamadı.)

Yaklaşma fiilinin gerundiumunun SONUCU

I- Fonksiyonları

(yok)

II- Yapı - Fonksiyon Uygunluğu

(yok)

III- Kullanılmayan veya zorlamayla örneklendirilebilen yapılar:

A- Kullanılmayan yapılar:

- Yaklaşma fiili için bu yapıda örnek bulamadık.
- B- Zorlamayla örneklendirilebilen yapı yok.

Yaklaşma fiilinin genel sonucu

I- Fonksiyonları

a- Yaklaşma:

- * Ekmeği keseyim derken, bıçak elimden çıkıverdi, elimi **keseyazdım**.
- * Duvara nasıl öyle çarptınsa, duvarı **yıkayazdın**.
- * Ahmet Bey, öbür şirketle **anlaşayazmış** fakat fiyatta pürüz çıkmış.
- * Masanın üstündeki sürahi **kırılazdı**.

GENEL SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tasvirî fiiller, dört grupta incelenir: yeterlik, tezlik, sürerlik ve yaklaşma. Tezde sunulan malzemeden anlaşılacağı gibi, bu fiiller içinde en yaygın kullanılanı; yeterlik (bil-) fiilidir. İki olumsuzza sahip yapıya hiç örnek bulunamamıştır. Ayrıca bütün fiillerde mastar, partisip ve gerundiumlu şekillere örnek; zaman ve kiplerden daha az bulunabilmiştir. Diğer fiillerde olduğu gibi, dilek kiplerindeki anlam kaymaları tasvirî fiillerde de görülmektedir.

İncelenen tasvirî fiillerin belirleyebildiğimiz fonksiyonları şunlardır:

I- Yeterlik fiili: Bu fiil için, eski dilimizdeki “u-” yerine; “bil-” fiili kullanılmaktadır. Olumsuzunda ise, “u-” fiilinin yaşadığı görülüyor. Bu fiil, tasvirî fiiller içinde en yaygın kullanılanıdır. Fonksiyonları:

A- İktidar

- a- İktidarla birlikte imkan,
- b- İktidarla birlikte muvaffakiyet, beceri,
- c- İktidarla birlikte fırsat,
- d- İktidarla birlikte yadırgama, şaşma, hayret,
- e- İktidarla birlikte istek (yemin, ilenme, beddua),
- f- İktidarla birlikte reddiye,
- g- İktidarla birlikte izin,
- h- İktidarla birlikte tavsiye,
- i- İktidarla birlikte ihtiyar,
- k- İktidarla birlikte dirayet,
- l- İktidarla birlikte alternatif,
- m- İktidarla birlikte takdir,
- n- İktidarla birlikte cesaret,
- o- İktidarla birlikte duyguya hakimiyet,
- ö- İktidarla birlikte teşvik,
- p- İktidarla birlikte itiraz,
- r- İktidarla birlikte ihtimal,
- s- İktidarla birlikte serzeniş,

B- İhtimal

- a- İhtimalle birlikte izin,
- b- İhtimalle birlikte alternatif,
- c- İhtimalle birlikte uyarı,
- d- İhtimalle birlikte tercih,
- e- İhtimalle birlikte serzeniş ve yadırgama,
- f- Muktedir olmama ihtimali.

II- Tezlik fiili: Tasvir fiilleri içinde “bil-” fiilinden sonra en çok kullanılan fiil, tezlik şekli olan “ver-”tir. Diğer fiiller gibi bu fiilde de, mastar, partisip ve gerundium yapıları az kullanılır. Fonksiyonları:

- a- tezlik (çabukluk),
- b- isteğe cevap,
- c- anılık (beklenmezlik),
- d- kolaylık,
- e- istek (görevlendirme),
- f- rica,
- g- keyfilik,
- h- Alışkanlığı terk,
- ı- gücü yettiği halde yapmamak (savsama, önemsememe),
- i- cesaretlendirme.

III- Sürerlik fiilleri: Bu şekil, “koy-, dur-, kal-, gel-, gör-, git-, bat-” gibi tasvir fiilleri ile yapılır. Bunların içinde en yaygın kullanılanı, “koy-” fiilidir. Fiilin gösterdiği işin devam ettiğini bildirirler. Bu fiillerden; “bat-” sadece ağızlarda vardır, “gör-” ve “git-” fiilleri de eski Türkçemizdeki yaygın kullanımını kaybetmişlerdir. “Dur-”, “kal-” ve “gel-” fiilleri ise; “koy-” fiili kadar olmasa da, Türkiye Türkçesinde kullanılan sürerlik şekilleridir. Sürerlik fiillerinden “koy-” dışındaki fiillerin olumsuz yapıları örneklendirilememiştir. “Koy-” fiilinde ise; zorlama sayılabilecek cümlelerle olumsuz yapıya örnek bulunabilmiştir. Mastar, partisip ve gerundiumlu yapıların örneği ise bulunamamıştır. Fonksiyonları:

Bu tasvir fiillerinin hepsinde sürerlik anlamı vardır. Fakat bu anlamın çeşitli görüntüleri şeklindedir.

- a **koy-**
 - a- Şarta bağlı sürerlik,
 - b- Tezlik, çabukluk, erkenlik,
- b **dur-**
 - a- Şarta bağlı sürerlik,
 - b- İstek,
- c **kal-**
 - a- Beklenmezlik görüntüsü içinde sürerlik,
 - b- İlenme,
- d **gel-**
 - a- Geçmişte başlayan sürerlik.

IV- Yaklaşma fiili: Yaklaşma bildiren tasvir fiili “yaz-”tır. Bir tehlikeye yaklaşıldığını bildirir. Bu fiilin de görülen geçmiş ve öğrenilen geçmiş zamanlar dışında örnekleri yoktur. Bu iki zamanda ise, yaygın şekilde kullanılmaktadır. Türkiye Türkçesinde bu fiilin yerine “az kalsın, az daha, neredeyse...” gibi zarflar kullanılmaya başlanmıştır. Fonksiyonu:

- a- Yaklaşma.

BİBLİYOGRAFYA

- Adalı, Oya, **Türkiye Türkçesinde Biçimbirimler**, Ankara, 1979.
- Aksan, Doğan, **Her Yönüyle Dil- Ana Çizgilerle Dilbilim, I-II-III**, Ankara, 1978.
- , **Anlambilimi ve Türk Anlambilimi**, Ankara, 1971.
- Aksoy, Ö. Asım, **Dil Yanlıları**, Ankara, 1980.
- Atalay, Besim, **Türkçede Kelime Yapma Yolları**, İstanbul, 1946.
- , **Türk Dilinde Ana Kelimeler ve Türkçede Türetme Sözlüğü**, Ankara, 1967.
- Banarlı, Nihat Sami, **Türkçenin Sırları**, İstanbul, 1972.
- Banguoğlu, Tahsin, **Ana Hatlarıyla Türk Grameri**, İstanbul, 1979.
- Başkan, Özcan, **Linguistik Metodu**, İstanbul, 1967.
- Bilgegil, M. Kaya, **Türkçe Dilbilgisi**, İstanbul, 1982.
- Caferoğlu, Ahmet, **Türk Dili Tarihi I**, İstanbul, 1970.
- Çağatay, Saadet, **Türk Lehçeleri Örnekleri**, Ankara, 1950.
- Demircan, Özkan, **Türkiye Türkçesinin Ses Düzeni- Türkiye Türkçesinde Sesler**, Ankara, 1979.
- , **Türkiye Türkçesinde Kök-Ek Bileşmeleri**, Ankara, 1977.
- Deny, Jean, **Türk Dili Grameri**, İstanbul, 1941.
- Dilaçar, Agop, **Dil, Diller ve Dilcilik**, Ankara, 1982.
- , **Türk Diline Genel Bir Bakış**, Ankara, 1964.
- Dizdaroğlu, Hikmet, **Türkçede Sözlük Yapma Yolları**, Ankara, 1962.
- , **Tümcebilgisi**, Ankara, 1976.
- , **Türkçede Fiiller**, Ankara, 1963.
- Dürder, B. Ediskun, H., **Örnek Dilbilgisi**, İstanbul, 1978.
- Ediskun, Haydar, **Türk Dilbilgisi**, İstanbul 1988.
- Emre, Ahmet Cevat, **Dil Yazıları**, İstanbul, 1934.
- , **Türkçenin Yapılışı**, İstanbul, 1942.
- Ercilasun, A. Bican, **Kutadgu Bilig Grameri -Fiil-**, Ankara, 1984.
- Eren, T. ve Sevin N., **Konuşma Dilimiz**, İstanbul, 1947.
- Ergin, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul 1980.
- Gencan, T. Nejat, **Dilbilgisi**, İstanbul, 1971.

- Gülensoy, Tuncer, **Türkçe El Kitabı**, Kayseri, 1994.
- Gülsevin, Gürer, Gülsevin, S., **Kâmus-ı Türkî'ye Göre Türkçede Yapım Ekleri ve Kullanılışları I. Fiilden İsim Yapan Ekler**, Malatya, 1993.
- Hacıeminoğlu, N., **Türk Dilinde Edatlar**, İstanbul, 1971.
- , **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**, İstanbul, 1984.
- Hatipoğlu, Vecihe, **Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ankara, 1972.
- , **Türkçenin Ekleri**, Ankara, 1974.
- , **Türkçenin Sözdizimi**, Ankara, 1972.
- , **Pekiştirme ve Kuralları**, Ankara, 1973.
- , **Türk Kelimelerinin Önsesleri**, Ankara, 1961.
- Karamanlioğlu, Ali, **Türk Dili**, İstanbul, 1978.
- Kıran, Z., **Dilbilim Akımları**, Ankara, 1986.
- Koç, Nurettin, **Yeni Dilbilgisi**, İstanbul, 1990.
- Martinet, A., **İşlevsel genel Dilbilim**, Ankara, 1985.
- Levent, A. Sırrı, **Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri**, Ankara, 1972.
- Orkun, H. Namık, **Eski Türk Yazıtları**, İstanbul, 1941.
- Özdem, Ragıp, **Dil Türeyişi Teorilerine Toplu Bir Bakış**, Ankara, 1944.
- Özel, S., **Türkiye Türkçesinde Sözcük Türetme ve Birleştirme**, Ankara, 1977.
- Rıfat, M., **Dilbilim ve Göstergibilim Kuramları**, İstanbul, 1983.
- Şafa, Peyami, **Osmanlıca Türkçe Uydurmaca**, İstanbul, 1970.
- Saussure F. de, **Genel Dilbilim Dersleri**, Ankara, 1978.
- Şelen N., **Söyleyiş Sesbilimi- Akustik Sesbilim ve Türkiye Türkçesi**, Ankara, 1979.
- Sevük, İ.Habip, **Dil Davası**, İstanbul, 1949.
- Tekin, Talat, **Altay Dilleri Teorisi**, Ankara, 1976.
- Tansu, M., **Durgun Genel Sesbilgisi ve Türkçe**, Ankara, 1963.
- Üçok, N., **Genel Dilbilim**, Ankara, 1947.
- , **Genel Fonetik**, Ankara, 1951.
- Vardar, B., **Dilbilimin Temel Kavram ve ilkeleri**, Ankara, 1982.
- Zeynelov, F. R., **Türk Dillerinin Mukayeseli Gramatikası**, Bakü, 1974.
- Zülfikar, Hamza, **Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları**, Ankara, 1991.